

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 4

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจใน
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

(Potential and Environmental Status of Businesses
in Tourism Industry to support the ASEAN Community)

โดย

ดร.วิรงรอง มงคลธรรม และคณะ

กุมภาพันธ์ 2557

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 4

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
(Potential and Environmental Status of Businesses in Tourism Industry to support the ASEAN Community)

คณะผู้วิจัย

วิรงรอง มงคลธรรม
ชัยญา อภิบาลกุล
นพดล ตั้งสกุล
อริป อุทัยวัฒนานนท์
บงกช เจนชัยภูมิ
เข็มชาติ สมใจวงศ์

สังกัด

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หอการค้าจังหวัดขอนแก่น

ชุดโครงการ ศักยภาพการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
สู่การเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงประชาคมอาเซียน

สนับสนุนโดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) เป็นภาคอุตสาหกรรมที่นำเงินตราเข้าสู่ประเทศในอันดับต้นๆ มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าการลงทุน ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบให้รับกับกระแสต่างๆ ที่หมุนเวียนเข้ามาภายในประเทศ นักท่องเที่ยวเองก็ให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องมีความสะอาด ปลอดภัย มีการรักษาสภาพแวดล้อม และเลือกใช้สื่อสารสนเทศในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเทศสมาชิกได้ความร่วมมือกำหนดข้อตกลงระหว่างองค์กรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเป็นแนวทางในปฏิรูปด้านต่างๆ โดยกำหนดขึ้นเป็น “แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแห่งอาเซียนสำหรับปี 2554 – 2558” และเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าร่วมในประชาคมอาเซียน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเน้นว่าเป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทยที่จะได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลางการเชื่อมต่อด้านต่างๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2555-2559 ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 ประเทศไทยได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา ในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านประเด็นที่ 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การผลิต สินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อจะต้องมีการลงทุนซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิด งานอาชีพเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยว จากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่งย่อมทำให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งต่างๆ ในท้องถิ่นๆ ขึ้น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมีผู้ลงทุนในหลายๆ ลักษณะ เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้นเช่นเดียวกับการเกิดประชาคมอาเซียนซึ่งคาดการณ์ว่าการเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นไปอย่างกว้างขวางด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะเดียวกันภายใต้การร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน หนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการขยายตัวได้อย่างดีและยังคงคุณค่าและความสวยงามของกิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ได้ คือการจัดให้มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยใน

วิสัยทัศน์ของ ASEAN TOURISM STRATEGICS PLAN 2011-2015 ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนต้องเป็นไปบนพื้นฐานของการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมเนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เป็นการนำทรัพยากรท่องเที่ยวของประเทศมาใช้แล้วผลลัพธ์จากกิจกรรมต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยวนั้นยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย การศึกษานี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาศักยภาพ ความพร้อม หรือสภาวะการณ์ปัจจุบันของของธุรกิจนันทนาการท่องเที่ยว 4 ประเภท ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อันได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์และธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกพร้อมทั้งศึกษามาตรการ ระบบการจัดการ หรือข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดระดับธุรกิจเหล่านี้ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม โดยข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการ หรือพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจนันทนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
2. เพื่อระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการศึกษา

1. เก็บรวบรวมข้อมูล จากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานการด้านการท่องเที่ยว จากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด หอการค้าจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Interview) ที่ได้จะได้รับการตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ระยะเลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน พ.ศ. 2556 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรมที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจบริการด้านการคมนาคม ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการนั้นๆได้อย่างละเอียดและถูกต้อง ศึกษาในเขตเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ โดยทำการศึกษาในทุกพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด ซึ่งมีวิธีการศึกษาดังนี้

3. วิเคราะห์ข้อมูล จากข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด นำไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Ver.19 (Statistical Package for Social Science) คำนวณค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลและผลของงานวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย

1. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก

1.1 ศักยภาพและความพร้อมของสถานประกอบการ

อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีสถานประกอบการด้านโรงแรม/ที่พัก เพื่อให้บริการที่มีความหลากหลายทั้งในด้านจำนวนที่ให้บริการ และคุณภาพของการบริการ ที่พักประเภทที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมนั้นส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในเขตเทศบาลเมือง/เทศบาลนคร หรือในย่านธุรกิจ โดยพบว่าที่พักในเมืองเหล่านี้มีการบริหารจัดการ การให้บริการที่ดี มีจำนวนห้องพักที่เพียงพอต่อการให้บริการ โดยพบว่าจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในการให้บริการมากที่สุด และสามารถเป็นจุดศูนย์กลางด้านที่พักได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถพักคืนเพื่อเริ่มต้นเดินทางไปยังจังหวัดอื่นๆ ทั้งในภูมิภาคในประเทศ หรือต่างประเทศได้อย่างสะดวก จุดเด่นของสถานประกอบการด้านที่พักโรงแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ที่พักที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ ที่มีความสะดวกสบายในการเดินทางไปยังที่ต่างๆได้ ทั้งการเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งที่ให้บริการอื่นๆ เช่น ตลาด ร้านอาหาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงโรงแรมต่าง ๆ นั้น มีเส้นทาง และระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงได้หลากหลายวิธี ในจังหวัดที่มีสนามบินให้บริการ โรงแรมหลายแห่งในพื้นที่จัดให้มีบริการรับส่งระหว่างสนามบินและโรงแรมเพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่บริการรถรับจ้างประเภทต่างๆ มีรองรับการเข้าถึงโรงแรมต่างๆได้อย่างสะดวก

2) โรงแรมหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีศักยภาพในการให้บริการห้องประชุม สัมมนา ทั้งสำหรับหน่วยงานในพื้นที่ ในภูมิภาค หรือระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดขอนแก่นได้ยกระดับขึ้นเป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา MICE City ถือเป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นให้สถานประกอบการ

โรงแรมขนาดกลาง ขนาดเล็กในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียงต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเข้ามาให้บริการของลูกค้าในระดับต่างๆที่มากขึ้น

1.2 สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดกลุ่มและประเภทของโรงแรม และเป็นหนึ่งในจุดขายสำคัญของสถานประกอบการประเภทโรงแรม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นกลไกที่อยู่ภายใต้การบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเป็นกิจกรรมที่ทางโรงแรมเลือกทำโดยสมัครใจ โดยผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งที่การส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลดีต่อการลดต้นทุนในการบริหารจัดการของโรงแรม ในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่างๆอย่างยั่งยืน ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่จะเกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรมจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การศึกษาพบว่า

1) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดพื้นฐานที่สถานประกอบการต้องทำภายใต้กฎหมาย หรือข้อกำหนดต่างๆ โดยทั้งหมดจะใช้กลไก หรือระบบในการกำจัดและบำบัดของเสียหลัก (ขยะ และน้ำเสีย) ส่วนกลางของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จัดให้มีขึ้นอันได้แก่ ระบบกำจัดขยะและน้ำเสียของเทศบาล โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดปัญหาขยะ น้ำเสียและอากาศเสียที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนน้อยมาก และพบว่าไม่มีข้อร้องเรียนใดๆจากชุมชนในพื้นที่โดยรอบสถานประกอบการในเรื่องของการทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน

2) โรงแรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดให้มีพื้นที่สีเขียวทั้งภายในและภายนอกโรงแรม เช่น การจัดแต่งพื้นที่ภายในด้วยไม้กระถางประเภทต่างๆ การจัดสวนหย่อมขนาดเล็กภายในโรงแรม แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของพื้นที่

2. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

2.1 ศักยภาพและความพร้อมของสถานประกอบการ

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีสถานประกอบการด้านอาหารที่หลากหลายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จุดเด่นของร้านอาหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีดังต่อไปนี้

1) ในเขตเมือง เทศบาล หรือย่านธุรกิจ มีร้านอาหารให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งที่มาเป็นกลุ่มขนาดเล็ก หรือมาเดี่ยว โดยสามารถเลือกเข้าใช้บริการร้านอาหารได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งโดยการเดินเท้าในระยะทางที่ไม่ไกล การใช้บริการรถแท็กซี่ บริการขนส่งสาธารณะ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะก็มีร้านอาหารที่สามารถรองรับกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มากกว่า 100 คนขึ้นไป จำนวนหลายร้าน ถือว่ามีความหลากหลายให้กับนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการ

2) ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการแสดงว่าได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสุขาภิบาลร้านอาหาร โดยพบว่ามาตรฐานร้านอาหารได้รับคือ มาตรฐานของอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Good Place Best Food) ซึ่งเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับลูกค้าในการเลือกใช้บริการ

2.2 สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดจากสถานประกอบการประเภทร้านอาหาร ได้แก่ ขยะ และน้ำเสีย ร้านอาหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางส่วนใหญ่มีการแสดงการรับการรับรองมาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหารต่างๆ เช่น มาตรฐาน “อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste)” มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Clean Place Best Food) มาตรฐานเมนูสุขภาพ มาตรฐานคนไทยใช้ช้อนกลาง มาตรฐานมือสะอาดปราศจากโรค มาตรฐานเกณฑ์วัตถุอันตรายจากสารปนเปื้อน มาตรฐานส่วนผสมมาตรฐาน เป็นต้น การได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นหนึ่งในกลไกของหน่วยงานภาครัฐเพื่อที่จะควบคุมให้เกิดผลดีต่อสุขภาพอนามัยของนักท่องเที่ยว จากการบริโภคอาหารตามร้านอาหารนอกบ้าน ในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการด้วย การศึกษาพบว่า

1) ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีการคัดแยกขยะก่อนเข้าสู่ระบบการกำจัดขยะส่วนกลางของเทศบาล โดยแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะของส่วนกลาง และสามารถนำขยะที่แยกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ได้ แต่ร้านอาหารส่วนใหญ่ในจังหวัดร้อยเอ็ดไม่มีการแยกประเภทขยะ มีเพียงแต่การเก็บรวบรวมขยะเพื่อนำเข้าสู่ระบบกำจัดของส่วนกลางเท่านั้น

2) นอกจากการจัดการขยะ น้ำเสีย และอากาศ ที่เป็นไปตามระเบียบ ข้อกำหนด และกฎหมายของพื้นที่แล้วพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณขยะ ลดการใช้พลังงาน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้สถานประกอบการมีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว้น้อยมาก

3. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก

3.1 ศักยภาพและความพร้อมของสถานประกอบการ

ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยส่วนพบบ้างอยู่ในเขตเมือง ย่านธุรกิจ หรือในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว มีจุดเด่นที่ช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างประสบความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1) มีการจำหน่ายสินค้ามากมายหลายประเภท โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง หรือผลิตภัณฑ์ที่มีเฉพาะในพื้นที่นั้นๆ และส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าพื้นเมือง เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักสาน เครื่องประดับ อาหารประจำถิ่น ขนมขบเคี้ยว เป็นต้น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นจุดขายที่สำคัญ และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากชุมชนในพื้นที่ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ และพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนได้

2) ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง สามารถเดินทางเพื่อเข้าถึงร้านได้อย่างสะดวกหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นรถส่วนตัว หรือบริการขนส่งสาธารณะที่จัดให้มีบริการภายในพื้นที่

3) ร้านขายของฝากของที่ระลึกหลายแห่งเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร และทางเว็บไซต์ของทางร้านด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3.2 สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ

ธุรกิจที่จัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น ถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุต่างๆที่มีและหาได้ในท้องถิ่น ถือเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ลดการใช้พลังงานในการขนส่งผลิตภัณฑ์หลายประเภทถูกผลิตโดยไม่ผ่านการแปรรูปด้วยกระบวนการทางอุตสาหกรรม ไม่มีการใช้สารเคมีอันตรายและลดการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต ซึ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไม่เกิดของเสียที่ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม

1) ร้านขายของฝากของที่ระลึกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางส่วนใหญ่ที่มีที่ตั้งอยู่ในเมืองหรือย่านธุรกิจ ดังนั้นจึงต้องทำการจัดการของเสียตามข้อกำหนดของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้ระบบบำบัดของเสียกลางที่จัดให้มีขึ้นมากกว่าที่จะมีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียเฉพาะตัว และพบว่าสถานประกอบการทุกแห่งมีการดำเนินการบำบัดและจัดการของเสียเป็นไปตามข้อกำหนด

2) ร้านขายของฝากของที่ระลึกทั้งหมดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น ซึ่งพบว่าไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำเสียที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นน้ำทิ้งจากการใช้น้ำในสถานประกอบการร้านค้า น้ำจากห้องน้ำ ห้องส้วม จากสำนักงาน ซึ่งทั้งหมดถูกส่งเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางที่มีประสิทธิภาพดีเพียงพอที่จะบำบัดได้ การมีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นถึงแม้จะทำให้เกิดความมั่นใจมากยิ่งขึ้นในคุณภาพของน้ำที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม แต่ก็ถือว่ายังไม่มีควมจำเป็นนักเพราะจะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับสถานประกอบการนั้นๆ

4. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

4.1 ศักยภาพและความพร้อมของสถานประกอบการ

อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในปริมาณที่ไม่มากนัก โดยพบว่าทั้ง 4 จังหวัด มีผู้ประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยวที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องจำนวนเพียง 17 บริษัท โดยจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้ประกอบการมากที่สุด 7 แห่ง ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวทั้งหมดนี้พบที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ดำเนินกิจการภายในครอบครัว จุดเด่นของธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลางที่ทำให้การดำเนินธุรกิจดำเนินไปอย่างประสบความสำเร็จ มีดังต่อไปนี้

1) บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการจัดบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยจัดท่องเที่ยวยังทุกภูมิภาคในประเทศไทย และมีบางส่วนที่ให้บริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

2) บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่ดีและเหมาะสม เช่น มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนำเที่ยวไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การอธิบายกิจกรรมต่างๆ ได้ดี เป็นต้น การมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่ดีเหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การขยายธุรกิจเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

4.2 สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ

การดำเนินกิจกรรมของธุรกิจน่าจะยังไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ในส่วนของการดำเนินกิจกรรมสำนักงาน แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆต่อแหล่งท่องเที่ยวขึ้น การศึกษาพบว่า

1) ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีแนวทางการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าทุกแห่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวทั้งหมด เป็นการสร้างความมั่นใจได้ว่าโปรแกรมท่องเที่ยวต่างๆที่ถูกจัดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

2) ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดขอนแก่น (ร้อยละ 57) มีการปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหลายกิจกรรม หากสถานประกอบการเพิ่มกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นก็จะช่วยลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมได้

3) ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดร้อยเอ็ด (ร้อยละ 67) ไม่มีการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเลย ดังนั้นโปรแกรมหรือกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งหลายที่ถูกจัดขึ้นโดยผู้ประกอบการ (ส่วนใหญ่) ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีแนวโน้มสูงที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

5. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทคมนาคม

5.1 ศักยภาพและความพร้อมของสถานประกอบการ

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางถือได้ว่ามีเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังพื้นที่อื่นๆทั้งในประเทศ และต่างประเทศใกล้เคียงได้อย่างสะดวกสบาย ขณะที่พบว่าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางบางส่วน เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ที่สำคัญ นั่นคือเส้นทางสาย East-West Economic Corridor (EWEC) หรือเส้นทาง R2 เส้นทางกลุ่ม EWEC มีเส้นเดียว ไม่มีเส้นย่อย มีจุดเริ่มต้นที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม ผ่านลาวและไทยไปยังเมืองมะละแหม่ง หรือมะละไย (Mawlamyine) ประเทศพม่า จังหวัดของประเทศไทยที่มีเส้นทาง R2 ผ่านคือ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก อ.หล่มสัก อ.ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาพบว่านอกจากการมีเส้นทางคมนาคมขนส่งในพื้นที่ที่มีความสะดวกสบาย เป็นจุดเชื่อมต่อที่ทำให้การเดินทางไปยังพื้นที่อื่นๆเป็นได้อย่างสะดวกแล้ว ภายในพื้นที่ยังมีผู้ประกอบการที่ให้บริการด้านการคมนาคมขนส่งในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตามความต้องการและวัตถุประสงค์ในการเดินทาง โดยพบว่าแต่ละจังหวัดมีการที่ให้บริการด้านคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย โดยหลักๆมี 2 ประเภท ได้แก่

1) การคมนาคมทางอากาศโดยเครื่องบิน ซึ่งพบว่ามี 2 จังหวัดที่มีสนามบินให้บริการ คือ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดขอนแก่น มีเที่ยวบินที่ให้บริการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเส้นทางการบินภายในประเทศจะเดินทางไปกลับกรุงเทพมหานคร ในขณะที่เส้นทางการบินระหว่างประเทศนั้นพบว่ามีเพียง 1 เส้นทางและ 1 สายการบินเท่านั้นที่ดำเนินการ ได้แก่ สายการบินลาวเซ็นทรัลแอร์ไลน์

2) การคมนาคมทางบกโดยทางรถยนต์ มีการให้บริการรถโดยสารประจำทางภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานภาคเอกชน เป็นผู้ดูแลกิจการ โดยพบว่าส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีจำนวนเส้นทางการเดินทางที่ครอบคลุม เชื่อมต่อไปยังพื้นที่ต่างๆได้ มีปริมาณรถให้บริการที่เพียงพอ แต่มีคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกันไป มีการให้บริการหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น รถสองแถว รถแท็กซี่ รถตุ๊กตุ๊ก มอเตอร์ไซด์และสามล้อเครื่องรับจ้าง รถโดยสารปรับอากาศ รถบัส และรถตู้

3) การคมนาคมทางบกโดยทางรถไฟ มีให้บริการเพียงเส้นทางเดียวได้แก่ รถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือโดยบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดขอนแก่นเท่านั้น เป็นทางเลือกที่ทำให้สามารถเดินทางจากจังหวัดขอนแก่นไปยังจังหวัดอื่นที่อยู่ในภูมิภาค เช่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ หนองคาย ได้สะดวกยิ่งขึ้น

4) ผู้สถานประกอบการส่วนใหญ่มีมาตรการต่างๆเพื่อรองรับ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะดวกสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ และอื่นๆ เช่น การจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางการคมนาคม ปลอดภัย สะดวกสบาย และเพียงพอ จัดให้มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลด้านต่างๆ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขี่เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

5.2 สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการให้บริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมให้เป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ นอกจากจะป้องกัน และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแล้ว ยังส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการ

ผลดีต่อชุมชน สังคม และเกิดภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และโอกาสในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งด้วย โดยส่วนใหญ่ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเกิดมาจากกระบวนการใช้ยานพาหนะ การดูแลรักษา การซ่อมบำรุง จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับที่แตกต่างกันออกไป พบว่าผู้ประกอบการคมนาคมขนส่งในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวโน้มของการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภูมิภาค โดยในการดำเนินธุรกิจ ส่วนใหญ่ของกิจกรรมในการให้บริการเป็นกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่จังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บริการที่เป็นไปตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านศักยภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และข้อมูลที่ต้อง ชัดเจนในเรื่องประชาคมอาเซียน ทั้งในด้านความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การเตรียมความพร้อม หรือการตั้งรับ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภทควรต้องให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

2. การพัฒนาผู้ประกอบการด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีความแตกต่างหลากหลาย ด้านภาษา หรือการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐต้องให้การดูแล ให้ความช่วยเหลือ และประสานให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการรายเล็กในธุรกิจประเภทต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในโอกาสการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

3. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ หรือยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐต้องควบคุมติดตามการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด หรือต้องกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินธุรกิจที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับลูกค้าได้หลากหลายกลุ่มมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4. กลไกของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องเป็นไปอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพบว่าส่วนใหญ่การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำบัดและกำจัดของเสียของสถานประกอบการของแต่ละประเภท อาศัยกลไก หรือระบบที่หน่วยงานของรัฐในพื้นที่จัดไว้ให้ เช่น การใช้ระบบกำจัดขยะ และระบบบำบัดน้ำเสียรวม หากระบบที่ส่วนกลางจัดไว้รองรับมีปริมาณที่ไม่เพียงพอ หรือเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เช่น จำนวนรถเก็บขยะหรือสถานที่ในการกำจัดขยะมีไม่เพียงพอ ลำรางระบายน้ำเสียไม่ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง ระบบบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพต่ำ หรือการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไม่เข้มงวด ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้นได้ในพื้นที่ นั้นหมายถึงการทำให้คุณค่าของการเป็นพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวลดลงด้วย

5. เพื่อยกระดับการดำเนินธุรกิจในพื้นที่มีศักยภาพในการรองรับอย่างเพียงพอและเป็นธุรกิจที่มีมิตรกับสิ่งแวดล้อมหน่วยงานระดับจังหวัดสามารถกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน หรือรางวัลต่างๆ ในการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรฐานโรงแรมสีเขียว ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็น Green product หรือ Low carbon business ในระดับจังหวัดขึ้นมาได้ กลไกดังกล่าวนี้จะทำให้ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม ลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ลง และใช้เป็นจุดขายเพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งด้วย

**ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน**

**Potential and Environmental Status of Businesses in Tourism Industry to support
the ASEAN Community**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม และรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมและที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจการจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจบริการคมนาคม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางด้านสถิติ (SPSS) ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางในปัจจุบันมีจำนวนและคุณภาพการให้บริการในระดับที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ได้ จำนวนสถานประกอบการและคุณภาพของการให้บริการในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนของสถานประกอบการประเภทต่างๆ ความหลากหลายในด้านรูปแบบการให้บริการ ราคา และความพร้อมในการให้บริการมากกว่าในจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากความเป็นศูนย์กลางในหลายด้านของภูมิภาค สถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่นสามารถให้บริการ/รองรับนักท่องเที่ยวโดยใช้เป็นแหล่งหยุดพักก่อนที่จะเดินทางไปจังหวัดอื่นๆได้ เนื่องจากทั้ง 4 จังหวัดตั้งอยู่ไม่ไกลกันนัก ในขณะที่จังหวัดมหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด มีจำนวนของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรองลงมาตามลำดับ จุดเด่นที่สำคัญของพื้นที่ได้แก่ การมีระบบคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ต่างๆถึงกันได้โดยสะดวก และหลากหลายวิธี ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางที่ประกอบด้วย 4 จังหวัดนั้น มีสนามบินเชิงพาณิชย์จำนวน 2 แห่ง มีเส้นทางรถไฟผ่าน และที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ที่สำคัญสาย East-West Economic Corridor (EWEC) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งจำนวนมากในพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัดที่ให้บริการทั้งรูปแบบรถโดยสารประจำทาง รถตู้ให้เช่าบริการ และรถทัวร์นำเที่ยว แต่โดยส่วนใหญ่พบว่าเป็นการเดินทางภายในภูมิภาคและภายในประเทศ การสามารถให้บริการไปยังต่างประเทศที่อยู่ใกล้เคียงได้ ถือเป็นจุดขายที่เพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จให้กับผู้ประกอบการได้ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่พบส่วนใหญ่ในทุกประเภทของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงาน เพื่อเป็นการยกระดับการบริการให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน หรือการรับพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมพบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ดังนั้นการดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทำให้ผู้ประกอบการในธุรกิจประเภทต่างๆมีการจัดการสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดการขยะ น้ำเสีย และอากาศเสีย เป็นไปตามข้อกำหนด ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จากการดำเนินธุรกิจเหล่านี้น้อยมาก ในขณะเดียวกันนอกจากการดำเนินการในขั้นเบื้องต้นที่เป็นไปตามข้อกำหนดแล้ว ยังพบว่ามีสถานประกอบการหลายแห่งมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการในทุกประเภทของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีการดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาก สถานประกอบการส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดในทุกประเภทของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ในยุคที่กระแสการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำลังได้รับความนิยมและโอกาสในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่างๆอย่างยั่งยืน ความสำเร็จด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกลำนำกำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทต่างๆจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแนวนี้ การสร้างจุดขายเรื่องท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ (Low carbon travel) โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือร้านขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Shop) เพื่อเปิดโอกาสในการแข่งขันให้สามารถรองรับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, ธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, ประชาคมอาเซียน

Abstract

This study, potential and environmental status of business in tourism industry to support the ASEAN Community in central part of the Northeast, Thailand (Khon Kaen, Maha Sarakham, Roi-Et, and Kalasin), was conducted to identify and classify potentials and business readiness of tourism industry according to environmental criteria and to collect information to prepare for raising potential and expansion of tourism industry. The study was conducted in five sectors of tourism industry, namely, hotels and accommodations, food and restaurants, souvenirs, tour agents and guides, and transportation business. The questionnaire was used to collect the data, and the statistical program, SPSS, was also used for analyzing data.

The result showed that each tourism sector was capable of providing enough services and qualities for visitors. Numbers of tourism businesses and levels of quality varied in each province. In Khon Kaen, the number of the business was higher and various in types of businesses compared to that of other provinces, because Khon Kaen is considered to be the center of the region. Visitors and tourists have seen Khon Kaen as the transit place before traveling to other four nearby provinces. Other provinces, Maha SaraKham, Kalasin and Roi-Et had fewer numbers of the business respectively.

The prominent feature of the region was its transportation which could conveniently link different areas together in many different forms. In the central part of the region where the four mentioned provinces located, there are two commercial airports and railways. It is also a part of the East-West Economic Corridor (WEEC). At present, many private carriers provide different services in forms of scheduled buses, vans for rent, and touring vans. Mostly found that all traveling services were for domestic travelling; if it could be extend to neighboring countries, it would be an advantage for the business.

Problems and obstacles mostly found in all tourism businesses was the poor English communication of the staff. In order to raise the standard of the service, it is important to improve the language potentials of the staff or recruit the staff who are competent in the English language. This is one of the most crucial points for having a more successful running business.

For environmental management, it was found that many businesses were located in urban area, therefore, they had to follow local environmental laws and managed their businesses according to the basic environmental regulations, such as, waste, water and air management. Thus, there were less environmental problems. Moreover, many businesses had a good environmental practice, especially, all types of tourism business in Sara Kham. They paid a lot of attention to the environmental management whereas the businesses in Roi-Et paid the least attention to it.

trend of environmental friendly tourism are gaining more attention from public and as we are joining ASEAN Community, environmental concern is considered to be one condition to set strategies for ultimate success. The development in tourism industry, together with environmental management, will be a tool to promote tourism with minimal effect to the environment. The business owners must prepare themselves to be consistent with the trend by

setting up some touring promotions, for example, low carbon travel, eco-tourism, or having green shops in order to fight off the competition and subtend more visitors and tourists.

Keywords: Tourism industry, Environmental-friendly business, ASEAN Community

กิตติกรรมประกาศ

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เป็นโครงการภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดำเนินงานการวิจัยในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลาง กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึ่งมีจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกๆด้าน และเป็นศูนย์กลางการคมนาคมตามระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) และแนวเหนือใต้ (NSEC) ของประชาคมอาเซียนทำให้ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และการกระจายการเดินทางของนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในกลุ่มจังหวัดได้ทั่วกัน

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจากหลายๆฝ่ายที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท คือ ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทโรงแรมและที่พักอาศัย ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และผู้ประกอบการธุรกิจการคมนาคม ในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลาง อันได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ ที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย ทำให้รายงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงด้วยดี และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างสูงสุด และขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

กุมภาพันธ์ 2557

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูปภาพ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-3
1.3 สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย	1-3
1.4 คำสำคัญ	1-3
1.5 ขอบเขตการวิจัย	1-3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-4

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	2-1
2.1.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	2-1
2.1.2 ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	2-2
2.1.3 ลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	2-4
2.1.4 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	2-5
- ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย	
ข้อกำหนดและมาตรฐาน	2-5
- ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร	2-9
ข้อกำหนดและมาตรฐาน	
- ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก	2-14
ข้อกำหนดและมาตรฐาน	
- ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทนันทนาการและมัคคุเทศก์	2-18
ข้อกำหนดและมาตรฐาน	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทธุรกิจการขนส่ง	2-28
ข้อกำหนดและมาตรฐาน	
2.2 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนกลาง	2-37
2.2.1 ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดขอนแก่น	2-37
2.2.2 ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม	2-41
2.2.3 ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดกาฬสินธุ์	2-44
2.2.4 ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด	2-47
2.3. ทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย	2-52
2.3.1 วิสัยทัศน์ของการพัฒนา	2-52
2.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559	2-52
2.3.3 ยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2555 – 2559	2-53
2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2-54
 บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1. รูปแบบงานวิจัย	3-1
3.2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	3-1
3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย	3-2
3.4. วิธีการเก็บตัวอย่างและรวบรวมข้อมูล	3-7
3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล	3-8
3.6. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	3-8
 บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัยจังหวัดขอนแก่น	4-1
4.1 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	4-1
4.2 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	4-37
4.3 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3	4-59
 บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	5-1
5.1.1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก	5-1
5.1.2 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร	5-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1.3 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก	5-5
5.1.4 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว	5-7
5.1.5 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทคมนาคมขนส่ง	5-8
5.2 ข้อเสนอแนะ	5-9
5.2.1 ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์	5-9
5.2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย	5-10

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา
และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ภาคผนวก ข บทความวิจัย

ภาคผนวก ค ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมการประชุม

ภาคผนวก จ แบบสอบถาม

ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	มาตรฐานที่ 1 ด้านองค์กรและการจัดการ 2-20
ตารางที่ 2.2	มาตรฐานที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว 2-22
ตารางที่ 2.3	มาตรฐานที่ 3 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม 2-24
ตารางที่ 3.1	กลุ่มตัวอย่างของธุรกิจบริการ 3-2
ตารางที่ 3.2	ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย 3-8

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
รูปภาพที่ 2.1	สัญลักษณ์แนวความคิด “7 Green Concepts”	2-4
รูปภาพที่ 2.2	หลักการสุขาภิบาลอาหาร	2-14
รูปภาพที่ 2.3	ตัวอย่างฉลากของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	2-18
รูปภาพที่ 2.4	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวอาเซียน 2011-2015	2-52
รูปภาพที่ 2.5	กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย	2-53
รูปภาพที่ 3.1	จัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในภาคส่วนต่างๆ	3-11
รูปภาพที่ 3.2	จัดประชุมคณะวิจัย	3-12
รูปภาพที่ 4-1	โรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการแบบมาตรฐาน จังหวัดขอนแก่น	4-3
รูปภาพที่ 4-2	โรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการแบบมาตรฐาน จังหวัดมหาสารคาม	4-5
รูปภาพที่ 4-3	โรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการแบบมาตรฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด	4-7
รูปภาพที่ 4-4	โรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการแบบมาตรฐาน จังหวัดกาฬสินธุ์	4-11

บทที่ 1

บทนำ

- 1.1. ความสำคัญและที่มา
- 1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย
- 1.4. คำสำคัญ
- 1.5. ขอบเขตการวิจัย
- 1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.1. ความสำคัญและที่มา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นภาคอุตสาหกรรมที่นำเงินตราเข้าสู่ประเทศในอันดับต้นๆ มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าการลงทุน ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบให้รับกลับกระแสต่างๆ ที่หมุนเวียนเข้ามาภายในประเทศ ซึ่งในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559 ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นความท้าทายต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยในประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประเด็นผลกระทบด้านสังคม การให้ความสนใจกับชุมชน มรดกทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องมีความสะอาด ปลอดภัย มีการรักษาสภาพแวดล้อม และเลือกใช้สื่อสารสนเทศในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น

และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเทศสมาชิกได้ความร่วมมือกำหนดข้อตกลงระหว่างองค์กรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเป็นแนวทางในปฏิรูปด้านต่าง ๆ สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของอาเซียน ทั้งด้านการตลาด การสร้างแบรนด์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล มาตรฐานด้านคุณภาพ ยุทธศาสตร์การลงทุน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสำราญ การจัดการกับวิกฤตและการสื่อสารในภาวะวิกฤติ โครงสร้างพื้นฐาน และนโยบายเกี่ยวกับเขตแดน โดยกำหนดขึ้นเป็น “แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแห่ง

อาเซียนสำหรับปี 2554 – 2558” และเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าร่วมในประชาคมอาเซียน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเน้นว่าเป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทยที่จะได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลางการเชื่อมต่อด้านต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2555-2559 ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 ประเทศไทยได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา ในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเด็นที่ 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การผลิต สินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อก็ต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิด งานอาชีพเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างมาก นอกจากนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยว จากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง ย่อมทำให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ ขึ้น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมีผู้ลงทุนในหลาย ๆ ลักษณะ เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น เช่นเดียวกับการเกิดประชาคมอาเซียนซึ่งคาดการณ์ว่าการเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นไปอย่างกว้างขวางด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในขณะเดียวกันภายใต้การร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน หนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการขยายตัวได้อย่างดีและยังคงคุณค่าและความสวยงามของกิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ได้คือการจัดให้มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยในวิสัยทัศน์ของ ASEAN TOURISM STRATEGICS PLAN 2011-2015 ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนต้องเป็นไปบนพื้นฐานของการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมเนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เป็นการนำทรัพยากรท่องเที่ยวของประเทศมาใช้แล้วผลลัพธ์จากกิจกรรมต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยวนั้นยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย การศึกษานี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาศักยภาพ ความพร้อม หรือสถานการณ์ปัจจุบันของของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 4 ประเภท ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อันได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และ ธุรกิจจำหน่ายสินค้า

ที่ระลึก พร้อมทั้งศึกษามาตรการ ระบบการจัดการ หรือข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดระดับธุรกิจเหล่านี้ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม โดยข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการ หรือพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของประชาคมอาเซียน

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

1.2.2 เพื่อระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น

1.2.3 เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

1.3. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย

สาขาสังคมวิทยา ประกอบด้วยกลุ่มวิชา สังคมวิทยา ประชากรศาสตร์ มานุษยวิทยา จิตวิทยาสังคม ปัญหาสังคม สังคมศาสตร์ อาชีววิทยา กระบวนการยุติธรรม มนุษย์นิเวศวิทยาและนิเวศวิทยาสังคม พัฒนาสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิศาสตร์สังคม การศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ คติชนวิทยา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4. คำสำคัญ

ศักยภาพธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1.5. ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ประเภทการวิจัย/ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied research) โดยมีศึกษาคือ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม โดยทำการศึกษาในทุกพื้นที่ของทั้ง 4 จังหวัดดังกล่าว

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย 5 ประเภทได้แก่

1) ธุรกิจที่พักแรม

- 2) ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร
- 3) ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- 4) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- 5) ธุรกิจบริการด้านการคมนาคมขนส่ง

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1. ศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจประเภทต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- 1.6.2. สถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจประเภทต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- 1.6.3. ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจท่องเที่ยวและตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนกลาง
- 2.3 ทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่างๆ การผลิต สินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อก็ต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิด งานอาชีพเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง โดยที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้นำผลิตเป็นของที่ระลึกขายให้นักท่องเที่ยว นอกจากนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สังคมไทยเป็นสังคมของชาติเก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรมระเบียบประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ฟื้นฟู และอนุรักษ์ไว้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยว จากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างประเทศก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้น ที่จะได้ช่วย สร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็ต้องมี ผู้ลงทุนในหลาย ๆ ลักษณะเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปทีใดจะต้องมั่นใจว่าจะมีความปลอดภัย ทั้งชีวิตและ ทรัพย์สิน ฉะนั้นแหล่งใดที่นักท่องเที่ยวเข้าไปได้แหล่งนั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพออุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพ สัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดีด้วยเป็นหนทางที่ มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน เมื่อประชากรในประเทศเดียวกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยการเดินทางไปมาหาสู่กัน ผลก็คือ ความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกัน การท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลก ที่จะช่วยกันรักษาสัมพันธไมตรีให้มั่นคงเป็นการช่วยจรรโลงสันติภาพแก่โลก

2.1.2 ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ความหมายของคำว่า "อุตสาหกรรม" ตามพจนานุกรม คือ "การกระทำสิ่งใด ๆ เพื่อให้เป็นสินค้า" แต่ปัจจุบันมีความหมายมากกว่านั้น คือ "กิจกรรมทางเศรษฐกิจ อย่างมีระบบการพาณิชย์ หรือการผลิตสาขาใดสาขาหนึ่ง" อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก็คือ การดำเนินกิจกรรมบริการด้านการนำเที่ยว เช่น บริการด้านการเดินทาง บริการด้านอาหารและการพักผ่อน และบริการด้านการนำเที่ยว ซึ่งดำเนินการโดยหวังผลกำไร ที่ต้องอาศัยแรงงานและการลงทุนสูง โดยใช้เทคนิควิชาการเฉพาะ มีการวางแผน การจัดองค์การ และการตลาดครอบคลุมธุรกิจหลายประเภท ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงและโดยอ้อม มีองค์ประกอบดังนี้

"โรงงาน" หมายถึง คือ สถานที่ท่องเที่ยว ที่มีสถานที่และบริการที่สะดวก การคมนาคมเข้าถึงได้ไม่ยาก มีระบบสาธารณูปโภคครบครัน แต่บางครั้ง ถนนที่ขรุขระ ฝนตกน้ำท่วม ไม่มีห้องน้ำ ต้องหาอาหารรับประทานเอง ก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มชอบไปผจญภัยเหมือนกัน ดังนั้น หน่วยงานราชการและประชาชนในท้องถิ่นต้องกำหนดรูปแบบลักษณะการท่องเที่ยวให้ชัดเจน และที่สำคัญต้องไม่ทำให้การทำลายสถานที่ท่องเที่ยวขึ้น ๆ

วัตถุดิบ คือ ทรัพยากรที่นักท่องเที่ยวสนใจ เช่น นักท่องเที่ยวชอบไปสัมผัสอากาศหนาวทางภาคเหนือตอนบน ในช่วงเดือน ตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ หน่วยงานราชการและประชาชนในท้องถิ่น ก็ต้องทะนุบำรุงธรรมชาติ ต้นไม้ดอกไม้เมืองหนาว ให้คงอยู่และบานในช่วงเวลาดังกล่าว

การลงทุน คือ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบสาธารณูปโภค น้ำไหล ไฟสว่าง มีโทรศัพท์ ถนนหนทางดี มีสถานพยาบาลเบื้องต้น มียานพาหนะ มีอาหารและที่พัก และที่สำคัญ คือ ห้องน้ำ

แรงงาน คือ มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองขายของที่ระลึก มีแรงงาน รับจ้าง เช่น ลูกหาบรับจ้างขนของขึ้นภูกระดึง มีคนทำความสะอาด พนักงานบริการ

ผลิตผลธุรกิจที่ประกอบกันเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ บริษัทนำเที่ยว รถเช่าเรือเช่า ร้านขายอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น อุปกรณ์ดำน้ำ เสื้อผ้า

การส่งเสริมการขาย การโฆษณา การรณรงค์ เช่น ไม่ทิ้งขยะ ไม่ขว้างน้ำหมากน้ำลายลงพื้น แต่งกายตามสุภาพชน การรณรงค์รักษาพันธุ์สัตว์ เก็บความทรงจำด้วยรูปถ่าย การท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ ซึ่งทั้งหน่วยงานราชการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นต้องช่วยกันอย่างจริงจัง ปลุกสำนึกการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การประเมินศักยภาพ

ศิริจรรยา ประพฤติกิจ (2553) การประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาตามลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2555 ที่มา: http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Eco_Pla_Man/Sirichanya_p.pdf)

ศักยภาพของธุรกิจบริการ

ศักยภาพของธุรกิจบริการ หมายถึง การให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทน และหมายรวมถึง

1. ธุรกิจนำเที่ยว
2. ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว
3. ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการ และสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว
4. ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว
5. ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว

"การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย" (ททท.) เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่เร้ารณรงค์ผลิตแคมเปญนี้ออกสู่สังคมทันที ภายใต้แคมเปญ "7 Green Concept" เชิญชวนทุกคนที่เกี่ยวข้องมาร่วมสร้างอนาคตให้แก่การท่องเที่ยวแบบใหม่เน้น "เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" ขอให้เป็นที่หมายที่ของพวกเราชาวอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและทุกคนจะต้องช่วยกันดูแลโลกใบนี้ 7 เรื่อง

กรีนที่ 1 "Green Heart" มอบหัวใจให้ความเคารพแห่งวิถีธรรมชาติ ธรรมชาติและศรัทธาในพลังงานอันยิ่งใหญ่ มิใช่เพียงแค่คิดหรือพูดแต่ต้องลงมือทำ โดยทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้วยวิธี ธรรมชาติ ธรรมชาติ ธรรมชาติ ผลกระทบที่จะตามมาด้วยทุกครั้งเมื่อประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับท่องเที่ยว

กรีนที่ 2 "Green Activity" ใส่ใจกิจกรรมที่คุณสามารถทำได้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ระบายความไม่สบายใจสิ่งแวดล้อม โดยผู้ประกอบการที่ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้วยวิธีประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยความสุขและใส่ใจไปพร้อมกับการสร้างโอกาสในการรับรู้ และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

กรีนที่ 3 "Green Community" ทุกชุมชนท่องเที่ยวต้องรู้เท่าทัน ผสานผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวพร้อมกับการรักษาอัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างสมดุล โดยองค์กร กลุ่ม และบุคคลในชุมชนทั้งในเมืองและชนบททุกแห่งซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ด้วยวิธีรับรู้ เข้าใจและร่วมกันแสดงออกถึงพลังอันยิ่งใหญ่ของชุมชนต่อการบริหารจัดการ ดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวโดยเลือกใช้วิธีที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง

กรีนที่ 4 "Green Logistics" วิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่ผสมผสานแนวคิดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย ผู้ประกอบการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องร่วมมืออย่างเต็มที่ ด้วยวิธีสร้างทางเลือกให้แก่รูปแบบและวิธีการเดินทาง เน้นการประหยัดพลังงาน เลือกใช้พลังงานทดแทน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กรีนที่ 5 "Green Service" ธุรกิจการท่องเที่ยวทุกประเภทต้องแสดงความจริงใจด้วยการเลือกใช้วัตถุดิบและควบคุมการปล่อยของเสียกลับคืนสู่ธรรมชาติต้องมีกระบวนการจัดการผ่านการบำบัดทุกครั้ง โดยผู้ประกอบการทุกแขนงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ด้วยวิธีจัดรูปแบบการให้บริการที่ได้มาตรฐาน คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเสมอทุกกระบวนการตามขั้นตอนให้บริการด้านท่องเที่ยว

กรีนที่ 6 "Green Attraction" ประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ได้ ภายใต้การจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล หรือเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ด้วยวิธีบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมุ่งให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นหลัก

กรีนที่ 7 "Green Plus" การให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วยความตั้งใจ ผ่านกิจกรรมอันหลากหลายที่แต่ละคนเลือกทำได้ตามความสมัครใจ โดยทุกคนช่วยกันทำ ด้วยวิธีย่อารอแค่โอกาสในการช่วยโลกให้รอดพ้นจากภาวะการเปลี่ยนแปลง แต่สร้างโอกาสในการดูแลโลกใบนี้ให้มืออย่างสม่ำเสมอ

โดยในทั้ง "7 กรีน" นั้นแต่ละกลุ่มมีโอกาและบทบาทแตกต่างกันตามวาระโอกาส หากทุกคนทำก็สามารถกอบกู้โลกได้ เช่นเดียวกันกับในประเทศไทยถึงเวลาต้องผนึกความร่วมมือ ตระหนักรู้และเร่งทำให้การท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่นาทีนี้เป็นต้นไป เพื่อเราและลูกหลานในอนาคตจะได้มีความยั่งยืนสืบต่อไป (หน้าพิเศษ 50 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

รูปภาพที่ 2.1 สัญลักษณ์แนวความคิด “7 Green Concepts”

ที่มาของรูป: กองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

Website: <http://adventure.tourismthailand.org/7greens.php> (สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 56)

2.1.3 ลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1.3.1. เป็นอุตสาหกรรมบริการ สินค้าคือ บริการ ได้แก่ ความสะดวกในด้านต่าง ๆ เป็นสินค้าที่ไม่มีตัวตน ไม่สามารถจับต้องได้

1.3.2. เป็นอุตสาหกรรมที่สินค้าไม่อาจจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อได้ ผู้ซื้อต้องเดินทางมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง ที่พักรวม หรือแหล่งท่องเที่ยว

1.3.3. เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการผลิตและจำหน่าย เพราะไม่ต้องใช้วัตถุดิบในการผลิต ผลผลิตคือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว ต้องการเพียงการจัดระบบ การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างถูกวิธี ก็จะเป็นอุตสาหกรรมที่ให้ผลผลิตไม่มีวันสิ้นสุด

1.3.4. เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ แทบทุกประเภทก่อให้เกิดการลงทุน ทางอุตสาหกรรม การนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งทางด้านแรงงาน และวัตถุดิบ

1.3.5. เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างความเจริญและเสริมความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ท้องถิ่น โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.3.6. เป็นอุตสาหกรรมที่มุ่งสร้างความจรรโลงใจ มีผลต่อสันติภาพ สัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษยชาติ

2.1.4 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว ได้แก่

1.4.1. ธุรกิจอาหารและการพักผ่อน

1.4.2. ธุรกิจอาหาร

1.4.3. ขยายของที่ระลึกและมรดกเทศก์

1.4.4 ธุรกิจการนำเที่ยว

1.4.5 ธุรกิจการขนส่ง

2.1.4.1 ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภท โรงแรม/ที่พักแรม

1. ความหมาย

ที่พักแรม คือสถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้พักระหว่างเดินทาง ซึ่งอาจจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะการใช้

-โรงแรม คือ ที่พักที่สร้างขึ้นเฉพาะและแบ่งเป็นห้องพัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักเดินทาง และเก็บค่าเช่าเป็นรายห้อง

- เกสต์เฮาส์ คือ บ้านที่ดัดแปลงหรือสร้างขึ้นและแบ่งห้องเป็นที่พักแรม โดยเก็บค่าเช่า

- บังกะโล คือ ที่พักที่กลุ่มบุคคลหรือสถาบันจัดไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวโดยเก็บค่าเช่า

- รีสอร์ท คือ ที่พักที่มีลักษณะห้องพักเป็นหลัง ๆ มีบริเวณแวดล้อมด้วยธรรมชาติ

- โมเต็ล คือ ที่พักที่สร้างขึ้นเฉพาะ โดยเก็บค่าเช่า มีห้องพักแต่ละห้อง หรือมีห้องพักส่วนหนึ่งที่มีลักษณะและการใช้สอยเช่นเดียวกับโรงแรม

- บ้านรับรอง คือ ที่พักหน่วยงานราชการ บริษัท หรือเอกชนจัดไว้เพื่อใช้รับรองหรือพักผ่อน โดยไม่เก็บค่าเช่า

- บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน คือ บ้านญาติมิตรของนักท่องเที่ยวที่จัดให้เป็นที่พักแรม โดยไม่เก็บค่าเช่า

พระราชบัญญัติโรงแรม 2547

ได้ระบุประเภทของโรงแรมออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- โรงแรมประเภท 1 หมายถึง โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก

- โรงแรมประเภท 2 หมายถึง โรงแรมที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหาร หรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร

- โรงแรมประเภท 3 หมายถึง โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร และสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการหรือห้องประชุมสัมมนา

- โรงแรมประเภท 4 หมายถึง โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และห้องประชุมสัมมนา

3. มาตรฐานการท่องเที่ยว มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวประเภทโรงแรม

โรงแรม (Hotel) หมายความว่า สถานที่ประกอบการเชิงการค้าทุนธุรกิจตั้งขึ้นเพื่อบริการที่พักชั่วคราวสำหรับผู้เดินทาง ในเรื่องของที่พักอาศัย อาหาร และบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัยและเดินทาง หรืออาคารที่มีห้องนอนหลายห้อง ติดต่อเรียงรายกันในอาคารหลังหนึ่ง หรือหลายหลัง ซึ่งมีบริการต่างๆ เพื่อความสะดวกของผู้ที่มาพัก โดยมีค่าตอบแทน และคิดค่าบริการเป็นรายวันหรือไม่เกิน 1 เดือน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2550)

4. มาตรฐานแบบประเมินการรักษาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานโรงแรม (มาตรฐานใบไม้สีเขียว)

มูลนิธิใบไม้สีเขียว (2556) การตรวจสอบการปฏิบัติการทุกแผนกในการดำเนินธุรกิจ เพื่อตรวจสอบว่าขั้นตอนต่าง ๆ นี้ ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร โดยในขั้นตอนที่สามนี้ จะประกอบด้วยคำถามรวม 18 หมวด (388 ข้อ) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบพัฒนาการและความก้าวหน้าในการให้บริการของ สถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยหมวดต่างๆดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 นโยบาย และการสื่อสาร

- การจัดทำนโยบายสิ่งแวดล้อมของการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม

หมวดที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

- การจัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เพื่ออนุรักษ์ พลังงาน และส่งเสริมประสิทธิภาพพลังงานในรอบปี

หมวดที่ 3 คณะกรรมการ

- การจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และประสิทธิภาพพลังงาน

หมวดที่ 4 เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการ

- การจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และประสิทธิภาพพลังงาน

หมวดที่ 5 การจัดการของเสีย

- จัดให้มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม

หมวดที่ 6 ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

- การตรวจเช็คส่วนประกอบของโรตารีที่มีปริมาณการใช้กำลังไฟฟ้ามาก ระบุมา 3 ส่วน (กิโลวัตต์-ชั่วโมง/เดือน)

หมวดที่ 7 ประสิทธิภาพการใช้น้ำ

- การติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม

หมวดที่ 8 ครั้ว และห้องอาหาร

- การใช้พลังงานที่ขัดแย้งกันด้วยการปรุงและประกอบอาหารในพื้นที่ ที่มีการปรับอากาศในครั้วและห้องอาหาร

หมวดที่ 9 ห้องซักรีด

- มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง

หมวดที่ 10 การจัดซื้อ

- มีการกำหนดให้ซื้ออาหารที่ผลิตได้ ในฤดูกาล เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ เก็บรักษาขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต

หมวดที่ 11 คุณภาพอากาศภายในอาคาร มลพิษทางอากาศและเสียง

- ควรมีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่างๆ ออกมาภายนอก

หมวดที่ 12 น้ำ และคุณภาพน้ำ

- มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำ เสียไปยังแหล่งน้ำอื่น

หมวดที่ 13 สปา และการนวดเพื่อสุขภาพ

- ได้มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการใน สถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย

หมวดที่ 14 สถานที่ออกกำลังกาย สระว่ายน้ำ และกิจกรรมกลางแจ้ง

- จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงของสถานที่ออกกำลังกายที่สามารถเปิดออกได้ เพื่อประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย

หมวดที่ 15 ความปลอดภัยในโรงแรม

- มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการเก็บแรงดันและปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และแก๊สเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสีย และการปรับปรุงประสิทธิภาพ

หมวดที่ 16 ผลกระทบต่อระบบนิเวศ

- ได้มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรม

หมวดที่ 17 การมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

- ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ

หมวดที่ 18 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

- ได้จัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในโอกาสต่างๆในรอบปี

5. การสร้างรูปแบบการเดินทางสีเขียวในฐานะผู้ประกอบการที่พัก

แนวปฏิบัติของผู้ประกอบการทำได้โดย ปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถ ลดการใช้พลังงานหรือใช้พลังงานทดแทน

1) ผู้ประกอบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจที่พัก (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและ กิจกรรม)ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนใน ระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

2) ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ

3) พนักงานหรือทีมงานในองค์กรได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

4) ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ให้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและ มาตรฐานการดำเนินธุรกิจ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้าย สื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น)

5) มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุที่ใช้ในการปรุงเป็น อาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่นๆ เป็นต้น

6) ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง

7) มีการตรวจวัดการใช้พลังงานของรถยนต์ และมีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานพร้อมพยายามปรับเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทน

8) หมั่นตรวจซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ เครื่องทำความเย็น-ความร้อน และอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิดเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้พลังงานน้อยที่สุด

9) มีการตรวจวัดการใช้น้ำและมีมาตรการลดปริมาณการใช้น้ำ เช่น การใช้โถชักโครกที่มีการ ใช้น้ำสองระดับและจำกัดการไหลของน้ำบริเวณอ่างล้างมือ เป็นต้น

10) พนักงานขับรถ/ขับเรือ ต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับแบบ ประหยัดพลังงาน

11) มีการบำบัดน้ำเสียและน้ำทิ้งอย่างมีประสิทธิภาพ

12) จ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

6. มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว

สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว (2550) มีหลักเกณฑ์ และตัวชี้วัด มาตรฐานโรงแรม มาตรฐานรีสอร์ท มาตรฐาน Serviced Apartment และมาตรฐาน Guesthouse ซึ่งในแต่ละมาตรฐานมีการกำหนดมาตรฐาน และ 12 หมวด โดยในแต่ละหมวดจะประกอบไปด้วยการประเมินในหลายๆด้าน ในแต่ละด้านจะประกอบด้วยหลายตัวชี้วัดมีรายละเอียดเบื้องต้น ดังนี้

หมวดที่ 1 สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้าง และที่จอดรถ

หมวดที่ 2 โถงต้อนรับ ห้องน้ำสาธารณะ ลิฟท์ และทางสัญจรในอาคาร

หมวดที่ 3 ห้องพักแบบ Standard

หมวดที่ 4 ห้องพักแบบ Suite และ

หมวดที่ 5 ห้องอาหาร คอฟฟี่ชอป บาร์ และครัว

หมวดที่ 6 ส่วนบริการด้านสนทนาการ

หมวดที่ 7 ส่วนบริการด้านธุรกิจ: ห้องประชุม และ Business Center

หมวดที่ 8 บุคลากรและการบริการ

หมวดที่ 9 ระบบความปลอดภัยในพื้นที่ทั่วไป

หมวดที่ 10 ทรัพยากร และชุมชนแวดล้อม

หมวดที่ 11 ส่วนของพนักงาน

หมวดที่ 12 คุณลักษณะเสริมอื่นๆ

2.1.4.2 ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร ข้อกำหนดและมาตรฐาน

1. ร้านอาหารมิตรธงฟ้า

หลักเกณฑ์การพิจารณา “ร้านอาหารมิตรธงฟ้า”

1) เป็นผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จที่จำหน่ายอาหารในราคายุติธรรม คุณภาพมีมาตรฐาน และปริมาณเหมาะสมกับราคา

2) ก่อนเข้าร่วมเป็นร้านอาหารมิตรธงฟ้า จะต้องไม่ปรับขึ้นราคาจำหน่ายอาหารสูงขึ้นเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 – 12 เดือน

3) เมื่อเข้าร่วมเป็นร้านอาหารมิตรธงฟ้าแล้ว จะต้องตรึงราคาจำหน่าย คุณภาพและปริมาณอาหารที่จำหน่ายในราคาเดิม

4) หากร้านอาหารมิตรธงฟ้าจำเป็นต้องปรับราคาจำหน่ายอาหารสูงขึ้น จะต้องแจ้งกรมการค้าภายในทราบก่อนปรับราคา

5) ผู้ประกอบการที่อยู่ในข่ายการพิจารณาเป็นร้านอาหารมิตรธงฟ้า จะต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จประเภทจานเดียว ตามสั่ง หรืออาหารปรุงสำเร็จหลายชนิดที่เปิดให้บริการอยู่แล้ว

6) เป็นผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีสถานที่ประกอบการมีสภาพเป็นอาคารพาณิชย์ / บ้าน / อาคารสถานที่ ที่มั่นคง แข็งแรง ถาวร สถานที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ (กรมการค้าภายใน, 2550)

ร้านอาหารมิตรธงฟ้า

- 1) ได้รับหนังสืออนุญาตรับรองร้านอาหารมิตรธงฟ้า และป้ายมิตรธงฟ้า
- 2) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ว่าเป็นร้านอาหารที่ช่วยตรึงราคาอาหารปรั่งสำเร็จ และเป็นการเพิ่มทางเลือกในการซื้ออาหารของประชาชนผู้บริโภค (กรมการค้าภายใน, 2550)

เกณฑ์การประเมิน

กองพัฒนาการค้า (2553) เกณฑ์การประเมินมี 4 ด้าน ประกอบด้วย สภาพร้าน การตกแต่ง อาหาร พนักงานขายและการบริการ ซึ่งมีรายละเอียดย่อยๆดังนี้

- 1) สภาพร้าน
 - ร้านอาหารต้องมีความมั่นคงแข็งแรง พื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี สะอาด
 - สถานที่เตรียมอาหารต้องสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศ ที่เหมาะสม ไม่อับชื้น
 - ทางเดินระหว่างโต๊ะเสิร์ฟในการเดินเข้าออก
 - มีภาชนะในการเก็บขยะมูลฝอยมิดชิด ไม่ส่งกลิ่นเหม็น
 - ห้องสุขาสะอาด ถูกลักษณะ
- 2) การตกแต่ง
 - ตู้โชว์อาหารสะอาด มีอุปกรณ์ที่ปิดมิดชิดเพื่อป้องกันแมลงต่างๆรบกวน
 - ภาชนะในการใส่อาหารที่ปรั่งเสร็จ เช่น จาน, ชาม, ช้อน, แก้วน้ำ ต้องสะอาดเรียบร้อย
 - โต๊ะ, เก้าอี้ มีสภาพแข็งแรง สะอาด
 - ร้านอาหารต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมิตรธงฟ้าและหนังสืออนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมิตรธงฟ้า
 - บริเวณหน้าร้านติดป้ายเครื่องหมายมิตรธงฟ้า
- 3) อาหาร
 - มีการปิดป้ายแสดงราคาอาหารตามราคาที่กำหนดชัดเจน
 - การปรั่งอาหารในแต่ละวันต้องปรั่งเสร็จใหม่ๆรสชาติและปริมาณเหมาะสมกับราคา
 - การจัดวางเครื่องปรั่งในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด
 - ไม่วางวัตถุดิบในการปรั่งอาหารสัมผัสกับพื้น เช่น พืชผักต่างๆควรสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด
 - อุปกรณ์ที่ใช้ในการปรั่งอาหารต้องหมั่นทำความสะอาด มีการล้างและเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ

4) พนักงานขายและการบริการ

- ผู้ปรุงอาหารและพนักงานขายควรแต่งกายสุภาพ สะอาด
- การปรุงอาหารทุกครั้งควรล้างมือให้สะอาด เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้บริโภค
- มีมารยาทในการบริการที่ดี เช่น พุดจาไพเราะต่อลูกค้า ฯลฯ
- การบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า
- ความพร้อมของการให้บริการ เช่น เวลาการเปิด-ปิดร้าน การต้อนรับลูกค้ารวมถึงความ

กระตือรือร้นของพนักงานบริการ

2. การสุขาภิบาลอาหาร หลักการและความหมายของการสุขาภิบาลอาหาร

1) ความสำคัญของการสุขาภิบาลอาหาร

อาหาร เป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญของมนุษย์ การบริโภคอาหารก็เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต และดำรงชีวิตอยู่โดยปกติสุข ในการบริโภคอาหารไม่ควรจะคำนึงถึงแต่เพียงความอร่อยเท่านั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาควบคู่กันไปด้วยคือ ความสะอาดของอาหาร และความปลอดภัย ในการบริโภค ในปัจจุบันมีการเพิ่มจำนวนของประชากรอย่างรวดเร็ว การผลิตอาหารจำเป็นต้องอาศัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมากมายในการผลิตอาหาร เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค จึงเกิดเป็นร้านอาหาร ตลาด ห้างสรรพสินค้า และโรงงานผลิตอาหาร ซึ่งการดำเนินงานผลิตอาหารนั้นจำเป็นต้องอาศัยหลักการของการสุขาภิบาลอาหาร เพื่อให้ได้อาหารที่สะอาด ปลอดภัย และมีความน่าบริโภค เพราะมีเช่นนั้นแล้วอาจเกิดปัญหาโรคภัยไข้เจ็บอันเนื่องมาจากการบริโภคอาหาร

2) ความหมายของการสุขาภิบาลอาหาร

การสุขาภิบาลอาหาร (Food Sanitation) คือ การบริหารจัดการและควบคุมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม อาหารเพื่อให้อาหารสะอาด ปลอดภัย ปราศจากเชื้อโรค หนองพยาธิและสารเคมีต่างๆ ซึ่งเป็นอันตรายหรืออาจจะเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของ ร่างกายสุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิตของผู้บริโภค

3) หลักเกณฑ์สำคัญของงานสุขาภิบาลอาหาร

1. สถานที่ตั้ง ต้องเลือกบริเวณที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมของสถานที่ตั้ง ไม่ได้รับการปนเปื้อน จากสิ่งสกปรก ไม่ก่อให้เกิดปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากกลิ่น สภาพความไม่ปลอดภัยต่างๆ ถ้าหากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมก็ต้องคำนึงถึงการคมนาคม ขนส่งและการบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ
2. อาคารที่ใช้ในการประกอบอาหาร การออกแบบต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ดูแลรักษาง่าย มีการระบายอากาศที่เหมาะสม
3. การปฏิบัติงานหรือการดำเนินการประกอบอาหารหรือการผลิตอาหารที่ปลอดภัยจาก เชื้อโรคหรือสารพิษใด ๆ ตั้งแต่การเตรียมการ การแปรรูป ตลอดจนการบรรจุอาหาร ควรคำนึงถึงคุณภาพอาหาร ด้านความสะอาด ปราศจากเชื้อโรค เป็นอาหารที่มีคุณค่าและ มีความน่าบริโภค

4. การจัดการความสะอาดและการสุขาภิบาลทั่วไป ในสถานที่ที่ใช้ในการประกอบอาหาร ควรมีการบำรุงรักษาความสะอาด ภาชนะ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องสัมผัสกับอาหารให้มีความสะอาดเสมอก่อนการใช้งาน รวมถึงการจัดการบำบัดและกำจัดของเสียที่เกิดจากการประกอบอาหารให้มีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนต่ออาหารและผลิตภัณฑ์ของอาหาร

5. การควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์อาหารและการปรุงแต่ง ควรเลือกวัตถุดิบและการปรุงแต่งที่มีคุณภาพและทำการควบคุมไม่ให้เกิดการเสีย คุณค่า หรือไม่ให้เกิดการปนเปื้อนก่อนที่จะนำมาใช้

6. สุขวิทยาส่วนบุคคล ถึงแม้จะมีการจัดระบบการสุขาภิบาลสถานที่ประกอบอาหาร และมีภาชนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาใช้สัมผัสอาหารที่มีความสะอาดปลอดภัยแล้วก็ตามแต่ถ้าผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการสัมผัสอาหารมีการปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติให้เป็นไป ตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคหรือ การปนเปื้อนมาสู่ผู้บริโภคได้ เช่น ผู้เตรียมอาหาร ผู้ปรุง ผู้ผลิต ผู้ที่ล้างทำความสะอาดภาชนะ จึงควรเป็นผู้ที่มีสุขวิทยาส่วนบุคคลที่ดี (Hygiene) อยู่เสมอ

4) ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับร้านอาหาร

1. สถานที่รับประทานอาหาร เตรียม ปรุง ประกอบอาหาร ต้องสะอาดเป็นระเบียบและจัดให้เป็นสัดส่วน

2. การเตรียมปรุงอาหาร ต้องทำบนโต๊ะที่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. ไม่เตรียมปรุงอาหารบนพื้นและบริเวณหน้าหรือในห้องน้ำ ห้องส้วม

3. อาหาร

1) อาหารสดต้องสะอาด หรือเก็บอาหารประเภทต่างๆ ต้องแยกเก็บเป็นสัดส่วน อาหารประเภทเนื้อสัตว์ดิบ เก็บในอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 5 องศาเซลเซียส

2) สารปรุงแต่งอาหารต้องปลอดภัย มีเครื่องหมายรับรอง เช่น มอก.

4. น้ำแข็งที่ใช้บริโภค

1) ต้องสะอาด เก็บในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด ต้องไม่แชร์ร่วมกับของอย่างอื่น

2) ใช้อุปกรณ์ที่มีด้าม สำหรับคีบหรือตัก

3) ต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

4) อาหารที่ปรุงสำเร็จ เก็บในภาชนะที่สะอาดที่มีการปกปิด วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.

5. ภาชนะอุปกรณ์ต่างๆ

1) เชียงและมิด ต้องมีสภาพดี แยกใช้ระหว่างเนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบและผัก ผลไม้

2) ช้อน ส้อม ตะเกียบ วางตั้งเอาด้ามขึ้น เก็บในภาชนะโปร่ง สะอาด และมีการปกปิด เก็บสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.

3) การล้างภาชนะด้วยน้ำยาล้างภาชนะแล้วล้างด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล และที่ล้างภาชนะ ต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.

6. ผู้สัมผัสอาหาร ต้องแต่งกายและปฏิบัติตามหลักสุขวิทยาส่วนบุคคล

7. มูลฝอยและน้ำเสียทุกชนิด ได้รับการกำจัดด้วยวิธีที่ถูกหลักสุขาภิบาล

8. ห้องส้วมสำหรับผู้บริโภคและผู้สัมผัสอาหารต้องสะอาด มีอ่างล้างมือที่ใช้การได้ดีและมีสบู่ใช้ตลอดเวลา

5) ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับโรงอาหาร

1. สถานที่รับประทานอาหารและบริเวณทั่วไป

- 1) สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้สะอาด แข็งแรง จัดเป็นระเบียบ
- 2) มีการระบายอากาศที่ดี

2. บริเวณที่เตรียม – ปรงอาหาร

- 1) สะอาด เป็นระเบียบ พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็ง เรียบ สภาพดี
- 2) มีการระบายอากาศ รวมทั้ง กลิ่นและควันจากการทำอาหารได้ดี
- 3) ไม่เตรียมและปรงอาหารบนพื้น
- 4) โต๊ะเตรียม-ปรงและผนังบริเวณเตาไฟต้องทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย (เช่น สแตนเลส กระเบื้อง) มีสภาพดีและพื้นโต๊ะต้องสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.

3. ตัวอาหาร น้ำ น้ำแข็ง เครื่องดื่ม

1) อาหารและเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ต้องมีเลขสารบบอาหารเก็บเป็นระเบียบ สูงจากพื้นอย่างน้อย 30 เซนติเมตร

2) อาหารสด เช่น เนื้อสัตว์ ผักสด ผลไม้และอาหารแห้ง มีคุณภาพดี แยกเก็บเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกัน วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร หรือเก็บในตู้เย็น ถ้าเป็นห้องเย็นต้องวางอาหารสูงจากพื้นอย่างน้อย 30 เซนติเมตร สำหรับอาหารสดต้องล้างให้สะอาดก่อนนำมาปรุง การล้างภาชนะอุปกรณ์

3) ล้างภาชนะด้วยน้ำยาล้างภาชนะแล้วล้างด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้ง หรือล้างด้วย น้ำไหลและที่ล้างภาชนะ ต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.

4) จาน ชาม ถ้วย แก้วน้ำ ถาดหลุม ฯลฯ เก็บไว้ในภาชนะหรือตะแกรง วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร หรือเก็บในภาชนะหรือสถานที่ที่สะอาดมีการปกปิด

5) ช้อน ส้อม ตะเกียบ วางตั้งเอาด้ามขึ้นในภาชนะโปรง สะอาด หรือวางเป็นระเบียบในภาชนะที่สะอาดและมีการปกปิด ตั้งสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

6) ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับแผงลอย

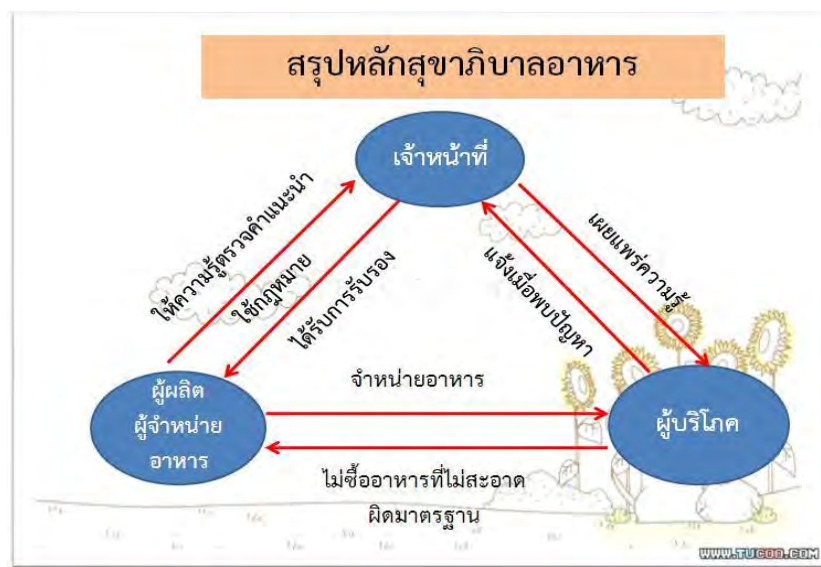
1. แผงลอยจำหน่ายอาหาร ทำจากวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย มีสภาพดี เป็นระเบียบ อยู่สูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร

2. อาหารปรุงสุก มีการปกปิด หรือมีการป้องกันสัตว์หรือแมลงนำโรค

3. สารปรุงแต่งอาหาร ต้องมีเลขสารบบอาหาร

4. น้ำดื่ม ต้องเป็นน้ำสะอาด ใส่ในภาชนะที่สะอาด มีการปกปิดมิดชิดหรือทางเทริน้ำ

5. เครื่องดื่ม ต้องใส่ภาชนะที่สะอาด มีการปกปิดและมีที่ดักที่มีด้ามยาวหรือมีก๊อกหรือทางเทรินน้ำ
6. น้ำแข็งที่ใช้บริโภค ต้อง สะอาด เก็บในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด ต้องไม่แช่รวมกับของอย่างอื่น ใช้อุปกรณ์ที่มีด้าม สำหรับคีบหรือตัก ต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร
7. การล้างภาชนะ ด้วยน้ำยาล้างภาชนะ แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล และอุปกรณ์การล้างต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร
8. ช้อน ส้อม ตะเกียบ วางตั้งเอาด้ามขึ้นในภาชนะโปร่ง สะอาด หรือวางเป็นระเบียบในภาชนะโปร่งสะอาดและมีการปกปิด เก็บสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร
9. ผู้สัมผัสอาหาร ต้องแต่งกายและปฏิบัติตามหลักสุขวิทยาส่วนบุคคล
10. การกำจัดขยะ มีการรวบรวมมูลฝอย และเศษอาหารเพื่อนำไปกำจัด (กองสุขาภิบาลอาหาร, 2556)

รูปภาพที่ 2.2 หลักการสุขาภิบาลอาหาร

ที่มาของรูป : http://www.srinagarind-hph.kku.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=206:2012-08-02-04-45-12&catid=50:2011-07-14-09-50-27&Itemid=74

2.1.4.3 ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทร้านจำหน่ายของฝาก และของที่ระลึก ข้อกำหนดและมาตรฐาน

1. ความหมายและลักษณะของสินค้าที่ระลึก

1.1) ความหมายของสินค้าที่ระลึก หมายถึง สินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อจากแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน และนำกลับไปยังภูมิลำเนาของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการซื้อสินค้าเหล่านั้นต่าง ๆ กันไป เช่น มีความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวที่ไปจึงซื้อสินค้าที่ระลึก เพื่อระลึกถึงประสบการณ์ที่ดื่มด่ำหรือเป็นสื่อในการเล่า

เรื่องราวประสบการณ์จากการท่องเที่ยวให้แก่ญาติและมิตรสหาย หรือเป็นของฝากให้บุคคลใกล้ชิด หรือเป็น สิ่งเตือนใจของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ เป็นต้น

ของที่ระลึกสำหรับคนไทยนั้นรู้จักมานานแล้ว แต่ในความหมายว่า “ของฝาก” ซึ่งอาจ กล่าวได้ว่าเป็นค่านิยมของคนไทย เมื่อเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร จำต้องมาของฝากติดมือไปมอบให้บุคคล หรือครอบครัวที่ไปเยือน และลักษณะของฝากเหล่านั้นอาจเป็นของใช้หรือของรับประทาน ที่ผลิตในถิ่นที่อยู่อาศัยของตน อีกความหมายของสินค้าที่ระลึก คือ สินค้าหัตถกรรม ซึ่งหมายถึง งานฝีมือที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินชีวิตของคนไทยในสมัยโบราณ โดยใช้วัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่รอบท้องถิ่นนำมาผลิตโดยอาศัยภูมิ ปัญญาไทยทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม สร้างสรรค์เป็นงานหัตถกรรมเพื่อใช้สอยใน คราวเรือน สินค้าที่ระลึกประเภทนี้มีคุณค่าสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่งเพราะจะเป็นสินค้าที่เป็นรูปธรรม เฉพาะไม่เหมือนท้องถิ่นอื่น การผลิตโดยใช้ฝีมือ สินค้าแต่ละชิ้นจะมีลักษณะเฉพาะ เช่น ผ้าไหม และผ้า ไหมมัดหมี่ เป็นต้น

1.2) ลักษณะของสินค้าที่ระลึก ควรมีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นนั้น และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีจุดเด่นที่สามารถ เป็นตัวแทนของท้องถิ่นนั้น ๆ เมื่อกล่าวถึงผลิตภัณฑ์นั้นแล้วเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปว่าเมื่อเห็นผลิตภัณฑ์นั้น จะนึกถึงสถานที่มาของผลิตภัณฑ์นั้น

(2) เป็นผลิตภัณฑ์ที่หายากมีแต่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ เป็นต้นกำเนิด สินค้าที่ระลึกประเภท นี้ เป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อเพราะเห็นว่าเป็นต้นตอการผลิต มีความแน่ใจว่าได้ซื้อสินค้าที่เป็นของแท้ และมีราคาถูกกว่าที่อื่น เช่น อัญมณีในท้องถิ่นต่าง ๆ

(3) เป็นผลิตภัณฑ์ราคาถูก เมื่อซื้อในแหล่งผลิตนั้น ๆ เช่น ไม้แกะสลัก จากหมู่บ้านถวาย ผ้าไหมมัดหมี่ จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีดตราตุ๊กตาจาก ประเทศเยอรมัน และมีดพก จากประเทศ สวิสเซอร์แลนด์ เป็นต้น

(4) เป็นสินค้าที่หาซื้อได้ง่าย นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อได้ง่ายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ใน แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จะมีร้านขายของที่ระลึกจากภูมิภาคต่างๆ จัดหาไว้บริการให้แก่ นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อได้

(5) เป็นสินค้าที่ใช้วัสดุในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ดินยานลิเกา และดินกที่นำมาแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

(6) เป็นสินค้าที่ได้รับการออกแบบและการผลิตอย่างประณีตงดงาม คุ่มค่าในการซื้อ และมีประโยชน์ในการใช้สอย

(7) เป็นสินค้าที่สาธิตขั้นตอนในการผลิต ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และตัดสินใจ ซื้อผลิตภัณฑ์

(8) เป็นสินค้าที่รายละเอียดอธิบายส่วนประกอบต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ และมีวิธีการ ประกอบผลิตภัณฑ์นั้นๆ

2. Green Product

2.1 นิยามและความหมาย (กรมควบคุมมลพิษ, 2549) ได้ให้คำจำกัดความและความหมายของต่างๆ ดังนี้

สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง สินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การใช้งาน และการจัดการหลังหมดอายุการใช้งานน้อยกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าอื่นที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน

บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง ธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การใช้ทรัพยากรและพลังงานในช่วงการให้บริการน้อยกว่าเมื่อเทียบกับการให้บริการอื่นที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน

การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือจัดจ้างบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามรายการสินค้าและบริการที่ได้จัดทำตามเกณฑ์ข้อกำหนดไว้แล้ว หรือสินค้าที่ได้ฉลากสิ่งแวดล้อม เช่น ฉลากเขียว หรือบริการที่ได้รับการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมที่ได้รับเกียรติบัตรใบไม้สีเขียว

ฉลากสิ่งแวดล้อม หมายถึง ฉลากที่บ่งบอกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมอบให้ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดซึ่งกำหนด นั้นหมายถึงสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมช่วยลดมลพิษที่ปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมจากการผลิต รวมทั้งยังมีการใช้ทรัพยากรและพลังงานน้อยลง ไม่ว่าจะเป็นระหว่างการผลิตหรือระหว่างการใช้สินค้าดังกล่าว

เกณฑ์ข้อกำหนดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง คุณสมบัติของสินค้า หรือบริการด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งได้มาจากการพิจารณาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตอนต่าง ๆ ของสินค้าและบริการ เช่น การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การให้บริการ การขนส่ง การใช้งาน และการกำจัดทิ้ง

2.2 หลักเกณฑ์การจัดซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

คุณสมบัติสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2549) ได้แก่

1) ใช้วัสดุที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย เช่น วัสดุที่ไม่มีพิษ ใช้วัสดุหมุนเวียนทดแทนได้ วัสดุรีไซเคิล และวัสดุที่ใช้พลังงานต่ำในการจัดหามา

2) ใช้วัสดุน้อย เช่น น้ำหนักเบา ขนาดเล็ก มีจำนวนของวัสดุน้อย มีการเสริมความแข็งแรงเพื่อให้ลดขนาดลงได้

3) มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตใช้พลังงานที่สะอาด ลดการเกิดของเสียจากระบวนการผลิต และขั้นตอนของกระบวนการผลิต

4) มีระบบขนส่งและการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ลดการใช้หีบห่อบรรจุภัณฑ์ที่ฟุ่มเฟือย ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุที่ใช้ซ้ำหรือหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ ใช้รูปแบบการขนส่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ และเลือกใช้เส้นทางขนส่งที่ประหยัดพลังงานที่สุด

5) ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดในช่วงการใช้งาน เช่น ใช้พลังงานต่ำ มีการปล่อยมลพิษต่ำ ในระหว่างการใช้งานลดการใช้วัสดุสิ้นเปลือง (เช่น ต้องเปลี่ยนไส้กรองบ่อย) และลดการใช้ชิ้นส่วนที่ไม่จำเป็น

6) มีความคุ้มค่าตลอดชีวิตการใช้งาน เช่น ทนทาน ซ่อมแซมและดูแลรักษาง่าย ปรับปรุงต่อเติมได้ ไม่ต้องเปลี่ยนบ่อย

7) มีระบบการจัดการหลังหมดอายุการใช้งานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การเก็บรวบรวมที่ก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่ำ มีการออกแบบให้นำสินค้าหรือชิ้นส่วนกลับมาใช้ซ้ำ หรือหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ง่าย หรือหากต้องการกำจัดทิ้ง สามารถนำพลังงานกลับคืนมาใช้ได้ และมีความปลอดภัยสำหรับการฝังกลบ

การพิจารณาว่าสินค้าใดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควรพิจารณาว่าสินค้านั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากในช่วงใดของวัฏจักรชีวิต เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าจะก่อผลกระทบมากในช่วงใช้งานมากกว่าในช่วงการผลิต และหากมีการลดผลกระทบในช่วงดังกล่าวให้น้อยกว่าสินค้าอื่นที่มีลักษณะการทำงานเหมือนกัน รวมทั้งประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ จะถือได้ว่าเป็นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การรับรองสินค้าที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมด้วยฉลากสิ่งแวดล้อม ประเภทที่ 1 ตามอนุกรมมาตรฐาน ISO 14024 เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ซื้อสามารถบ่งชี้ว่าสินค้านั้นเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมได้โดยง่าย ซึ่งฉลากประเภทดังกล่าวจะมีองค์กรกลางให้การรับรอง ตามเกณฑ์กำหนดในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่พิจารณาตลอดช่วงชีวิตของ สินค้านั้นตัวอย่างของ ฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 1 ได้แก่ ฉลากเขียวของประเทศไทยที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับ หน่วยงานภาครัฐ ฉลาก Blue Angel ของเยอรมนี และฉลาก Eco-Mark ของญี่ปุ่น เป็นต้น

ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและได้รับการรับรองฉลากสิ่งแวดล้อมอยู่บ้าง แต่ยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลาย คู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนี้ จึงได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบโดยรวมต่อสิ่งแวดล้อมทั้งวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ คือ ตั้งแต่ก่อนการผลิต ระหว่างการผลิต การใช้งาน การทิ้งซาก

2) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดหรือก่อให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด

3) ทางเลือกในการจัดซื้อหรือสินค้าทดแทน มีคุณภาพสามารถหาซื้อได้ทั่วไป

4) มีการจัดซื้อในปริมาณมาก

ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างฉลากของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ที่มาของรูป: www.thailandindustry.com

2.1.4.4 ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ข้อกำหนดและมาตรฐาน

การบริการนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวตามประเภทของรายการท่องเที่ยว นำโดยมัคคุเทศก์ (Guide หรือ Tour Guide) ซึ่งอาจเป็นมัคคุเทศก์ประจำบริษัท หรือมัคคุเทศก์อิสระ (Freelance Guide) และการจัดรายการนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวจำแนกเป็น

1. จัดรายการนำเที่ยวเบ็ดเสร็จ (Package Tour) ส่งให้ตัวแทนไปจำหน่าย
2. จัดรายการนำเที่ยวประเภทต่างๆ สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องให้แก่องค์กร สถาบันวิชาชีพต่าง ๆ และกลุ่มเอกชนที่มีความสนใจเฉพาะเรื่อง

1. การสร้าง “รูปแบบการเดินทางสีเขียว” สำหรับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) แนวทางปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวทำได้ด้วยการปรับเปลี่ยนวิธี ดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถ ลดการใช้พลังงานหรือใช้พลังงานทดแทน

1) ผู้ประกอบการ พัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนใน ระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

2) ผู้ประกอบการ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ

3) พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับ บทบาท หน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

4) ผู้ประกอบการ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและปณิธาน การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้าย สื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น)

- 5) มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุที่ใช้ในการปรุงเป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่น ๆ เป็นต้น
- 6) ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ ครั้งเดียวแล้วทิ้ง
- 7) มีการตรวจวัดการใช้พลังงานของรถยนต์ และมีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานพร้อมพยายามปรับเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทน ทั้งในสำนักงานและในยานพาหนะ
- 8) หมั่นตรวจสอบบำรุงเครื่องยนต์ เครื่องทำความเย็น-ความร้อน และอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้พลังงานน้อยที่สุด
- 9) มีการตรวจวัดการใช้น้ำและมีมาตรการลดปริมาณการใช้น้ำบนยานพาหนะ เช่น การใช้โถชักโครกที่มีการใช้น้ำสองระดับและจำกัดการไหลของน้ำบริเวณอ่างล้างมือ เป็นต้น
- 10) ใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ
- 11) เลือกซื้อยานพาหนะ ที่มีการใช้เชื้อเพลิง/พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ ที่สามารถใช้พลังงานชีวภาพได้ เช่น ยานพาหนะที่ติดตั้งเครื่องยนต์รุ่นที่ใช้เชื้อเพลิงที่มีประสิทธิภาพและมีการเผาไหม้ได้หมด
- 12) พนักงานขับรถ/ขับเรือ ต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน
- 13) มีการบำบัดน้ำเสียและน้ำทิ้งอย่างมีประสิทธิภาพ
- 14) สละเวลาและใช้รถยนต์/เรือ/เครื่องบิน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ของบริษัท สนับสนุนการดำเนินโครงการของชุมชนท้องถิ่น
- 15) จ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยว

2. เกณฑ์มาตรฐานในการตรวจประเมิน

กรมการท่องเที่ยว (2555) กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ กำหนดมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินมาตรฐานของคณะกรรมการประเมินมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยว และใช้เป็นแนวทางให้ แก่บริษัทนำเที่ยวที่ต้องการ ขอรับการประเมินระดับมาตรฐานในธุรกิจของตนให้สูงขึ้นทั้งนี้การเข้าสู่มาตรฐานจะเป็นไปโดยความสมัครใจสำหรับรายละเอียดการประเมินมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวมีดังนี้

2.1 ประเด็นในการตรวจประเมินมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและคำอธิบายตัวชี้วัด

มาตรฐานที่ 1 ด้านองค์กรและการจัดการ

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่ 1 ด้านองค์กรและการจัดการ

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. องค์กรมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และมีแนวนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	1. มีแผนการดำเนินงานตามนโยบายอย่างเป็นมาตรฐาน 2. มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 3. มีการประเมินและติดตามการทำงานตามแผนงาน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ
2. การนำนโยบายและแผนงานบริษัทไปปฏิบัติ และมีระเบียบข้อบังคับของบริษัทที่ชัดเจน	1. มีการกำหนดนโยบายและแผนงานของบริษัท 2. นโยบายและแผนงาน แสดงให้เห็นถึง ความก้าวหน้า และความมั่นคงของบริษัท โดยไม่ขัดต่อศีลธรรมของสังคม และพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551 3. มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 4. มีการประเมินนโยบายและแผนงานของบริษัท มีการนำนโยบายและแผนงานของบริษัทมาปรับปรุง แก้ไข 5. มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัท เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้ให้ชัดเจน 6. มีการแจ้งกฎระเบียบดังกล่าวให้พนักงานรับทราบอย่างทั่วถึง 7. มีการน ากฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
3. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล	1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารจัดการ 2. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการองค์กรอย่างยุติธรรมและโปร่งใส 3. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก 4. ผู้บริหารมีความประพฤติและดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี 5. ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี 6. ผู้บริหารมีจิตสาธารณะในการบริหารงานและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งในและนอกองค์กร
4. บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ด้านธุรกิจนำเที่ยว	1. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว 2. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว 3. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้อง 4. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยและมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่ 1 ด้านองค์กรและการจัดการ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
5. บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	1. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอย่างดี 2. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการนำกฎระเบียบที่คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กำหนดไปปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด (ตามมาตรา 25 แห่ง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551)
6. องค์กรมีการจัดรายการ นำเที่ยวอย่างสร้างสรรค์	1. มีรายการนำเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว 2. มีรายการนำเที่ยวที่หลากหลาย และมีความชำนาญเฉพาะทาง 3. มีรายการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อสังคม
7. สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำนักงานที่ เพียงพอกับการปฏิบัติงาน	มีอุปกรณ์สำนักงาน อุปกรณ์สื่อสาร และสารสนเทศที่จำเป็น เช่น โต๊ะทำงาน โต๊ะประชุม ตู้เก็บเอกสาร ชุดรับแขก เคาน์เตอร์ อุปกรณ์ดับเพลิง วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ เครื่องโทรสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต เครื่องพิมพ์ เอกสาร รวมทั้งมี website เป็นของตนเอง
8. ระบบ ข้อมูล และ สารสนเทศด้านการท่องเที่ยวและบริการอย่าง ครบครัน	1. มีสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการท่องเที่ยว 2. มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านการท่องเที่ยวที่ให้บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว 3. มีสื่ออื่นๆ ด้านการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเอง จัดให้บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว 4. มีข้อมูลจากแหล่งอื่นๆที่จัดไว้แล้ว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานภาครัฐ-เอกชนอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว
9. มีการพัฒนาบุคลากรให้มี ความชำนาญเฉพาะทางใน สายวิชาชีพ	1. มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ 2. ส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ทันสมัยตลอดเวลา 3. ส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษา ต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ
10. การสร้างสัมพันธมิตร หรือความร่วมมือในระหว่าง ธุรกิจและบริการ	1. มีการสร้างเครือข่ายในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ทั้ง ภาครัฐ และภาคเอกชน 2. มีการสร้างเครือข่าย ด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น 3. มีความร่วมมือในการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงาน การศึกษา

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่ 1 ด้านองค์กรและการจัดการ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
11. การกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้กับพนักงาน มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว	1. มีการกำหนดค่าตอบแทนให้กับมัคคุเทศก์ทั่วไปและผู้นำเที่ยว ได้รับไม่ต่ำกว่า 1 พันบาทต่อวัน และให้มัคคุเทศก์เฉพาะได้รับค่าตอบแทนตามวันตามข้อตกลงที่เหมาะสม และยุติธรรมตามภาวะเศรษฐกิจ 2. จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้กับมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทาง
12. ผู้ประกอบการควรเป็นสมาชิกของสมาคม หรือ ชมรมด้านการท่องเที่ยว	ผู้ประกอบการควรเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมด้านการท่องเที่ยว เช่น สมาชิกธุรกิจการท่องเที่ยวภายในประเทศ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมไทยบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น
13. สถานที่ประกอบการต้องอยู่ในที่เห็นได้อย่างชัดเจนแน่นอน	1. มีหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองสถานที่ใช้เป็นสำนักงานอย่างชัดเจน 2. มีชื่อบริษัท สถานที่ตั้งสถานประกอบการต้องอยู่ในที่เห็นได้อย่างชัดเจนทางกายภาพ

มาตรฐานที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	1. มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก 2. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมระหว่างการเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆตามความเหมาะสม 3. มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว
2. มีช่องทางการส่งเสริมการขายที่ทันสมัยและหลากหลาย	1. มีการโฆษณา ณ จุดขายไม่เกินจริง 2. มีการเข้าร่วมงานเสนอซื้อขายบริการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ 3. มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนำเที่ยวไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ 4. ธุรกิจนำเที่ยวไม่ตัดราคาขายบริการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ตามพรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
3. มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งก่อนและหลังการจัดรายการนำเที่ยว	1. มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า 2. มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เช่น ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น 3. มีวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างการเดินทาง
4. มีการจัดมัคคุเทศก์ และทีมงานในแต่ละโปรแกรมฯ ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยว และรายการนำเที่ยว	1. มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การอธิบายกิจกรรมต่างๆ 2. มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรจะมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการนำเที่ยวเชิงธรรมชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรจะมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการนำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3. มีจำนวนสัดส่วนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
5. มีบุคลากรส่วนปฏิบัติการ สำนักงานที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ	1. บุคลากรสามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้ทันสมัยต่อเทคโนโลยีตลอดเวลา 3. บุคลากรมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร และอุปกรณ์สำนักงาน นโยบายการประหยัดพลังงาน และเพื่อลดภาวะโลกร้อน
6. มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว	1. มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมและสะดวกสบาย 2. มีการจัดการเข้าที่พักที่ดี 3. มีการจัดการนำกลุ่มนักท่องเที่ยวไปยังจุดต่างๆ 4. มีการจัดการรับประทานอาหารที่ดี มีคุณภาพ 5. มีการจัดการซื้อสินค้า ของที่ระลึกที่ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว 6. มีการจัดการส่งนักท่องเที่ยวกลับที่นำประทับใจ 7. มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย
7. มีการจัดทำเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	1. มีการเลือกที่พักที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย 2. มีการเลือกยานพาหนะ ที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย 3. มีการเลือกแหล่งท่องเที่ยว ที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย 4. มีการเตือนภัยอุบัติเหตุด้านต่าง ๆ มีฉาชีพ และการลักขโมย ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจน่าเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
8. มีการจัดการน่าเที่ยวที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชนบธรรมเนียม ประเพณีไทย	1. ไม่มีกิจกรรมใดๆที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ 2. ไม่มีกิจกรรมใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชนบธรรมเนียม ประเพณีไทย
9. มีการจัดนำเที่ยวที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ ชุมชน	1. มีการใช้บริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 2. มีการใช้ยานพาหนะในท้องถิ่น 3. มีการใช้บริการที่พักในท้องถิ่น 4. มีการใช้บริการร้านอาหารของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองในท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 2.3 มาตรฐานที่ 3 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจน่าเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคม	แนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม
2. องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	1. องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม 2. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม 3. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อ
3. องค์กรมีการนำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง	1. องค์กรมีสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 2. มีกิจกรรมและรายการนำเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ และท้องถิ่น 3. มีรายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.3. มาตรฐานฐานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (คันสนีย์ วุฒยาภาชีรกุล, 2552) กล่าวว่า

1) มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยว (Tour operator standard)

ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน และตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านองค์การและการจัดการประกอบด้วยเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการนำนโยบายและแผนงานของบริษัทไปปฏิบัติ เป็นไปตาม พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551 มีการประเมินและปรับปรุงนโยบายและแผนงาน
2. มีระเบียบข้อบังคับของบริษัทเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แจ้งให้พนักงานทราบ และนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
3. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและบริหารจัดการโดยยึดหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน มีความยุติธรรม มีบุคลิก-ภาพดี พร้อมทั้งจะให้ตรวจสอบการบริหารจัดการได้
4. มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านธุรกิจนำเที่ยว และมีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สำนักงานที่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน
6. มีระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
7. มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความมั่นคงและก้าวหน้าในการทำงาน ได้รับค่าจ้างตามมาตรฐานค่าจ้างของกระทรวงแรงงาน
8. ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งดำเนินธุรกิจนำเที่ยวโดยไม่มีธุรกิจอื่นแอบแฝง เช่น การพนัน การขายบริการทางเพศ ฯลฯ

9. บริษัทมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสังคม เช่น ปลูกป่า ช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ฯลฯ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ประกอบด้วยเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ระบุกิจกรรม ราคาค่าใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรม
2. มีการส่งเสริมการขาย เช่น โฆษณาจุดขาย เข้าร่วมงานเสนอซื้อขายบริการท่องเที่ยว มีการส่งข้อมูลไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว สื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งก่อนและระหว่างการจัดนำเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยว โรงแรม ภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก
4. มีการจัดมัคคุเทศก์และทีมงานในแต่ละโปรแกรมตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและรายการนำเที่ยว มีจำนวนและสัดส่วนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
5. มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ยานพาหนะ การจัดการเข้าที่พัก การนำกลุ่มนักท่องเที่ยวไปเที่ยวยังจุดต่าง ๆ การจัดการรับประทานอาหารที่ดีมีคุณภาพ มีการจัดการ ซื้อสินค้าที่เป็นธรรม
6. มีการจัดการนำเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เลือกที่พัก ยานพาหนะ แหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย มีการเตือนภัยอุบัติเหตุต่าง ๆ
7. มีการจัดการนำเที่ยวที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย

8. มีการจัดการนำเที่ยวที่ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน มีการให้บริการมัคคุเทศก์ ยานพาหนะ ที่พัก ร้านอาหารในท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 3 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพประกอบด้วยเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยวโดยยึดหลักศีลธรรมของสังคม
2. มีการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวด้วยจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยยึดหลักจริยธรรมอย่างเคร่งครัด

2) มาตรฐานมัคคุเทศก์ (Tour guide standard)

ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน 24 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ มีความรู้ความสามารถด้านภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและจรรยาบรรณมัคคุเทศก์

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ

1. การปฏิบัติก่อนการรับ - ส่งนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ การศึกษารายการนำเที่ยว รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว เตรียมเอกสารที่ต้องใช้ในการเดินทาง ตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมและนัดหมายเวลากับคนขับรถ
2. การปฏิบัติระหว่างการเดินทางนำเที่ยว เช่น เตรียมอาหารเครื่องดื่ม แจกจ่ายละเอียดยการเดินทาง ข้อมูลต่าง ๆ สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน นำเที่ยวครบรายการ การนัดเวลาการเดินทางในวันต่อไป
3. การปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดการเดินทาง การกล่าวคำอำลาและขอบคุณ ตรวจสอบความเรียบร้อยภายในรถอีกครั้งหนึ่ง
4. การอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจและมีใจรักบริการ
5. การดูแลสวัสดิภาพและความปลอดภัยตลอดเวลาการเดินทางท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 3 ด้านจรรยาบรรณ เทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีกิริยา มารยาท การแต่งกายเหมาะสม ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักประมาณตน ฯลฯ

2.4 ผู้ประกอบการนำเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) ผู้ประกอบการนำเที่ยว ประกอบด้วย บริษัทตัวแทนจำหน่ายสินค้าบริการการท่องเที่ยว (Travel Agency) และธุรกิจจัดนำเที่ยว (Tour Operator หรือ Tour Company)

- 1) บริษัทตัวแทนจำหน่ายสินค้าบริการการท่องเที่ยว (Travel Agency) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งกิจการดำเนินงานเกี่ยวกับธุรกิจการเดินทางและการท่องเที่ยว รับจองตั๋วเครื่องบิน รถไฟ รถโดยสารและที่พักโรงแรมท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยการขายแต่ละครั้งจะได้รับค่าบริการจากการขายเป็นค่านายหน้า

2) ธุรกิจจัตนำเที่ยว หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการจัตนำเที่ยวทั้งภายในประเทศหรือต่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็อาจทำหน้าที่เป็นตัวแทนท่องเที่ยว รับจัตขายตัวเครื่องบินรถไฟ และรับจองโรงแรมไปในตัวด้วยปัจจุบันธุรกิจจัตนำเที่ยวหรือบริษัทตัวแทนจัตนำสินค้ำบริการการท่องเที่ยว มักมีการดำเนินงานควบคู่กันไป กล่าวคือ มักทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนขาย ขณะเดียวกันก็ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการจัตนำเที่ยวด้วย

3) การดำเนินงานของธุรกิจจัตนำเที่ยว แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- ธุรกิจจัตนำเที่ยวที่บริการจัตนำเที่ยวที่มาจากต่างประเทศ
- ธุรกิจจัตนำเที่ยวที่จัตนำเที่ยวไปต่างประเทศ
- ธุรกิจจัตนำเที่ยวที่จัตนำเที่ยวภายในประเทศ

4) หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. จัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้าทั่วไป รายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) หรือจัตตามความต้องการของลูกค้า
2. จัดโปรแกรมนำเที่ยวแล้วขายผ่านบริษัทตัวแทนท่องเที่ยว
3. จัดโปรแกรมนำเที่ยวผ่านทางบริษัทตัวแทนนำเที่ยวในต่างประเทศ
4. จัดโปรแกรมนำเที่ยวตามความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

5) ธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว

1. เป็นตัวแทนจัตนำสินค้ำบริการการท่องเที่ยว (Travel Agency)
ค่านายหน้า (Commission)

2. เป็นผู้จัตนำเที่ยวให้กับลูกค้าโดยตรง (Tour Operator)
 - ผู้ขายส่ง (Tour Wholesaler)
 - ราคาตัวแทนขาย (Contract Rate)

6) คุณสมบัติและความสามารถ

1. เป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของลูกค้า
2. มีความเป็นนักขาย นักจิตวิทยา ชำนาญในเรื่องการเดินทาง
3. รู้ถึงข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ
4. สามารถจัดการเดินทางให้เหมาะสมกับลูกค้า
5. ความรู้เรื่องภูมิศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดี
6. สามารถอ่านตารางเวลาเข้าออกของยานพาหนะได้ทุกประเภท
7. มีความรู้เรื่องการสำรองที่นั่ง ที่พัก บัตรโดยสาร
8. ราคาที่พัก ประเภท ที่พัก ร้านอาหาร
9. มีความรู้ความเข้าใจการเดินทางเข้าและออก ทั้งในและต่างประเทศ
10. สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย
11. สามารถประมาณค่าใช้จ่าย ระดับคุณภาพของการบริการ

7) ขนาดและการดำเนินงานของบริษัทนำเที่ยว

- ขนาดเล็ก ครอบครัว พนักงาน 2-3 คน
- ขนาดกลาง มีพนักงาน 15 – 30 คน
- ขนาดใหญ่

2.5 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (2551)

มาตรา 26 กล่าวว่า “ในการโฆษณาชี้ชวนเกี่ยวกับรายการนำเที่ยว ให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจัดทำเอกสารอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประกอบการนำเที่ยว และสถานที่ และเลขที่ใบอนุญาตประกอบการนำเที่ยว
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว
3. ค่าบริการและวิธีการชำระค่าบริการ
4. ลักษณะและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง
5. จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว
6. ลักษณะประเภทของที่พักรับ และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้
7. จำนวนมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว ในกรณีการจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว
8. จำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีจำนวน

นักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าที่กำหนด

2.1.4.5 ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทธุรกิจการขนส่งข้อกำหนดและมาตรฐาน

1. การคมนาคมขนส่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1.1. การคมนาคมขนส่งทางบก

- การคมนาคมขนส่งทางถนน การเดินทางในลักษณะนี้มีลักษณะเด่น คือ การได้เห็นทิวทัศน์สองข้างทาง และสามารถแวะเที่ยวตามจุดที่ต้องการได้

- การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ

1.2 การคมนาคมขนส่งทางน้ำ โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ

- เรือท่องเที่ยวทางแม่น้ำ ลำคลอง มีตั้งแต่เรือขนาดเล็ก ไปจนกระทั่งถึงเรือขนาดใหญ่ที่มีบริการอาหารยามค่ำคืน

- เรือท่องเที่ยวทางทะเล มีหลายขนาด ตั้งแต่เรือประมงขนาดเล็ก ไปจนกระทั่งถึงเรือสำราญขนาดใหญ่ (Cruise) ที่มีบริการที่พัก อาหารและความบันเทิงครบครัน

1.3 การคมนาคมขนส่งทางอากาศ มีองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ

- 1) สนามบิน โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐบาล
- 2) สายการบิน

- สายการบินที่บินแบบเที่ยวบินประจำ (schedule flight) คือ สายการบินที่ให้บินในเส้นทางที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล โดยกำหนดเที่ยวบินและเวลาเอาไว้เป็นตารางบินประจำแน่นอน
- สายการบินที่บินแบบเช่าเหมาลำ (charter flight/non-schedule flight) คือ สายการบินที่บินแบบไม่ประจำ โดยเป็นการเช่าเหมาลำตามความต้องการของนักท่องเที่ยว
- สายการบินที่ให้บริการแบบเช่าส่วนตัว (air taxi flight) คือ การให้บริการเช่าเฮลิคอปเตอร์หรือเครื่องบินเล็กที่จุคนได้ระหว่าง 4-18 คน นักธุรกิจนิยมใช้บริการนี้

1.4 องค์ประกอบที่สำคัญของการคมนาคมขนส่ง

1. เส้นทางคมนาคมขนส่ง (The way)
2. พาหนะ (The vehicle)
3. สถานี (The terminal)
4. ผู้ประกอบการ (The carrier)

1.5 เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1. เส้นทางถนนและเส้นทางรถไฟ

1.1 เส้นทางถนน

- 1) ทางหลวงพิเศษ
- 2) ทางหลวงแผ่นดิน
- 3) ทางหลวงชนบท
- 4) ทางหลวงท้องถิ่น
- 5) ทางหลวงสัมปทาน
- 6) ทางหลวงสายเอเชีย

ทางหลวงสายเอเชีย ประกอบด้วย 12 สาย คือ

- 1) AH 1: บ.คลองลึก (ชายแดนไทย/กัมพูชา) – อนุประเทศ- สระแก้ว- กบินทร์บุรี- ปราจีนบุรี- นครนายก- หินกอง- กรุงเทพฯ- อ่างทอง- สิงห์บุรี- ชัยนาท- นครสวรรค์- กำแพงเพชร- ตาก- แม่สอด (ชายแดนไทย/พม่า) รวมระยะทาง 701.0 กม.
- 2) AH 2 : สะเดา (ชายแดนไทย/มาเลเซีย) – บ.คลองแวง- บ.คองหงส์- บ.คูหา- พัทลุง- อ.ทุ่งสง – อ.เวียงสระ – อ.ไชยา – อ.ละแม – ชุมพร- อ.ท่าแซะ- อ.บางสะพานน้อย- ประจวบคีรีขันธ์- อ.ปราณบุรี- อ.ชะอำ- เพชรบุรี- อ.ปากท่อ- นครปฐม- กรุงเทพฯ- อ.บางปะอิน- ตาก- อ.เถิน- ลำปาง- อ.งาว- พะเยา- เชียงราย- แม่สาย- (ชายแดนไทย/พม่า) รวมระยะทาง 19,130.0 กม.
- 3) AH 3: อ.เชียงใหม่ (ชายแดนไทย/ลาว – บ.ต้าตลาด – บ.หัวดอย- เชียงราย รวมระยะทาง 116.5 กม.
- 4) AH 12: สะพานมิตรภาพไทย/ลาว – หนองคาย- อุดรธานี- อ.น้ำพอง- ขอนแก่น- อ.บ้านไผ่- อ.พล- นครราชสีมา- อ.สีคิ้ว- อ.มวกเหล็ก- สระบุรี- หินกอง รวมระยะทาง 511.5 กม.

5) AH 13: ห้วยโก๋น (ชายแดนไทย/ลาว) – น่าน-แพร่-อ.เด่นชัย-อุตรดิตถ์-พิษณุโลก-อ.สามง่าม-นครสวรรค์ รวมระยะทาง 557.0 กม.

6) AH 15: นครพนม (ชายแดนไทย/ลาว) – บ.ธาตุนาเวง (สกลนคร) – อ.พังโคน-อ.สว่าง-แดนดิน –อุตรธานี รวมระยะทาง 242.5 กม.

7) AH 16: มุกดาหาร(ชายแดนไทย/ลาว)-อ.หนองสูง-อ.สมเด็จ-อ.กาฬสินธุ์-อ.ยางตลาด-ขอนแก่น-อ.น้ำหนาว-อ.หล่มสัก-บ.แยง-อ.วังทอง-พิษณุโลก-สุโขทัย-ตาก รวมระยะทาง 688.5 กม.

8) AH 18: อ.สุโขทัย (ชายแดนไทย/มาเลเซีย)-อ.ตากใบ-นราธิวาส-อ.สายบุรี-อ.ปาล์ม-ปัตตานี-อ.หนองจิก-อ.เทพา-อ.จะนะ-อ.หาดใหญ่ รวมระยะทาง 268.0 กม.

9) AH 19: อ.ปักธงชัย-อ.กบินทร์บุรี-อ.แปลงยาว-ชลบุรี-กรุงเทพฯ รวมระยะทาง 459.5 กม.

10. AH 112: อ.คลองลอม-อ.บางสะพาน รวมระยะทาง 29.0 กม.

11) AH 121: อ.มุกดาหาร-อำนาจเจริญ-ยโสธร-อ.สุวรรณภูมิ-อ.พยัคฆภูมิพิสัย-บุรีรัมย์-อ.นางรอง-อ.สัมปอ-บ.ช่องตะโก รวมระยะทาง 458.5 กม.

12) AH 123: บ.น้ำพุร้อน (ชายแดนไทย/พม่า)-กาญจนบุรี-นครปฐม-กรุงเทพฯ-สมุทรปราการ-ชลบุรี-แหลมฉบัง-มาบตาพุด-ระยอง-อ.แกลง-ชลบุรี-ตราด-อ.หาดเล็ก รวมระยะทาง 747.5 กม.

1.2 เส้นทางคมนาคมขนส่งทางรถไฟ

1) สายเหนือ เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ไปชุมทางบ้านภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขึ้นไปทางเหนือถึงสถานีปลายทางจังหวัดเชียงใหม่ ระยะทางประมาณ 751 กม.

2) สายตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ไปยังสถานีจังหวัดนครราชสีมา แล้วแยกเป็น 2 สาย สายหนึ่งไปยังปลายทางจังหวัดอุบลราชธานี ระยะทางประมาณ 575 กม. ส่วนอีกสายหนึ่งแยกไปยังสถานีปลายทางจังหวัดหนองคาย รวมระยะทางประมาณ 624กม.

3) สายตะวันออก เริ่มจากกรุงเทพฯ ไปทางภาคตะวันออก ไปยังสถานีปลายทางที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ระยะทางประมาณ 255 กม.

4) สายใต้ เริ่มจากกรุงเทพฯ ไปยังสถานีปาดังเบซาร์ ระยะทางประมาณ 990 กม. และสถานีสุโขทัย ระยะทางจากกรุงเทพฯ ประมาณ 1,159กม.

5) สายตะวันตก เริ่มจากกรุงเทพฯ ไปสุดปลายทางที่สถานีจังหวัดสุพรรณบุรี ระยะทางประมาณ 157 กม. และอีกสายหนึ่ง สิ้นสุดที่สถานีปลายทางจังหวัดกาญจนบุรี ระยะทางประมาณ 210กม.

6) สายแม่กลอง เริ่มต้นจากวงเวียนใหญ่ไปมหาชัย จังหวัดสมุทรสาครและสิ้นสุดปลายทางที่แม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทางประมาณ 60 กม

2. เส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำ

2.1 เส้นทางขนส่งผู้โดยสารทางเรือในเขตกรุงเทพมหานคร มี 3 รูปแบบ คือ เรือโดยสารข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยา เรือด่วนเลียบริมแม่น้ำเจ้าพระยา และเรือหางยาว นอกจากนี้ยังมีเรือที่ให้บริการ

นักท่องเที่ยวเพื่อชมทัศนียภาพของแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อย โดยจอดให้บริการตามจุดที่สำคัญ เช่น ท่าช้าง ท่าโรงแรมโอเรียลเต็ล เป็นต้น

2.2 เส้นทางคมนาคมขนส่งผู้โดยสารทางเรือระหว่างเมือง ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจเรือโดยสารท่องเที่ยว เส้นทางเดินเรือประจำคือ 1) เรือโดยสารท่องเที่ยวเส้นทางเดินเรือฝั่งอ่าวไทย มี 2 เส้นทาง คือ เส้นทางตามหมู่เกาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเส้นทางในหมู่เกาะจังหวัดตราด 2) เรือโดยสารท่องเที่ยวฝั่งทะเลอันดามัน มี 1 เส้นทางคือ เส้นทางตามหมู่เกาะและทะเลอันดามัน

ผู้ประกอบการขนส่งทางน้ำ (ทางเรือ) มีผู้ประกอบการเรือโดยสารท่องเที่ยวเส้นทางเดินเรือดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการเรือโดยสารท่องเที่ยว เส้นทางตามหมู่เกาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ผู้ประกอบการเรือโดยสารท่องเที่ยว เส้นทางในหมู่เกาะจังหวัดตราด
3. ผู้ประกอบการเรือโดยสารท่องเที่ยวฝั่งทะเลอันดามัน เส้นทางตามหมู่เกาะและทะเลอันดามัน

มี

3. เส้นทางคมนาคมขนส่งทางอากาศ

ผู้ประกอบการขนส่งทางอากาศของประเทศไทย ประกอบไปด้วยบริษัทที่ดำเนินการโดยรัฐบาล คือ บริษัทการบินไทย จำกัดและบริษัทการบินของเอกชน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยบริษัทการบินเอกชนที่ทำการบินประจำอยู่ 7 บริษัท ได้แก่

1. บริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด
2. บริษัทโอเรียนท์ไทยแอร์ไลน์ จำกัด
3. บริษัทพีบีแอร์ จำกัด
4. บริษัทภูเก็ตแอร์ไลน์ จำกัด
5. บริษัทแอร์อันดามัน จำกัด
6. บริษัทไทยแอร์เอเชีย จำกัด
7. บริษัทสกายเอเชีย จำกัด

ตัวอย่างเส้นทางคมนาคมขนส่งทางอากาศในประเทศไทยของ บริษัทการบินไทย จำกัด ได้เปิดเส้นทางการบินภายในประเทศไปยังเมืองหลักที่สำคัญร่วมกับเส้นทางการบินระหว่างประเทศ รวม 11 จุดบิน รวมกว่า 300 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ หรือ 43 เที่ยวบินต่อวัน ดังนี้

- ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พิชญ์โลก
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรราชธานี อุบลราชธานี
- ภาคใต้ ได้แก่ ภูเก็ต หาดใหญ่ สุราษฎร์ธานี และกระบี่

และยังมีการการบินร่วมกับสายการบินนกแอร์ โดยมีเที่ยวบินรหัสร่วมบินเส้นทางแม่ฮ่องสอน พิชญ์โลก และอุบลราชธานี (จุฬารัตน์ จิตต์ถนอม, มปป.)

2. รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green Logistics)

"เที่ยวใกล้ เที่ยวไกล เลือกใช้ (พาหนะ) สะอาด" วิธี การเดินทางและรูปแบบการให้บริการในระบบการคมนาคมหรือการขนส่งจากแหล่ง ฟานัก/อาศัย ไปยังแหล่งท่องเที่ยว ที่เน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม

เมื่อ พูดถึงการท่องเที่ยว ไม่ว่าแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายของการเดินทางนั้นจะอยู่ระยะใกล้ๆ หรือไกลข้ามจังหวัด หรือข้ามประเทศ ย่อมไม่พ้นที่จะต้องอาศัยพาหนะในการเดินทาง แต่การเดินทางที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมนั้นเราก็สามารถทำได้ในหลายๆวิธี เช่น การเลือกใช้พาหนะในการเดินทางให้เหมาะสม พาหนะที่เลือกใช้นั้นลดหรือประหยัดพลังงานลงได้หรือไม่ ขณะที่ผู้ประกอบการ รวมถึงเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวก็อาจมีการบริหารจัดการในเรื่องของการเดินทาง จัดหาพาหนะทั้งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการจัดการด้วยรถบริการสาธารณะมากกว่าการเน้นให้นักท่องเที่ยวใช้พาหนะส่วนตัว

ซึ่งที่ผ่านมาก็มีหลายโครงการที่ประสบความสำเร็จทั้ง ในเรื่องของจำนวนนักท่องเที่ยว และการลดการใช้พลังงานได้ อย่างเช่นโครงการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับการรถไฟแห่งประเทศไทย จัดกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวโดยรถไฟ ที่ให้ทั้งความสนุก สะดวก ปลอดภัย และยังลดการใช้พลังงานและพาหนะ(ส่วนตัว) ได้อย่างเห็นผล ส่วนอีกโครงการหนึ่งที่ได้รับความสำเร็จไม่แพ้กัน ก็คือ เส้นทางท่องเที่ยวของการขนส่งมวลชน กรุงเทพฯ อาทิ ทัวร์ไหว้พระในกรุงเทพฯ เส้นทางวัฒนธรรมพาไปดูชุมชนและความงามรอบเมืองเก่าในกรุงเทพฯ

นอกจากนั้นการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวโดยการปั่นจักรยานทั้งในกรุงเทพฯและ ต่างจังหวัดนอกจากจะทำให้คนได้เรียนรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตร กับธรรมชาติมากขึ้นแล้ว นักท่องเที่ยวประเภทนี้ก็ยังได้สุขภาพที่ดีกลับไปเป็นของแถมอีกด้วย และจะเป็นการดีมากขึ้น หากสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ นอกจากให้ข้อมูลในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว การเสนอทางเลือกในเรื่องของการเดินทางที่สามารถเข้าถึงพื้นที่หลากหลายรูปแบบ ให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจ ก็จะช่วยนักท่องเที่ยวสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับเลือกการเดินทางให้เหมาะสม ไม่เกิดการสิ้นเปลืองโดยไม่เหตุ

2.1 การสร้าง รูปแบบการเดินทางสีเขียว ในฐานะของนักท่องเที่ยว

แนวทางปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวคือ ปรับเปลี่ยนวิธีการเดินทาง และพฤติกรรมการใช้ยานพาหนะส่วนตัว จากที่พักอาศัยไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยประหยัดพลังงาน หรือใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทน

ในกรณีที่เลือกใช้รถยนต์ส่วนตัวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ควรปฏิบัติอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- 1) เดินทางร่วมกับเพื่อนๆ แบบ Car pool ซึ่งจะช่วยลดจำนวนคันรถที่ต้องใช้ เป็นการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
- 2) ไม่ควรบรรทุกน้ำหนักมากเกินไปกีดเพราะการบรรทุกน้ำหนักเกินเพียง 50 กิโลกรัม จะมีผลให้รถยนต์วิ่งได้ระยะสั้นลง 1 กิโลเมตรต่อน้ำมัน 1 ลิตร

3) ตรวจสอบลมยางทั้งสี่ล้อให้มีปริมาณที่เหมาะสม และสมดุลเพราะถ้าหากการขับที่รถยนต์ที่ลมยางมีน้อยหรือต่ำกว่าปกติ จะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงถึง 30% ของภาวะปกติ

4) ตรวจสอบเครื่องยนต์ตามระยะเวลา/ระยะทางที่คู่มือกำหนด จะเป็นการช่วยบำรุงรักษาอุปกรณ์ต่างๆไม่ให้สึกหรอ และสามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งไม่สิ้นเปลืองน้ำมันเกินกว่าเหตุ

5) การขับระยะทางไกลควรใช้ความเร็วไม่เกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพราะจะช่วยลดการใช้น้ำมันลงได้ 20% หรือลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 1 ตัน ต่อระยะทาง 3 หมื่นกิโลเมตร

6) เปลี่ยนมาใช้พลังงานชีวภาพ เช่น ไบโอดีเซล เอทานอล แทนน้ำมันเชื้อเพลิงปกติ เป็นต้น

7) หลีกเลี่ยงการเดินทางไปกลับระหว่างที่พักอาศัยกับแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่มีการจราจรติดขัด

8) ขับเครื่องยนต์ทุกครั้งหากต้องหยุดเครื่องยนต์เป็นเวลานาน หรือไม่มีผู้โดยสาร/ผู้ขับอยู่ในรถ

ดังนั้น การวางแผนการเดินทางล่วงหน้า ด้วยการเลือกวิธีเดินทางโดยไม่สร้างมลภาวะ หรือลดการใช้น้ำมันลงเท่าที่จำเป็นเราก็ถือว่าได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ขึ้นมา อีกชั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

3 เทคโนโลยีกับการขนส่งสีเขียว (Technology and Green Transport)

เผด็จ ประดิษฐเพชร (2552) การพัฒนาเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามในยุคปัจจุบัน จะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกันเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เป็น “การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” สำหรับในภาคการขนส่ง “Green Transport” ที่แปลตรงๆว่า “การขนส่งสีเขียว” เป็นสิ่งที่เริ่มพูดถึงกันมากในขณะนี้ สื่อความหมายอย่างกว้างถึงการบริหารจัดการ และการเลือกใช้เทคโนโลยีการขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการประหยัดพลังงาน ลดการใช้น้ำมัน ลดมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยความร้อน และลดการผลิตก๊าซเรือนกระจก (Green house Gas: GHG) ที่ส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน (Climate Change) เป็นต้น

Green Transport ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการขนส่งในรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Technology) และพลังงานสะอาด (Clean Energy) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ ยานพาหนะ และรูปแบบในการเดินทาง และการขนส่งสินค้า ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

3.1 การบริหารจัดการระบบขนส่ง

การบริหารจัดการระบบขนส่ง ที่สนับสนุน Green Transport ก็มีระบบขนส่งอัจฉริยะหรือระบบ ITS (Intelligent Transport System) ที่เป็นการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการบริหารจัดการระบบขนส่งและการจราจรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีการพัฒนาระบบ

ITS อย่างกว้างขวาง เช่น ระบบรายงานสภาพการจราจรในเวลาจริงแบบ Real Time ระบบเก็บค่าผ่านทางแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Toll Collection System) ระบบการสั่งการล่วงหน้าในการขับขี้อยนต์บนถนน (Advanced Cruise-Assist Hiway System: AHS) ระบบตัวอัตโนมัติและตัวร่วม ที่สามารถออกตัวอ่านตั๋ว และถอดรหัสตั๋ว (Ticketing Machines) และระบบควบคุมสัญญาณไฟจราจรในแต่ละทางแยกแต่ละแห่ง โดยเซ็นเซอร์ในจุดต่างๆแล้ว ก็จะมีการเชื่อมต่อกับระบบควบคุมทางแยกแต่ละแห่ง โดยเซ็นเซอร์แต่ละตัวจะมีความสามารถในการตรวจจ้ยานพาหนะ และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็น สำคัญใช้ในการควบคุมและสั่งการจราจร ไม่ว่าจะเป็นจำนวนรถ ความยาวของแถวรถที่คอยในแต่ละทางแยก ความคับคั่ง อัตราการใช้พื้นที่ และระยะห่างระหว่างรถ เป็นต้น

เทคโนโลยีของระบบ ITS เหล่านี้ หากได้รับการบูรณาการอย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะเป็น Green Transport ของเมืองที่น่าอยู่ เพราะจะทำให้มีการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้นในลักษณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดปัญหาการจราจรติดขัด เพิ่มความสะดวกและรวดเร็ว เพิ่มความปลอดภัย และควบคุมความสม่ำเสมอของการขนส่ง อีกทั้งยังก็ให้เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจอย่างมากทั้งในแง่ของเวลา และเงิน

3.2 ยานพาหนะหรือรถยนต์

ยานพาหนะหรือรถยนต์ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล รถประจำทาง และรถบรรทุก เป็นระบบการขนส่งหลักทางบกหรือทางถนน ก็ให้เกิดมลพิษทางอากาศและเสียง หากเป็น Green Transport แล้วจะถูกปรับเปลี่ยนเป็นเครื่องยนต์ที่ใช้พลังงานจากน้ำมันเบนซิน และดีเซล ไปเป็นพลังงานทดแทนอื่นๆ ที่มีปริมาณมลพิษน้อยกว่าหรือเป็นพลังงานสะอาด เช่น รถยนต์ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติ (NGV) ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) และก๊าซธรรมชาติ (CNG) ก๊าซไฮโดรเจน รถยนต์ที่ใช้ไบโอดีเซล รถยนต์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้า (Electric) และรถยนต์ที่ใช้พลังงานร่วม (Hybrid) นอกจากจะปรับเปลี่ยนตัวเครื่องยนต์แล้ว ยังมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนควบคุมอื่นๆ ระบบของรถยนต์อีก เช่น รูปแบบของตัวถังรถยนต์ที่ลดแรงเสียดทาน (Aerodynamic) รถยนต์ที่มีความต้านทานการหมุนต่ำ (Low Rolling Resistance Tires) นำระบบช่วยนำทาง (Car Navigator) และอุปกรณ์ GPS (Global Positioning System) เป็นระบบ ITS มาติดตั้ง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ระบบรถยนต์มีประสิทธิภาพในการใช้เพิ่มขึ้น ประหยัดเชื้อเพลิงหรือของเหลวอื่นๆ และปลดปล่อยของเสีย หรือมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

3.3 รูปแบบในการเดินทางและการขนส่งสินค้า

รูปแบบในการเดินทางและการขนส่งสินค้า ของ Green Transport ควรเป็นระบบการขนส่งทางราง (Green Mode) โดยเฉพาะระบบรถไฟฟ้า ที่มีโครงข่ายที่มีประสิทธิภาพ มีการเชื่อมโยงระหว่างระบบหลักและระบบรอง ทั้งในระดับเมือง มหานคร ระดับภาค และระดับประเทศ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงเพื่อเปลี่ยนถ่ายการเดินทาง และขนส่งสินค้าที่ย่อยสู่พื้นที่หลัก และในทางกลับกันได้อย่างรวดเร็ว และประหยัด ซึ่งส่งผลให้มีสัดส่วนการเดินทางและขนส่งสินค้าในระบบรางเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีพื้นฐานทางสังคมที่ดี และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อไป

รถไฟฟ้ามอเตอร์เป็นระบบการขนส่งทางรางที่มีความจุสูงเมื่อเทียบกับการขนส่งสาธารณะประเภทอื่นๆ มีการควบคุมการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นตัวขับเคลื่อนไฟฟ้าแต่ละขบวน ปัจจุบันเทคโนโลยีของรถไฟฟ้ามอเตอร์ก้าวไปไกลมากโดยเฉพาะระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์ที่มีความเร็วสูง (High Speed Train) ที่มีความเร็วสูงในช่วงตั้งแต่ 150 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป ถึงกระนั้นคู่แข่งของระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์ที่กำลังตามมาติดๆ ก็คือระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์แม็กเลฟ (Maglev) ที่เป็นการใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นตัวขับเคลื่อนรถไฟแต่ละขบวนมาเป็นพลังงานแม่เหล็ก ที่มีการเปิดให้บริการระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์แม็กเลฟแล้วในประเทศเยอรมัน และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์แม็กเลฟของจีนปัจจุบันมีความเร็วสูงสุดในโลก โดยมีความเร็ว 431 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

การพัฒนาเมืองของกรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลีใต้ เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาการขนส่งสีเขียว หรือ Green Transport ปัจจุบันการพัฒนากรุงโซลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และยังคงเน้นที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกๆ ระบบ (Green Growth) โดยเฉพาะการพัฒนาการขนส่งและการพัฒนาเมืองควบคู่กันไป ปัจจุบันมีการปรับพื้นที่ถนนลงแทนที่จะสร้างพื้นที่ถนนเพิ่ม และพยายามปรับสภาพพื้นที่ให้เหมือนกับธรรมชาติในอดีต เช่น พื้นที่ที่เคยเป็นลำคลองธรรมชาติแล้วถมเพื่อสร้างเป็นทางด่วน ก็มีการปรับทางด่วนให้กลับมาเป็นลำคลองธรรมชาติตามเดิม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม Green Transport ที่เราเคยคาดหวังและมีความเป็นไปได้สูงสำหรับประเทศไทย และปรากฏให้เห็นเป็นภาพที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่องคือ การเพิ่มสัดส่วนของการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ โดยเฉพาะการเดินทางระบบราง ดังที่ภาครัฐได้เร่งพิจารณาจัดทำแผนการพัฒนาระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์ ความเร็วสูง ระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์รางคู่ และระบบรถโดยสารประจำทาง รถบรรทุกที่ก๊าซธรรมชาติ (NGV) เป็นเชื้อเพลิง ทั้งนี้รวมถึงการนำเทคโนโลยีระบบ ITS มาช่วยในการบริหารจัดการระบบขนส่ง ซึ่งพอจะสรุปสิ่งที่เราจะได้รับจากเทคโนโลยีระบบการขนส่งสีเขียว (Technology and Green Transport) ได้ ดังนี้

ทางกายภาพ

- ลดมลพิษทางอากาศ ฝนกรด (Acid rain) และผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน
- ลดมลพิษทางเสียง
- ลดสิ่งกีดขวางที่เกิดความกระทบกระเทือนต่อพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวสูง
- ลดสภาพการจราจรที่ติดขัด
- รักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เพิ่มความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และมี

ทัศนียภาพที่ดี

ทางสังคม

- ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- การเดินทางและการขนส่งที่มีความปลอดภัย และลดความเสี่ยง
- ลดอุบัติเหตุ และลดอัตราการเจ็บหรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร
- ลดความต้องการใช้ และความต้องการมีรถยนต์ส่วนบุคคล
- เด็กๆ มีเวลาในการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อคุณภาพสังคมที่ดีในอนาคต

ทางเศรษฐกิจ

- ลดการสิ้นเปลืองพลังงานซึ่งนับวันจะหายากและมีราคาแพงขึ้น
- ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาและอนามัย
- ลดค่าบำรุงรักษารถยนต์ส่วนบุคคล
- สร้างมูลค่าเพิ่มให้ให้กับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ
- ลดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางและขนส่งสินค้า
- เพิ่มภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจที่ดีของประเทศ

4 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว Tourism

4.1 ด้านการคมนาคมขนส่ง

พิทยะ ศรีวัฒนสาร (2553) การคมนาคมขนส่ง จัดว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปได้อย่างกว้างขวาง และถือได้ว่าเป็นธุรกิจหนึ่งซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า การคมนาคมขนส่งเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การคมนาคมขนส่ง หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายคน สัตว์ สิ่งของ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยอาศัยสื่อกลางต่างๆภายใต้และราคาที่ตกลงกันไว้ เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการขนส่ง (คน สัตว์ สิ่งของ) จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง การขนส่งนั้นต้องอาศัยอุปกรณ์ต่างๆ (ยานพาหนะ) การขนส่งนั้นต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่ต้องการใช้บริการ

4.2 พัฒนาการขนส่งทางบก

- เริ่มขึ้นสมัยยุคบาบิโลน (200 ปีก่อนคริสตกาล)
- มีการประดิษฐ์รถม้าโดยสารขึ้นเป็นครั้งแรกที่ประเทศอังกฤษ
- ต้นศตวรรษที่ 18 มีการประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำขึ้นเพื่อช่วยพัฒนาการขนส่งทางเรือและรถไฟ
- ปี ค.ศ. 1920 มีการคิดค้นและประดิษฐ์รถยนต์ขึ้น ปัจจุบันนี้ การเดินทางโดยรถยนต์ถือได้ว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวทางบก ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก

4.3 พัฒนาการขนส่งทางน้ำ

- การขนส่งทางน้ำ เป็นการขนส่งที่เก่าแก่ที่สุดในโลก
- ประมาณ 400 ปีก่อนคริสตกาล ได้มีการพัฒนาเรือให้สามารถนำมาใช้หาปลาตามชายฝั่งในบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน
 - ชาวฟินิเซียน ได้ใช้เรือในการเดินทางขนส่งทางน้ำเป็นครั้งแรก
 - การขนส่งผู้โดยสารทางเรือเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1772 ในประเทศอังกฤษระหว่างเมือง Manchester และ London Bridge
 - เรือสำราญ Princesses Victoria Louis เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว และเป็นที่มาของเรือยอร์ชราคาแพง

- เรือที่สามารถเดินทางข้ามมหาสมุทรเป็นครั้งแรกได้คือ เรือกลไฟ Savannah
- บริษัท Star Curies เป็นสายการบินเรือที่ใหญ่สายหนึ่งของโลก
- ในประเทศไทย มีบริษัทเรือสำราญของคนไทย 2 บริษัท คือ บริษัทซีทราน ควีน กับ บริษัทสยามครุซ จำกัด
- โดยเรือ Seatran Queen ให้บริการฝั่งอ่าวไทย ส่วนเรือ Andaman Prince ให้บริการในบริเวณอ่าวอันดามัน

4.4 พัฒนาการขนส่งทางอากาศ

- สองพี่น้องตระกูล Wright ได้คิดค้นและประดิษฐ์เครื่องบินเป็นครั้งแรก
- เที่ยวบินทางด้านธุรกิจเกิดขึ้นครั้งแรกระหว่างประเทศ London และ Paris
- มีการจัดตั้งบริษัทสายการบินแห่งชาติ เช่น B.A. (British Airways ของอังกฤษ) AF (Air France) ของฝรั่งเศส LH (Lufthansa Germanของเยอรมัน)
- เที่ยวบินให้บริการในการขนส่งผู้โดยสารได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างเมือง Boston และ New York และเริ่มมีการจ้างพนักงานบนเครื่องบิน

2.2. ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนกลาง

2.2.1. จังหวัดขอนแก่น

1) ข้อมูลทั่วไปจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นอีก จังหวัดหนึ่งของภูมิภาค นอกจากจะมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ในบริเวณศูนย์กลางของภาคอีสานแล้ว ยังเป็นจังหวัดศูนย์กลางทางการศึกษาและเทคโนโลยีของภูมิภาค เนื่องจากเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในอำเภอเมืองครบครัน ทั้งที่พักหลายระดับและบริการต่างๆ จำนวนมาก มีทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และด้านอื่นๆ หลากหลายรูปแบบ และที่สำคัญคือเป็นที่ตั้งของสนามบินทั้งหมดนั้นล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ขอนแก่นในปัจจุบันเป็นเมืองที่มีความสำคัญในฐานะเมืองท่องเที่ยวอีก แห่งหนึ่งของประเทศไทย

จังหวัดขอนแก่นมีเนื้อที่ประมาณ 10,885 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,803,125 ไร่ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 15 ของประเทศ มีพื้นที่อยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำมูลและกลุ่มน้ำชี ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขาสูงทางทิศตะวันตก ในเขตของเขาสภึงและเทือกเขาเพชรบูรณ์ ส่วนทางทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะสูงต่ำสลับกันเป็นลูกคลื่นลาดเทไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของจังหวัด พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 100-200 เมตร มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำชีและแม่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่นนั้น แม้เพิ่งเริ่มก่อตั้งเป็นเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช รัชกาลที่ 1 เพียง 200 กว่าปีที่ผ่านมา แต่แท้จริงแล้วดินแดนบริเวณนี้มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมาก จากหลักฐานการสำรวจพบเครื่องมือเครื่องใช้อายุเก่าแก่และชุมชนเมืองโบราณ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่

ต่างๆ ของจังหวัด ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าอาณาเขตบริเวณจังหวัดขอนแก่นในปัจจุบันนี้ เป็นแหล่งอารยธรรมและดินแดนแห่งวัฒนธรรมที่สั่งสมมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนสมัยพุทธกาลหลายพันปี สันนิษฐานว่าบริเวณยอดเขาภูเวียงเป็นเมืองที่มีชุมชนอาศัยอยู่มาหลายยุคหลายสมัย ตั้งแต่ก่อนกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เนื่องจากพบเมืองโบราณหลายแห่ง โดยเฉพาะในเขตอำเภอน้ำพอง พบซากเมืองโบราณขนาดใหญ่ที่สุดในภาคอีสาน และใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย (มีขนาดใหญ่เป็นรองเพียงเมืองนครชัยศรีเท่านั้น) ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี เมืองภูเวียงมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านของนครเวียงจันทน์ ตั้งอยู่บนเส้นทางการคมนาคมระหว่างนครเวียงจันทน์กับกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี ในขณะนั้นอิทธิพลของอาณาจักรขอมได้เสื่อมลง ประกอบกับชุมชนเมืองต่างๆ ทางภาคอีสานได้รับผลกระทบจากภัยสงครามและภัยอื่นๆ จนผู้คนส่วนมากต้องอพยพหนีภัยและละทิ้งบ้านเมืองไป เมืองในแถบนี้หลายเมืองจึงกลายสภาพเป็นเมืองร้างในสมัยรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านบึงบอนขึ้นเป็น “เมืองขอนแก่น” ในปี พ.ศ. 2340 หลังจากนั้นเมืองขอนแก่นได้โยกย้ายที่ตั้งไปอยู่หลายครั้งภายในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2451 มีการย้ายศาลากลางเมืองขอนแก่นมาตั้งที่บ้านพระลับ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น (ซึ่งก็คือศาลากลางหลังเก่าในปัจจุบัน) และเปลี่ยนตำแหน่งข้าหลวงประจำบริเวณเป็นผู้ว่าราชการเมืองต่อมาในปี พ.ศ. 2459 มีการเปลี่ยนคำเรียก “เมือง” เป็น “จังหวัด” และในปี พ.ศ. 2507 มีการสร้างศาลากลางจังหวัดหลังใหม่ขึ้นที่สนามบินเก่า อยู่ห่างจากที่เดิมประมาณ 2 กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า “ศูนย์ราชการ” และใช้มาจนถึงปัจจุบันจังหวัดขอนแก่นแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง อำเภอพระยืน อำเภอหนองเรือ อำเภอชุมแพ อำเภอสีชมพู อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอกระนวน อำเภอบ้านไผ่ อำเภอเปือยน้อย อำเภอพล อำเภอแวงใหญ่ อำเภอแวงน้อย อำเภอหนองสองห้อง อำเภอภูเวียง อำเภอฆ้องชัย อำเภอชนบท อำเภอเขาสมบก อำเภอภูพาน กิ่งอำเภอซำสูง กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย กิ่งอำเภอหนองนาคำ กิ่งอำเภอบ้านแฮด และกิ่งอำเภอโนนศิลา

2) ที่พักในจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นมีโรงแรมหลายขนาด รีสอร์ทสวย และเกสต์เฮาส์จำนวนมากในอำเภอเมืองฯ อำเภออุบลรัตน์ และอำเภอภูเวียง ราคาห้องพักเริ่มตั้งแต่หลักร้อยไปจนถึงหลายพันบาท ขึ้นอยู่กับประเภทของห้องพักและที่ตั้งสำหรับที่เชิ่อนอุบลรัตน์มีบ้านพัก รับรองของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฯ และอำเภอภูเวียงมีที่พักแบบโฮมสเตย์ ดำเนินการโดยชาวบ้านที่รวมกลุ่มกันจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยยังคงรูปแบบวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสอย่างใกล้ชิด โฮมสเตย์เหล่านี้มีบริการที่พัก อาหาร และนำเที่ยว ในราคาที่ไม่แพงนอกจากนี้ ขอนแก่นยังมีอุทยานแห่งชาติหลายแห่งที่มีบริการบ้านพัก จุดกางเต็นท์ และเส้นทางเดินเท้าในราคาย่อมเยา สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและต้องการใกล้ชิดธรรมชาติเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ที่นิยมการพักผ่อนในบรรยากาศแบบแคมป์ปิ้งด้วย คือ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ อุทยาน

แห่งชาติภูมาม่าน และอุทยานแห่งชาติภูเวียง ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

3) การเดินทางและการคมนาคมจังหวัดขอนแก่น

ขอนแก่นอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 449 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่จังหวัดขอนแก่นได้หลายวิธี ทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง รถไฟ และเครื่องบิน

โดยรถไฟ

การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดขอนแก่นทุกวัน ทั้งรถเร็วและรถด่วน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8-9 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียดได้ที่การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 1690 เว็บไซต์ www.railway.co.th

โดยรถยนต์

จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) จนถึงจังหวัดสระบุรี บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 107 แยกขวาเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ผ่านจังหวัดนครราชสีมาไปจนถึงจังหวัดขอนแก่น

โดยรถประจำทาง

มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-ขอนแก่น ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัท ขนส่ง จำกัด โทร.1490 www.transport.co.th

ปัจจุบัน บริษัท ขนส่ง จำกัด ได้เปิดให้บริการจองตั๋วรถโดยสารออนไลน์แล้ว ติดต่อได้ที่ www.thaiticketmajor.com นอกจากนี้ยังสามารถซื้อตั๋วออนไลน์ได้ที่ไทยรูท ดอทคอม www.thairoute.com

โดยเครื่องบิน

บริษัทการบินไทย จำกัด มหาชน บริการเที่ยวบินกรุงเทพฯ-ขอนแก่น ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง สอบถามข้อมูลการเดินทาง ตารางเวลาเที่ยวบิน และสำรองที่นั่งได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 0-2356-1111 เว็บไซต์ www.thaiairways.co.th

การเดินทางภายใน ขอนแก่น

ในตัวจังหวัดขอนแก่นมีรถชนิดต่างๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่างๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม รถสองแถว มีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่างๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและต่างอำเภอ คิดราคาวันละ 1,000-2,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรถ รถสามล้อเครื่องและมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย ระยะทางจากอำเภอเมืองขอนแก่นไปยังอำเภอต่าง ๆ คือ

- กิ่งอำเภอบ้านแฮด 18 กิโลเมตร
- อำเภอบ้านฝาง 22 กิโลเมตร
- อำเภอพระยืน 30 กิโลเมตร

- กิ่งอำเภอข้าสูง 39 กิโลเมตร
- อำเภอน้ำพอง 43 กิโลเมตร
- อำเภอบ้านไผ่ 44 กิโลเมตร
- อำเภอหนองเรือ 45 กิโลเมตร
- อำเภออุบลรัตน์ 50 กิโลเมตร
- อำเภอชนบท 55 กิโลเมตร
- อำเภอัญญาศรี 58 กิโลเมตร
- กิ่งอำเภอโนนศิลา 58 กิโลเมตร
- อำเภอเขาสวนกวาง 59 กิโลเมตร
- อำเภอกระนวน 66 กิโลเมตร
- อำเภอภูเวียง 68 กิโลเมตร
- อำเภอแวงใหญ่ 72 กิโลเมตร
- อำเภอพล 74 กิโลเมตร
- กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย 75 กิโลเมตร
- อำเภอเปือยน้อย 80 กิโลเมตร
- กิ่งอำเภอหนองนาคำ 80 กิโลเมตร
- อำเภอชุมแพ 82 กิโลเมตร
- อำเภอแวงน้อย 96 กิโลเมตร
- อำเภอหนองสองห้อง 96 กิโลเมตร
- อำเภอภูผาม่าน 109 กิโลเมตร
- อำเภอสีชมพู 114 กิโลเมตร

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท), 2556) <http://thai.tourismthailand.org>

4) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นมีทรัพยากรในด้านการท่องเที่ยวมากมายและหลากหลายรูปแบบ เช่น เทียวชมอุทยานไดโนเสาร์ศรีเวียง พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง นมัสการพระธาตุขามแก่น ศาลาสนสถาน และโบราณสถานต่าง ๆ เดินป่าศึกษาธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ล่องแพและล่องเรือชมทิวทัศน์รอบทะเลสาบเหนือเขื่อนและบึงน้ำต่าง ๆ เทียวถ้ำชมภาพเขียนสีและภาพสลักโบราณบนผนังถ้ำ ดังนี้ ถ้ำประกายชัย หรือ ถ้ำบ้านนาค่าน้อย เขื่อนอุบลรัตน์ ถ้ำค้างคาวภูผาม่าน ถ้ำพญานาคราช ถ้ำภูตาหลอถ้ำลายมือ น้ำตกตาดฟ้า บางแสน 2 พัทยา 2 พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง ปราสาทเปือยน้อย วัดป่าแสงอรุณ วัดมณีมิตวิทยาราม (วัดบ้านลาน) วัดหนองแวง (พระมหาธาตุแก่นนคร) หมู่บ้านงูจงอาง โฮงมูนมั่ง เป็นต้น

5) ทัวร์และแพ็คเกจทัวร์จังหวัดขอนแก่น

สำหรับผู้ที่ต้องการความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว วิธีที่ดีที่สุดคือซื้อทัวร์หรือแพ็คเกจทัวร์จากบริษัทผู้ประกอบการที่มี ความชำนาญในพื้นที่ นอกจากจะได้เดินทางท่องเที่ยวโดยมีมัคคุเทศก์ที่รู้จริงคอยให้คำแนะนำและบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ยังได้ท่องเที่ยวแบบคุ้มค่าเวลาอีกด้วย

6) อาหารและเครื่องดื่มจังหวัดขอนแก่น

อาหารการกินในจังหวัดขอนแก่นมีให้เลือกมากมาย ทั้งอาหารตามสั่ง อาหารจานเดียว สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบลิ้มรสอาหารท้องถิ่น ร้านอาหารในตัวเมือง ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และในตลาดสด มีอาหารพื้นเมืองหลายเมนูให้ลองชิมสำหรับสถานบันเทิงแนวไนต์ไลฟ์นั้น ในตัวเมืองขอนแก่นมีผับหลายแห่งเปิดให้บริการ โดยเฉพาะบริเวณริมถนนประชาสำราญ ด้านหน้าเทศบาลนครขอนแก่น หลังมหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมทั้งในโรงแรม รีสอร์ทส่วนใหญ่ ก็มีผับ บาร์ ที่น่าไปนั่งจิบเครื่องดื่ม พร้อมฟังดนตรีเพราะ ๆ ในยามค่ำคืนข้อมูลจังหวัด

7) ประเพณีและกิจกรรม จังหวัดขอนแก่น

ขอนแก่นเป็นจังหวัดหนึ่งที่เต็มไปด้วยสีสันหลากหลาย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งธรรมชาติ อีกทั้งผู้คนในท้องถิ่นก็ยังรักษาดำรงขนบธรรมเนียมและประเพณีดั้งเดิมอันงดงาม ไว้ได้อย่างเข้มแข็ง ตลอดทั้งปีจึงมีการจัดงานเทศกาลเฉลิมฉลองและงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานเทศกาลดอกคูณเสียงแคน งานเทศกาลไหว้พระธาตุขามแก่น งานเทศกาลไหมและประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาด เป็นต้น

8) ชoppingในจังหวัดขอนแก่น

ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีร้านขายของที่ระลึกที่มีสินค้าของฝากประจำจังหวัดให้เลือกซื้อตามความชอบ ที่ไม่น่าพลาดคือสินค้าโอท็อป ซึ่งมีทั้งงานศิลปหัตถกรรมประจำท้องถิ่นและผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาแปรรูป ได้อย่างน่าสนใจ

9) ศูนย์ข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

ททท.สำนักงานขอนแก่น พื้นที่รับผิดชอบ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และ กาฬสินธุ์

เวลาทำการ: 08:30-16:30

บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้การสนับสนุนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยการให้โบรชัวร์การท่องเที่ยวและสร้างสรรค์สื่อการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท), 2556) <http://thai.tourismthailand.org>

2.2.2. จังหวัดมหาสารคาม

1) ข้อมูลทั่วไปจังหวัดมหาสารคาม

“พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร”

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบรรยากาศของเมืองที่สงบเงียบและเรียบง่ายตามแบบฉบับของเมืองอีสาน ปัจจุบันมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษาระดับหนึ่งของภูมิภาค เนื่องจากมีสถาบันการศึกษามากมาย จึงได้ชื่อว่าเป็น “ตักสิลาแห่งอีสาน”

มหาสารคามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี และเนื่องจาก
ยังมีความเจริญไม่มากนัก ผู้ที่มาเยี่ยมเยือนเมืองนี้จึงได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวอีสานอันเรียบง่าย และบริสุทธิ์
เป็นเสน่ห์ที่นับวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบัน

จังหวัดมหาสารคามมีเนื้อที่ประมาณ 5,291 ตารางกิโลเมตร หรือ 3.31 ล้านไร่ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 42 ของประเทศ ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงโคราช พื้นที่มีรูปร่างคล้ายนกอินทรีกลับหัว ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 130-230 เมตร โดยทางด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูง และค่อยๆ ลาดเทมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้ มีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำชีมหาสารคามเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานเมืองหนึ่ง มีความเจริญรุ่งเรืองและเสื่อมโทรมหมุนเวียนไปในแต่ละยุคสมัย ปัจจุบันนับเป็นเมืองศูนย์กลางวัฒนธรรมของชาวอีสาน เนื่องจากชาวเมืองมีที่มาจากหลายชนเผ่า เช่น ชาวไทยพื้นเมืองที่พูดภาษาอีสาน ชาวไทยย้อ และชาวผู้ไทย ประชาชนใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย มีการไปมาหาสู่และช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไปมหาสารคาม นับเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ เนื่องจากพบชุมชนโบราณหลายแห่ง ทั้งชุมชนบ้านเชียงเหียนและหมู่บ้านปั้นหม้อของชาวบ้านหม้อ ตำบลเขวาสี อำเภอมือเืองฯ รวมทั้งพบศิลปะสมัยทวารวดีและอิทธิพลของวัฒนธรรมขอม เช่น กู่สันตรัตน์ กู่บ้านเขวาสี กู่บ้านแดง และกู่อื่น ๆ รวมถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาที่พบอยู่ทั่วไปในหลายพื้นที่ของจังหวัด เดิมเมืองมหาสารคามมีชื่อว่า "บ้านลาดกุดยางใหญ่" ต่อมาเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2408 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านลาดกุดยางใหญ่ขึ้นเป็น "เมืองมหาสารคาม" โดยแบ่งพื้นที่และย้ายพลเมืองมาจากเมืองร้อยเอ็ดที่อยู่ติดกันมาตั้งถิ่นฐาน อยู่ที่นี่ และโปรดเกล้าฯ ให้เมืองมหาสารคามขึ้นตรงกับกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2412 จนถึงปัจจุบันจังหวัดมหาสารคามแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอนาคู อำเภอวาปีปทุม อำเภอเบรบือ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาเชือก อำเภอเขียงยืน อำเภอนาดูน อำเภอแกลง อำเภอยางสีสุราช กิ่งอำเภอภูธรัง และกิ่งอำเภอชื่นชม

2) ที่พักในของจังหวัด

จังหวัดมหาสารคามมีโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กหลายแห่งในอำเภอเมืองฯ ราคาห้องพักเริ่มตั้งแต่หลักร้อยไปจนถึงหลายพันบาท ขึ้นอยู่กับประเภทของห้องพักและที่ตั้งในอำเภอโกสุมพิสัยมีที่พักแบบโฮมสเตย์ ดำเนินการโดยชาวบ้านที่รวมกลุ่มกันจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยยังคงรูปแบบวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสอย่างใกล้ชิด มีบริการที่พัก อาหาร และนำเที่ยว ในราคาที่ไม่แพงนอกจากนี้ ที่วนอุทยานชีหลงมีจุดกางเต็นท์ให้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและต้องการ ใกล้ชิดธรรมชาติเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ที่นิยมการพักผ่อนในบรรยากาศแบบแคมป์ปิ้งด้วย ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่วนอุทยานชีหลง

3) การเดินทางของจังหวัด

มหาสารคามอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 475 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่จังหวัดมหาสารคามได้ทั้งทางรถยนต์ส่วนตัวและ รถประจำทาง

โดยรถยนต์

จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) จนถึงจังหวัดสระบุรี บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 107 แยกขวาเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ไปจนถึงจังหวัดนครราชสีมา แยกใช้ทางหลวงหมายเลข 226 ถึงจังหวัดบุรีรัมย์ แล้วใช้ทางหลวงหมายเลข 219 ผ่านอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย อำเภอบรบือ และแยกใช้ทางหลวงหมายเลข 23 เข้าสู่จังหวัดมหาสารคาม

โดยรถประจำทาง

มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สายกรุงเทพฯ-มหาสารคาม ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง ปัจจุบัน บริษัท ขนส่ง จำกัด ได้เปิดให้บริการจองตั๋วรถโดยสารออนไลน์แล้ว

การเดินทางภายใน มหาสารคาม

ในตัวจังหวัดมหาสารคามมีรถชนิดต่างๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่างๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม รถ สองแถว มีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่างๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและต่างอำเภอ คิดราคาวันละ 1,000-2,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรถ รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่างๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ละระยะทางและแบบเหมาจ่าย ระยะทางจากอำเภอเมืองมหาสารคามไปยังอำเภอต่างๆ คือ

- อำเภอกันทรวิชัย 18 กิโลเมตร
- อำเภอบรบือ 26 กิโลเมตร
- อำเภอโกสุมพิสัย 28 กิโลเมตร
- อำเภอแกดำ 28 กิโลเมตร
- อำเภอกุฉินารายณ์ 40 กิโลเมตร
- กิ่งอำเภอชื่นชม 40 กิโลเมตร
- อำเภอเชียงยืน 55 กิโลเมตร
- อำเภอนาเชือก 58 กิโลเมตร
- อำเภอนาดูน 64 กิโลเมตร
- อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 70 กิโลเมตร
- กิ่งอำเภอกุดรัง 70 กิโลเมตร
- อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 82 กิโลเมตร

4) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดมหาสารคามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น เยี่ยมชมและสักการะพระธาตุนาดูน ภู่มัสการพระพุทธรูปต่างๆ และเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เยี่ยมชมและเลือกซื้อหาเครื่องใช้ในราคาถูกที่หมู่บ้านหัตถกรรม พักโฮมสเตย์ เรียนรู้การทำเสื่อกก ฯลฯ

5) ทัวร์และแพ็คเกจทัวร์ มหาสารคาม

สำหรับผู้ที่ต้องการความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว วิธีที่ดีที่สุดคือซื้อทัวร์หรือแพ็คเกจทัวร์จากบริษัทผู้ประกอบการที่มี ความชำนาญในพื้นที่ นอกจากจะได้เดินทางท่องเที่ยวโดยมีมัคคุเทศก์ที่รู้จริงคอยให้คำแนะนำและบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ยังได้ท่องเที่ยวแบบคุ้มค่าเวลาอีกด้วย

6) อาหารและเครื่องดื่มของจังหวัด

อาหารการกินในจังหวัดมหาสารคามมีให้เลือกมากมาย ทั้งอาหารตามสั่ง อาหารจานเดียว สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบลิ้มรสอาหารท้องถิ่น ร้านอาหารในตัวเมือง ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และในตลาดสด มีอาหารพื้นเมืองหลายเมนูให้ลองชิมสำหรับสถานบันเทิงแนวไนต์ไลฟ์นั้น ในตัวเมืองมหาสารคามมีผับหลายแห่งเปิดให้บริการ รวมทั้งในโรงแรม รีสอร์ทส่วนใหญ่ ก็มีผับ บาร์ ที่น่าไปนั่งจิบเครื่องดื่ม พร้อมฟังดนตรีเพราะ ๆ ในยามค่ำคืน

7) ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัด

มหาสารคามเป็นจังหวัดที่ผู้คนในท้องถิ่นยังคงรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณี ดั้งเดิมอันงดงามไว้ได้อย่างเข้มแข็ง ตลอดทั้งปีจึงมีการจัดงานเทศกาลเฉลิมฉลองและงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานบุญบั้งไฟ งานบุญเบิกฟ้าและกาชาด งานนมัสการพระธาตุนาดูน งานประเพณี 12 เดือน เป็นต้น

8) ช็อปปิ้งในจังหวัด

ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีร้านขายของที่ระลึกที่มีสินค้าของฝากประจำจังหวัดให้เลือกซื้อตามความชอบ ที่ไม่น่าพลาดคือสินค้าโอท็อป ซึ่งมีทั้งงานศิลปหัตถกรรมประจำท้องถิ่นและผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาแปรรูป ได้อย่างน่าสนใจ

2.2.3 จังหวัดกาฬสินธุ์

1) ข้อมูลทั่วไปจังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์ หนึ่งในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยมีความเจริญทางด้านอารยธรรมอันเก่าแก่ เดิมทีเป็นถิ่นที่อยู่ของชนชาติละว้า ต่อมาได้มีการอพยพผู้คนจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงมาตั้งบ้านเรือนบริเวณ แก่งสำโรงและลำน้ำพานนอกจากนั้น กาฬสินธุ์ยังเป็นแหล่งขุดค้นซากไดโนเสาร์ที่มีชื่อเสียง มีพิพิธภัณฑ์และศูนย์วิจัยเกี่ยวกับไดโนเสาร์ที่สมบูรณ์แบบและใหญ่ที่สุดใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย รวมทั้งงานหัตถกรรมพื้นบ้านต่างๆ ด้วย

จังหวัดกาฬสินธุ์มีเนื้อที่ประมาณ 7,055.07 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4.3 ล้านไร่ ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศตอนบนเป็นภูเขาตามแนวเทือกเขาภูพาน ส่วนตอนกลางเป็นเนินเขาสลับป่าโปร่งจากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่า เดิมทีกาฬสินธุ์เป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าละว้า ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมมากกว่า 1,600 ปี ครั้นเมื่อถึงสมัยกรุงธนบุรี ประมาณ พ.ศ. 2310 พระเจ้าศิริบุญสารได้ยกกองทัพเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ และสถาปนาตนขึ้นเป็นพระเจ้าอยู่หัว จนล่องมาปี พ.ศ.

2320 ท้าวโสมพะมิตร ขุนนางแห่งราชสำนักเวียงจันทน์ได้อพยพไพร่พลหนีความขัดแย้งกับพระเจ้าศิริ บุญสาร ข้ามมาตั้งบ้านเรือนบริเวณลุ่มน้ำคำ แถบบ้านพรหม (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร) ต่อมา พระเจ้าศิริ บุญสารได้ยกทัพติดตามมา ท้าวโสมพะมิตรจึงอพยพหนีต่อ จนท้ายสุดมาพบทำเลที่เหมาะสม คือบริเวณลำน้ำ ปาว บ้านแก่งสำโรง สาเหตุเพราะน้ำในลำปาวนั้นใสสะอาดเสียจนมองเห็นดินตมเบื้องล่าง ดินตมที่มีสีดำสนิท จนแลดูเหมือนน้ำมีสีดำ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดิน ท้าวโสมพะมิตรจึงได้ลงหลักปักฐาน จัดตั้งศาล เจ้าพ่อหลักเมืองขึ้น และได้นำเครื่องบรรณาการเข้าถวายแสดงความสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จนกระทั่งได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่าเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งแปลว่าเมืองน้ำดำ ทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น พระยาชัยสุนทร ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรกจังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ คือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด อำเภอกมลาไสย อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอท่าคันโท อำเภอเขาวง อำเภอห้วยเม็ก อำเภอกำม่วง อำเภอหนองกุงศรี อำเภอนามน อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอร่องคำ อำเภอสามชัย อำเภอนาคู อำเภอดอนจาน และอำเภอฆ้องชัย

2) ที่พักจังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์มีโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ หลายระดับราคาให้เลือก ทั้งในตัวเมืองและอำเภอต่างๆ ราคาห้องพักเริ่มตั้งแต่หลักร้อยไปจนถึงหลายพันบาท ขึ้นอยู่กับประเภทของห้องพักและที่ตั้ง นอกจากนี้กาฬสินธุ์ยังมีอุทยานแห่งชาติหลายแห่งที่มีบริการบ้านพัก จุดกางเต็นท์ และเต็นท์ให้เช่าในราคา ย่อมเยา สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและต้องการใกล้ชิดธรรมชาติเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ที่นิยมการพักผ่อนในบรรยากาศแบบแคมป์ปิ้งด้วย เช่น สถานีศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าลำปาว (สวนสะออน) ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

3) การเดินทางในจังหวัดกาฬสินธุ์

กาฬสินธุ์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 519 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้หลายวิธี ทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง และรถไฟ

โดยรถไฟ

ไม่มีรถไฟเล่นไปถึงกาฬสินธุ์ ต้องเดินทางไปลงที่สถานีรถไฟขอนแก่น แล้วต่อรถประจำทางเข้ากาฬสินธุ์อีก 75 กิโลเมตร

การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟทั้งขบวนรถเร็ว รถด่วน และรถดีเซลรางปรับอากาศ สอบถามรายละเอียดที่การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร.1690 หรือ www.railway.co.th

โดยรถยนต์

จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-นครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข 2) ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ต่อด้วยเส้นทางหลวงหมายเลข 23 และทางหลวงหมายเลข 209 ผ่านมหาสารคาม จนถึงกาฬสินธุ์

โดยรถประจำทาง

มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สาย กรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว สอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัท ขนส่ง จำกัด ปัจจุบันบริษัท ขนส่ง จำกัด ได้เปิดให้บริการจองตั๋วรถโดยสารออนไลน์แล้ว

โดยเครื่องบิน

ไม่มีเที่ยวบินตรงบินสู่กาฬสินธุ์ แต่นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเครื่องบินไปลงได้ที่จังหวัดร้อยเอ็ด แล้วต่อรถโดยสารประจำทางไปจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร

การเดินทางภายใน กาฬสินธุ์

ในตัวเมืองกาฬสินธุ์มีรถโดยสารประจำทางไปยังอำเภอต่างๆ ได้อย่างสะดวก นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะได้หลายรูปแบบตาม นอกจากนี้ยังมีรถสองแถวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในกรณีที่มีการเหมารถนักท่องเที่ยวควรจะตกลงราคากับรถสองแถวก่อนออกเดินทาง ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว คิรรถจะอยู่ในสถานีขนส่ง ระยะทางจากอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ไปยังอำเภอต่างๆ คือ

- อำเภอกมลาไสย 12 กิโลเมตร
- อำเภอยางตลาด 16 กิโลเมตร
- อำเภอดอนจาน 27 กิโลเมตร
- อำเภอฆ้องชัย 32 กิโลเมตร
- อำเภอสหัสขันธ์ 39 กิโลเมตร
- อำเภอร่องคำ 39 กิโลเมตร
- อำเภอสมเด็จ 40 กิโลเมตร
- อำเภอนามน 42 กิโลเมตร
- อำเภอห้วยเม็ก 48 กิโลเมตร
- อำเภอห้วยผึ้ง 60 กิโลเมตร
- อำเภอหนองกุงศรี 62 กิโลเมตร
- อำเภอกุฉินารายณ์ 79 กิโลเมตร
- อำเภอคำม่วง 81 กิโลเมตร
- อำเภอสามชัย 85 กิโลเมตร
- อำเภอนาคู 88 กิโลเมตร
- อำเภอท่าคันโท 99 กิโลเมตร
- อำเภอเขาวง 103 กิโลเมตร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท), 2556)

<http://thai.tourismthailand.org>

4) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์มีกิจกรรมท่องเที่ยวโดดเด่นทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี อย่างแหล่งขุดค้นโครงกระดูกไดโนเสาร์ ซากปลาน้ำจืดโบราณ ที่พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ภูกุ่มข้าว หรือแหล่งรอยเท้าไดโนเสาร์ ที่วนอุทยานภูแฝก หรือซากเมืองโบราณ ที่ฟ้าแดดสงยางสำหรับผู้ชื่นชอบธรรมชาติ กาฬสินธุ์ก็มีแหล่งท่องเที่ยว

ไม่ว่าจะเป็นน้ำตก หรือพักผ่อนหย่อนใจที่เขื่อนลำปาว หากอยากสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน การบายศรีสู่ขวัญ พิธีลงช่วง กินอาหารพื้นบ้าน ก็ต้องไปพักโฮมสเตย์ที่หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยโคกโก่ง

5) ทัวร์และแพ็คเกจทัวร์ของจังหวัด

สำหรับผู้ที่ต้องการความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว วิธีที่ดีที่สุดคือซื้อทัวร์หรือแพ็คเกจทัวร์จากบริษัทผู้ประกอบการที่มี ความชำนาญในพื้นที่ นอกจากจะได้เดินทางท่องเที่ยวโดยมีมัคคุเทศก์ที่รู้จริงคอยให้คำแนะนำและบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ แล้ว ยังได้ท่องเที่ยวแบบคุ้มค่าเวลาอีกด้วย

6) อาหารและเครื่องดื่มของจังหวัด

อาหารเด่นของกาฬสินธุ์มีหลายอย่าง เช่น ส้มตำสารพัด คือการใช้พืชหลายชนิดมาตำแทนมะละกอ เช่น มะยม ถั่วลิสง วุ้นเส้น สมอ กระเทียม แตงร้าน ถั่วฝักยาว มะขามดิบ หัวปลี มะม่วง ฝรั่ง สับปะรด ฯลฯ ทำให้ได้รสชาติเอร็ดอร่อยต่างกันไป จะใส่อะไรมากน้อยนั้นขึ้นอยู่กับฤดูกาล ร้านที่มีชื่อเสียงต้องร้านแม่ทิพย์ และยังมีเนื้อเค็มแซบอีหลี ร้านแซบอีหลี ถนนนิรมย์สำหรับยามค่ำคืนต้องแวะไปแถวตลาดโต้รุ่งแห่งใหม่ที่ถนนชัยสุนทร มีอาหารมากมายหลากหลายประเภท เช่น ก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่ง อาหารอีสาน อาหารว่าง ขนมไทย เบเกอรี่ น้ำปั่น ฯลฯ สำหรับสถานบันเทิงแนวไนต์ไลฟ์นั้น ในตัวเมืองกาฬสินธุ์มีผับหลายแห่งเปิดให้บริการรวมทั้งในโรงแรม รีสอร์ทส่วนใหญ่ ก็มีผับ บาร์ ที่นำไปนั่งจิบเครื่องดื่ม พร้อมฟังดนตรีเพราะๆ ในยามค่ำคืน

7) ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัด

กาฬสินธุ์มีงานเทศกาลและประเพณีที่น่าสนใจหลายอย่าง มีงานเด่นดังประจำปีที่น่าท่องเที่ยวไม่ควรพลาด คือ งานนมกรรมโปงลาง แพรว และกาชาด งานประเพณีบุญบั้งไฟ งานนมกรรมวิจิตรแพรวาราชินีแห่งใหม่ เป็นต้น

8) ช็อปปิ้งในจังหวัด

สินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ ไหมแพรว ผ้ามัดหมี่ ผ้าซิด เนื้อทุบ และเครื่องดนตรีอีสาน เช่น โปงลาง เหล่านี้จากกลุ่มต่างๆเช่น จากกลุ่มจักสานไม้ไผ่บ้านหนองห้าง กลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวบ้านโพน เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท), 2556) <http://thai.tourismthailand.org>

2.2.4 จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ข้อมูลทั่วไปจังหวัดร้อยเอ็ด

“สิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคล งามน่ายลบึงพลาญชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลา โลกลือชาข้าวหอมมะลิ”

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณซึ่งอยู่ตอนกลางของภาคอีสาน บริเวณลุ่มน้ำภาชี มีความเจริญรุ่งเรืองมากในยุคประวัติศาสตร์และมีความหลากหลายในแง่ของศาสนา และวัฒนธรรม อันเนื่องจากดินแดนแห่งนี้เคยตกอยู่ในอิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณนอกจากนี้ ร้อยเอ็ดยังเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิชั้นดี มีชื่อเสียงโด่งดัง จากอดีตถึงปัจจุบัน จังหวัดร้อยเอ็ดยังคงเป็นเมืองที่มีความน่าสนใจ ทั้งประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีผลิตผลผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน

จังหวัดร้อยเอ็ดมีเนื้อที่ประมาณ 8,299 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,187,155 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 512 กิโลเมตรบริเวณที่ตั้งจังหวัดร้อยเอ็ดในปัจจุบัน เดิมชื่อว่าเมืองสาเกตนคร หรืออาณาจักรกุลนทนคร มีเจ้าผู้ครองนครเรียกว่า พระเจ้ากุลนท เมืองสาเกตเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมากซึ่งมีเมืองขึ้นถึง 11 เมือง ได้แก่ 1. เมืองเชียงเหียน (บ้านเชียงเหียน อำเภอมหาสารคาม) 2. เมืองฟ้าแดด (บ้านฟ้าแดดสูงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์) 3. เมืองสีแก้ว (บ้านสีแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด) 4. เมืองเปือย (บ้านเมืองเปือย อำเภอเมืองร้อยเอ็ด) 5. เมืองทอง (บ้านเมืองทอง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด) 6. เมืองหงษ์ (บ้านเมืองหงษ์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน) 7. เมืองบัว (บ้านเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย) 8. เมืองคอง (อยู่บริเวณอำเภอมืองสรวง อำเภอสุวรรณภูมิ) 9. เมืองเชียงขวาง (บ้านจาน อำเภอธวัชบุรี) 10. เมืองเชียงดี (บ้านโนนหัว อำเภอธวัชบุรี) 11. เมืองไพร (บ้านเมืองไพร อำเภอเสลภูมิ) จากหลักฐานโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในเขตจังหวัด ร้อยเอ็ด ได้ขุดพบแหล่งโบราณคดีบ้านเมืองบัว สันนิษฐานว่ามีอายุประมาณ 1,800-2,500 ปีมาแล้ว ต่อมาอิทธิพลของพุทธศาสนาภายใต้วัฒนธรรมทวารวดีได้แผ่ขยายเข้ามาเมื่อปลาย พุทธศตวรรษที่ 12-15 มีหลักฐานที่สำคัญ เช่น กลุ่มใบเสมาบริเวณหนองศิลาเลข ในเขตอำเภอนมไพร พระพิมพ์ดินเผาปางนาคปรกที่เมืองไพร ในเขตอำเภอเสลภูมิ คูเมืองร้อยเอ็ด เจดีย์เมืองหงษ์ในเขตอำเภอจตุรพักตรพิมานในพุทธศตวรรษที่ 16 วัฒนธรรมจากอาณาจักรขอมได้แพร่เข้ามา ปรากฏหลักฐานให้เห็นอยู่มาก เช่น ปรากฏคูน้ำคันดิน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย ปรากฏคูน้ำคันดินในเขตอำเภอธวัชบุรี กู่พระโกนาในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ และประติมากรรมที่เป็นรูปเคารพทางศาสนาที่เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ที่ทำจากหินทรายและโลหะเป็นจำนวนมากหลักฐานเกี่ยวกับเมืองร้อยเอ็ดขาดหายไป ประมาณ 400 ปี จนถึงประมาณปี พ.ศ. 2231 เมืองเวียงจันทน์เกิดความไม่สงบ พระครูโพนสะเม็ดพร้อมผู้คนประมาณ 3,000 คนได้เชิญเจ้าหน่อกษัตริย์อพยพลงมาตามแม่น้ำโขง แล้วมาตั้งมั่นอยู่ที่บริเวณเมืองจำปาศักดิ์ ผู้ปกครองเมืองจำปาศักดิ์มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระครูโพนสะเม็ด จึงได้นิมนต์ให้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและปกครองเมืองจำปาศักดิ์ต่อมาเจ้าหน่อกษัตริย์ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์พระนามว่าเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร ได้ขยายอิทธิพลไปในดินแดนต่าง ๆ เหนือสองฝั่งแม่น้ำโขง ได้ตั้งเมืองใหม่ขึ้นหลายแห่งและส่งบริวารไปปกครอง เช่น เมืองเชียงแตง เมืองสีทันดร เมืองรัตนบุรี เมืองคำทอง เมืองสาละวัน และเมืองอัตตะปือ เป็นต้นในปี พ.ศ. 2450 เมืองร้อยเอ็ดได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นบริเวณร้อยเอ็ด

โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 เมือง คือ เมืองร้อยเอ็ด เมืองสุวรรณภูมิ เมืองมหาสารคาม เมืองกมลาไสย และเมืองกาฬสินธุ์ในปี พ.ศ. 2453 สมเด็จเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงเห็นด้วยกับข้อเสนอของเทศบาลข้าหลวงมณฑลอีสานว่า ควรแยกมณฑลอีสานออกเป็น 2 มณฑล คือ มณฑลอุบลราชธานีและมณฑลร้อยเอ็ด พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้เป็นไปตามที่เสนอ มณฑลร้อยเอ็ดจึงมีเขตปกครอง 3 จังหวัด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ในปี พ.ศ. 2469 อำมาตย์เอกพระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ (ทอง จันทรางศุ) ข้าหลวงจังหวัดร้อยเอ็ดเห็นว่า บึงพลาญชัย (เดิมใช้ว่าบึงพระลานชัย) ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมืองร้อยเอ็ดตื้นเขิน ถ้าปล่อยทิ้งไว้บึงก็จะหมดสภาพไป จึงได้ชักชวนชาวบ้านจากทุกอำเภอมาร่วมขุดลอกบึงเพื่อให้มีน้ำขังอยู่ได้ตลอดปี ได้ดำเนินการขุดลอกบึงทั้งกลางวันและกลางคืนอยู่ 2 ปี มีชาวบ้านมาร่วมขุดลอกบึงถึง 40,000 คน ต่อมาก็ได้

มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนเป็นมรดกที่สำคัญของจังหวัด ร้อยเอ็ดมาตราบเท่าทุกวันนี้จังหวัด ร้อยเอ็ดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ คือ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอธวัชบุรี อำเภอพนมไพร อำเภอโพนทอง อำเภอเสลภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภออาจสามารถ อำเภอหนองพอก อำเภอเมืองสรวง อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ทราย อำเภอเมยวดี อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอจังหาร อำเภอเชียงขวัญ อำเภอหนองฮี และอำเภอทุ่งเขาหลวง

2) ที่พักในของจังหวัด

จังหวัดร้อยเอ็ดมีโรงแรมหลายระดับ รวมทั้งยังมีรีสอร์ทและเกสต์เฮาส์มากมายตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ราคาห้องพักเริ่มตั้งแต่หลักร้อยไปจนถึงหลักพัน ขึ้นอยู่กับประเภทของห้องพักและที่ตั้งสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและต้องการใกล้ชิดธรรมชาติเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ที่นิยมการพักผ่อนในบรรยากาศแบบแคมป์ปิ้ง มีทั้งบ้านพักและพื้นที่กางเต็นท์ที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าลำน้ำพอง สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

3) การเดินทางของจังหวัด

ร้อยเอ็ดอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 512 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่จังหวัดร้อยเอ็ดได้หลายวิธี ทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง และรถไฟ

โดยรถไฟ

จากกรุงเทพฯ ไปลงที่จังหวัดขอนแก่น แล้วต่อรถยนต์โดยสารเข้าจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง

มีรถไฟออกจากสถานีหัวลำโพงไปขอนแก่นทุกวัน สอบถามรายละเอียดได้ที่การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร.1690 เว็บไซต์ www.railway.co.th

โดยรถยนต์

จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านสระบุรี นครราชสีมา แล้วใช้ทางหลวงหมายเลข 23 ผ่านมหาสารคาม จนถึงจังหวัดร้อยเอ็ด รวมระยะทาง 512 กิโลเมตร

โดยรถประจำทาง

มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สาย กรุงเทพฯ-ร้อยเอ็ด ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว สอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัท ขนส่ง จำกัด ปัจจุบันบริษัท ขนส่ง จำกัด ได้เปิดให้บริการจองตั๋วรถโดยสารออนไลน์แล้ว

โดยเครื่องบิน

สายการบินโซลาร์แอร์ให้บริการเที่ยวบินกรุงเทพฯ-ร้อยเอ็ด สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 0 2535 2455-6 เว็บไซต์ www.solarair.co.th

การเดินทางภายใน ร้อยเอ็ด

ในตัวเมืองร้อยเอ็ดมีรถโดยสารประจำทางไปยังอำเภอต่างๆ ได้อย่างสะดวก นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะได้หลายรูปแบบตามอัธยาศัย สอบถามรายละเอียดได้ที่สถานีขนส่งร้อยเอ็ด โทร. 0

4351 1939, 0 4351 2546 นอกจากนี้ยังมีรถสองแถวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว คิวรถจะอยู่ในสถานีขนส่ง ระยะทางจากอำเภอเมืองร้อยเอ็ดไปยังอำเภอต่างๆ คือ

- อำเภอธวัชบุรี 12 กิโลเมตร
- อำเภอเชียงขวัญ 12 กิโลเมตร
- อำเภอจตุรพักตรพิมาน 26 กิโลเมตร
- อำเภอเมืองสรวง 26 กิโลเมตร
- อำเภอทุ่งเขาหลวง 26 กิโลเมตร
- อำเภอศรีสมเด็จ 27 กิโลเมตร
- อำเภอเสลภูมิ 32 กิโลเมตร
- อำเภออาจสามารถ 34 กิโลเมตร
- อำเภอโพนทอง 47 กิโลเมตร
- อำเภอเกษตรวิสัย 47 กิโลเมตร
- อำเภอจังหาร 48 กิโลเมตร
- อำเภอสุวรรณภูมิ 52 กิโลเมตร
- อำเภอโพธิ์ชัย 53 กิโลเมตร
- อำเภอพนมไพร 64 กิโลเมตร
- อำเภอเมยวดี 72 กิโลเมตร
- อำเภอหนองพอก 73 กิโลเมตร
- อำเภอหนองฮี 78 กิโลเมตร
- อำเภอพนทราย 82 กิโลเมตร
- อำเภอปทุมรัตน์ 85 กิโลเมตร

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดร้อยเอ็ดมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ วิถีชีวิตผู้คน โดยมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น กู่พระโกนา ปราสาทกู่ หรือปราสาทหนองกู่ กู่กาสิงห์ บ้านห้วยหลิม บึงพลาญชัย สิมวัดไตรภูมิคณาจารย์ ทุ่งกุลาร้องไห้ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ บึงเกลือ หรือทะเลอีสาน เป็นต้น

5) ทัวร์และแพ็คเกจทัวร์ของจังหวัด

สำหรับผู้ที่ต้องการความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว วิธีที่ดีที่สุดคือซื้อทัวร์หรือแพ็คเกจทัวร์จากบริษัทผู้ประกอบการที่มี ความชำนาญในพื้นที่ นอกจากจะได้เดินทางท่องเที่ยวโดยมีมัคคุเทศก์ที่รู้จักจริงคอยให้คำแนะนำและบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ยังได้ท่องเที่ยวแบบคุ้มค่าเวลาอีกด้วย

6) อาหารและเครื่องดื่มของจังหวัด

อาหารประเภทส้มตำ ไก่ย่าง ลาบ น้ำตก ลาบเป็ด และอีกสารพัดเมนู อันเป็นอาหารพื้นเมืองอันโดดเด่นของทางภาคอีสาน ส่วนอาหารจานเดียว ก๋วยเตี๋ยว ก็มีให้เลือกมากมาย ทั้งในตัวเมือง รอบบึงพลาญชัย

และตามอำเภอต่างๆสำหรับสถานบันเทิงแนวไนต์ไลฟ์นั้น ในตัวเมืองร้อยเอ็ดมีผับหลายแห่งเปิดให้บริการ รวมทั้งในโรงแรม รีสอร์ทส่วนใหญ่ ก็มีผับ บาร์ ที่นำไปนั่งจิบเครื่องดื่ม พร้อมฟังดนตรีเพราะ ๆ ในยามค่ำคืน

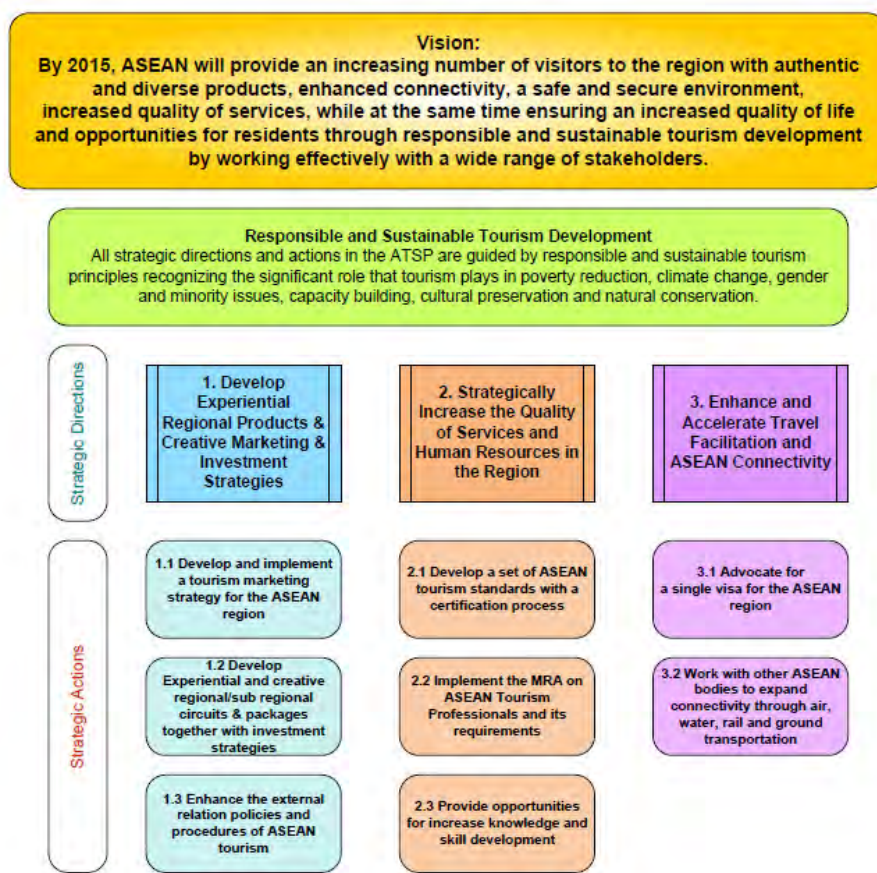
7) ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัด

ร้อยเอ็ดมีงานเทศกาลและประเพณีที่น่าสนใจหลายอย่าง มีงานเด่นดังประจำปีที่น่าสนใจท่องเที่ยวไม่ควรพลาด เช่น งานประเพณีกินข้าวปั้นบุญผะเหวด งานประเพณีการแข่งเรือ ที่บึงพลาญชัย งานประเพณีแห่เทียนพรรษา งานประเพณีบุญบั้งไฟ ฯลฯ

8) ช้อปช้อปปิ้งในจังหวัด

สินค้าและของที่ระลึกจาก จังหวัดร้อยเอ็ดมีทั้งผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไหม ผ้าทอพื้นเมือง แคน หมอนลายจิด ส่วนของฝากประเภทอาหารการกิน ได้แก่ หมูยอ แหนม หมูเส้น หมูหยอง กุนเชียง เป็นต้น

2.3 ทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 2.4 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวอาเซียน 2011-2015

ที่มาของรูป: www.tourismkm-asean.org

2.3.1 วิสัยทัศน์ของการพัฒนา

วิสัยทัศน์ของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของอาเซียนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวอาเซียน 2011-2015 เน้นให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย สร้างความเชื่อมโยง เครือข่าย บนฐานของความปลอดภัยและความมั่นคงของสิ่งแวดล้อม การเพิ่มคุณภาพของการบริการ โดยให้มั่นใจว่าต้องเกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิต และเพิ่มโอกาสให้แก่ประชาชนผ่านการพัฒนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

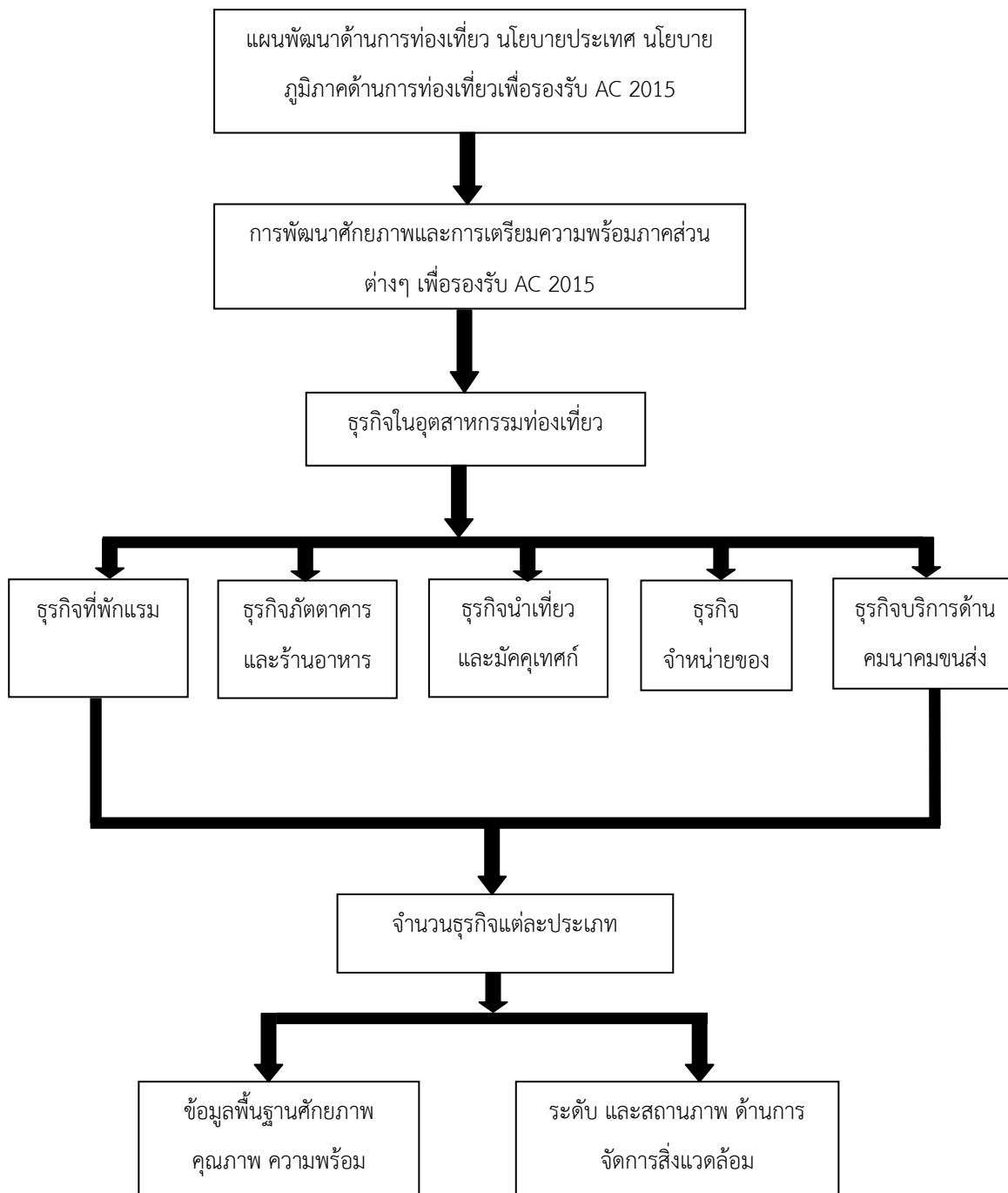
2.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559

- ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค
- การรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชียและการเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทย
- ประเทศไทยได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.3 .3 ยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2555 - 2559

- ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 ประเทศไทยได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา ในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นที่ 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

รูปภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัชพงศ์ มุลาลินน์ (2546) ได้ศึกษาความได้เปรียบโดยการเปรียบเทียบและปัจจัยที่มีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวไทย 2. เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 3. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยสูงเป็นอันดับสองจึงควรที่จะทำการศึกษถึงปัจจัยที่มีอุปสงค์ในการท่องเที่ยว รวมถึงความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย เพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาและการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ และสามารถตอบสนองต่ออุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ และดำรงไว้ซึ่งความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยว โดยการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ประเภทข้อมูลอนุกรมเวลา (time series data) เวลา 15 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2543 ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีค่าดัชนีที่ลดลง เช่นเดียวกับประเทศคู่แข่งในเอเชียแปซิฟิก คือ เขตปกครองพิเศษ ฮองกง เกาหลี สิงคโปร์ และมาเลเซีย เนื่องมาจากวิกฤตค่าเงินในภูมิภาคเอเชีย ยกเว้นประเทศจีน ที่มีแนวโน้มเพื่อขึ้นตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ และจากการศึกษาปัจจัยที่มีอุปสงค์การท่องเที่ยวพบว่า ปัจจัยหลักเรียงตามความสำคัญได้แก่ รายได้ประชาชาติ จำนวนประชากร อัตราค่าโดยสารเครื่องบิน และอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทำให้สามารถวางแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศได้ นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราค่าโดยสารเครื่องบินเป็นปัจจัยสำคัญ หากมีการศึกษาเพื่อเติมถึงจำนวนรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการลดค่าโดยสาร น่าจะทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

สมพงษ์ ธงไชย (2547) ได้ศึกษา ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง (จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี) วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ 1. ศึกษาสถานภาพการท่องเที่ยวและศักยภาพในการบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2. วิเคราะห์และประเมินบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและการให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และ 3. ประเมินความพร้อมและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่กรณีศึกษา 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี การดำเนินการวิจัยมีทั้งรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจสภาพพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวในการดูแล การสำรวจโครงสร้างและทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด และการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นรวม 2 ครั้ง ผลการศึกษาวิจัยโดยภาพรวมระดับจังหวัดพบว่า สภาพทางภูมิศาสตร์ทั้ง 3 จังหวัด มีพื้นที่ต่อเนื่องติดต่อกันตามริมฝั่งแม่น้ำโขง ศักยภาพในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันเป็นสาเหตุหลัก ซึ่งมีผลในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่างๆ การกระตือรือร้นของหน่วยงานราชการและประชาชนในท้องถิ่นที่จะดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามความพร้อมในการพัฒนา พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินการสร้างเสริมประชาสัมพันธ์เป็นหลัก เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป จังหวัดมุกดาหารอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญมุ่งเน้นในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และงานฝีมือหัตถกรรมในท้องถิ่น เน้นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลทั้ง 3 จังหวัด พบว่า จุดแข็งของการท่องเที่ยวคือ ในพื้นที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการท่องเที่ยวโดยประชาชนและธุรกิจเอกชนในท้องถิ่น จุดอ่อนของการท่องเที่ยวคือ การที่มีบุคลากรไม่มีความพร้อมและจำนวนไม่เพียงพอการมีงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อการพัฒนาและสนับสนุนการท่องเที่ยว การขาดแคลนการบริการรองรับกิจการท่องเที่ยวทางด้านที่พักโรงแรมอย่างมีคุณภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมในการบริการการท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่พร้อมมากทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ศศิธร จุ้ยนาม (2547) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีสานริมน้ำโขง วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาภาพการณ์ท่องเที่ยวอีสานริมน้ำโขง 6 จังหวัด ได้แก่ เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (S.W.O.T. analysis) ศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยว การเจริญเติบโตจากข้อมูลโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน และพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีสานริมน้ำโขงให้เหมาะสมกับศักยภาพที่มีอยู่ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาโครงการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค การคมนาคม การประชาสัมพันธ์ การบริการภายในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวใน 6 จังหวัดอีสานริมน้ำโขงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว พัฒนาการทางด้านการท่องเที่ยวของ 6 จังหวัดอีสานริมน้ำโขงยังไม่ได้เท่ากับภาคเหนือหรือภาคใต้ เนื่องจากยังมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ถูกนำเสนอ เพราะยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ขาดบุคลากรจากภาครัฐมาดูแลส่งเสริมการท่องเที่ยว ขาดการลงทุนการพัฒนา และการเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว มีปัญหาของช่วงฤดูกาลความแออัด โดยจากการวิเคราะห์กลยุทธ์การเจริญเติบโตการตลาดการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกโดยการจับคู่พบว่ามีโอกาสและจุดอ่อนในการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยว จึงควรใช้กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาเอาชนะจุดอ่อนสร้างข้อได้เปรียบจากโอกาส กลยุทธ์การเจริญเติบโต และกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ มาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอีสานริมน้ำโขง

สุเทพ พันประสิทธิ์ และคณะ (2547) ได้ศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดชายแดนไทยและกัมพูชา กรณีศึกษา : จังหวัดสระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ วัตถุประสงค์การวิจัยได้แก่ 1.เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวและสถานบริการที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน ถนนไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ที่พักผ่อน ร้านขายของที่ระลึก สถาบันที่ส่งเสริมในพื้นที่แหล่งการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชายแดนไทยและกัมพูชา โดยเน้นให้ทราบถึงลักษณะทางกายภาพการดำเนิน กิจกรรม

ปัญหา และอุปสรรคในการให้บริการ (ตลอดจนวิเคราะห์ให้ทราบถึงความพอเพียงของจำนวนสถานบริการ ณ ปัจจุบัน) 2. เพื่อประเมินศักยภาพและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมสำหรับสถานบริการและการจัดการอย่างมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนไทยและกัมพูชา 3. เพื่อวิเคราะห์เส้นทางและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและกลยุทธ์การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตจังหวัด สระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ และ ศรีสะเกษ 4. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเดินทางและจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวที่สนใจในเขตจังหวัดชายแดนไทยและกัมพูชา 5. เพื่อประมาณค่าอุปสงค์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด และแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณสถานในจังหวัดในกรณีศึกษา 6. เพื่อศึกษานโยบายการท่องเที่ยว กลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และกัมพูชา วิธีการวิจัย 1. การวิจัยเอกสารจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และจังหวัดสระแก้ว บุรีรัมย์สุรินทร์ และศรีสะเกษ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา 2. การวิจัยเชิงสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ณ อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ งานแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์ อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ และโรงแรมที่พักในเมืองอุบลราชธานี ได้ตัวอย่าง 403 ตัวอย่าง 3. การวิจัยเชิงประเมิน ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานขอม วัฒนธรรมงานประเพณีและธรรมชาติจำนวน 65 แห่ง และการประเมินระดับการใช้กลยุทธ์การจัดการของธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจขายสินค้าและสินค้าที่ระลึก และสถาบันที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 4.วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ศึกษา ผลการวิจัยส่วนหนึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี โดยผลการวิเคราะห์การเชื่อมโยงจังหวัดชายแดนไทยกับเมืองเสียมราฐ นครวัด นครธมตามเส้นทางอรัญประเทศ ศรีโสภณ เสียมราฐ และช่องสง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ กับเมืองอัลลองเวง เชื่อมต่อไปถึงเสียมราฐ และการเชื่อมโยงแหล่งวัฒนธรรมขอมกับภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยโดยใช้ศักยภาพการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง งานแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์ และปราสาทเขาพระวิหาร เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์จุดเด่น และโอกาสของจังหวัดชายแดน ได้**ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์** คือ (1) กลยุทธ์การเชื่อมสระแก้ว ศรีสะเกษ สุรินทร์ โยงกับเมืองเสียมราฐ ด้านการค้าชายแดน เพื่อการส่งสินค้าไปตลาดประเทศกัมพูชา และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับกลุ่มโบราณสถานนครวัด นครธม (2) กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพด้านบริการและแรงดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด เสริมความน่าสนใจของแหล่งวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดแสดงสีเสียด การท่องเที่ยวสร้างเสริมความรู้ ประวัติ-ศาสตร์โบราณคดี ธรรมชาติวิทยา เชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพการกีฬารวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นทางด้านนันทนาการ (3) กลยุทธ์การยกระดับมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (4) กลยุทธ์การสร้างกิจกรรมส่งเสริมการตลาดประชาสัมพันธ์กิจกรรมเด่น การสร้าง Brand ของภูมิภาค และจังหวัด (5) กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และท้องถิ่น มีการร่วมกันของการท่องเที่ยววัฒนธรรมประเพณี และหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (6) กลยุทธ์การ

พัฒนาความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้านในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และเงินช่วยเหลือในโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (7) การเปิดประตูอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่อินโดจีน สร้างความเชื่อมโยงทั้งการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น (8) กลยุทธ์การรณรงค์ท่องเที่ยวทางรถยนต์ เพื่อขยายตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวอิสระ

เพทาย บำรุงจิตต์ และคณะ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงรายการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย โดยทำการศึกษาด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงานวิจัย อินเทอร์เน็ต และใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว และภาคีเครือข่ายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวผลการศึกษา ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น กลุ่มของวัด กลุ่มของเมืองโบราณ กลุ่มพิพิธภัณฑ์ กลุ่มของศิลปะกลุ่มของประเพณี และกลุ่มของวัฒนธรรม และบทบาทสำคัญของวัดต่อการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ที่สำคัญ คือ การเที่ยวชมความงามของสถาปัตยกรรมจิตรกรรม และประติมากรรม เป็นต้น ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสนใจมากในเรื่องของ ความเก่าแก่/คุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม อรรถาธิบาย ไม่ตรีของคนเชียงราย และเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้ความสนใจมากในเรื่องของธรรมชาติ การชมทัศนียภาพของจังหวัดเชียงราย สามเหลี่ยมทองคำ วัฒนธรรมที่แตกต่าง วิถีชีวิตของคนเชียงรายและประทับใจในอรรถาธิบายไม่ตรีของคนเชียงราย ศักยภาพ และความพร้อมของภาคีเครือข่ายชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย พบว่า มีศักยภาพและความพร้อมมาก ในด้านความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือด้านความดึงดูดใจและความสวยงาม ตามลำดับ ศักยภาพและความพร้อมระดับต่ำ ได้แก่ด้านบุคลากรและการจัดการในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามลำดับ ส่วนแนวทางการจัดการของภาคีเครือข่ายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย นั้น คณะทำงาน ควรประกอบด้วย คณะทำงานด้านการพัฒนาพื้นที่ และกิจกรรมการท่องเที่ยว คณะทำงานด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์ และโฆษณา ด้านการบริการนักท่องเที่ยวด้านการวิจัยและอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยบริหารจัดการในรูปแบบของภาคีเครือข่ายของภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ

เศกสรรค์ ยงวิชัย และคณะ (2550) ศึกษาศักยภาพพื้นที่เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-สปป.ลาว กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศักยภาพของอุทยานด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย- สปป.ลาว ในส่วนของการให้บริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์ ศึกษานโยบายภาครัฐของรัฐบาลไทย และสปป.ลาว ในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์ ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์ ศึกษาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่จังหวัด

หนองคายและนครหลวงเวียงจันทน์ วางแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่เหมาะสมกับทั้งสองประเทศ ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคายและนครหลวงเวียงจันทน์ ผลการศึกษา มีดังนี้ ศักยภาพของอุทยานด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว ในส่วนของการให้บริการทางการท่องเที่ยว ณ เขตพื้นที่จังหวัดหนองคายและนครหลวงเวียงจันทน์ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และการบริการทางการท่องเที่ยว ยังคงมีอยู่ในระดับสูง แต่หากจะมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวแล้วนั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้ 1. ความปลอดภัย (Security) ในการตัดสินใจเลือกจุดหมายการเดินทาง การท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นประการสำคัญ มาตรการรักษาความปลอดภัยจึงต้องมีประสิทธิภาพ และทั่วถึงทุกแหล่งท่องเที่ยว สำหรับในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์นั้น นักท่องเที่ยวไม่ค่อยกังวลใจในเรื่องนี้เท่าใดนัก เนื่องจากว่าทั้งหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเมืองเล็ก ๆ ที่สงบเงียบ ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรีที่น่ารัก 2. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีรถโดยสาร ท่าเรือ ไฟฟ้า น้ำ ประปา ระบบสื่อสารที่ทันสมัย เป็นต้น หากพื้นที่ใดยังมีข้อด้อยในเรื่องนี้จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายตลอดเวลาที่พำนักอยู่ 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ผู้ประกอบการเจ้าของสถานที่ หรือบริการ จะเป็นผู้จัดหาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สามารถใช้เป็นการกระตุ้นยอดขายสินค้าและบริการ ได้อีกทาง 4. การคมนาคม (Transportation) การคมนาคมขนส่งทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศจะต้องมีการเดินทางที่สะดวก ปลอดภัย มีการจัดการจราจรที่เป็นระเบียบการกำหนดอัตราค่าโดยสารที่ได้มาตรฐาน และการรักษาเวลาในการเดินทาง 5. พิธีการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร (Border Control and Information) ควรมีความเป็นระเบียบ พิธีการเข้าเมืองให้สะดวก รวดเร็ว มีบริการให้ข่าวสารข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว มีบริการจองห้องพัก มีบริการขนส่งสู่ที่พัก 6. ที่พัก (Accommodation) มีโรงแรม ที่พักระดับต่างๆ ให้เลือก ในอัตราค่าที่พักที่เหมาะสมกับคุณภาพ สะอาดและมีบริการตามมาตรฐานสากล ควรมีการกำหนดราคาที่พักอย่างแน่นอน เช่น ช่วง ฤดูกาลท่องเที่ยว (High season) หรือ นอกฤดูกาลท่องเที่ยว (low season) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 7. ร้านอาหาร (Food and Beverage) นอกจากจะมีอาหารให้เลือกหลายชนิดแล้ว จะต้องถูกสุขลักษณะ มีบริการที่สุภาพ และมีการกำหนดราคาที่เหมาะสม 8. สินค้าของที่ระลึก (Souvenirs) มีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคา รวมทั้งการส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อที่สวยงามในส่วนของการให้บริการทางการท่องเที่ยว ณ เขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และการบริการทางการท่องเที่ยว ยังคงมีอยู่ในระดับสูง มีโอกาส และปัจจัยเกื้อหนุนหลายอย่างที่ช่วยให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ณ ที่แห่งนี้อาจเติบโตไปได้ อีกทั้ง 2 ประเทศยังมีนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงซึ่งกัน และกัน หากจะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหวังไว้ จึงควรมีการร่วมจัดทำนโยบายการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมขึ้น และหากจะพัฒนาด้านการท่องเที่ยวพื้นที่ทั้งสองมีความเหมาะสมที่จะจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบต่อไปนี้ 1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ท่องเที่ยวไปในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว

อย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น มีพื้นฐานการท่องเที่ยวอยู่บนธรรมชาติ คำนึงถึงวัฒนธรรมชุมชน 2. การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural and Traditional Tourism) ท่องเที่ยวเพื่อการชม หรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรมภาษา วรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี เทศกาล ประเพณี ตลอดจนมรดกทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน 3.การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น (Ethnic Tourism) ท่องเที่ยวเพื่อแสวงหา การสัมผัสกับคนที่มีเชื้อชาติและภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตัวนักท่องเที่ยว ไม่ใช่สัมผัสผ่านสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม

ขวัญเมือง, สุพรรณิการ์ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ศักยภาพและความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงสปา จังหวัดเชียงราย โดยการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบศักยภาพและความพร้อมของผู้ประกอบการต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการแข่งขันในระดับสากล และเพื่อทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการให้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจสปาในจังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือตำราที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ลักษณะการดำเนินงานขององค์ประกอบภาคธุรกิจโดยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ 1ผู้ประกอบการ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมินได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการประเภทสปาเพื่อสุขภาพ จากกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 3 แห่ง และผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงหรือมีการประกอบกิจการเป็นเวลานาน กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยว โดยขนาดกลุ่มตัวอย่าง ณ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน (ค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5) และ ชาวต่างประเทศ 100 คน (ค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 10) และกลุ่มที่ 3 ผู้สนับสนุนภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย หน่วยธุรกิจบริการสำนักงานจังหวัด และ กรมพัฒนาแรงงานฝีมือจังหวัดเชียงราย ศักยภาพของธุรกิจสปาในเชียงราย โดยสามารถจัดประเด็นได้ดังนี้ 1. ด้านผู้ให้บริการ ประเภทสถานบริการสปาในจังหวัดเชียงราย ส่วนมากเป็นแบบ Resort/hotel Spa มีจำนวนมากที่สุด คือจำนวน 6 แห่ง แต่ขณะทำการศึกษามี 1 แห่งปิดชั่วคราว เนื่องจากเป็นช่วง Low season และเป็นแบบ น้ำพุร้อน, Amenity Spa, Day Spa, Destination Spa ซึ่งเปิดบริการเพื่อสุขภาพในสถานพยาบาลเพื่อบำบัดกายภาพบำบัด การนวดและอบสมุนไพร และแบบ Salon Spa ซึ่งส่วนมากพัฒนามาจากร้านเสริมสวย และมีเพียง 3 แห่งที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน จากกระทรวงสาธารณสุข อีกประมาณ 16 แห่ง อยู่ระหว่างการเตรียมการ ซึ่งส่วนใหญ่ยินดีต่อการกำหนดมาตรฐานภาครัฐ การที่ผู้ประกอบการสปาที่มีจำนวนน้อยแต่ละแห่งได้มีการวางตำแหน่งทางธุรกิจและลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย โดยขึ้นอยู่กับความชอบของเจ้าของธุรกิจและสภาพทางการเงิน โดยจะพยายามสร้างวัฒนธรรม และภาพลักษณ์เฉพาะตัว จากการที่มีจำนวนผู้ให้บริการน้อย และมีความแตกต่างอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดรูปแบบ การวัตถุประสงค์การให้บริการตามความพอใจ แต่พนักงานผู้ให้บริการ ซึ่งมักคนท้องถิ่นยังขาดทักษะ แต่จังหวัดเชียงรายได้มีสถาบันการศึกษาที่สามารถผลิตฝีมือแรงงานระดับพื้นฐานได้ แต่ขาดฝีมือแรงงานระดับสูง ซึ่งปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด ที่จะจัดอบรมทั้งในและนอกจังหวัด ทำให้ต้องลงทุนด้านการศึกษาและค่าเดินทาง ทำให้ต้นทุนเริ่มต้นค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ผู้ให้บริการสปาซึ่งส่วนมาก มีความรู้และเข้าใจ ในการให้บริการและยินดีที่จะเข้าระบบมาตรฐานสปา ของกระทรวง

สาธารณสุข 2. ภาพรวมของธุรกิจสปาได้รับการส่งเสริมอย่างมากจากภาคีรัฐบาลมีหน่วยงานประสานงานด้านความร่วมมือและการถ่ายทอดด้านความรู้อยู่เสมอ มีการก่อตั้งชมรมสปา รวมตัวเป็นกลุ่ม (Cluster) เพื่อการพัฒนาธุรกิจบริการสุขภาพ ซึ่งประกอบจากธุรกิจสปา นวด และผลิตภัณฑ์สินค้าสมุนไพร 3. จากแบบสอบถาม เพื่อประเมินศักยภาพการให้บริการของผู้ประกอบการ ทำให้ผู้รับบริการชาวไทยมีความรู้สึกพึงพอใจน้อยกว่าความคาดหวัง ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีความรู้สึกพึงพอใจเกินกว่าความคาดหวัง 4. ความพร้อมของผู้ประกอบการสปาในจังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาการจัดการภายในหน่วยธุรกิจสปาจากลูกโซ่แห่งคุณค่า (Value chain) พบว่า 1. การจัดซื้ออุปกรณ์และผลิตภัณฑ์สปาต่างๆ ส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากจังหวัดอื่นได้แก่ กรุงเทพฯ หรือเชียงใหม่ ซึ่งมีราคาสูงกว่าและมีหลากหลายมากกว่า 2. เนื่องจากสถานที่แต่ละแห่งอยู่ห่างไกลกัน ทำให้ระบบการคมนาคมสาธารณะไม่สะดวก แต่บริษัทนำเที่ยวและให้บริการรถเช่ามีจำนวนมาก ดังนั้นหากมีการร่วมมือในลักษณะแบ่งทรัพยากรร่วมกันจะช่วยเอื้ออำนวยประโยชน์ 5. ธุรกิจสปาในจังหวัดเชียงรายเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้ประกอบธุรกิจสปาที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานบริการ 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14 ถือว่าน้อย ซึ่งเป็นเพราะอยู่ระยะเริ่มต้น แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยินดีปฏิบัติและยังอยู่ระหว่างการขอใบรับรอง ในทุกด้านของการพิจารณามาตรฐานสปา ได้แก่ ด้านสถานประกอบการ ด้านผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา ด้านผู้ให้บริการ ด้านความปลอดภัย ส่วนใหญ่เป็นสปาเพื่อเพิ่มคุณค่าของโรงแรมและรีสอร์ทนั้น มีการลงทุนสูง ซึ่งผู้ประกอบการก็พร้อมและยินดีที่จะส่งเสริมบุคลากรและปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานตามที่รัฐบาลจะกำหนด 6. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ให้ความสำคัญด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และด้านความปลอดภัย มีความต้องการรับบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และเพื่อการบำบัด โดยอาศัยหลักการของไทย เช่นการนวดไทย การใช้วิถีของไทย สมุนไพรไทย ธุรกิจสปาจึงควรสร้างรูปแบบการบริการสปาควบคู่กับการใช้ผลิตภัณฑ์สปาไทย และนักท่องเที่ยวต่างประเทศตระหนักถึงความปลอดภัยและได้รับการรับรองเรื่องการให้บริการ 7. ธุรกิจสปาในจังหวัดเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ควรเป็นแบบ Day spa ที่การใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เพื่อส่งเสริมสุขภาพและเพื่อการบำบัด และเข้าถึงได้สะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ควรเป็นแบบ Resort/ hotel spa ซึ่งต้องพินิจกับสถานที่การตกแต่งเครื่องมืออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกข้อเสนอแนะคือ ควรมีการสร้างลักษณะการให้บริการที่มีเอกลักษณ์ และแบ่งระดับของการให้บริการที่ชัดเจน

จิราภรณ์ นาคประกอบ (2550) ได้วิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ คือ 1. ศึกษาความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยศึกษาในสถานะปัจจัยการผลิต สถานะอุปสงค์ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้อ กลยุทธ์โครงสร้าง วิสัยทัศน์ สภาพการแข่งขัน รัฐบาล และเหตุสุดวิสัย 2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ 3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้การเก็บแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน จำนวน 65 คน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 14 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 121 คน พร้อมทั้งหาตรวจสอบสภาพพื้นที่ของผู้วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ประกอบการบรรยายเชิงพรรณนา และ

การใช้ทฤษฎีไมเคิล อี พอตเตอร์ เพื่อหาศักยภาพการแข่งขัน รวมถึงการวิเคราะห์ SWOT analysis เพื่อหาปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำมาจัดทำแผนกลยุทธ์ (TOWS Matrix) ในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางด้านสถานะปัจจัยการผลิตในจังหวัดชัยภูมิมีวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตน้อย เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการปรับปรุงพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการแข่งขันสูง และอุปสรรคในการพัฒนามาจากขากงบประมาณในการสนับสนุน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการแข่งขันคือ นโยบายของภาครัฐ ด้านการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค พบว่า มีจุดแข็งในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย ความเป็นเมืองสงบและปลอดภัย รวมถึงความพร้อมของประชาชนในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ซึ่งจุดแข็งที่พบนี้สามารถสร้างโอกาสให้กับจังหวัดชัยภูมิ ในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 4 รูปแบบ คือ 1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนท้องถิ่น และ 4. การท่องเที่ยวแนวสุขภาพได้ต่อไป ส่วนจุดอ่อนที่พบคือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนธุรกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยว และงบประมาณสนับสนุน ในส่วนด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์นั้นจะเน้นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมและนิเวศแบบยั่งยืน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมคิดและวางแผนการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตนให้เกิดขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ จะนำเสนอขั้นตอนการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 3.1. รูปแบบงานวิจัย
- 3.2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
- 3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย
- 3.4. วิธีการเก็บตัวอย่างและรวบรวมข้อมูล
- 3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

3.1. รูปแบบงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)
- 1.2 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน พ.ศ. 2556
- 1.3 กลุ่มเป้าหมายของแบบสอบถาม (Questionnaires Interview) คือ ตัวแทนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการนั้นๆได้อย่างละเอียด

3.2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ศึกษา

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็น ตัวแทนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการนั้นๆได้อย่างละเอียด

- 1) ตัวแทนธุรกิจที่พักแรม 1 ท่าน/สถานประกอบการ
- 2) ตัวแทนธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร 1 ท่าน/สถานประกอบการ
- 3) ตัวแทนธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก 1 ท่าน/สถานประกอบการ
- 4) ตัวแทนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 1 ท่าน/สถานประกอบการ
- 5) ตัวแทนธุรกิจบริการด้านการคมนาคมขนส่ง 1 ท่าน/สถานประกอบการ

3.2.2 พื้นที่ศึกษาและจำนวนตัวอย่าง

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม โดยทำการศึกษาในทุกพื้นที่ของทั้ง 4 จังหวัดดังกล่าว รายละเอียดประเภทธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ และจำนวนตัวอย่าง (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างของธุรกิจบริการ

ลำดับ	ประเภทธุรกิจบริการ	จำนวน(ตัวอย่าง)			
		ขอนแก่น	มหาสารคาม	กาฬสินธุ์	ร้อยเอ็ด
1	ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย	188	60	81	74
2	ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร	68	17	48	41
3	กลุ่มตัวอย่างธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	23	52	11	8
4	ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทน้ำดื่มและมัคคุเทศก์	7	4	3	3
5	ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทการคมนาคมขนส่ง	54	19	12	11

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)

ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภท คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหาร/ภัตตาคาร ธุรกิจของฝาก/ของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจการคมนาคม ดังนี้

3.3.1.1 แบบสอบถามธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

- 1) ศักยภาพของสถานประกอบการ ได้แก่
 - ลักษณะทั่วไป เช่น การมีใบอนุญาตประกอบกิจการ ประเภท ทำเลที่ตั้ง จำนวนห้องพัก การเปิดให้ลูกค้าจองห้องพัก ความสามารถด้านภาษา
 - สิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการภายในโรงแรม และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก
- 2) การเข้าถึงโรงแรม เช่น ระยะทางจากสถานีขนส่งรถโดยสารไปยังโรงแรม ระยะทางจากสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดไปยังโรงแรม ระยะทางจากโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ และการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงโรงแรม

3) สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- มาตรฐานสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรฐานไปไม้สีเขียว สถานประกอบการที่พักสีเขียว เป็นต้น
- การจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการพื้นที่สีเขียว เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการด้านพลังงาน และการจัดการคุณภาพอากาศ
- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม เช่น นโยบายหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ กิจกรรมสร้างความร่วมมือในการรักษาสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3.3.1.2 แบบสอบถามธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1) ด้านศักยภาพของสถานประกอบการ ได้แก่

- ลักษณะทั่วไป เช่น ประเภท เวลาเปิดให้บริการ ประเภทอาหารที่จำหน่าย จำนวนผู้ให้บริการ จำนวนพ่อครัว จำนวนเด็กเสิร์ฟ จำนวนพนักงานที่ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาล ความสามารถในการสื่อสารด้านภาษา และช่องทางการเปิดให้ลูกค้าสำรองโต๊ะที่นั่ง
- การสุขาภิบาลอาหาร เช่น ความมั่นคงแข็งแรง พื้น ผนัง เพดาน ความสะอาดของสถานที่เตรียมอาหาร มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น การแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจนของส่วนต่างๆภายในร้าน มีพื้นที่ในการปรุงประกอบอาหารที่สูงกว่า 60 ซม. และไม่อยู่หน้าหรือใกล้ห้องน้ำ ห้องส้วม เป็นต้น
- เมนูและอาหาร เช่น ได้แก่ มีการปิดป้ายแสดงราคาที่กำหนดชัดเจน มีการจัดวางเครื่องปรุงในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด มีการใช้สารปรุงแต่งอาหารที่มีความปลอดภัย มีเครื่องหมายรับรองของทางราชการ เช่น อย. มอก. และอื่นๆ น้ำแข็งที่ใช้ในการบริโภคมีความสะอาด เก็บภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด ใช้อุปกรณ์ที่มีด้ามสำหรับคีบ หรือตักโดยเฉพาะ วางจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.
- พนักงานขายและการบริการ เช่น มีผู้ปรุงอาหารและพนักงานที่แต่งกายสุภาพสะอาด ผู้สัมผัสอาหารมีการล้างมือให้สะอาดก่อนเตรียมปรุง ประกอบ จำหน่ายอาหารทุกครั้ง ใช้อุปกรณ์ในการหยิบจับอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้วทุกชนิด มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า เป็นต้น

2) การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านอาหาร เช่น ระยะทางจากสถานีขนส่งรถโดยสารไปยังร้านอาหาร ระยะทางจากร้านอาหารไปยังสถานที่ท่องเที่ยวหรือโรงแรมที่ใกล้ที่สุด และการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงร้านอาหาร

3) สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- การรับรองมาตรฐานในด้านต่างๆ เช่น ร้านอาหารดีดาว (Good Place Best Food) อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) คนไทยใช้ช้อนกลาง มือสะอาดปราศจากโรค เกณฑ์วัดดูดิบปลอดภัยจากสารปนเปื้อน เป็นต้น

- การจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการด้านพลังงาน และการจัดการคุณภาพอากาศ

- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านอาหาร เช่น การจัดเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ ที่ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น ป้ายรณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชนทั่วไป ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด การจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร การจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ ผลิต บรรจุหีบห่อ เก็บรักษา ขนส่ง เป็นต้น

3.3.1.3 แบบสอบถามธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1) ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก เช่น ประเภทสินค้าที่จำหน่าย ราคาสินค้าที่จำหน่าย จำนวนลูกค้าที่มาซื้อของฝาก/ของที่ระลึกที่ร้านประมาณกี่คน/วัน ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ช่องทางที่สามารถให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าของร้าน เป็นต้น

2) การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก เช่น ระยะทางจากสถานีขนส่งรถโดยสารไปยังร้านพบว่าร้าน ระยะทางจากร้านไปยังโรงแรมที่ใกล้ที่สุด ระยะทางจากร้านไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัด และการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงร้าน

3) ศักยภาพของร้านและสถานภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่

3.1) ศักยภาพของร้านฯ เช่น มีการแยกสินค้าเป็นส่วนตามประเภทของสินค้า มีการป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ มีเวลาเปิดปิดที่แน่นอน และแสดงไว้อย่างชัดเจน มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า เป็นต้น

3.2) สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อม

- มาตรฐานสิ่งแวดล้อมต่างๆ

- การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก เช่น เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการด้านพลังงาน และการจัดการคุณภาพอากาศ

- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก เช่น การจัดเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ ที่ ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น ป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด การกำหนดมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร เป็นต้น

3.3.1.4 แบบสอบถามธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1) ด้านศักยภาพของสถานประกอบการ ได้แก่

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ขนาดและการดำเนินงานของบริษัทนำเที่ยว บริการจัดนำเที่ยว ภายในเทศ บริการจัดนำเที่ยวไปต่างประเทศ ลักษณะการบริการ ลักษณะบริการเสริม ลักษณะประเภทยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การจองบริการท่องเที่ยว จำนวนมัคคุเทศก์ที่เป็นพนักงานของบริษัท กู้คนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร เป็นต้น

- สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว เช่น มาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยวที่ได้รับ และสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำนักงาน

2) ด้านจัดการและบริการ ได้แก่

- ด้านองค์กรและการจัดการ เช่น สถานประกอบการ หรือองค์กรมีนโยบายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานทราบโดยทั่วถึง การประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

- ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว เช่น โปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก ช่องทางการส่งเสริม การขายที่ทันสมัยและหลากหลาย การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งก่อนและหลังการจัดรายการนำเที่ยว เป็นต้น

3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม การปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

- การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น

3.3.1.5 แบบสอบถามธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทคมนาคมขนส่ง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1) ด้านศักยภาพของสถานประกอบการ ได้แก่

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ประเภทของสถานประกอบการ การติดต่อเพื่อจองหรือใช้บริการคมนาคม ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร เป็นต้น

- การบริการของธุรกิจขนส่ง/การคมนาคม/เชื้อเพลิง เช่น การให้บริการเส้นทางคมนาคม ทางบก ประเภทของยานพาหนะที่ให้บริการ เชื้อเพลิง/พลังงานที่ใช้ในการเดินทางของยานพาหนะ เป็นต้น

- เส้นทางคมนาคมขนส่ง เช่น คมนาคมในประเทศ เส้นทางคมนาคมภายในประเทศ คมนาคมระหว่างประเทศ และเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ เป็นต้น

2) การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการ ได้แก่

- ยานพาหนะ (The vehicle) เช่น ยานพาหนะที่นำมาให้บริการ ต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหรือไม่ มีความเพียงพอของยานพาหนะ/ต่อผู้ใช้บริการ มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางการคมนาคม และสะดวกสบาย มียานพาหนะเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการในช่วงเทศกาล และมียานพาหนะที่มีอุปกรณ์การให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างสะดวกสบาย เช่น แอร์ พัดลม เป็นต้น

- ผู้ประกอบการ (The carrier) เช่น มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานทราบโดยทั่วถึง มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขึ้นเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการให้บริการ และแจ้งให้ลูกค้าทราบก่อนตกลงใช้บริการ และมีการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษา ต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

3) การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ เช่น การเปลี่ยนตัวกรองน้ำมันเครื่องที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องบ่อยครั้ง มีการหมั่นตรวจซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ เครื่องทำความเย็น-ความร้อน และอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิดเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้พลังงานน้อยที่สุด มีการมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ และมีการตรวจวัดการใช้น้ำและมีมาตรการลดปริมาณการใช้น้ำบนยานพาหนะ เช่น การใช้โถชักโครกที่มีการใช้น้ำสองระดับและจำกัดการไหลของน้ำบริเวณอ่างล้างมือ เป็นต้น

3.3.2 การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

1) แบบสอบถามที่ได้จะได้รับการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง

2) ทดลองเก็บข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถได้ผลการศึกษาที่ตรงตามวัตถุประสงค์การศึกษา

3.3.3 การลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูล

- ประสานงานหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อลงเก็บข้อมูล โดยจัดทำหนังสือขออนุญาตลงพื้นที่แก่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษา

- ใช้แบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น ทำการเก็บข้อมูลธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทุกประเภทตามขอบเขตการศึกษา โดยทำการเก็บข้อมูลตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด ซึ่งได้แก่ ธุรกิจที่โรงแรม/พักแรม

ภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก ธุรกิจบริการด้านคมนาคมขนส่ง ทุกแห่งในพื้นที่ศึกษา 4 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด

3.4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการโครงการวิจัย เช่น

- ข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ที่จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

- ข้อมูลพื้นฐานด้านการการท่องเที่ยว เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว โดยข้อมูลต่างๆเหล่านี้ได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด หอการค้าจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

2) จัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในทุกจังหวัด จังหวัดละ 1 ครั้ง (ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์) ซึ่งหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด หอการค้าจังหวัด พาณิชย์จังหวัด เป็นต้น หน่วยงานภาคเอกชน สมาคมผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น สมาคมผู้ประกอบการโรงแรม สมาคมผู้ประกอบการอาหาร เป็นต้น และหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจง วัตถุประสงค์ รายละเอียดงานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ทราบ และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย (รูปภาพแสดงในภาคผนวก ง-1)

3) จัดประชุมคณะวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของทีมวิจัย วางแผนการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวางแผนการลงพื้นที่ ให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของคณะวิจัย และเพื่อให้ได้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และให้เกิดผลสำเร็จของงานอย่างสูงสุด (รูปภาพแสดงในภาคผนวก ง-2)

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

จากแบบสอบถามธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทต่าง ๆ 5 ประเภทคือ

- ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย
- ธุรกิจร้านอาหาร/ภัตตาคาร
- ธุรกิจของฝาก/ของที่ระลึก
- ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- ธุรกิจการคมนาคม

3.5. วิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการประเมินศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทต่างๆตามข้อมูลพื้นฐาน และจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูล และผลของงานวิจัย

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด นำไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Ver.19 (Statistical Package for Social Science) คำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูล

3.6. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ตารางที่ 3.2 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

กิจกรรม	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ	→	→										
2. จัดทำและพัฒนาแบบสำรวจและเก็บข้อมูล		→	→									
3. ลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูล				→	→	→	→	→				
4. วิเคราะห์ข้อมูล								→	→			
5. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์											→	→

บทที่ 4

ผลการศึกษา

- 4.1 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1
- 4.2 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2
- 4.3 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

4.1. ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ผู้ศึกษาได้พัฒนาแบบสำรวจเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อสำรวจศักยภาพ ความพร้อมและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเก็บข้อมูลสถานประกอบการแต่ละประเภททุกแห่ง

4.1.1 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย

1) จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นมีห้องพักของโรงแรมให้บริการจำนวนรวมทั้งสิ้น 7,853 ห้อง จากจำนวนโรงแรมทั้งหมด 188 แห่ง โดยจากการสำรวจพบว่าโรงแรม/ที่พักที่มีศักยภาพในการเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาลนคร สถานที่พักตากอากาศ เช่นภูเขา เขื่อน แม่น้ำ เป็นต้น จำนวน 45 แห่ง (1,562 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 22 แห่ง (1,620 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 3 จำนวน 19 แห่ง (1,398 ห้อง) และโรงแรมประเภทที่ 4 จำนวน 10 แห่ง (1,486)

โดยพบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาลเมือง หรือย่านธุรกิจ และโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ชานเมือง ถึงแม้จะจัดเป็นโรงแรมประเภทเดียวกัน แต่พบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ชานเมืองทั้งหมดจะมีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานสูง ถึงแม้การให้บริการและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานจะคล้ายคลึงกับโรงแรมขนาดเล็กในเขตเมือง คือมีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมจานดาวเทียม แต่ด้วยทำเลที่ตั้ง การบริหารจัดการ และลักษณะของการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานนั้นทำให้ไม่เหมาะกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งที่มาเดี่ยว หรือเป็นหมู่คณะ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าโรงแรมขนาดเล็กบางแห่งที่ปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการคล้ายโรงแรมมาตรฐาน (รูปภาพที่ 8.1) แต่จากการสำรวจพบว่ามีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นโรงแรม/รีสอร์ท หรือที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการให้บริการ การจัดสถานที่ด้านกายภาพ และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับโรงแรมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ในส่วนของสถานตากอากาศ (Resort) เช่น ภูเขา ทะเล ทะเลสาบ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง/เทศบาลนคร หรือย่านธุรกิจพบว่าส่วนใหญ่แล้วมีโรงแรมที่ให้บริการประเภทที่ 1 กระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

ราคาห้องพักต่อคืนของโรงแรมในจังหวัดขอนแก่นมีความหลากหลาย โดยมีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (120 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 6,000 บาทต่อคืน โดยโรงแรมที่มีราคาห้องพักต่ำกว่า 500 บาทและมีศักยภาพที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้เป็นโรงแรมประเภทที่ 1 ที่อยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาล หรือย่านธุรกิจ ซึ่งพบว่า ณ ราคาห้องพักดังกล่าวโดยส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมสัญญาณดาวเทียม ให้บริการอย่างครบถ้วน ในขณะที่โรงแรมประเภทที่ 4 มีราคาห้องพักสูงสุดคือตั้งแต่ 450 – 6,000 บาท มีสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษและบริการเสริมให้บริการ เช่น สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย ห้องอบซาวน่า บริการซักรีดเสื้อผ้า ร้านกาแฟ เป็นต้น และประมาณครึ่งหนึ่งของโรงแรมทุกประเภทในจังหวัดขอนแก่นมีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรี จากการศึกษาทำให้พบว่าระดับราคาห้องพักของโรงแรมในจังหวัดขอนแก่นมีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพของที่พัก ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้บริการได้หลากหลายขึ้น

โรงแรมที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ พบว่าการเดินทางไปยังโรงแรมเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และสะดวก สามารถเข้าถึงได้หลายวิธี โดยวิธีหลัก ๆ ได้แก่ การใช้บริการรถแท็กซี่ซึ่งปัจจุบันพบว่าจอดรอให้บริการตามจุดที่สำคัญ เช่น สนามบิน สถานีขนส่งผู้โดยสาร สถานีรถปรับอากาศ ตลาดสด หรือสามารถเรียกใช้บริการทางโทรศัพท์ได้ นอกจากนั้นยังสามารถเข้าถึงโรงแรมในเขตเมืองหรือย่านธุรกิจได้โดยการใช้บริการรถตุ๊กๆ รถโดยสารประจำทาง มอเตอร์ไซด์รับจ้าง และสามล้อถีบ (ปัจจุบันเหลือให้บริการอยู่น้อย) โรงแรมขนาดใหญ่ที่ให้บริการครบวงจรเกือบทั้งหมดจัดให้มีรถบริการรับส่งผู้ใช้บริการของโรงแรมจากสนามบินไปยังโรงแรมนั้น ๆ ด้วย

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานในโรงแรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสำรวจพบว่าโรงแรมที่พนักงานทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลยมีจำนวนมากที่สุด โดยพบว่าเกือบทั้งหมดเป็นโรงแรมประเภทที่ 1 ที่กระจายอยู่ตามชานเมือง ซึ่งมีลักษณะการให้บริการคล้ายโรงแรมมาตรฐานที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งจัดการบริการไม่อยู่ในกลุ่มที่เหมาะสมกับการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน อาจไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญเร่งด่วนที่ต้องจัดทำในระยะสั้นและไม่มีผลกระทบมากนักต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แต่หากโรงแรมดังกล่าวพัฒนาและยกระดับการให้บริการ และองค์ประกอบต่างๆให้ใกล้เคียงกับโรงแรมประเภทเดียวกันที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ การพัฒนาด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงานถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ในขณะที่พบว่าโรงแรมประเภทอื่น ๆ (ประเภท 2, 3 และ 4) มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ทำงานอยู่ในโรงแรมในปริมาณที่มากขึ้นแตกต่างกันไป แต่จากการสอบถามพบว่าอย่างน้อยผู้จัดการและพนักงานที่ทำหน้าที่ต้อนรับหรือรับจองแขกสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ในกลุ่มโรงแรมทั้ง 3 ประเภทนี้ พบว่ามีศักยภาพด้านกายภาพเหมาะสมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้นประเด็นในเรื่องการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ของพนักงานจึงถือเป็นความสำคัญและจำเป็น

อย่างเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาให้พนักงานส่วนใหญ่ของโรงแรมอย่างน้อยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

รูปภาพที่ 4.1 โรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการแบบม่านรูด

2) จังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามมีห้องพักของโรงแรมที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาให้บริการจากคนในท้องถิ่น (ลูกค้าในท้องถิ่น) จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,929 ห้อง จากโรงแรมทั้งหมด จำนวน 60 แห่ง โดยจากการสำรวจพบว่าโรงแรม/ที่พักอาศัย ที่มีศักยภาพในการเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ใช้บริการทั่วไป ได้แก่โรงแรมประเภทที่ 1 เฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาลนคร ชานเมือง และสถานที่ตากอากาศ เช่น ภูเขา เขื่อน แม่น้ำ ฯ มีจำนวน 8 แห่ง (419 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 1 แห่ง (70 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 3 ทั้งหมด จำนวน 2 แห่ง (149 ห้อง) และโรงแรมประเภทที่ 4 ทั้งหมด จำนวน 3 แห่ง (549 ห้อง)

โดยพบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคม เช่น เส้นทางการคมนาคมระหว่างชุมชนภายในตัวอำเภอ เส้นทางการคมนาคมระหว่างอำเภอ และเส้นทางการคมนาคมระหว่างจังหวัดมหาสารคามกับจังหวัดอื่นๆข้างเคียงที่มีพื่นอาณาเขตที่ติดต่อกัน 6 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัด

กาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีโรงแรมประเภทดังกล่าวทั้งหมด จำนวน 39 แห่ง (1,305 ห้อง) นั้นบางแห่งจะมีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับโรงแรมประเภทที่ 1 ขานเมืองและริมเส้นทางการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นที่ได้กล่าวมาแล้วในการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือมีการให้บริการและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทั่วไป คือมีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมจานดาวเทียม แต่ด้วยทำเลที่ตั้ง การบริหาร และจากผลการศึกษายังพบว่าโรงแรมขนาดเล็กในเขตเมืองบางแห่งที่ปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการคล้ายโรงแรมมาตรฐานเช่นเดียวกัน (รูปภาพที่ 8.2) และด้วยลักษณะของการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานนั้น อาจทำให้ไม่เหมาะกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและพักแรม

แต่จากการสำรวจโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคมดังกล่าว บางแห่งพบว่ามียุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้เป็นโรงแรม/รีสอร์ท หรือที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการให้บริการ การจัดสถานที่ด้านกายภาพ และการอำนวยความสะดวกต่างๆที่มีความพร้อมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ การบริการที่ดี และสาธารณูปโภค เช่น อินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า น้ำประปา น้ำดื่มเพื่อการอุปโภค - บริโภคที่สะอาด และถูกสุขลักษณะ เหล่านี้ช่วยดึงดูดและเพียงพอ และโรงแรมประเภทดังกล่าวนี้มีกระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ปัจจุบันมีความสามารถและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและมีความพร้อมในการขยายตัว เพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับ 4 จังหวัดที่ได้ทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ในส่วนของโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและขานเมือง ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในเขตชุมชนเมือง การคมนาคมสะดวก ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงการบริการต่างๆของทางภาครัฐ เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ สถานีขนส่งผู้โดยสาร ห้างสรรพสินค้า และบริการอื่นๆอย่างครบครัน จึงมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งยังเป็นแหล่งรองรับการจัดประชุมและสัมมนาของหน่วยงานภายในและภายนอกพื้นที่ เช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอื่น ๆ ที่ได้ทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันของการศึกษาในครั้งนี้

ราคาห้องพักต่อคืนของโรงแรมในจังหวัดมหาสารคาม จากผลการศึกษาจะสรุปได้ว่า ราคาห้องพักนั้นมีความหลากหลาย โดยมีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (200 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 4,000 บาทต่อคืน โดยโรงแรมที่มีราคาห้องพักต่ำกว่า 500 บาท และมีศักยภาพที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาล หรือย่านธุรกิจ ซึ่งพบว่า ณ ราคาห้องพักดังกล่าวโดยส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมสัญญาณดาวเทียม ให้บริการอย่างครบถ้วน และประมาณครึ่งหนึ่งของโรงแรมประเภทดังกล่าวในจังหวัดมหาสารคาม มีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรี โรงแรมประเภทที่ 4 มีราคาห้องพักคือตั้งแต่ 480 - 4,000 บาทต่อคืน จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษ และบริการเสริมให้บริการ เช่น สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาร์เก็ต นวดแผนโบราณ/สปา บริการร้านเสริมสวย ร้านกาแฟ ร้านขายของที่ระลึก บริการซักผ้า เป็นต้น และมีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรีทั้งบริเวณโรงแรม และภายในห้องพัก ส่วนโรงแรมประเภท ที่ 2 และ 3 ก็จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบครันเช่นเดียวกัน และมีการ

ให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรี คิดเป็นร้อยละ 100 ของของโรงแรมทั้งหมด จากการศึกษาทำให้สามารถสรุปได้ว่าระดับราคาห้องพักของโรงแรมในจังหวัดมหาสารคามมีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพของที่พักร ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้บริการได้หลากหลายขึ้น

โรงแรมที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจจะเห็นได้จากระยะทางการขนส่งการคมนาคมถึงจุดที่ตั้งโรงแรม หรือการเดินทางไปยังโรงแรมเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และสะดวก สามารถเข้าถึงได้หลายวิธี โดยวิธีโดยวิธีการเข้าถึงหลักๆได้แก่ ระบบบริการสาธารณะ เช่น รถทัวร์ ขนส่งบขส. และรถร่วม บขส. เป็นต้น นอกจากนั้นยังสามารถเข้าถึงโรงแรมในเขตเมืองหรือย่านธุรกิจได้โดยการใช้บริการ แท็กซี่/รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง และสามล้อถีบ (ปัจจุบันเหลือให้บริการอยู่น้อย) เนื่องจากปัจจุบันการคมนาคมทั้งหมดของจังหวัดมหาสารคามเป็นการคมนาคมทางบก (ใช้ถนนเป็นเส้นทางหลัก) ไม่มีสนามบินจึงไม่มีรถรับส่งของทางโรงแรมเพื่อบริการให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เข้าพักร และการคมนาคมในจังหวัดมีการจราจรที่สะดวก (ไม่คับคั่ง) ดังนั้นนักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จึงนิยมใช้รถส่วนตัวเพื่อการสัญจร และการเดินทางไปโรงแรมหรือสถานที่ต่างๆในจังหวัด

รูปภาพที่ 4.2 ตัวอย่างโรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการคล้ายโรงแรมมานูรูต

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานในโรงแรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสำรวจพบว่าโรงแรมส่วนใหญ่มีพนักงานสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพนักงานทั้งหมด โดยที่โรงแรมประเภทที่ 1 ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคม และบางส่วนมีลักษณะการให้บริการคล้ายกับโรงแรมมาตรฐาน ดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วนั้น ส่วนใหญ่ก็มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้น้อยกว่าร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน อาจไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญเร่งด่วนที่ต้องจัดทำในระยะสั้น แต่หากโรงแรมมีการพัฒนาและยกระดับการให้บริการ และองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ใกล้เคียงกับโรงแรมประเภทเดียวกันที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากนักต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แต่การพัฒนาด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงานถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไป

ในขณะที่พบว่าโรงแรมประเภทอื่น ๆ (ประเภท 2, 3 และ 4) มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ทำงานอยู่ในโรงแรมในปริมาณที่มากขึ้นแตกต่างกันไป แต่จากการสอบถามพนักงานในกลุ่มโรงแรมประเภทดังกล่าว พบว่าอย่างน้อยผู้จัดการ และพนักงานที่ทำหน้าที่ต้อนรับ หรือรับจองแขก สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่ากลุ่มโรงแรมประเภทดังกล่าวมีศักยภาพด้านกายภาพเหมาะสมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนประเด็นในเรื่องการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ของพนักงานถือเป็นความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้พนักงานส่วนใหญ่ของโรงแรมสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดมีห้องพักของโรงแรมที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาให้บริการจากคนในท้องถิ่น (ลูกค้าในท้องถิ่น) จำนวนรวมทั้งสิ้น 4,067 ห้อง จากโรงแรมทั้งหมด จำนวน 74 แห่ง โดยจากการสำรวจพบว่าโรงแรม/ที่พักอาศัย ที่มีศักยภาพในการเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการทั่วไป ได้แก่ โรงแรมประเภทที่ 1 เฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาลนคร ชานเมือง และสถานที่ตากอากาศ เช่น ภูเขา เขื่อน แม่น้ำฯ มีจำนวน 52 แห่ง (1,909 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 3 แห่ง (152 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 3 ทั้งหมด จำนวน 4 แห่ง (546 ห้อง) และโรงแรมประเภทที่ 4 ทั้งหมด จำนวน 4 แห่ง (1,110 ห้อง)

โดยพบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เทศบาลเมือง ย่านธุรกิจ และชานเมือง บางแห่งจะมีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับโรงแรมประเภทที่ 1 ชานเมืองและริมเส้นทางการคมนาคมใน 3 จังหวัดที่ผ่านมา (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม) ที่ได้ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือ มีการให้บริการและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทั่วไป คือมีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมจานดาวเทียม แต่ด้วยทำเลที่ตั้ง การบริหาร และจากผลการศึกษายังพบว่าโรงแรมขนาดเล็กในเขตเมืองบางแห่งที่ปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการคล้ายโรงแรมมาตรฐานเช่นเดียวกัน (รูปภาพที่ 8.3) และด้วยลักษณะของการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐาน อาจทำให้ไม่เหมาะกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดิน

ทางเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อน แต่จากการสำรวจโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคมดังกล่าว บางแห่งพบว่ามียุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้เป็นโรงแรม/รีสอร์ท หรือที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการให้บริการ การจัดสถานที่ด้านกายภาพ และการอำนวยความสะดวกต่างๆที่มีความพร้อมทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพ การบริการที่ดี และสาธารณูปโภค เช่น อินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า น้ำประปา น้ำดื่มเพื่อการอุปโภค - บริโภคที่สะอาด และถูกสุขลักษณะ เหล่านี้อย่างครบถ้วนและเพียงพอ และโรงแรมประเภทดังกล่าวนี้มีกระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ปัจจุบันมีความสามารถและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและมีความพร้อมในการขยายตัว เพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับข้อมูลผลการศึกษาในการศึกษารัชนี 3 จังหวัดที่ผ่านมา ในส่วนของโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและชานเมือง ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในเขตชุมชนเมือง การคมนาคมสะดวก

รูปภาพที่ 4.3 โรงแรมที่มีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐาน

ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของทางภาครัฐ เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ สถานีขนส่งผู้โดยสาร ห้างสรรพสินค้า และบริการอื่น ๆ อย่างครบครัน จึงมีความ

พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งยังเป็นแหล่งรองรับการจัดประชุมและสัมมนาของหน่วยงานภายในและภายนอกพื้นที่เช่นเดียวกับข้อมูลผลการศึกษาศึกษาครั้งนี้ใน 3 จังหวัดที่ผ่านมา

ราคาห้องพักต่อคืนของโรงแรมในจังหวัดมหาสารคาม จากผลการศึกษาจะสรุปได้ว่า ราคาห้องพักนั้นมีความหลากหลาย โดยมีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (220 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 4,000 บาทต่อคืน โดยโรงแรมที่มีราคาห้องพักต่ำกว่า 500 บาท และมีศักยภาพที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาล หรือย่านธุรกิจ ซึ่งพบว่า ณ ราคาห้องพักดังกล่าวโดยส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์ พร้อมสัญญาณดาวเทียม ให้บริการอย่างครบถ้วน และประมาณครึ่งหนึ่งของโรงแรมประเภทดังกล่าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรี โรงแรมประเภท ที่ 2 และ 3 ก็จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบครันเช่นเดียวกัน และมีการให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรีเช่นเดียวกัน ส่วนโรงแรมประเภทที่ 4 มีราคาห้องพักคือตั้งแต่ 480 – 4,000 บาทต่อคืน จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษ และบริการเสริมให้บริการ เช่น สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาเก็ต นวดแผนโบราณ/สปา บริการร้านเสริมสวย ร้านกาแฟ ร้านขายของที่ระลึก บริการซักรีด เป็นต้น และมีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรีทั้งบริเวณโรงแรม และภายในห้องพัก จากการศึกษาทำให้สามารถสรุปได้ว่าระดับราคาห้องพักของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพของที่พัก ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่มีทัศนคติ รสนิยม ความต้องการ ความชื่นชอบที่แตกต่างกัน มีทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้บริการในโรงแรมได้หลากหลายขึ้น

โรงแรมที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชานเมืองและเขตเมือง/เทศบาลเมือง หรือย่านธุรกิจ (รัศมีไม่เกิน 10 กิโลเมตร) จะเห็นได้จากกระยะทางการขนส่งการคมนาคมถึงจุดที่ตั้งโรงแรม หรือการเดินทางไปยังโรงแรมเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และสะดวกสามารถเข้าถึงได้หลายวิธี โดยวิธีการเข้าถึงหลักๆที่เป็นที่นิยมของจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ แท็กซี่/รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง นอกจากนี้ยังสามารถเข้าถึงโรงแรมในเขตชานเมือง เขตเมือง หรือย่านธุรกิจ ได้โดยระบบบริการขนส่งสาธารณะ ขนส่ง บขส. /รถทัวร์ การใช้บริการ รถตู้/รถโดยสารประจำทาง ระสองแถว และปัจจุบันการคมนาคมของจังหวัดร้อยเอ็ดมีการคมนาคม 2 ทางคือ 1) การคมนาคมทางบก (ใช้ถนนเป็นเส้นทางหลัก) และการคมนาคมของจังหวัดในแต่ละอำเภอเข้าสู่ตัวเมืองนั้นมีระยะทางที่ค่อนข้างห่างไกลประชาชนส่วนใหญ่จึงเลือกใช้บริการสาธารณะเป็นหลัก เพื่อเป็นการประหยัดค่าเชื้อเพลิงที่มีราคาค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มสูงขึ้นในปัจจุบัน และเนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดมีเส้นทางจราจรที่สะดวก นักท่องเที่ยวและประชาชนบางส่วนในจังหวัดได้มีการใช้รถส่วนตัวในการเดินทางเพื่อความสะดวกสบาย และลดระยะเวลาในการเดินทางไปโรงแรมหรือสถานที่ต่างๆในจังหวัดเช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) การคมนาคมทางอากาศ (ท่าอากาศยานร้อยเอ็ด) โดยมีบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในการบิน เช่น นกแอร์ เป็นต้น ซึ่งมีคมนาคมขนส่งเพื่อให้บริการกับ บุคคล หน่วยงาน ที่มีความต้องการใช้บริการ และอำนวยความสะดวกในธุรกิจประเภทต่าง ๆ เช่น 1) การเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัด

ใกล้เคียง 2) การขนส่งสินค้า จากแหล่งผลิต และจากเมืองใหญ่ เหล่านี้ จะเป็นการกระจายสินค้าเพื่อการบริโภคสินค้าที่มีความจำเป็นแก่การดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดใกล้เคียง

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานในโรงแรม เพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จากการสำรวจและผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า โรงแรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.19 ไม่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลย และโรงแรมที่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของพนักงานทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 10.81

โดยที่โรงแรมประเภทที่ 1 และ 2 ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ชานเมือง และบางส่วนมีลักษณะการให้บริการคล้ายกับโรงแรมมาตรฐาน ดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วนั้น โดยส่วนใหญ่ก็แล้วมีพนักงานที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลยเช่นเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงานในโรงแรมประเภทดังกล่าว อาจเป็นประเด็นที่สำคัญ แต่อาจไม่เร่งด่วนเท่ากับการพัฒนาศักยภาพสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ มีความพร้อมมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประชาคมอาเซียนและประเทศต่างๆทั่วโลก ถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไป

ในขณะที่พบว่าโรงแรมประเภทที่ ประเภท 3 และ 4 มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ทำงานอยู่ในโรงแรมในปริมาณที่มากน้อยแตกต่างกันไป และจากการสอบถามพนักงานในกลุ่มโรงแรมประเภทดังกล่าว พบว่าอย่างน้อยผู้จัดการ และพนักงานที่ทำหน้าที่ต้อนรับ หรือรับจองแขก สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ดังนั้นจึงถือได้ว่ากลุ่มโรงแรมประเภทดังกล่าวมีศักยภาพด้านกายภาพเหมาะสมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์มีห้องพักของโรงแรมที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาให้บริการจากคนในท้องถิ่น (ลูกค้าในท้องถิ่น) จำนวนรวมทั้งสิ้น 3,342 ห้อง จากโรงแรมทั้งหมด จำนวน 81 แห่ง โดยจากการสำรวจพบว่าโรงแรม/ที่พักอาศัย ที่มีศักยภาพในการเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการทั่วไป ได้แก่ โรงแรมประเภทที่ 1 เฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาลนคร ชานเมือง และสถานที่ตากอากาศ เช่น ภูเขา เขื่อน แม่น้ำ ฯ มีจำนวน 11 แห่ง (437ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 3 แห่ง (180 ห้อง) โรงแรมประเภทที่ 3 ทั้งหมด จำนวน 4 แห่ง (373 ห้อง) และโรงแรมประเภทที่ 4 ทั้งหมด จำนวน 2 แห่ง (347 ห้อง)

โดยพบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคม เช่น เส้นทางการคมนาคมระหว่างชุมชนภายในตัวอำเภอ เส้นทางการคมนาคมระหว่างอำเภอ และเส้นทางการคมนาคมระหว่างจังหวัดกาฬสินธุ์กับจังหวัดอื่นๆข้างเคียงที่มีพื้นที่ติดต่อกัน 6 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมุกดาหาร สกลนคร และอุดรธานี มีโรงแรมประเภทดังกล่าวทั้งหมด จำนวน 61 แห่ง (2,005ห้อง) นั้น บางแห่งจะมีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับโรงแรมประเภทที่ 1 ชานเมืองและริมเส้นทางการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคามที่ได้ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือมี

การให้บริการและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทั่วไป คือมีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมจานดาวเทียม แต่ด้วยทำเลที่ตั้ง การบริหาร และจากผลการศึกษาพบว่าโรงแรมขนาดเล็กในเขตเมืองบางแห่งที่ปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการคล้ายโรงแรมมาตรฐานเช่นเดียวกัน (รูปภาพที่ 8.4) และด้วยลักษณะของการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานนั้น อาจทำให้ไม่เหมาะกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและพักแรม

แต่จากการสำรวจโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคมดังกล่าว บางแห่งพบว่ามียุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้เป็นโรงแรม/รีสอร์ท หรือที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการให้บริการ การจัดสถานที่ด้านกายภาพ และการอำนวยความสะดวกต่างๆที่มีความพร้อมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ การบริการที่ดี และสาธารณูปโภค เช่น อินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า น้ำประปา น้ำดื่มเพื่อการอุปโภค - บริโภคที่สะอาด และถูกสุขลักษณะ เหล่านี้อย่างครบถ้วนและเพียงพอ และโรงแรมประเภทดังกล่าวนี้มีกระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ปัจจุบันมีความสามารถและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและมีความพร้อมในการขยายตัว เพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและชานเมือง ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในเขตชุมชนเมือง การคมนาคมสะดวก ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงการบริการต่างๆของทางภาครัฐ เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ สถานีขนส่งผู้โดยสาร ห้างสรรพสินค้า และบริการอื่น ๆ อย่างครบครัน จึงมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งยังเป็นแหล่งรองรับการจัดประชุมและสัมมนาของหน่วยงานภายในและภายนอกพื้นที่ เช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคามที่ได้ทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันในการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้

ราคาห้องพักต่อคืนของโรงแรมในจังหวัดมหาสารคาม จากผลการศึกษาจะสรุปได้ว่า ราคาห้องพักนั้นมีความหลากหลาย โดยมีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (200 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 5,000 บาทต่อคืน โดยโรงแรมที่มีราคาห้องพักต่ำกว่า 500 บาท และมีศักยภาพที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมประเภทที่ 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง/เขตเทศบาล หรือย่านธุรกิจ ซึ่งพบว่า ณ ราคาห้องพักดังกล่าวโดยส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์ พร้อมสัญญาณดาวเทียม ให้บริการอย่างครบถ้วน และประมาณครึ่งหนึ่งของโรงแรมประเภทดังกล่าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรี โรงแรมประเภทที่ 4 มีราคาห้องพักคือตั้งแต่ 450 – 5,000 บาทต่อคืน จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษ และบริการเสริมให้บริการ เช่น สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาร์เก็ต นวดแผนโบราณ/สปา บริการร้านเสริมสวย ร้านกาแฟ ร้านขายของที่ระลึก บริการซักรีด เป็นต้น และมีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรีทั้งบริเวณโรงแรม และภายในห้องพัก ส่วนโรงแรมประเภท ที่ 2 และ 3 ก็จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบครันเช่นเดียวกัน และมีการให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรี คิดเป็นร้อยละ 100 ของของโรงแรมทั้งหมด จากการศึกษาทำให้สามารถสรุปได้ว่าระดับราคาห้องพักของโรงแรมในจังหวัดมหาสารคามมีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพของที่พัก ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้บริการได้หลากหลายขึ้น

รูปภาพที่ 4.4 โรงแรมที่พักที่มีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐาน

โรงแรมที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ (รัศมีไม่เกิน 10 กิโลเมตร) จะเห็นได้จากกระยะทางการขนส่งคมนาคมถึงจุดที่ตั้งโรงแรม หรือการเดินทางไปยังโรงแรมเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และสะดวก สามารถเข้าถึงได้หลายวิธี โดยวิธีการเข้าถึงหลักๆของจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ระบบบริการสาธารณะ เช่น รถทัวร์ ขนส่ง บขส. นอกจากนั้นยังสามารถเข้าถึงโรงแรมในเขตเมืองหรือย่านธุรกิจได้โดยการใช้บริการ รถตู้/รถโดยสารประจำทาง ระสองแถว แท็กซี่/รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง และมีรถบริการรับส่งของทางโรงแรมเพื่อบริการผู้เข้าพักจากสถานีขนส่งผู้โดยสารไปยังโรงแรมนั้นๆเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าของโรงแรม และเนื่องจากปัจจุบันการคมนาคมทั้งหมดของจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นการคมนาคมทางบกเท่านั้น (ใช้ถนนเป็นเส้นทางหลัก) และการคมนาคมของจังหวัดในแต่ละอำเภอเข้าสู่ตัวเมืองนั้นมีระยะทางที่ค่อนข้างห่างไกล ประชาชนส่วนใหญ่จึงเลือกใช้บริการสาธารณะเป็นหลัก เพื่อเป็นการประหยัดค่าเชื้อเพลิงที่มีราคาค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มสูงขึ้นในปัจจุบัน และเนื่องจากจังหวัดกาฬสินธุ์มีเส้นทางจราจรที่สะดวก นักท่องเที่ยวและประชาชนบางส่วนในจังหวัดได้มีการใช้รถส่วนตัวในการเดินทางเพื่อความสะดวกสบาย และลดระยะเวลาในการเดินทางไปโรงแรมหรือสถานที่ต่างๆในจังหวัดเช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานในโรงแรม เพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จากการสำรวจและผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า โรงแรมส่วนใหญ่มีพนักงานสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพนักงานทั้งหมดเช่นเดียวกับจังหวัดมหาสารคาม

โดยที่โรงแรมประเภทที่ 1 ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคม และบางส่วนมีลักษณะการให้บริการคล้ายกับโรงแรมมาตรฐาน ดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วนั้น โดยส่วนใหญ่ก็แล้วมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้น้อยกว่าร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงานนั้นอาจไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญเร่งด่วนที่ต้องจัดทำในระยะเวลานี้สั้น แต่ก็ยังมีความสำคัญและจำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ มีความพร้อมมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประชาคมอาเซียนและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไป

ในขณะที่พบว่าโรงแรมประเภทอื่น ๆ (ประเภท 2, 3 และ 4) มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ทำงานอยู่ในโรงแรมในปริมาณที่มากน้อยแตกต่างกันไป แต่จากการสอบถามพนักงานในกลุ่มโรงแรมประเภทดังกล่าว พบว่าอย่างน้อยผู้จัดการ และพนักงานที่ทำหน้าที่ต้อนรับ หรือรับจองแขก สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่นและมหาสารคาม ดังนั้นจึงถือได้ว่ากลุ่มโรงแรมประเภทดังกล่าวมีศักยภาพด้านกายภาพเหมาะสมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

4.1.2 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

1) จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นมีร้านอาหารให้บริการหลากหลายประเภท ได้แก่ ร้านอาหารประเภทต่างๆ (อาหารไทย ร้านอาหารจีน อาหารญี่ปุ่น อาหารเวียดนาม อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น อาหารจานเดียว อาหารตามสั่ง เป็นต้น) ภัตตาคาร ศูนย์อาหาร/ตลาดขายอาหาร/ตลาดโต้รุ่ง ร้านอาหารในโรงแรม แผงลอยจำหน่ายอาหาร และร้านอาหารทานด่วน (Quick meal/fast food) โดยร้านอาหารต่างเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วไป และมีปริมาณมากในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในหลายลักษณะ และที่มีความต้องการแตกต่างกันไป นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มขนาดเล็ก หรือมาเดี่ยวที่เลือกที่พักในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจสามารถเลือกเข้าใช้บริการร้านอาหารได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งการเดินทางที่ไม่ไกล การใช้บริการรถแท็กซี่ บริการขนส่งสาธารณะ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะก็มีร้านอาหารที่สามารถรองรับกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มากกว่า 100 คนขึ้นไป จำนวนหลายร้าน ถือว่ามีความหลากหลายให้กับนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการ

ในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เป็นโอกาสที่ทำให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรองรับนักท่องเที่ยว

ต่างประเทศ ในขณะที่ร้านอาหารที่พนักงานไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลยนั้น หากต้องการขยายโอกาสในการดำเนินธุรกิจ การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาให้กับพนักงาน การรับพนักงานที่อย่างน้อยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน หรือทักษะด้านภาษาอังกฤษของเจ้าของธุรกิจเอง ก็จะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจร้านอาหารนั้นๆ เป็นหนึ่งในตัวเลือกที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว

การรับรองมาตรฐานและด้านสุขาภิบาลของร้านอาหาร พบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจร้านอาหารที่จัดทำขึ้นเป็นการรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัย ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้จัดทำขึ้นหลายมาตรฐานที่แตกต่างกัน โดยมาตรฐานที่ร้านอาหารได้รับการรับรองมากที่สุดได้แก่ มาตรฐานอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการดำเนินการด้านสุขาภิบาลร้านอาหารที่เหมาะสม เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหารของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ทั้งด้านสถานที่ในการประกอบอาหาร สถานที่ให้บริการ ความสะอาดของร้าน อุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในร้าน พนักงานบริการ พนักงานประกอบอาหาร ซึ่งถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ลูกค้าซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเกิดความมั่นใจ และเลือกใช้บริการ และในส่วนของร้านอาหารบางแห่ง (ส่วนน้อย) ที่ยังไม่สามารถดำเนินกิจกรรมด้านสุขาภิบาลได้ครบตามทุกแนวปฏิบัติ เช่น การแต่งกายของผู้ประกอบอาหาร การติดป้ายรับรองมาตรฐาน หากสามารถจัดทำให้ครบได้ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการดำเนินธุรกิจให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจพบว่าศูนย์อาหารหรือตลาดขายอาหารหรือตลาดโต้รุ่ง ในจังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในด้านปริมาณผู้เข้าใช้บริการ ท่าเลที่ตั้งที่อยู่ในย่านธุรกิจหรือเขตเมืองที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายสะดวกสบาย ความหลากหลายของอาหารและแสดงออกถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่ขณะเดียวกันจากการสำรวจก็พบว่ายังมีร้านอาหารในตลาดโต้รุ่งบางแห่งที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหารได้ครบทุกข้อ ดังนั้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลต้องมีการตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินกิจการร้านขายอาหารเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าซึ่งหมายรวมถึงนักท่องเที่ยว และเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดต่อไป (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

2) จังหวัดมหาสารคาม

ร้านอาหารในจังหวัดมหาสารคามมีลักษณะต่างๆที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น ร้านอาหารไทย อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น (ต้มไก่บ้าน เป็นต้น) อาหารประเภทเส้น เช่น ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว และร้านอาหารในจังหวัดมีการเปิดให้บริการทั้งกลางวัน และกลางคืน โดยร้านอาหารส่วนใหญ่สามารถรองรับผู้มาใช้บริการได้ครั้งละ 51-100 คน ซึ่งจะสามารถรองรับแขกที่จะเข้ามารับประทานอาหารได้อย่างเพียงพอ และร้านอาหารส่วนใหญ่แล้วมีพ่อครัวจำนวน 1-5 คน และจำนวนเด็กเสิร์ฟอยู่ในช่วงตั้งแต่ 1-5 คน ทำให้มีความพร้อมในการบริการ และให้บริการอย่างรวดเร็ว และทั่วถึงแก่ผู้มาใช้บริการ โดยร้านอาหารทั้งหมดจะตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง ซึ่งมีระยะทางห่างจากสถานีขนส่งรถโดยสารสถานที่ท่องเที่ยว หรือโรงแรมที่ใกล้ที่สุดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร ทำให้การคมนาคม การเดินทางเพื่อเข้าถึง

ร้านอาหารเป็นไปอย่างสะดวกและง่ายต่อการเดินทางมาใช้บริการ การเดินทางเพื่อเข้าไปใช้บริการ นอกจากการเดินทางไปโดยรถยนต์ส่วนบุคคลแล้ว ยังมีเส้นทางและระบบบริการสาธารณะเพื่อการเดินทางที่ สะดวก และสามารถเข้าถึงร้านอาหารได้หลายวิธี เช่น การใช้บริการสาธารณะขนส่ง บขส./ รถทัวร์ รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง รวมถึงการใช้บริการแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง เพื่อการ เข้าถึงร้านอาหาร ดังนั้นถือได้ว่ามีความหลากหลายของการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการ

ในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงาน พบว่าพนักงานทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จึงควรมีการขยายโอกาสในการดำเนินธุรกิจ และการพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถด้านการสื่อสาร ภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน การมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน หรือการมีทักษะ ด้านภาษาอังกฤษของเจ้าของธุรกิจที่สามารถสื่อสารได้ ก็จะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจร้านอาหารนั้นๆเป็น หนึ่งในตัวเลือกที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว ในด้านศักยภาพของพนักงานขายและการบริการนั้น พบว่า พนักงานของร้านอาหารมีมารยาทในการบริการที่ดี เช่น พุดจาไพเราะต่อลูกค้า มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจ ใส่ต่อลูกค้า มีความพร้อมของการให้บริการ เช่น เวลาการเปิด-ปิดร้าน การต้อนรับลูกค้ารวมถึงความ กระตือรือร้นของพนักงาน และการมีผู้ปรุงอาหารและพนักงานที่แต่งกายสุภาพ สะอาด เป็นต้น

การรับรองมาตรฐานและศักยภาพด้านสุขาภิบาลของร้านอาหาร ร้านอาหารส่วนใหญ่ได้รับการรับรอง มาตรฐานหรือมีใบรับรอง คือ มาตรฐานอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐาน เมนูสุขภาพ อาหารสะอาด รสชาติอร่อย ร้านไอโอดีน มาตรฐานมือสะอาดปราศจากโรค และมาตรฐาน เกณฑ์วัดอุบัติเหตุปลอดภัยจากสารปนเปื้อน มีเครื่องหมายรับรองของทางราชการ เช่น ออ. มอก. และอื่นๆโดย ส่วนใหญ่มีการจัดการ ปรับปรุง และปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น น้ำแข็งที่ใช้บริโภคมีความ สะอาด มีการจัดการ ปรับปรุง และปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล โดยสถานที่เตรียมอาหารมีความ สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม มีการทำความสะอาด และเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์ที่ปิดมิดชิดเพื่อป้องกันแมลงต่าง ๆ รบกวน และมีการติดป้าย เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน และ คุณภาพต่าง ๆ ให้เห็น และในส่วนของร้านอาหารบางแห่ง (ส่วนน้อย) ที่ยังไม่สามารถดำเนินกิจกรรมด้าน สุขาภิบาลได้ครบตามทุกแนวปฏิบัติ เช่น การแต่งกายของผู้ประกอบอาหาร การติดป้ายรับรองมาตรฐาน หาก สามารถจัดทำให้ครบได้ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการดำเนินธุรกิจให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เป็นต้น (รายละเอียด เพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

ร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ดก็มีความหลากหลายของลักษณะการให้บริการเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ โดยจะมีการให้บริการอาหารประเภท อาหารไทย อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น (เมนูปลาแม่น้ำ) สเต็ก อาหารฝรั่ง อาหารตามสั่ง อาหารประเภทเส้น เช่น ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว และอาหารเช้า เช่น ข้าวต้ม ซึ่งจะมีความ หลากหลายแตกต่างกันไป โดยที่ร้านอาหารส่วนใหญ่เปิดให้บริการในตอนเย็น และสามารถรองรับผู้มา ใช้ บริการได้ครั้งละ 1-50 คน โดยมีพ่อครัวจำนวน 1-5 คน และจำนวนเด็กเสิร์ฟอยู่ในช่วงตั้งแต่ 1-5 คน โดยส่วน ใหญ่ร้านทั้งหมดอยู่ในเขตชุมชนเมือง ซึ่งมีระยะทางห่างจากสถานีขนส่งรถโดยสาร สถานที่ท่องเที่ยวหรือ

โรงแรมที่ใกล้ที่สุดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร ทำให้การเดินทางเพื่อเข้ามาใช้บริการเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และใช้เวลาในการเดินทางไม่มากนัก การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงร้านอาหารนอกจากการเดินทางไปโดยรถยนต์ส่วนบุคคลแล้ว ยังมี ระบบบริการสาธารณะเพื่อการเดินทางที่สะดวก และสามารถเข้าถึงร้านอาหารได้หลายวิธี โดยส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงได้โดยการใช้บริการแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง รวมถึงการใช้บริการรถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง ซึ่งสามารถเรียกใช้บริการหรือเดินทางมาใช้บริการได้ตามจุดบริการต่างๆทั่วทั้งจังหวัด

ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของพนักงาน พบว่าพนักงานทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ พนักงานของร้านอาหารทั้งหมดมีมารยาทในการบริการที่ดี เช่น พุดจาไพเราะ ต่อลูกค้า มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า และร้านอาหารมีความพร้อมของการให้บริการ เช่น เวลาการเปิด-ปิดร้าน การต้อนรับลูกค้ารวมถึงความกระตือรือร้นของพนักงาน

การรับรองมาตรฐานและด้านการอบรมด้านสุขาภิบาล ร้านอาหารส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือมีใบรับรอง คือ มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Clean Place Best Food) มาตรฐานอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐานมิตรธงฟ้า และมาตรฐานอาหารปลอดภัย ด้านการอบรมด้านสุขาภิบาลพบว่า ร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่มีพนักงานที่ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาล ส่วนใหญ่มีการจัดการปรับปรุง และปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล โดยสถานที่เตรียมอาหารมีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น และมีการแยกเป็นสัดส่วนชัดเจนของสถานที่เตรียมปรุง ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร รวมถึงมีการจัดพื้นที่ในการปรุงประกอบอาหาร-ชั้นวางวัตถุดิบในการปรุงอาหาร เช่น พืชผักต่างๆ ให้อยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตรตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และไม่อยู่บริเวณหน้าหรือใกล้กับห้องน้ำ ห้องส้วม ภาชนะในการใส่อาหารที่ปรุงเสร็จ เช่น จาน ชาม ช้อน แก้วน้ำสะอาดเรียบร้อย และมีการทำความสะอาด และเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

ร้านอาหารในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความหลากหลายของลักษณะการให้บริการและประเภทอาหารโดยส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารที่ขายอาหารพื้นเมืองท้องถิ่น เช่น ลาบวัว ก้อย ส้มตำ ไก่ย่าง ปลาช่อน เนื้อหุบ หมูหุบ ซุปหางวัว เป็นต้น รองลงมา ได้แก่ อาหารตามสั่ง อาหารไทย อาหารประเภทปลาน้ำโขง หมูกระทะ ข้าวเหนียวมะม่วง ข้าวราดแกง และอาหารประเภทเส้น เช่น ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว และส่วนใหญ่เปิดให้บริการในตอนกลางวัน สามารถรองรับผู้มาใช้บริการได้ครั้งละ 51-100 คน โดยมีพ่อครัวจำนวน 1-5 คน และจำนวนเด็กเสิร์ฟอยู่ในช่วงตั้งแต่ 1-5 คน โดยร้านทั้งหมดอยู่ในเขตชุมชนเมือง โดยมีระยะทางห่างจากสถานีขนส่งรถโดยสาร และสถานที่ท่องเที่ยวหรือโรงแรมที่ใกล้ที่สุดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงร้านอาหารนอกจากการเดินทางไปโดยรถยนต์ส่วนบุคคลแล้ว มีเส้นทาง ระบบบริการสาธารณะเพื่อการเดินทางที่สะดวก และสามารถเข้าถึงร้านอาหารได้หลายวิธี โดยพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงได้โดยการใช้บริการแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง และบริการสาธารณะขนส่ง บขส./ รถทัวร์ รวมถึง

รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง ทำให้การเข้าถึงร้านอาหารเพื่อใช้บริการเป็นไปอย่างสะดวก และรวดเร็ว

จำนวนพนักงานรวมถึงเจ้าของธุรกิจร้านอาหารสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของพนักงานทั้งหมด ด้านศักยภาพของพนักงานขายและการบริการ พบว่า พนักงานของร้านอาหารทั้งหมดมีมารยาทในการบริการที่ดี เช่น พูดจาไพเราะต่อลูกค้า มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า และร้านอาหารมีความพร้อมของการให้บริการ เช่น เวลาการเปิด-ปิดร้าน การต้อนรับลูกค้ารวมถึงความกระตือรือร้นของพนักงาน เป็นต้น

การรับรองมาตรฐานและด้านการอบรมด้านสุขาภิบาล พบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานหรือมีใบรับรองต่างๆ โดยพบว่ามาตรฐานร้านอาหารได้รับคือ มาตรฐานของอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Good Place Best Food) เกณฑ์วัดคุณภาพปลอดภัยจากสารปนเปื้อน มาตรฐานส่วนผสมมาตรฐาน และมาตรฐานเมนูสุขภาพ ร้านอาหารส่วนใหญ่มีจำนวนพนักงานที่ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาล 1-5 คน และส่วนใหญ่มีการจัดการ ปรับปรุง และปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล โดยสถานที่เตรียมอาหารมีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น และมีการแยกเป็นสัดส่วนชัดเจนของสถานที่เตรียมปรุง ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร รวมถึงมีการจัดพื้นที่ในการปรุงประกอบอาหาร-ชั้นวางวัตถุดิบในการปรุงอาหาร เช่น พืชผักต่างๆ ให้อยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตรตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และไม่อยู่บริเวณหน้าหรือใกล้กับห้องน้ำ ห้องส้วม ภาชนะในการใส่อาหารที่ปรุงเสร็จ เช่น จาน ชาม ช้อน แก้วน้ำสะอาด เรียบร้อย และมีการทำความสะอาด และเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

4.1.3 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึก

1) จังหวัดขอนแก่น

ร้านขายของฝากของที่ระลึกในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าในท้องถิ่น เครื่องจักสาน อาหารแห้งที่เป็นผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น ขนมขบเคี้ยวที่เป็นเอกลักษณ์ประจำพื้นที่ ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ผลการสำรวจพบว่าราคาของที่ระลึกที่จำหน่ายในร้านส่วนใหญ่มีราคาชิ้นละไม่เกิน 1000 บาท/ชิ้น และปัจจุบันลูกค้าที่เข้ามาในร้านจับจ่ายซื้อของเฉลี่ยไม่เกิน คนละ 500 บาท

ร้านขายของฝากของที่ระลึกมีช่องทางที่ให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าของร้านได้หลายช่องทาง โดยนอกจากที่ลูกค้าจะสามารถซื้อสินค้าได้ด้วยตัวเองที่ร้านแล้ว ยังเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร และทางเว็บไซต์ของทางร้านด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองโดยมีระยะทางห่างจากสถานีขนส่งรถโดยสาร โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร มีการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึง

ร้านฯ ได้หลากหลายวิธี มีระบบบริการสาธารณะเพื่อการเดินทางที่สะดวก โดยสามารถใช้บริการรถแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง รวมถึงรถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์เพื่อไปยังร้านได้

ร้านค้าส่วนใหญ่มีความมั่นคงแข็งแรง สภาพของพื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี บริเวณร้านค้ามีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น มีทางเดินภายในร้านสำหรับเลือกซื้อของ และทางเดินเข้าออกที่สะดวก มีการแยกสินค้าเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนตามประเภทของสินค้า โดยจัดวางบนตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆในร้าน พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ที่สามารถป้องกันแมลงต่าง ๆ รบกวนและสินค้าทุกรายการมีการปิดป้ายแสดงราคาที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการร้านค้ามีเวลาเปิดปิดที่แน่นอนแสดงไว้อย่างชัดเจนรวมทั้งพนักงานในร้านมีมารยาทในการบริการที่ดี เอาใจใส่ดูแลลูกค้าเป็นอย่างดี และให้บริการที่รวดเร็ว ในขณะที่พบว่ายังมีร้านค้าบางส่วนน้อยที่ไม่มีการแยกสินค้าอย่างเป็นสัดส่วน ไม่มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในร้าน ไม่มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ซึ่งทางร้านต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงเพื่อให้ธุรกิจพัฒนาในการขายให้แก่ลูกค้ามากยิ่งขึ้น

นอกจากการขายสินค้าที่ระลึกเป็นหลักแล้วพบว่า ส่วนใหญ่มีบริการเสริมให้แก่ลูกค้าที่เข้าไปใช้บริการ เช่น ร้านค้าส่วนใหญ่มีการจัดห้องน้ำไว้บริการลูกค้า รวมถึงมีตู้เอทีเอ็มและที่จอดรถไว้บริการลูกค้าด้วย ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะทำให้ลูกค้ามีแรงจูงใจอยากจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้า หากจะให้บริการรองรับชาวต่างชาติได้ ควรจะจัดทำป้ายสัญลักษณ์ที่เป็นสากลเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

ร้านค้าส่วนใหญ่มีพนักงานและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในร้านต่อวัน 1-5 คน แต่มีพนักงานไม่ถึงครึ่งของจำนวนพนักงานทั้งหมดที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ เพื่อการรองรับต่างชาติ ควรต้องให้ความสำคัญด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ อาจทำได้โดยการเพิ่มศักยภาพของพนักงานให้น้อยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐานได้ การรับพนักงานที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ หรือการจัดทำระบบสื่อความหมาย ป้ายราคา ที่เป็นสากล ก็เป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

2) จังหวัดมหาสารคาม

สำหรับร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกในจังหวัดมหาสารคาม มีประเภทของสินค้าของฝากของที่ระลึกที่จำหน่ายหลากหลายประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าในท้องถิ่น เครื่องใช้จากการประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ อาหารผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ขนมขบเคี้ยวที่เป็นเอกลักษณ์ประจำพื้นที่ มีการวางจำหน่ายมากที่สุด ราคาของที่ระลึกที่จำหน่ายในร้านส่วนใหญ่มีราคาขึ้นละไม่เกิน 1,000 บาท และปัจจุบันลูกค้าที่เข้ามาในร้านจับจ่ายซื้อของเฉลี่ยไม่เกิน คนละ 500 บาท

ร้านขายของฝากของที่ระลึกมีช่องทางที่ให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าของร้านได้หลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้ด้วยตัวเองที่ร้านและสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสารได้ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองโดยมีระยะทางห่างจากสถานีขนส่งรถโดยสาร โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร มีการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึง

ร้านฯ ได้หลากหลายวิธี มีระบบบริการสาธารณะเพื่อการเดินทางที่สะดวก โดยสามารถใช้บริการรถแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง รวมถึงรถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์เพื่อไปยังร้านได้

ร้านค้าส่วนใหญ่มีความมั่นคงแข็งแรง สภาพของพื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี บริเวณร้านค้ามีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น มีทางเดินภายในร้านสำหรับเลือกซื้อของ และทางเดินเข้าออกที่สะดวก มีการแยกสินค้าเป็นส่วนที่ชัดเจนตามประเภทของสินค้า แต่ไม่ตู้โชว์หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในร้าน และอุปกรณ์ที่สามารถป้องกันแมลงต่างๆ รบกวน และไม่มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ร้านค้าส่วนใหญ่มีเวลาเปิดปิดที่แน่นอน แสดงไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งพนักงานในร้านมีการยาทในการบริการที่ดี เอาใจใส่ดูแลลูกค้าเป็นอย่างดี และให้บริการที่รวดเร็ว ในขณะที่พบว่ายังมีร้านค้าบางส่วนน้อยที่ไม่มีการแยกสินค้าอย่างเป็นสัดส่วน ไม่มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในร้าน ไม่มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ซึ่งทางร้านต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงเพื่อให้ธุรกิจพัฒนาในการขายให้แก่ลูกค้ามากยิ่งขึ้น

นอกจากการขายสินค้าที่ระลึกเป็นหลักแล้วพบว่า ร้านค้าส่วนใหญ่มีการจัดห้องน้ำไว้บริการลูกค้า รวมถึงมีแผนที่ท่องเที่ยวและแผนที่เดินทางไว้บริการ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะทำให้ลูกค้ามีแรงจูงใจอยากจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้า หากจะให้การสามารถรองรับชาวต่างชาติได้ ควรจะจัดทำป้ายสัญลักษณ์ที่เป็นสากลเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกส่วนใหญ่ร้านค้าส่วนใหญ่มีพนักงานและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในร้านต่อวัน 1-5 คน แต่มีพนักงานไม่ถึงครึ่งของจำนวนพนักงานทั้งหมดที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ หากต้องการเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจโดยเฉพาะเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ควรต้องให้ความสำคัญด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ อาจทำได้โดยการเพิ่มศักยภาพของพนักงานให้น้อยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐานได้ การรับพนักงานที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ หรือการจัดทำระบบสื่อความหมาย ป้ายราคา ที่เป็นสากล ก็เป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

สำหรับร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกในจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่มีประเภทผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าในท้องถิ่น เครื่องจักสาน เครื่องใช้-เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้าน อาหารแห้งที่เป็นผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น และอาหารผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ผลการสำรวจพบว่าราคาของที่ระลึกที่จำหน่ายในร้านส่วนใหญ่มีราคาขึ้นละไม่เกิน 1,000 บาท และปัจจุบันลูกค้าที่เข้ามาในร้านจับจ่ายซื้อของเฉลี่ยไม่เกิน คนละ 500 บาท

ร้านขายของฝากของที่ระลึกมีช่องทางที่ให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าของร้านได้หลายช่องทาง โดยนอกจากที่ลูกค้าจะสามารถซื้อสินค้าได้ด้วยตัวเองที่ร้านแล้ว ยังเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร และทางเว็บไซต์ของทางร้านด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ร้านทั้งหมดอยู่ในเขตชุมชนเมืองโดยมีระยะทางห่างจากสถานีขนส่งรถโดยสาร โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร มีการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงร้านฯ หลายช่องทาง โดยสามารถใช้บริการรถแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่องและรถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์ รวมถึงรถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำเพื่อไปยังร้านได้

ร้านค้าส่วนใหญ่มีความมั่นคงแข็งแรง สภาพของพื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี บริเวณร้านค้ามีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น มีทางเดินภายในร้านสำหรับเลือกซื้อของ และทางเดินเข้าออกที่สะดวก มีการแยกสินค้าเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนตามประเภทของสินค้า โดยจัดวางบนตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในร้าน พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ที่สามารถป้องกันแมลงต่าง ๆ รบกวน และสินค้าทุกรายการมีการปิดป้ายแสดงราคาที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ร้านค้ามีเวลาเปิดปิดที่แน่นอน แสดงไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งพนักงานในร้านมีการยาทในการบริการที่ดี เอาใจใส่ดูแลลูกค้าเป็นอย่างดี และให้บริการที่รวดเร็ว ในขณะที่พบว่ายังมีร้านค้าบางส่วนน้อยที่ไม่มีการแยกสินค้าอย่างเป็นสัดส่วน ไม่มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในร้านไม่มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ซึ่งทางร้านต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงเพื่อให้ธุรกิจพัฒนาในการขายให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

นอกจากการขายสินค้าที่ระลึกเป็นหลักแล้วพบว่า ร้านค้าส่วนใหญ่ให้บริการที่จอดรถ ให้บริการอาหาร มีห้องน้ำและตู้เอทีเอ็มไว้บริการซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะทำให้ลูกค้ามีแรงจูงใจอยากจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้า หากจะให้ได้สามารถรองรับชาวต่างชาติได้ ควรจะจัดทำป้ายสัญลักษณ์ที่เป็นสากลเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกส่วนใหญ่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบหนึ่งในการทำธุรกิจ ในขณะเดียวกันมีร้านขายของที่ระลึกบางส่วนที่พนักงานทั้งหมดในร้านไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลย หากร้านค้าดังกล่าวต้องการเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจโดยเฉพาะเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ควรต้องให้ความสำคัญด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ อาจทำได้โดยการเพิ่มศักยภาพของพนักงานให้อย่างน้อยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐานได้ การรับพนักงานที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ หรือการจัดทำระบบสื่อความหมาย ป้ายราคา ที่เป็นสากล ก็เป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

สำหรับร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกในจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีประเภทของสินค้าของฝากของที่ระลึกที่เกี่ยวกับผ้า อาหารแห้ง ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มต่างๆ ขนมขบเคี้ยว และผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ผลการสำรวจพบว่าราคาของที่ระลึกที่จำหน่ายในร้านส่วนใหญ่มีราคาขึ้นละไม่เกิน 1,000 บาท และปัจจุบันลูกค้าที่เข้ามาในร้านจับจ่ายซื้อของเฉลี่ยไม่เกิน คนละ 500 บาท

ร้านขายของฝากของที่ระลึกมีช่องทางที่ให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าของร้านได้หลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้ด้วยตัวเองที่ร้านและสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร รวมถึง

สามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยวได้ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกทั้งหมดอยู่ในเขตชุมชนเมือง ทำให้สามารถง่ายต่อการเข้าถึง และพบว่าหากไม่มีรถส่วนตัวในการเดินทางแล้ว ลูกค้าสามารถเข้าถึงร้านได้ด้วยการใช้บริการระบบบริการสาธารณะที่สะดวก โดยสามารถใช้บริการรถแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง และรถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำ รวมถึงรถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์เพื่อไปยังร้านได้

ร้านค้าส่วนใหญ่มีความมั่นคงแข็งแรง สภาพของพื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี บริเวณร้านค้ามีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น มีทางเดินภายในร้านสำหรับเลือกซื้อของ และทางเดินเข้าออกที่สะดวก มีการแยกสินค้าเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนตามประเภทของสินค้า โดยจัดวางบนตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในร้าน มีการปิดป้ายแสดงราคาที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ร้านค้ามีเวลาเปิดปิดที่แน่นอน แสดงไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งพนักงานในร้านมีมารยาทในการบริการที่ดี เอาใจใส่ดูแลลูกค้าเป็นอย่างดี และให้บริการที่รวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อสินค้า ในขณะที่พบว่ายังมีร้านค้าบางส่วนน้อยที่ไม่มีการแยกสินค้าอย่างเป็นสัดส่วน ไม่มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในร้าน ไม่มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ ซึ่งทางร้านต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงเพื่อให้ธุรกิจพัฒนาในการขายให้แก่ลูกค้าที่ยั่งยืน

นอกจากการขายสินค้าที่ระลึกเป็นหลักแล้วพบว่า ส่วนใหญ่มีบริการเสริมให้แก่ลูกค้าที่เข้าไปใช้บริการ เช่น มีการจัดห้องน้ำไว้บริการ มีที่จอดรถ ให้บริการอาหาร ตู้เอทีเอ็มแผนที่ท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะทำให้ลูกค้ามีแรงจูงใจอยากจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้า หากจะให้บริการรองรับชาวต่างชาติได้ ควรจะจัดทำป้ายสัญลักษณ์ที่เป็นสากลเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกส่วนใหญ่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ร้านค้าส่วนใหญ่มีพนักงานและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในร้านต่อวัน 1-5 คน แต่พนักงานทั้งหมดในร้านไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ซึ่งถือเป็นข้อเสียเปรียบหนึ่งในการทำธุรกิจ ร้านค้าดังกล่าวต้องเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจ โดยเฉพาะเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ควรต้องให้ความสำคัญด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ อาจทำได้โดยการเพิ่มศักยภาพของพนักงานให้อย่างน้อยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐานได้ การรับพนักงานที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ หรือการจัดทำระบบสื่อความหมาย ป้ายราคา ที่เป็นสากล ก็เป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

4.1.4 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

1) จังหวัดขอนแก่น

บริษัทนำเที่ยว ที่จังหวัดขอนแก่นมีจำนวน 7 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดเล็ก ดำเนินการแบบครอบครัว มีพนักงานจำนวน 2-3 คน มีบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยจัดท่องเที่ยวทุกภูมิภาคในประเทศไทย ในส่วนของการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ บริษัทนำเที่ยว มีบริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ

โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

บริษัทนำเที่ยวมีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้าทั่วไปรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) รองลงมาให้บริการทัวร์แบบ one day trip หรือจัดตามความต้องการของลูกค้า บริษัททัวร์มีบริการเฉพาะหลายรูปแบบที่ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการได้โดยไม่ต้องซื้อโปรแกรมนำเที่ยว โดยบริษัททัวร์ส่วนใหญ่ มีบริการจัดนำเที่ยว และมีบริการเสริม คือ จักรยานเพื่อการเดินทาง เช่น ตัวเครื่องบิน ตัวรถไฟและบริการจองโรงแรม เป็นต้น ซึ่งการจัดการจัดนำเที่ยวการเป็นอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า เพื่อมีช่องทางเลือกในการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

บริษัทนำเที่ยวมีการให้บริการยานพาหนะในการเดินทางในการจัดโปรแกรมทัวร์หลากหลายรูปแบบ บริษัททัวร์ คือ ให้บริการรถทัวร์ในการเดินทางท่องเที่ยว รองลงมามีรถตู้บริการ เดินทางท่องเที่ยวโดยเครื่องบิน สำหรับการจองบริการท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายช่องทาง ให้ลูกค้าสามารถจองได้ทางโทรศัพท์/โทรสาร และจองด้วยตนเอง มีจำนวนมัคคุเทศก์เพื่อให้บริการลูกค้าจำนวน 1-5 คน

มีจำนวนมัคคุเทศก์ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ครึ่งหนึ่งของจำนวนมัคคุเทศก์ทั้งหมด ซึ่งควรมีการส่งเสริมให้มัคคุเทศก์สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เพราะจะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวต่างชาติได้

บริษัทนำเที่ยวมีความพร้อมในการให้บริการ โดยดูจากสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สำนักงานต่างๆ ที่บริษัท สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการทำงานที่ทั้งหมดคือ อุปกรณ์สื่อสาร โต๊ะทำงาน โทรศัพท์ รองลงมามีตู้เก็บเอกสาร เครื่องโทรสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ชุดรับแขก เคาน์เตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต และเครื่องพิมพ์เอกสาร เป็นต้น

ในด้านการจัดการและบริการด้านองค์กรและการจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ส่วนใหญ่มีการจัดการ/การบริการที่ดีถึง 25 รายการ จาก 29 รายการ เช่น ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้อง บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีรายการนำเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีรายการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อสังคม มีรายการนำเที่ยวที่หลากหลาย และมีความชำนาญเฉพาะทาง เป็นต้น

ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว จากข้อบ่งชี้ 41 รายการเพื่อบ่งชี้ถึงการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน พบว่าบริษัทนำเที่ยวทั้งหมดมีลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่ดีและเหมาะสม ตามข้อบ่งชี้หรือแนวปฏิบัติทั้ง 41 รายการ เช่น โปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมระหว่างการเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนำเที่ยวไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมาย

ข่าว รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งก่อนและหลังการจัดรายการ นำเที่ยว มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เช่น ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การอธิบายกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

2) จังหวัดมหาสารคาม

บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดเล็ก ดำเนินการแบบครอบครัว มีพนักงานจำนวน 2-3 คน บริษัทนำเที่ยว มีบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยส่วนใหญ่แล้วจัดท่องเที่ยวไปยังทุกภูมิภาคในประเทศไทย เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลาง มีบริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

บริษัทนำเที่ยวมีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้าทั่วไปรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) หรือจัดตามความต้องการของลูกค้า ในการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเสนอลูกค้าบริษัททัวร์ มีบริการเฉพาะหลายรูปแบบที่ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการได้โดยไม่จำเป็นต้องซื้อโปรแกรมนำเที่ยว บริษัทส่วนใหญ่ มีบริการจัดนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ผู้นำเที่ยว รูปแบบโปรแกรมทัวร์ที่ลูกค้าใช้บริการมีทั้งแบบ package tour และแบบ one day trip เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าที่จะมาใช้บริการ

การจองบริการท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายช่องทาง โดย บริษัททัวร์ ให้ลูกค้าสามารถจองได้ทาง โทรศัพท์/โทรสาร และจองด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวนมัคคุเทศก์เพื่อให้บริการลูกค้าจำนวน 1-5 คน

มีจำนวนมัคคุเทศก์ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ครึ่งหนึ่งของจำนวนมัคคุเทศก์ทั้งหมดของบริษัท ซึ่งอย่างไรก็ดีควรมีการส่งเสริมให้มัคคุเทศก์สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ครอบคลุมจำนวนมัคคุเทศก์ทั้งหมด เพราะจะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวต่างชาติได้

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว บริษัททัวร์ไม่มีการรับรองมาตรฐานตามมาตรฐานใด ๆ ในบริษัทนำเที่ยวมีความพร้อมในการให้บริการ โดยดูจากสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สำนักงานต่างๆที่บริษัทมีพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการทำงานที่ทั้งหมดคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ รองลงมา อุปกรณ์สื่อสาร โต๊ะทำงาน มีตู้เก็บเอกสาร ชุดรับแขก โทรศัพท์ เครื่องโทรสาร ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สำหรับด้านการจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ส่วนใหญ่มีการจัดการ/การบริการที่ดี จากแนวทางการปฏิบัติในแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 29 รายการ บริษัทนำเที่ยวทั้งหมด มีข้อที่บ่งชี้ที่บอกถึงการมีการจัดการ/บริการที่ดี เช่น สถานประกอบการ หรือองค์กรมีนโยบายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยว มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว

มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยและมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวมีแนวทางการปฏิบัติในแบบสอบถาม 41 รายการ เพื่อบ่งชี้ถึงการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน มีลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่ดีและเหมาะสมทั้งหมด ข้อบ่งชี้ที่บริษัทมีการดำเนินการปฏิบัติตามแนวทางที่ดี เช่น มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมระหว่างการเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆตามความเหมาะสม มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีช่องทางการส่งเสริม การขายที่ทันสมัยและหลากหลาย มีการโฆษณา ณ จุดขายไม่เกินจริง มีการเข้าร่วมงาน เสนอซื้อขายบริการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว รวมทั้งสื่อ อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ มีธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่ตัดราคาขายบริการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลกระทบต่อ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ ลูกค้ามีแรงจูงใจในการเข้ามาใช้บริการบริษัทนำเที่ยวมากยิ่งขึ้น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดเล็ก (เป็นครอบครัวมีพนักงาน 2 – 3 คน) มีบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยส่วนใหญ่แล้วจัดท่องเที่ยวทุกภูมิภาคในประเทศไทย เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ ในส่วนของการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ มีบริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

ลักษณะการบริการของบริษัทนำเที่ยวมีจัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้าทั่วไปรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) หรือจัดตามความต้องการของลูกค้าจำนวน นอกจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเสนอลูกค้าแล้ว บริษัททัวร์มีบริการเฉพาะหลายรูปแบบที่ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการได้โดยไม่ต้องซื้อโปรแกรมนำเที่ยว บริษัททัวร์ส่วนใหญ่ มีบริการจัดนำเที่ยวและบริการจองโรงแรมและผู้นำเที่ยว มีบริการเสริม คือ ขายเป็นตั๋ว เช่น ตั๋วเครื่องบิน ตั๋วรถไฟ การศึกษารูปแบบโปรแกรมทัวร์ที่ลูกค้าใช้บริการบริษัททัวร์ บริษัทนำเที่ยวทั้งหมด ให้บริการทัวร์แบบ one day trip และให้บริการทัวร์แบบ package tour

บริษัทนำเที่ยวมีการให้บริการยานพาหนะเพื่อการเดินทางในการจัดโปรแกรมทัวร์หลากหลายรูปแบบ โดยที่พบมากที่สุดได้แก่การให้บริการรถทัวร์ในการเดินทางท่องเที่ยว รองลงมาคือการบริการโดยรถตู้บริการ การจองบริการท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายช่องทาง โดย บริษัททัวร์ให้ลูกค้าสามารถจองได้ทางโทรศัพท์/โทรสาร และจองด้วยตนเอง บริษัทส่วนใหญ่มีมัคคุเทศก์เพื่อให้บริการลูกค้าจำนวน 1-5 คน มีส่วนน้อยที่ไม่มีมัคคุเทศก์ให้บริการในการนำเที่ยว ลูกค้าที่ซื้อโปรแกรมทัวร์จะได้รับการประสานเรื่องที่พัก อาหาร ยานพาหนะ แต่จะไม่มีมัคคุเทศก์ให้ความรู้ อธิบาย หรือพาลงในพื้นที่ โดยบริษัทนำเที่ยวที่มีมัคคุเทศก์

ให้บริการพบว่ามัคคุเทศก์ทั้งหมดสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งจะทำให้ได้เปรียบในด้านการให้บริการเป็นอย่างยิ่ง หากมีการเปิดรองรับสำหรับชาวต่างชาติเป็นอย่างยิ่ง จะให้บริการและสื่อสารได้ดี

สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว ส่วนใหญ่บริษัทนำเที่ยวไม่มีการรับรองมาตรฐานตามมาตรฐานใด ๆ ในด้านความพร้อมของการให้บริการจากการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความความสะดวกในการให้บริการลูกค้า โดยพบว่าบริษัทส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการทำงานไว้ครบครัน เช่น อุปกรณ์สื่อสาร เคาน์เตอร์ โต๊ะทำงาน โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์เอกสาร เครื่องโทรสาร ระบบอินเทอร์เน็ต

ด้านองค์กรและการจัดการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว พบว่าทุกบริษัทมีการดำเนินธุรกิจเป็นไปตามจากแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจำนวนทั้ง 29 แนวปฏิบัติ เช่น ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยและมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีรายการนำเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีรายการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อสังคม มีรายการนำเที่ยวที่หลากหลาย และมีความชำนาญเฉพาะทาง เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การให้บริการที่ดี และเป็นแรงจูงใจให้แก่ลูกค้าในการเข้ามาใช้บริการมากยิ่งขึ้น

ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว พบว่าจากแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจจำนวน 41 รายการเพื่อบังชี้ถึงการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวที่เหมาะสมและได้มาตรฐานทั้งหมด พบว่าบริษัทนำเที่ยวทุกแห่งในจังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวตามแนวปฏิบัติที่ดีทั้ง 41 ข้อ เช่น มีโปรแกรมท่องเที่ยวกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมระหว่างการเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่ตัดราคาขายบริการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เช่น ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น มีวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างการเดินทาง มีการจัดมัคคุเทศก์ และทีมงานในแต่ละโปรแกรมฯ ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและรายการนำเที่ยว เป็นต้น นักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการตามมาตรฐานที่ดีนี้ จะทำให้โอกาสในการเพิ่มการให้บริการเมื่อมีความต้องการของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นประสบความสำเร็จได้ไม่ยากนัก (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็นบริษัทนำเที่ยวขนาดกลาง (พนักงาน 15 – 30 คน) มีบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยส่วนใหญ่ แล้วจัดท่องเที่ยวทุกภูมิภาคในประเทศไทย เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ ในส่วนของการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ บริษัทนำเที่ยวมีบริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

ลักษณะการจัดนำเที่ยวหรือโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้าทั่วไป มีลักษณะเป็นรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) หรือจัดตามความต้องการของลูกค้าจำนวน จัดโปรแกรมนำเที่ยวแล้วขายบริษัทตัวแทนท่องเที่ยว จัดโปรแกรมนำเที่ยวผ่านทางบริษัทตัวแทนนำเที่ยวในประเทศ และจัดตามความต้องการของหน่วยงานเครื่องจักรต่างๆ นอกจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเสนอลูกค้าแล้ว บริษัททัวร์มีบริการเฉพาะหลายรูปแบบที่ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการได้โดยไม่จำเป็นต้องซื้อโปรแกรมนำเที่ยว บริษัททัวร์ส่วนใหญ่ มีบริการจัดนำเที่ยวและมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว การศึกษารูปแบบโปรแกรมทัวร์ที่ลูกค้าใช้บริการบริษัททัวร์ บริษัทนำเที่ยวทั้งหมด ให้บริการทัวร์แบบ one day trip รองลงมาบริษัททัวร์ให้บริการทัวร์แบบ package tour

บริษัททัวร์มีการให้บริการยานพาหนะในการเดินทางในการจัดโปรแกรมทัวร์หลากหลายรูปแบบ โดยให้บริการรถทัวร์ในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นหลัก มีการจองบริการท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายช่องทาง โดยให้ลูกค้าสามารถจองได้ทางโทรศัพท์/โทรสาร และจองด้วยตนเองส่วนใหญ่ รองลงมาลูกค้าสามารถจองผ่าน Web site ของบริษัทได้ บริษัททัวร์ มีจำนวนมัคคุเทศก์เพื่อให้บริการลูกค้าจำนวน 1-5 คน โดยลูกค้าที่ซื้อโปรแกรมทัวร์จะได้รับการประสานเรื่องที่พัก อาหาร ยานพาหนะ แต่ไม่มีมัคคุเทศก์ให้ความรู้ อธิบาย หรือพาลงในพื้นที่

โดยในบริษัทที่มีมัคคุเทศก์เป็นผู้ดำเนินการนำเที่ยว ให้คำแนะนำและให้ความรู้ นั้น จะมีมัคคุเทศก์ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนมัคคุเทศก์ทั้งหมดที่มีในบริษัท อย่างไรก็ตามควรมีการส่งเสริมให้มัคคุเทศก์สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เพราะจะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวต่างชาติได้ และหากสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้โอกาสสื่อสารเพื่ออำนวยความสะดวกและการให้บริการชาวต่างชาติก็มีมากยิ่งขึ้น

สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว พบว่าบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการได้รับการรับรองมาตรฐานตามมาตรฐานต่างๆด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่บริษัทเหล่านี้ก็ได้มีการดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ ของทางหน่วยงานราชการต่างๆในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และจากการศึกษาพบว่า บริษัทนำเที่ยวมีความพร้อมในการให้บริการอย่างครบครัน จะเห็นได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สำนักงานต่างๆของบริษัท สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการทำงาน เช่น โทรศัพท์ โต๊ะทำงาน อุปกรณ์สื่อสาร โต๊ะประชุม ชุดรับแขก เครื่องมีตู้เก็บเอกสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร ระบบอินเทอร์เน็ต เครื่องพิมพ์เอกสาร และมีการจัดทำ Website ของทางบริษัท เป็นต้น

การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ส่วนใหญ่มีการจัดการ/การบริการที่ดีจากแนวทางการปฏิบัติ ที่ปรากฏในแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 29 รายการ บริษัทนำเที่ยวทั้งหมด มีแนวทางการจัดการ/บริการที่ดีถึง 25 รายการ เช่น มีรายการนำเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีรายการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อสังคม มีรายการนำเที่ยวที่หลากหลาย และมีความชำนาญเฉพาะทาง บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยว ได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ และมีความรู้ด้านการท่องเที่ยวประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยและมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว จากแนวทางการปฏิบัติ 41 รายการ เพื่อบ่งบอกถึงการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน พบว่าบริษัทนำเที่ยว มีลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่ดีและเหมาะสมจำนวน 37 รายการ แนวทางการปฏิบัติที่บริษัทมีเพื่อให้การดำเนินธุรกิจมีความพร้อมและได้รับการยอมรับ เช่น มีธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่ตัดราคาขายบริการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เช่น ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น และมีวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างการเดินทาง มีการจัดมัคคุเทศก์ และทีมงานในแต่ละโปรแกรมฯ ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและรายการนำเที่ยว เป็นต้น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

4.1.5 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจคมนาคมขนส่ง

1) จังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาพบว่า ศักยภาพและสถานภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมได้ดังนี้ จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางคมนาคมที่ครอบคลุมเส้นทางคมนาคม ระหว่างชุมชน ระหว่างอำเภอภายนอกจังหวัด จังหวัดใกล้เคียงและเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการคมนาคมได้ 2 แบบ คือ คมนาคมทางบก และคมนาคมทางอากาศ

1.1) คมนาคมทางบก

1.1.1) การเดินทางโดยทางรถยนต์

สถานประกอบการที่รับผิดชอบการคมนาคมทางบก ร้อยละ 96.30 อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้ดูแลกิจการเพื่อให้การคมนาคมมีความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง ในการบริหารจัดการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ซ่อมแซม พื้นฟู และมีมาตรการจัดการที่เคร่งครัด ทำให้สามารถให้บริการประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาจังหวัดได้อย่างเพียงพอ

การคมนาคมขนส่งทางบกภายในและระหว่างจังหวัดมีหลายรูปแบบ โดยพบว่าจากภายในตัวจังหวัดขอนแก่นมีรถชนิดต่างๆ ให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยวโดยสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่างๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม โดยบริการสาธารณะประเภท รถสองแถว รถแท็กซี่ รถตุ๊กตุ๊กมอเตอร์ไซด์และสามล้อเครื่องรับจ้างสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตเมือง/ ย่านธุรกิจได้อย่างสะดวกสบาย ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญอื่น ๆ ในต่างอำเภอบางแห่งไม่มีรถบริการสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ต้องอาศัยรถรับจ้างในพื้นที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาพบว่า มีผู้ประกอบการขนส่งจำนวน 21 บริษัท ให้บริการรถโดยสารประจำทางในเขตเมืองหรือเขตเทศบาล ทั้งที่เป็นรถโดยสารปรับอากาศ รถบัส และรถตู้ โดยพบว่ามีจำนวนที่ให้บริการภายในจังหวัดจำนวน 864 คัน ในขณะที่พบว่ามีจำนวนผู้ประกอบการขนส่งที่ให้บริการรถสองแถวภายในเขตเมือง จำนวน 33 ราย มีจำนวนรถ 746 คัน ให้บริการทั้งสิ้น 20 เส้นทางครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัดขอนแก่น

รถแท็กซี่ หรือรถรับจ้างบรรทุกโดยสารไม่เกิน 7 คน พบว่ามีให้บริการภายในจังหวัด โดยจอดอยู่ตามจุดต่างๆ ที่สำคัญ เช่น สถานีขนส่ง ตลาดสด หน้าห้างสรรพสินค้า หรือสามารถเรียกใช้บริการได้ทางโทรศัพท์โดยคิดราคาเริ่มต้นที่ 35 บาท ตามด้วยราคาตามระยะทาง โดยปัจจุบันพบว่ามีบริษัทที่ให้บริการแท็กซี่เป็นจำนวน 6 บริษัท โดยมีจำนวนรถที่ให้บริการจำนวน 190 คัน (สำนักงานขนส่งจังหวัดขอนแก่น, 2555) นอกจากนั้น ยังมีการให้บริการรถสามล้อเครื่อง รถตุ๊กตุ๊ก และมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย

การคมนาคมขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว ทางบก ของจังหวัดขอนแก่นในปัจจุบัน จากการศึกษาค้นคว้า โดยส่วนใหญ่จะเป็นการคมนาคมด้วยรถบัส รถโดยสารประจำทาง รถยนต์ส่วนตัว (รถเช่า) และรถตู้บริการ (รับจ้าง) และพบว่านักท่องเที่ยวสามารถเหมารถสองแถวไปยังสถานที่อื่น ๆ ได้ โดยราคาเหมาะสมมีความแตกต่างกัน เช่น รถตู้บริการคิดราคาเช่าเหมาวันละ 1,500 – 1,800 บาท รถสองแถวราคาเช่าเหมาวันละ 1,000-2,000 บาท ไม่รวมค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยราคาเช่าเหมาขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรอง

1.1.2) การเดินทางโดยรถไฟ

การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดขอนแก่นทุกวัน ทั้งรถเร็วและรถด่วน ทั้งที่มีจุดหมายปลายทางที่จังหวัดขอนแก่น หรือเป็นเส้นทางผ่านอย่างน้อยวันละ 6 เที่ยว โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 8-9 ชั่วโมง และสามารถเดินทางเชื่อมต่อภายในจังหวัดโดยใช้บริการรถไฟได้ โดยพื้นที่ภายในจังหวัดที่สามารถเดินทางเชื่อมต่อถึงกันได้โดยทางรถไฟ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอน้ำพระ อำเภอบ้านแฮด อำเภอบ้านไผ่ นอกจากนั้นยังสามารถเดินทางจากจังหวัดขอนแก่นไปยังจังหวัดอื่นที่อยู่ในภูมิภาคได้ เช่น นครราชสีมา อุดรธานี หนองคาย

1.2) การคมนาคมทางอากาศ

จังหวัดขอนแก่นมีสนามบินเพื่อรองรับการเดินทางทางอากาศ จำนวน 1 แห่ง โดยปัจจุบันมีการให้บริการเส้นทางการบิน 2 เส้นทางหลัก คือ เส้นทางภายในประเทศ จากจังหวัดขอนแก่น ไปยัง

กรุงเทพมหานคร และ เส้นทางระหว่างประเทศ จากจังหวัดขอนแก่นไปยังหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เส้นทางภายในประเทศพบว่ามีสายการบินที่ให้บริการ 2 สายการบินได้แก่ การบินไทย โดยใน 1 วันมีเที่ยวบินที่ให้บริการจำนวน 4 เที่ยวบิน และที่กำลังจะเปิดให้บริการในเดือนตุลาคม 2556 นี้ ได้แก่ สายการบินบินแอร์เอเชีย ซึ่งเป็นสายการบินราคาถูก (Low cost) มีเส้นทางการบินจากจังหวัดขอนแก่นไปยังกรุงเทพมหานคร (ท่าอากาศยานดอนเมือง) โดยให้บริการ 2 เที่ยวบินต่อวัน ในขณะที่เส้นทางการบินระหว่างประเทศนั้นพบว่ามีเพียง 1 เส้นทางและ 1 สายการบินเท่านั้นที่ดำเนินการ ได้แก่ สายการบินลาว เซ็นทรัลแอร์ไลน์ ซึ่งเปิดให้บริการเมื่อปลายปี 2555 แต่จนถึงขณะนี้พบว่ามีเที่ยวบินที่ให้บริการแล้วเพียง 1 เที่ยวบินในวันเปิดตัว จากการสอบถามพบว่าสายการบินยังคงดำเนินการอยู่ เพียงแต่อยู่ในช่วงการปรับปรุงเวลาและเส้นทางการบิน เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

จากการศึกษาพบว่าเส้นทางในการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นทั้งหมดร้อยละ 100 เป็นเส้นทางคมนาคมภายในประเทศซึ่ง มีเส้นทางที่เชื่อมโยงไปยัง สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด ในภูมิภาค และในส่วนต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในภาคอีสาน ที่สถานประกอบการทั้งหมดที่ศึกษา จัดบริการการคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงยังทุกพื้นที่ได้ และยังเชื่อมโยงไปยัง ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ ตามลำดับ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า จังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคม เพื่อการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด และของประเทศ ดังนั้นนั้นจะเห็นได้ว่า การคมนาคมเดินทางของจังหวัดขอนแก่น มีความพร้อมในการรองรับการพัฒนาด้านการคมนาคม รองรับประชาชน นักเดินทาง และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการเดินทางไปไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งในตัวจังหวัด จังหวัดใกล้เคียง และจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามการคมนาคมของจังหวัดขอนแก่นไปยังต่างประเทศโดยตรงนั้น ยังไม่มีสถานประกอบการของผู้ประกอบการชาวไทยเปิดให้บริการการคมนาคมทางบกเพื่อการเดินทางไปต่างประเทศโดยตรงจากจังหวัดขอนแก่น ไม่ว่าจะเป็นจากจังหวัดขอนแก่นไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยโดยตรง แต่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจากจังหวัดขอนแก่น ผ่านไปยังจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นได้โดยสะดวก และพบว่ามีบริการรถโดยสารประจำทางจากเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มายังจังหวัดขอนแก่น แต่เป็นการดำเนินการกิจการของประเทศลาว ซึ่งถือเป็นการเพิ่มความสะดวกและเพิ่มขีดความสามารถในการกระจายนักท่องเที่ยวระหว่าง 2 ประเทศได้เป็นอย่างดี

การติดต่อการจอง การเข้าใช้บริการ หรือการสอบถามข้อมูลการเดินทาง เส้นทางรถ เที่ยวบิน ระยะเวลาการเดินทาง และการบริการเสริมต่างๆที่ทางบริษัทให้บริการอยู่นั้น ทั้งหมดของสถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่นนั้นร้อยละ 100 สามารถติดต่อโดยการจองได้ด้วยตนเอง และสามารถโทรศัพท์/โทรสาร ยืนยันเพื่อให้เกิดความเร็ว แม่นยำ และถูกต้องของการเดินทาง และพบว่าสถานประกอบการด้านการให้บริการด้านการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีการพัฒนา Web site ของสถานประกอบการ เพื่อให้ข้อมูลต่างๆแก่ประชาชน นักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้ ก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการศึกษาหาข้อมูลในการเดินทาง ประหยัดเวลา และสามารถวางแผนการ

เดินทางได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การคมนาคมในจังหวัดขอนแก่น มีความพร้อมในการให้บริการด้านคมนาคม และข้อมูลข่าวสารด้านคมนาคมในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามควรมีการผลักดันให้สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนมีการพัฒนาศักยภาพในเรื่องดังกล่าวเพื่อการรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่จะเข้าในจังหวัด และเพื่อต้อนรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้

ด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการที่มีการให้บริการคมนาคม จากผลการศึกษาพบว่า พนักงานทั้งหมดของสถานประกอบการร้อยละ 92.60 ของสถานประกอบการทั้งหมด ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลย จะมีเพียงในส่วนของผู้ประกอบการที่จำหน่ายตั๋วโดยสารเครื่องบินที่ส่วนใหญ่แล้วพนักงานสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้นำให้ควรมีการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษของพนักงานผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างชาติได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสถานประกอบการเอง บริษัท และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเข้ามาสนับสนุนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา โดยการให้ความรู้ เพิ่มเติมทักษะ เบื้องต้นเพื่อให้พนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนต่าง ๆ ของหน่วยงาน สามารถติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

การจัดการและการให้บริการของสถานประกอบการด้านการคมนาคม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการนั้น พบว่าสถานประกอบการได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะอาดสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้บริการ และอื่น ๆ เช่น การจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางการคมนาคม ปลอดภัย สะดวกสบาย และเพียงพอ อย่างไรก็ตามยังพบว่าในยานพาหนะบางสถานประกอบการยังไม่มีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้ให้บริการเกิดความไม่ไว้วางใจในบริการของสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ และมีมาตรการ เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังในด้านอุบัติเหตุ และเฝ้าระวังสุขภาพของผู้ใช้บริการต่อไป

ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมของสถานประกอบการด้านการคมนาคมต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่นมีมาตรการต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน นักเดินทาง และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในจังหวัด และเดินทางออกจากจังหวัด อย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย โดยการบริการที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันในระดับประเทศ และระดับสากลได้ โดยจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสถานประกอบในจังหวัดขอนแก่นมีความพร้อมสามารถที่จะรองรับการพัฒนา รองรับนักท่องเที่ยว ทั้งใน และต่างประเทศ โดยเห็นได้จากการ ดำเนินงานของสถานประกอบการในที่มีมาตรฐาน เช่น มีกฎระเบียบ ข้อกำหนดในการบริการต่าง ๆ ที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และแสดงไว้อย่างชัดเจน เพื่อแจ้งให้พนักงานและผู้โดยสารทราบโดยทั่วถึง มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขีเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผนของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ และมีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

แต่อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีการดำเนินงานและการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ที่สถานประกอบการด้านคมนาคมไม่ได้เน้นหรือยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการปฏิบัติ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะด้านภาษาต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้ ยังไม่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เส้นทางคมนาคมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับเส้นทางที่ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย มาตรการที่สถานประกอบการจะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ใช้บริการ นักเดินทาง นักท่องเที่ยว สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ เพื่อให้สถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นสามารถที่จะพัฒนารองรับประชาคมอาเซียนได้ ต่อไป (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

2) จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาพบว่า ศักยภาพและสถานภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมได้ดังนี้ จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางคมนาคมที่ครอบคลุมเส้นทางคมนาคม ระหว่างชุมชน ระหว่างอำเภอภายนอกจังหวัด จังหวัดใกล้เคียงและเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการคมนาคมทางบกเท่านั้น โดยมีสถานประกอบการส่วนใหญ่ อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้ดูแลกิจการเพื่อให้การคมนาคมมีความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง ในการบริหารจัดการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซ่อมแซม พื้นฟู และมีมาตรการจัดการที่เคร่งครัด ทำให้สามารถให้บริการประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามายังจังหวัดได้อย่าง เหมาะสม และเพียงพอ

การคมนาคมขนส่งทางบกภายในและระหว่างจังหวัดหลักเป็นการเดินทางโดยเส้นทางรถยนต์ ไม่พบว่ามีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่ใด ๆ ในจังหวัดมหาสารคาม และไม่มีสนามบินเชิงพาณิชย์ การคมนาคมขนส่งภายในตัวจังหวัดมหาสารคามมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม โดยบริการสาธารณะประเภท รถสองแถว สามล้อเครื่องรับจ้าง สามารถเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญอื่น ๆ ในต่างอำเภอบางแห่งไม่มีรถบริการสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ต้องอาศัยรถรับจ้างในพื้นที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาพบว่า มีจำนวนผู้ประกอบการขนส่งที่ให้บริการรถสองแถวภายในเขตเมือง จำนวน 3 ราย มีจำนวนรถให้บริการ 132 คัน มีเส้นทางให้บริการ 4 เส้นทางหลักที่ครอบคลุมพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมือง โดยมีอัตราค่าโดยสาร 7 บาทตลอดสาย มีผู้ประกอบการขนส่งจำนวน 19 บริษัท ให้บริการรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด โดยเป็นรถที่ต้นทางหรือปลายทางอาจมีใช้ตัวจังหวัด แต่เป็นตัวอำเภอก็ได้ จำนวน 209 คัน 18 เส้นทางหลักที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัด และพบว่า มีผู้ประกอบการขนส่งที่ให้บริการรถโดยสารประจำทางที่เดินรถอยู่ในเขตจังหวัด จำนวน 10 ราย มีรถให้บริการจำนวนรวม 393 คัน มีเส้นทางให้บริการ 24 เส้นทางครอบคลุมพื้นที่ภายในจังหวัดมหาสารคาม ไม่พบว่ามี การให้บริการรถแท็กซี่ หรือรถรับจ้างบรรทุกโดยสารไม่เกิน 7 คน แต่มีการให้บริการรถสามล้อเครื่อง และมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ใน

จังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย

การคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยวทางบก ของจังหวัดมหาสารคามในปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่จะเป็นการคมนาคมด้วยรถบัส และรถโดยสารประจำทาง เป็นส่วนใหญ่โดยนอกจากรถโดยสารประจำทางที่จัดให้มีไว้บริการตามเส้นทางต่าง ๆ อย่างทั่วถึงแล้ว สามารถใช้บริการเช่าเหมารถตู้บริการ หรือรถสองแถว ไปในสถานที่ต่าง ๆ ได้ โดยราคาเช่าเหมาเริ่มต้นมีตั้งแต่ 1,000 – 1,800 บาท ตามประเภทของรถที่ใช้บริการ และระยะทางในการเดินทาง โดยราคานี้ส่วนใหญ่ไม่รวมค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยราคาเช่าเหมาขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรถ

เส้นทางในการคมนาคมในจังหวัดมหาสารคามสามารถเชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในภาคอีสานและภาคกลาง มีการคมนาคมเข้าถึงทุกพื้นที่ และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคอื่นๆ ทั่วประเทศได้ ในขณะที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังต่างประเทศได้ โดยเป็นเส้นทางเชื่อมต่อเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยได้อย่างสะดวก

การเข้าใช้บริการ หรือการสอบถามข้อมูลการเดินทาง เส้นทางรถ ระยะเวลาการเดินทาง และการบริการเสริมต่าง ๆ ที่ทางบริษัทให้บริการอยู่นั้น ทั้งหมดของสถานประกอบการในจังหวัดมหาสารคามนั้น ประชาชน และนักท่องเที่ยวสามารถจองได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังสามารถจองโดยทางโทรศัพท์/โทรสารได้ ร้อยละ 75 ของสถานประกอบการมีการพัฒนา Web site เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ แก่ประชาชน นักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อศึกษาหาข้อมูลในการเดินทาง ช่วยให้ประหยัดเวลา และสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างถูกต้อง

ด้านความสามารถในด้านภาษาของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการที่มีการให้บริการคมนาคม ผลการศึกษาพบว่าพนักงานเกือบทั้งหมดของสถานประกอบการไม่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการควรมีการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษของพนักงานผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างชาติได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสถานประกอบการเอง บริษัท และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเข้ามาสนับสนุนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา โดยการให้ความรู้ เพิ่มเติมทักษะ เบื้องต้นเพื่อให้พนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ ของหน่วยงาน สามารถติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

การจัดการและการให้บริการของสถานประกอบการด้านการคมนาคม พบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่มีมาตรการต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะอาดสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ เช่น มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสม ปลอดภัย สะดวกสบาย และเพียงพอ โดยยานพาหนะมีอุปกรณ์การให้บริการแก่ผู้ใช้บริการตามความเหมาะสม เช่น แอร์ พัดลม เป็นต้น ในขณะที่มีการเพิ่มจำนวนยานพาหนะเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการในช่วงเทศกาล มีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ อย่างครบถ้วน เหมาะสม และเพียงพอ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า

ยานพาหนะของสถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดมหาสารคามมีความพร้อมในการให้บริการทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

ด้านการดำเนินกิจการที่มีคุณภาพพบว่าผู้ประกอบการด้านการคมนาคมของสถานประกอบการด้านการคมนาคมต่าง ๆ ในจังหวัดมหาสารคามนั้นส่วนใหญ่มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยว นักเดินทาง และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในจังหวัด และเดินทางออกจากจังหวัดอย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย โดยการบริการที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันในระดับประเทศและระดับสากลได้ โดยจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสถานประกอบการในจังหวัดมหาสารคามมีความพร้อมสามารถที่จะรองรับการพัฒนา รองรับนักท่องเที่ยว ทั้งใน และต่างประเทศ โดยเห็นได้จากการปฏิบัติ การดำเนินงานของสถานประกอบการในส่วนต่าง ๆ ดังนี้ มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานทราบโดยทั่วถึง มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขี่เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการคมนาคมและเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวได้ และมีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการให้บริการ และแจ้งให้ลูกค้าทราบก่อนตกลงใช้บริการสถานประกอบการ มีการสร้างสัมพันธ์มิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์เส้นทางการคมนาคมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับเส้นทางที่ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย และมีแผนการที่ชัดเจนเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการ แต่พบว่ามีสถานประกอบการบางแห่ง (ส่วนน้อย) ที่ไม่ได้มีการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีนโยบาย มาตรการที่จะส่งเสริมให้สถานประกอบการนำไปปฏิบัติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการในปัจจุบันและการรองรับประชาคมอาเซียนได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษา พบว่า ศักยภาพและสถานภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมเป็นดังนี้ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางการคมนาคมที่ครอบคลุมเส้นทางคมนาคม ภายในเขตเทศบาล ภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัดใกล้เคียงและเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการคมนาคม 2 ทางที่สำคัญ คือ คมนาคมทางบก และคมนาคมทางอากาศ

3.1) คมนาคมทางบก

มีสถานประกอบการ ร้อยละ 100 อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้ดูแลกิจการเพื่อให้การคมนาคมมีความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง ในการบริหารจัดการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงซ่อมแซม พื้นฟู และมีมาตรการจัดการที่เคร่งครัด ทำให้สามารถให้บริการประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาจังหวัดได้อย่างเพียงพอ

3.2) การคมนาคมทางอากาศ

จังหวัดร้อยเอ็ดมีสนามบินเชิงพาณิชย์เพื่อรองรับการเดินทางทางอากาศ จำนวน 1 แห่ง โดยปัจจุบันมีการให้บริการเส้นทางการบิน 1 เส้นทางหลัก คือ เส้นทางภายในประเทศ จากจังหวัดร้อยเอ็ด ไปยังกรุงเทพมหานคร โดยมีสายการบินที่ให้บริการ 2 สายการบินได้แก่ การบินไทย โดยใน 1 วันมี เที่ยวบินที่ให้บริการจำนวน 4 เที่ยวบิน และที่กำลังจะเปิดให้บริการในเดือนตุลาคม 2556 นี้ ได้แก่ สายการบินแอร์เอเชีย ซึ่งเป็นสายการบินราคาถูก (Low cost) มีเส้นทางการบินจากจังหวัดขอนแก่นไปยังกรุงเทพมหานคร (ท่าอากาศยานดอนเมือง) โดยให้บริการ 2 เที่ยวบินต่อวัน ในขณะที่เส้นทางการบินระหว่างประเทศนั้น

เส้นทางในการคมนาคมทางบกในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้งหมดมีเส้นทางคมนาคมภายในประเทศที่เป็นจุดเชื่อมต่อ/เชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในหลายพื้นที่ในภาคอีสานตะวันออกเฉียงเหนือ และต่างประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย แต่ยังไม่ีสถานประกอบการใด ที่ให้บริการการคมนาคมทางบกเพื่อการเดินทางไปยังต่างประเทศโดยตรงจากจังหวัดร้อยเอ็ด แต่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจากจังหวัดร้อยเอ็ด ผ่านไปยังจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ได้โดยสะดวก ในขณะที่เส้นทางคมนาคมทางอากาศมีเพียงเส้นทางภายในประเทศกรุงเทพมหานคร (ท่าอากาศยานดอนเมือง) เท่านั้น

การจอง การเข้าใช้บริการ หรือการสอบถามข้อมูลการเดินทาง เส้นทาง ระยะเวลาการเดินทาง และการบริการเสริมต่างๆที่ทางบริษัทให้บริการอยู่นั้น ทั้งหมดของสถานประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถจองได้ด้วยตนเอง และทางโทรศัพท์/โทรสาร ทาง Web site

ด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการที่มีการให้บริการคมนาคม จากผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้งหมด ไม่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลย จึงควรมีการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษของพนักงานผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างชาติได้

การจัดการและการให้บริการด้านการคมนาคมของสถานประกอบการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้บริการ พบว่าสถานประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านยานพาหนะในการให้บริการด้านคมนาคม โดยส่วนใหญ่มีการดำเนินการมาตรฐานต่างๆเพื่อรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้บริการ เช่น มีการจัดยานพาหนะที่มีความเหมาะสม ปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐาน สะดวกสบายและมีจำนวนที่เพียงพอต่อผู้ให้บริการ ยานพาหนะที่มีอุปกรณ์การให้บริการแก่ผู้ให้บริการอย่างสะดวกสบาย เช่น แอร์ พัดลม เป็นต้น มีการบริการอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการเดินทาง มีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ และมียานพาหนะเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการในช่วงเทศกาล

สถานประกอบการด้านการคมนาคมต่าง ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีมาตรการเพื่อให้บริการแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในจังหวัด และเดินทางออกจากจังหวัดเพื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ อย่างมีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันในระดับประเทศและระดับสากลได้ โดยเห็นได้จากการดำเนินงานที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีของสถานประกอบการในส่วนต่าง ๆ เช่น มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานและผู้ให้บริการทราบโดยทั่วถึง มีการพัฒนา

บุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ มีการสร้างพันธมิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการคมนาคมและเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวได้ มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย เป็นต้น และยังมีข้อปฏิบัติตามบางส่วนที่สถานประกอบการบางแห่งไม่มีการดำเนินการ เช่น การสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์เส้นทางการคมนาคมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดให้มีนโยบายส่งเสริมคนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจการ เช่น การใช้นายาพาหนะของคนในท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และให้การดำเนินกิจการเป็นไปอย่างประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย มาตรการที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้สถานประกอบการจะนำแนวปฏิบัติเหล่านั้นไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ใช้บริการ และ สถานประกอบการ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษา พบว่า ศักยภาพและสถานภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมเป็นดังนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่มีเส้นทางการคมนาคมที่ครอบคลุมเส้นทางคมนาคม ภายในเขตเทศบาลเมืองภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัดใกล้เคียงและเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยพบว่ามีเส้นทางการคมนาคมทางบกเป็นหลักเท่านั้น โดยมีสถานประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้ดูแลกิจการเพื่อให้การคมนาคมมีความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง ในการบริหารจัดการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ซ่อมแซม พื้นฟู และมีมาตรการจัดการที่เคร่งครัด ทำให้สามารถให้บริการประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามายังจังหวัดได้อย่าง เหมาะสม และเพียงพอ

การคมนาคมขนส่งทางบกภายในและระหว่างจังหวัดหลักเป็นการเดินทางโดยเส้นทางรถยนต์ ไม่พบว่ามีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่ใด ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และไม่มีสนามบินเชิงพาณิชย์ การคมนาคมขนส่งภายในตัวจังหวัดมีรถชนิดต่าง ๆ ให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม โดยบริการสาธารณะประเภท รถสองแถว สามล้อเครื่องรับจ้าง จักรยานยนต์รับจ้าง สามารถเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญอื่นๆในต่างอำเภอบางแห่งไม่มีรถบริการสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ต้องอาศัยรถรับจ้างในพื้นที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาพบว่ามีจำนวนผู้ประกอบการขนส่งที่ให้บริการรถสองแถวภายในเขตเมือง จำนวน 1 ราย มีจำนวนรถให้บริการ 30 คัน มีเส้นทางให้บริการ 4 เส้นทางหลักที่ครอบคลุมพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมือง มีผู้ประกอบการจำนวน 3 รายที่ให้บริการรถโดยสารระหว่างจังหวัด โดยมีเส้นทางการให้บริการ 8 เส้นทาง มีผู้ประกอบการขนส่งจำนวน 4 ราย ให้บริการรถโดยสารประจำทางที่เดินรถอยู่ในเขตจังหวัด มีรถให้บริการจำนวนรวม 474 คัน มีเส้นทางให้บริการ 17 เส้นทางครอบคลุมพื้นที่ภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่พบว่ามีบริการรถแท็กซี่ แต่มีการให้บริการรถสามล้อเครื่อง และมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย

การคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยวทางบก ของจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบันพบว่า โดยส่วนใหญ่จะเป็นการคมนาคมด้วยรถบัส และรถโดยสารประจำทาง โดยนอกจากรถโดยสารประจำทางที่จัดให้มีไว้บริการตามเส้นทางต่างๆอย่างทั่วถึงแล้ว สามารถใช้บริการเช่าเหมารถตู้บริการ หรือรถสองแถว ไปในสถานที่ต่างๆได้ โดยราคาเช่าเหมาเริ่มต้นมีตั้งแต่ 1,000 – 1,800 บาท ตามประเภทของรถที่ใช้บริการ และระยะทางในการเดินทาง โดยราคานี้ไม่รวมค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยราคาเช่าเหมาขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรอง

เส้นทางในการคมนาคมในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นระบบโครงข่ายที่สามารถเชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในภาคอีสานและภาคกลาง มีการคมนาคมเข้าถึงทุกพื้นที่ และยังเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ภายนอกได้ ในขณะที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังต่างประเทศได้ โดยเป็นเส้นทางเชื่อมต่อ เชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยได้อย่างสะดวก

การเข้าใช้บริการ หรือการสอบถามข้อมูลการเดินทาง เส้นทางรถ ระยะเวลาการเดินทาง และการบริการเสริมต่าง ๆ ที่ทางบริษัทให้บริการอยู่นั้น ทั้งหมดของสถานประกอบการในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้น ร้อยละ 100 ประชาชน และนักท่องเที่ยวสามารถจองได้ด้วยตนเอง และทางโทรศัพท์/โทรสาร ร้อยละ 75.00 ของสถานประกอบการ มีการพัฒนา Web site เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ประชาชน นักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

ด้านความสามารถในด้านภาษาของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการที่มีการให้บริการคมนาคม จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของพนักงานในสถานประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ในขณะที่พบว่ามีสถานประกอบการบางส่วนที่พนักงานทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลย จึงควรมีการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษของพนักงานผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างชาติได้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ

การจัดการและการให้บริการของสถานประกอบการด้านการคมนาคม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้นั้น พบว่าสถานประกอบการได้มีมาตรการต่างๆเพื่อรองรับ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะดวกสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้บริการ และอื่น ๆ เช่น มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสม ปลอดภัย สะดวกสบาย และเพียงพอ มียานพาหนะที่มีอุปกรณ์การให้บริการแก่ผู้ให้บริการอย่างสะดวกสบาย เช่นแอร์ พัดลม เป็นต้น มีการบริการอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการเดินทาง และมีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ และมีการจัดยานพาหนะเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการในช่วงเทศกาลต่างๆ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า ยานพาหนะของสถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความพร้อมของยานพาหนะและการบริการ เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่อย่างเพียงพอ

ด้านการดำเนินกิจการที่มีคุณภาพพบว่าผู้ประกอบการด้านการคมนาคมของสถานประกอบการด้านการคมนาคมต่าง ๆ ในจังหวัดมหาสารคามนั้นส่วนใหญ่มีมาตรการต่างๆเพื่อให้บริการแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในจังหวัด และเดินทางออกจากจังหวัด อย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย โดยการบริการที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันในระดับประเทศและระดับสากลได้ โดยจากผลการศึกษา

ชี้ให้เห็นว่าสถานประกอบในจังหวัดมหาสารคามมีความพร้อมสามารถที่จะรองรับการพัฒนา รองรับนักท่องเที่ยว ทั้งใน และต่างประเทศ โดยเห็นได้จากการปฏิบัติ การดำเนินงานของสถานประกอบการในส่วนต่างๆดังนี้ มีกฎระเบียบต่าง ๆของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานและผู้โดยสารทราบโดยทั่วถึง มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขี่เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีการสร้างสัมพันธ์มิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ มีการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ เส้นทางคมนาคมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับเส้นทางที่ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่อยู่ใกล้ มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมและเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวได้ มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย ในบางผู้ประกอบการพบว่าการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษา ต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นในส่วนของผู้ประกอบการที่ยังไม่มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่ดีข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย มาตรการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบการเหล่านั้นได้มีการนำเอาแนวทางที่ดีในการดำเนินธุรกิจไปปรับใช้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนได้ ต่อไป (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

4.2 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น

การศึกษานี้ได้ประยุกต์เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมหลายมาตรฐาน เช่น 1) มาตรฐานประกอบการที่พักสีเขียว ของสถาบัน คีนันแห่งเอเชีย¹ มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว ของมูลนิธิใบไม้สีเขียว² 3) มาตรฐานและแนวทางของกรมควบคุมมลพิษ³ เช่น “7 Greens Concept” เกณฑ์ข้อกำหนดสำหรับโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น มาใช้เป็นเกณฑ์ในการระบุสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจประเภทต่าง ๆ

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดกลุ่มและประเภทของโรงแรม และเป็นหนึ่งในจุดขายสำคัญของสถานประกอบการประเภทโรงแรม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นกลไกที่อยู่ภายใต้การบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเป็นกิจกรรมที่ทางโรงแรมเลือกทำโดยสมัครใจ โดยผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งที่การส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลดีต่อการลดต้นทุนในการบริหารจัดการของโรงแรม ในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่าง ๆ อย่างยั่งยืน ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรมจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคูณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

¹ สถาบันคีนันแห่งเอเชียเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ก่อตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนภาคพื้นเอเชียโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน สถาบันคีนันฯ ทำหน้าที่บริหารโครงการ ให้คำปรึกษา จัดการฝึกอบรม รวมถึงดำเนินการวิจัย ให้แก่ภาคธุรกิจ รัฐบาล และกลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ สถาบันคีนันฯ มีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมผู้ประกอบการ การพัฒนาเศรษฐกิจและภาคธุรกิจ นวัตกรรม การศึกษา และเยาวชน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ

² มูลนิธิใบไม้สีเขียว ซึ่งเป็นหน่วยงานของคณะกรรมการส่งเสริม กิจกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยว หรือ คสสท. ประกอบด้วยองค์กรที่มีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนารูปร่างการท่องเที่ยว และการโรงแรม องค์กรที่กล่าวถึงนั้น คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมโรงแรมไทย โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สำนักงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการประปานครหลวง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีหน่วยงาน สนับสนุน เช่น สถานทูตอังกฤษมูลนิธิอาเซียน United States-Asia Environmental Partnership (US-AEP) กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โรงเรียนตรีศก ตรี เจนเนอเรชั่น ดุสิตกรุป โรงแรมฮิลตัน อินเทอร์เน็ตชั้นนำ บางกอก ฌ บาร์ค นายเลิศ บริษัท เมย์ แพร์ อินน์ จำกัด บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และโรงแรมชั้นนำต่าง ๆ)

³ มาตรฐานและแนวทางของกรมควบคุมมลพิษ เช่น “7 Greens Concept” เกณฑ์ข้อกำหนดสำหรับโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น มาใช้เป็นเกณฑ์ในการระบุสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมต่าง ๆ

4.2.1 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย

1) จังหวัดขอนแก่น

โรงแรมส่วนใหญ่ในจังหวัดขอนแก่นไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานใด ๆ มีเพียงส่วนน้อย หรือ 10 แห่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยพบว่า มีโรงแรมเพียง 2 แห่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ มาตรฐานสถานประกอบการที่พักสีเขียว และมาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว ซึ่งเป็น ในขณะที่มาตรฐานที่โรงแรมอีก 8 แห่งได้รับการรับรองนั้นไม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น มาตรฐานการรับรองด้านอาหาร Clean food good taste และมาตรฐานโรงแรมปลอดบุหรี่ ซึ่งพบว่าโรงแรมที่ได้รับการรับรองด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเป็นโรงแรมประเภทที่ 4 เท่านั้น

ในกลุ่มของโรงแรมที่มีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว (โรงแรมประเภท 2, 3 และ 4) ถึงแม้ว่าหลายแห่งจะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมใด ๆ แต่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ กติกา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน อย่างใดอย่างหนึ่งเหล่านี้ ทำให้โรงแรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือชุมชน ต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินกิจการเป็นไปด้วยดี การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมพบว่าส่วนใหญ่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรการและข้อกำหนด โดยใช้กลไก มาตรการ หรือระบบ ในการกำจัดและบำบัดของเสียหลัก ซึ่งได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และอากาศ ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดปัญหา ขยะ น้ำเสียและอากาศเสียที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน อย่างไรก็ตามพบว่ามีบางโรงแรม (จำนวน 6 แห่ง จากทั้งหมด 50 แห่ง) ที่พบไม่มีการจัดการของเสียอย่างถูกวิธี โดยเลือกใช้วิธีการปล่อยน้ำเสียลงพื้นที่รอบข้าง โดยไม่ผ่านระบบ/กลไกการบำบัดน้ำเสียของภาครัฐในพื้นที่ ซึ่งพบว่าโรงแรมทั้ง 6 แห่งข้างต้นนั้นเป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ชานเมือง ในพื้นที่ที่โรงแรมดังกล่าวตั้งอยู่นั้นไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียของส่วนกลางที่เหมาะสมและชัดเจน ขาดการกำกับติดตามจากหน่วยงานที่ดูแลด้านนี้อย่างสม่ำเสมอ และผู้ประกอบการขาดความรู้และความใส่ใจ ในการจัดการปัญหาน้ำเสียขั้นพื้นฐาน ทำให้โรงแรมทั้ง 6 แห่งละเลยที่จะจัดให้มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ผลการศึกษาชี้ว่าเกือบโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดขอนแก่นไม่เคยมีข้อร้องเรียนหรือข้อพิพาท ด้านสิ่งแวดล้อมใด ๆ กับชุมชนรอบข้างเลย มีเพียง 1 แห่ง ซึ่งเป็นโรงแรมประเภทที่ 3 ที่เกิดข้อร้องเรียนเรื่อง ปัญหาขยะที่ส่งกลิ่นเหม็น เนื่องจากการจัดเก็บของหน่วยงานของรัฐเกิดปัญหา ทำให้ไม่สามารถเก็บขยะไปกำจัดได้ทัน

การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงแรมประเภทที่ 1 ที่มีจำนวนมากที่สุดพบว่าการบำบัด จัดการ ของเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้เป็นไปตามแนวทาง หรือวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมทุกกิจกรรม เช่น การจัดการขยะพบว่าส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 70 จัดขยะโดยการเก็บรวบรวมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด ในขณะที่ร้อยละ 30 เลือกใช้วิธีการเผาขยะเอง และพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 73 ไม่พบว่ามีจัดการกับน้ำเสีย ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใดๆเลย ซึ่งการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ก็เป็นสาเหตุที่จะทำ

ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การเกิดปัญหาควัน ฝุ่น และกลิ่น ที่เกิดจากการเผาขยะ หรือ ปัญหาที่เกิดจากการที่น้ำเสียไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่พบว่ามีการเรียนในประเด็นดังกล่าวจากชุมชนใกล้เคียง อาจเนื่องมาจากเป็นโรงแรมขนาดเล็กที่มีจำนวนห้องพักและผู้เข้าใช้บริการไม่มากนัก ทำให้ปริมาณขยะและน้ำเสียที่เกิดขึ้นมีปริมาณที่ไม่มาก และโรงแรมดังกล่าวไม่ได้ตั้งใกล้กับชุมชน แต่หากปล่อยให้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ก็จะทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงขึ้นได้

การจัดการด้านพลังงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินการกิจการโรงแรม เพราะการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย เป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมที่เพิ่มสูงขึ้น และการใช้พลังงานอย่างมากมายังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ปัญหาโลกร้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการจัดการด้านพลังงานที่ดีและเหมาะสมไม่เพียงแต่จะทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมลดลงแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถลดความรุนแรงของการเกิดปัญหาโลกร้อนได้ จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 32 หรือ 16 จาก 50 แห่งของโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ทำให้โรงแรมดังกล่าวต้องมีการจัดการด้านพลังงานเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งหมายถึงโรงแรมต้องจัดให้มีการส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานรูปแบบต่างๆ อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพด้วยมาตรการและวิธีการต่างๆ และต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานตามวิธีการและมาตรการเหล่านั้นต่อหน่วยงานภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ ทำให้โรงแรมที่อยู่ภายใต้ พรบ. ดังกล่าว มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังพบว่ามีโรงแรมในกลุ่มโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 11 แห่ง จาก 50 แห่ง มีการนำพลังงานทดแทนมาใช้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานเพิ่มเติมให้กับโรงแรม โดยพลังงานทดแทนที่นำมาใช้ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า และผลิตความร้อนเพื่อใช้ในการทำน้ำอุ่นเพื่อใช้ภายในโรงแรม ในขณะที่พบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ทั้งหมดไม่ได้เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 เนื่องจากการใช้พลังงานรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำให้โรงแรมดังกล่าวไม่ต้องมีการดำเนินการใด ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ แต่ก็พบว่ามี 1 โรงแรมที่มีการนำพลังงานทดแทน คือ การใช้ไบโอดีเซลจากพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งจะสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของโรงแรมลงได้

นอกจากการบำบัดจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ของโรงแรมแล้วพบว่าการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นโรงแรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยหรือโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 62 ของโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 มีการจัดทำนโยบายหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม และมีกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยกิจกรรมที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน เช่น หลอดประหยัดพลังงาน อุปกรณ์ไฟฟ้าเบอร์ 5 นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่ทำเป็นลำดับรองลงมา ได้แก่ การจัดให้มีป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียนอากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย จัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการเก็บรักษา ขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต, เลือกใช้

ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง หรือการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม จากกิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของปัญหาด้านขยะ น้ำเสีย รวมทั้งการใช้พลังงาน จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณและคุณภาพที่ไม่รุนแรง

ในกลุ่มโรงแรมประเภทที่ 1 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดพบว่าโรงแรมส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมมากนัก กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่โรงแรมประเภทที่ 1 ดำเนินการมากที่สุดคือ มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน และจัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคารเพื่อประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย ซึ่งเป็นมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์พลังงาน มากกว่าการป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในอนาคต หากไม่มีการดำเนินใด ๆ ทั้งการควบคุมโดยใช้กฎหมาย การสร้างและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงแรมเหล่านี้จะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในชุมชน ถึงแม้ปริมาณของของเสีย เช่น ขยะ หรือ น้ำเสียที่เกิดขึ้นอาจมีปริมาณไม่มาก เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก แต่เมื่อผลกระทบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ก็เป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

2) จังหวัดมหาสารคาม

โรงแรมส่วนใหญ่ในจังหวัดมหาสารคามไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานใดๆ มีเพียงส่วนน้อย หรือ 4 แห่ง ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยพบว่า มีโรงแรมทั้งหมด 4 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ 1) มาตรฐานสถานประกอบการที่פקสี่เขียว มาตรฐานโรงแรมใบไม้สี่เขียว และที่ มาตรฐานการรับรองอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น มาตรฐานการรับรองด้านอาหาร Clean food good taste มาตรฐานโรงแรมปลอดบุหรี่ มาตรฐานสปาไทย และผู้บริหารดีเด่นประเภทธุรกิจบริการ

กลุ่มของโรงแรมที่มีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว (โรงแรมประเภท 2, 3 และ 4) ถึงแม้ว่าหลายแห่งจะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ แต่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ กติกา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน อย่างใดอย่างหนึ่งเหล่านี้ ทำให้โรงแรมที่ตั้งอยู่ในชุมชนเขต เมืองชานเมือง และสถานที่พักตากอากาศ เช่น น้ำตก ภูเขา เขื่อน เป็นต้น เหล่านี้ ต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินกิจการเป็นไปได้อย่างดี

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมพบว่าส่วนใหญ่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรการ และข้อกำหนด โดยใช้กลไก มาตรการ หรือระบบ ในการกำจัดและบำบัดของเสียหลัก ซึ่งได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และอากาศ ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดปัญหาขยะ น้ำเสียและอากาศเสียที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน อย่างไรก็ตาม พบว่ามีบางโรงแรม (จำนวน 3 แห่ง จากทั้งหมด 9 แห่ง) ที่ไม่มีการจัดการน้ำเสียอย่างถูกวิธี โดยเลือกใช้วิธีการปล่อยน้ำเสียลงพื้นที่รอบข้างโดยไม่ผ่านระบบ/กลไกการบำบัดน้ำเสียของภาครัฐในพื้นที่ ซึ่งพบว่าโรงแรมดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางการคมนาคม และในพื้นที่ที่โรงแรมดังกล่าวตั้งอยู่นั้น ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียของส่วนกลางที่เหมาะสมและชัดเจน ขาดการกำกับติดตามจากหน่วยงานที่ดูแลด้านนี้

อย่างสม่ำเสมอ และผู้ประกอบการขาดความรู้และความใส่ใจในการจัดการปัญหาน้ำเสียขั้นพื้นฐาน ทำให้โรงแรมดังกล่าวจะเลยที่จะจัดให้มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ผลการศึกษายังชี้ว่าเกือบโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดมหาสารคามไม่เคยมีข้อร้องเรียนหรือข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อมใดๆกับชุมชนรอบข้างเลย ดังนั้นอาจจะได้ว่าโรงแรมและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการดูแลและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงแรม สิ่งแวดล้อมล้อมข้าง สภาพทางสังคม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่ดี

การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงแรมประเภทที่ 1 ที่มีจำนวนมากในการศึกษาคั้งนี้ที่สุดพบว่าการบำบัด จัดการ ของเสียจากกิจกรรมต่างๆ บางส่วนยังคงเป็นไปตามแนวทาง หรือวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมทุกกิจกรรม เช่น การจัดการขยะพบว่าส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 86.27 จัดขยะโดยการเก็บรวบรวมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด ในขณะที่ร้อยละ 13.73 เลือกใช้วิธีการเผาขยะเอง แต่พบว่าโรงแรมส่วนใหญ่ร้อยละ 94.12 ไม่มีการจัดการกับน้ำเสียที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใดๆเลย ซึ่งจากการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดนั้น ก็อาจเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การเกิดปัญหาคัน ผุน และกลิ่น ที่เกิดจากการเผาขยะ หรือปัญหาที่เกิดจากการที่น้ำเสียไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ การสะสมสารพิษจากน้ำเสียในดิน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่พบว่ามีข้อร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวจากชุมชนใกล้เคียง อาจเนื่องจากเป็นโรงแรมขนาดเล็กที่มีจำนวนห้องพักและผู้เข้าใช้บริการไม่มากนัก ทำให้ปริมาณขยะและน้ำเสียที่เกิดขึ้นมีปริมาณที่ไม่มาก และโรงแรมดังกล่าวไม่ได้ตั้งใกล้กับชุมชน แต่หากปล่อยให้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ก็จะทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงขึ้นได้

การจัดการด้านพลังงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินกิจการโรงแรม เพราะการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย เป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมที่เพิ่มสูงขึ้น และการใช้พลังงานอย่างมากมายังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ปัญหาโลกร้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการจัดการด้านพลังงานที่ดีและเหมาะสมไม่เพียงแต่จะทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมลดลงแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถลดความรุนแรงของการเกิดปัญหาโลกร้อนได้ จากการศึกษาพบว่า โรงแรมทั้งหมดในจังหวัดมหาสารคาม (โรงแรมประเภทที่ 2 และ 4) จำนวน 5 แห่ง (จากทั้งหมด 9 แห่ง) คิดเป็นร้อยละ 55.56 เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ทำให้โรงแรมดังกล่าวต้องมีการจัดการด้านพลังงานเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งหมายถึงโรงแรมต้องจัดให้มีการส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานรูปแบบต่างๆอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพด้วยมาตรการและวิธีการต่างๆ และต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานตามวิธีการและมาตรการเหล่านั้นต่อหน่วยงานภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ ทำให้โรงแรมที่อยู่ภายใต้ พรบ. ดังกล่าว มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่พบว่าโรงแรมประเภทที่ 1 ร้อยละ 98.04 ไม่ได้เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 เนื่องจากมีการใช้พลังงานรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำให้โรงแรมดังกล่าวไม่ต้องการดำเนินการใด ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ แต่ก็พบว่ามี 1 โรงแรมที่เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งทำให้โรงแรมดังกล่าว และจากการศึกษาพบว่าโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดมหาสารคาม ไม่มีการนำ

พลังงานทดแทนเช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจากขยะ มาใช้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานเพิ่มเติมให้กับโรงแรม อันเนื่องมาจากการขาดองค์ความรู้ในการจัดการด้านพลังงานของสถานประกอบการ และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เปลี่ยนถ่ายซ่อมแซม ดูแล และบำรุงรักษาเกี่ยวกับการจัดการพลังงานทดแทนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายรับของสถานประกอบการดังกล่าว

นอกจากการบำบัดจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆของโรงแรมแล้วพบว่า การจัดทำมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม เป็นหนึ่งในกลไกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นโรงแรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยหรือโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ ร้อยละ 66.67 (โรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4) มีการจัดทำนโยบายหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดงานในธุรกิจโรงแรม และมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยกิจกรรมที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ การมีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำเสียไปยังแหล่งน้ำอื่น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ทำเป็นลำดับรองลงมาได้แก่ การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน เช่น หลอดประหยัดพลังงาน อุปกรณ์ไฟฟ้าเบอร์ 5 การหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย การปรับปรุง จัดการ หรือตัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอกและจัดให้มีหน้าต่างหรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย การจัดทำมีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม การนำน้ำที่ผ่านการบำบัดเบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงแรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น ตามลำดับ เป็นต้น จากกิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของปัญหาด้านขยะ น้ำเสีย รวมทั้งการใช้พลังงาน จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ พนักงาน ประชาชน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง

ในกลุ่มโรงแรมประเภทที่ 1 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในการศึกษาโรงแรมในจังหวัดมหาสารคามในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ได้แก่ มีการปรับปรุง จัดการ หรือตัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก จัดให้มีหน้าต่างหรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย และมีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำ เสียไปยังแหล่งน้ำอื่น มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน มีการจัดทำมีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรม เป็นต้น แต่มีโรงแรมเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมมากนัก กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและ

สิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการดูแลการใช้พลังงาน ไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน และไม่มีป้ายณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพสูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม มีป้ายณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด เป็นต้น ในอนาคตหากไม่มีการดำเนินใด ๆ ทั้งการควบคุมโดยใช้กฎหมาย การสร้างและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงแรมเหล่านี้จะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในชุมชน ถึงแม้ปริมาณของของเสีย เช่น ขยะ หรือน้ำเสียที่เกิดขึ้นอาจมีปริมาณไม่มาก เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก แต่เมื่อผลกระทบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ก็เป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

โรงแรมทั้งหมดร้อยละ 100 ในจังหวัดร้อยเอ็ดไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานใดๆ ทั้งมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ 1) มาตรฐานสถานประกอบการที่พักสีเขียว มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว และมาตรฐานการรับรองอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงด้วย เช่น มาตรฐานการรับรองด้านอาหาร Clean food good taste มาตรฐานโรงแรมปลอดภัย เป็นต้น

กลุ่มของโรงแรมที่มีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว (โรงแรมประเภท 2, 3 และ 4) ในจังหวัดร้อยเอ็ด ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ แต่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ กติกา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน อย่างใดอย่างหนึ่งเหล่านี้ เช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้โรงแรมที่ตั้งอยู่ในชุมชนเขต เมืองชานเมือง และสถานที่พักตากอากาศ เช่น น้ำตก ภูเขา เขื่อน เป็นต้น เหล่านี้ ต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินกิจการเป็นไปได้ด้วยดี

การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงแรมประเภทที่ 1 ที่มีจำนวนมากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ที่สุดพบว่าการบำบัด จัดการ ของเสียจากกิจกรรมต่างๆ ส่วนมากไม่เป็นไปตามแนวทาง หรือวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมทุกกิจกรรม เช่น การจัดการขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะ มีมีสถานที่เก็บรวบรวมขยะที่เหมาะสมก่อนนำไปกำจัดด้วยวิธีต่าง ๆ และ การจัดการขยะร้อยละ 68.25 ทำโดยให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบนำไปกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสมต่อไป การจัดการน้ำเสีย ไม่มีการติดตั้งบ่อกักไขมัน ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำ เป็นต้น จากผลการศึกษาที่พบว่าไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงแรมที่เป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าวนั้น อาจเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ และส่งผลกระทบที่ก่อให้เกิดมลพิษ มลภาวะ ต่อ ประชาชน ชุมชน สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นหากไม่มีการจัดการที่ถูกวิธีจะทำให้เป็นแหล่งบ่มเพาะเชื้อโรค แผลงสัตว์นำโรค การตกค้างของสารพิษ ในน้ำ ในดิน คุณภาพอากาศ และคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ค่อยดีต่อ ผู้ใช้บริการ นักท่องเที่ยวทั่วไป และนักท่องเที่ยวที่มีใจรักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามก็ไม่พบว่ามีข้อร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวจากชุมชนใกล้เคียง อาจเนื่องมาจากเป็นโรงแรมขนาดเล็กที่มีจำนวนห้องพักและผู้เข้าใช้บริการไม่มากนัก ทำให้

ปริมาณขยะและน้ำเสียที่เกิดขึ้นมีปริมาณที่ไม่มาก และโรงแรมดังกล่าวไม่ได้ตั้งใกล้กับชุมชน แต่หากปล่อยให้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ก็จะทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงขึ้นได้เช่นกัน

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรการและข้อกำหนดเช่นกัน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียของส่วนกลางที่เหมาะสมและชัดเจน การขาดการกำกับติดตามจากหน่วยงานที่ดูแลด้านนี้อย่างสม่ำเสมอ และผู้ประกอบการขาดความรู้และความใส่ใจในการจัดการปัญหาน้ำเสียขั้นพื้นฐาน ทำให้โรงแรมดังกล่าวละเลยที่จะจัดให้มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม แต่มีเพียงบางส่วนที่มีกลไก มาตรการ หรือระบบ ในการกำจัดและบำบัดของเสียหลัก เช่น การคัดแยก คัดกรอง การจัดเก็บ การรวบรวม การกำจัด และการบำบัด และฟื้นฟู ซึ่งได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และอากาศ ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น มีการใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของทางหน่วยงานราชการ (เทศบาลเมือง เทศบาล และหน่วยงานท้องถิ่น) ซึ่งพบว่าโรงแรมดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังชี้ว่าเกือบโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่เคยมีข้อร้องเรียนหรือข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อมใดๆกับชุมชนรอบข้างเลย และมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนรอบข้าง มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการดูแลและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงแรม สิ่งแวดล้อมอย่าง สภาวะทางสังคม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่ดี

การจัดการด้านพลังงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินกิจการโรงแรม เพราะการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย เป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมที่เพิ่มสูงขึ้น และการใช้พลังงานอย่างมากมายังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ปัญหาโลกร้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการจัดการด้านพลังงานที่ดีและเหมาะสมไม่เพียงแต่จะทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมลดลงแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถลดความรุนแรงของการเกิดปัญหาโลกร้อนได้ จากการศึกษาด้านพลังงานสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า โรงแรมทั้งหมดทุกประเภท (ประเภทที่ 1, 2, 3 และ 4) ในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ได้เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 เนื่องจากมีการใช้พลังงานรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำให้โรงแรมดังกล่าวไม่ต้องมีการดำเนินการใดๆเพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ แต่ควรจัดให้มีการจัดการด้านพลังงาน จัดให้มีการส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานรูปแบบต่างๆอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพด้วยมาตรการและวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพต่อไป จากการศึกษาพบว่าโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่มีการนำพลังงานทดแทนเช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจากขยะ มาใช้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานเพิ่มเติมให้กับโรงแรม อันเนื่องมาจากการขาดองค์ความรู้ในการจัดการด้านพลังงานของสถานประกอบการ และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เปลี่ยนถ่าย ซ่อมแซม ดูแล และบำรุงรักษาเกี่ยวกับการจัดการพลังงานทดแทนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายรับของสถานประกอบการดังกล่าว เช่นเดียวกับโรงแรมในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์

นอกจากการบำบัดจัดการของเสีย การจัดการขยะ การจัดการพลังงาน และอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆของโรงแรมแล้วพบว่า การจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมใน

โรงแรม เป็นหนึ่งในกลไกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นโรงแรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยหรือโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ในกลุ่มโรงแรมประเภทที่ 1 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในการศึกษาโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ดในครั้งนี้ ส่วนใหญ่ทั้งหมดไม่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีการจัดให้มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม ไม่มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย ไม่มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน ไม่มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรม และไม่มีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น และในอนาคตหากไม่มีการดำเนินใดๆ ทั้งการควบคุมโดยใช้กฎหมาย การสร้างและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงแรมเหล่านี้จะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในชุมชน ถึงแม้ปริมาณของของเสีย เช่น ขยะ หรือ น้ำเสียที่เกิดขึ้นอาจมีปริมาณไม่มาก เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก แต่เมื่อผลกระทบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ก็เป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ จากกิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของปัญหาด้านขยะ น้ำเสีย รวมทั้งการใช้พลังงาน จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ พนักงาน ประชาชน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง

ส่วนโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ได้แก่ โดยส่วนใหญ่แล้วก็ไม่มีการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม เป็นหนึ่งในกลไกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นโรงแรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยหรือโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน แต่พบโรงแรมบาง (ส่วนน้อย) ส่วนที่มีการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม เป็นหนึ่งในกลไกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นโรงแรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยหรือโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดทำนโยบายหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม การมีบ้านรณรงค์ให้ใช้ผ้าปูที่นอนและผ้าเช็ดตัวซ้ำ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้งไป การมีบ้านรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดการใช้น้ำอย่างประหยัด เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรมีการส่งเสริมและรณรงค์ให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ในปัจจุบันเพื่อจะก้าวเข้าสู่การเจริญเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และการขยายฐานกลุ่มลูกค้าให้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

โรงแรมส่วนใหญ่ จำนวน 75 แห่งร้อยละ 92.59 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานใด ๆ มีเพียงส่วนน้อย หรือ 6 แห่งหรือร้อยละ 7.41 ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยพบว่า มีโรงแรมทั้งหมด 2 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ 1) มาตรฐานสถานประกอบการที่พักสีเขียว มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว แต่ทั้งหมด 6 แห่งนี้ ได้รับการรับรองมาตรฐานการรับรองอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงด้วย เช่น มาตรฐานการรับรองด้านอาหาร Clean food good taste มาตรฐานโรงแรมปลอดภัย เป็นต้น

กลุ่มของโรงแรมที่มีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว (โรงแรมประเภท 2, 3 และ 4) ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ถึงแม้ว่าหลายแห่งจะไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมใด ๆ แต่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับ กติกา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน อย่างใดอย่างหนึ่งเหล่านี้ เช่นเดียวกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม ทำให้โรงแรมที่ตั้งอยู่ในชุมชนเขต เมืองชานเมือง และสถานที่พักตากอากาศ เช่น น้ำตก ภูเขาสีโอน เป็นต้น เหล่านี้ ต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินกิจการเป็นไปได้อย่างดี

การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงแรมประเภทที่ 1 ที่มีจำนวนมากในการศึกษารั้งนี้ที่สุดพบว่าการบำบัด จัดการ ของเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ บางส่วนยังคง (ส่วนน้อย) เป็นไปตามแนวทาง หรือวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมทุกกิจกรรม เช่น การคัดแยกขยะ ร้อยละ 84.73 มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางเพื่อเป็นการจัดการขยะที่เกิดขึ้นเบื้องต้น ร้อยละ 95.84 มีสถานที่ในการจัดเก็บขยะอย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านกลิ่นและลดการการเป็นแหล่งสะสมของสัตว์นำโรคชนิดต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดเชื้อโรคตามมา ก่อนนำไปกำจัดโดยวิธีการต่างๆที่เหมาะสมต่อไป และ ร้อยละ 62.28 มีการกำจัดขยะโดยให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบเป็นผู้นำไปกำจัดต่อไป แต่อย่างไรก็ตามพบว่าโรงแรมส่วนใหญ่ร้อยละ 93.06 ไม่มีการจัดการกับน้ำเสียที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใด ๆ ซึ่งจากการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดนั้น ก็อาจเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่เกิดจากการที่น้ำเสียไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ การสะสมสารพิษจากน้ำเสียในดิน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่พบว่ามีข้อร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวจากชุมชนใกล้เคียง อาจเนื่องจากเป็นโรงแรมขนาดเล็กที่มีจำนวนห้องพักและผู้เข้าพักบริการไม่มากนัก ทำให้ปริมาณขยะและน้ำเสียที่เกิดขึ้นมีปริมาณที่ไม่มาก และโรงแรมดังกล่าวไม่ได้ตั้งใกล้กับชุมชน แต่หากปล่อยให้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ก็จะทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงขึ้นได้

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรการและข้อกำหนด โดยใช้กลไก มาตรการ หรือระบบ ในการกำจัดและบำบัดของเสียหลัก เช่น การคัดแยก คัดกรอง การจัดเก็บ การรวบรวม การกำจัด และการบำบัด และฟื้นฟู ซึ่งได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และอากาศ ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดปัญหาขยะ น้ำเสียและอากาศเสียที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตามพบว่ามีบางโรงแรม (จำนวน 5 แห่ง จากทั้งหมด 9 แห่ง) ที่ไม่มีการจัดการน้ำเสียอย่างถูกวิธี โดยเลือกใช้วิธีการปล่อยน้ำเสียลงพื้นที่รอบข้างโดยไม่ผ่านระบบ/กลไกการบำบัดน้ำเสียของภาครัฐในพื้นที่ ซึ่งพบว่าโรงแรมดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่เขตชานเมืองและริมเส้นทางการคมนาคมซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวนี้ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียของส่วนกลางที่เหมาะสมและชัดเจน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดการกำกับติดตามจากหน่วยงานที่ดูแลด้านนี้อย่างสม่ำเสมอ และผู้ประกอบการขาดความรู้และความใส่ใจในการจัดการปัญหาน้ำเสียขั้นพื้นฐาน ทำให้โรงแรมดังกล่าวละเลยที่จะจัดให้มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังชี้ว่าเกือบโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่เคยมีข้อร้องเรียนหรือข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อมใด ๆ กับชุมชนรอบข้างเลย มีเพียง 1 แห่ง หรือร้อยละ 1.23 ที่มีข้อร้องเรียนจากชุมชนเรื่องของการที่ตัวโรงแรมบดบังแสงแดดและทิศทางการเคลื่อนที่ของลม ทำให้บ้านเรือนดังกล่าวไม่มีลมพัดผ่าน และแสงแดดส่องไม่ทั่วถึง และจนเกิดความเดือดร้อนและรำคาญใจ แต่อย่างไรก็ตามจากผลการการศึกษานี้ที่ปรากฏ

นั้นยังสามารถสรุปได้ว่าโรงแรมเกือบทั้งหมดในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนรอบข้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการดูแลและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงแรม สิ่งแวดล้อมล้อมข้าง สภาพทางสังคม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่ดี

การจัดการด้านพลังงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินกิจการโรงแรม เพราะการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย เป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมที่เพิ่มสูงขึ้น และการใช้พลังงานอย่างมากมายังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ปัญหาโลกร้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการจัดการด้านพลังงานที่ดีและเหมาะสมไม่เพียงแต่จะทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงแรมลดลงแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถลดความรุนแรงของการเกิดปัญหาโลกร้อนได้ จากการศึกษาด้านพลังงานสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

โรงแรมทั้งหมดในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าร้อยละ 95.84 ของโรงแรมประเภทที่ 1 และร้อยละ 100 ของประเภทที่ 2 ไม่ได้เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 เนื่องจากมีการใช้พลังงานรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำให้โรงแรมดังกล่าวไม่ต้องมีการดำเนินการใดๆเพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพในขณะที่ โรงแรมประเภทอื่นๆ (โรงแรมประเภทที่ 3 และ 4) จำนวน 3 แห่ง (จากทั้งหมด 6 แห่ง) เป็นโรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ทำให้โรงแรมดังกล่าวต้องมีการจัดการด้านพลังงานเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งหมายถึงโรงแรมต้องจัดให้มีการส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานรูปแบบต่างๆอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพด้วยมาตรการและวิธีการต่าง ๆ และต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานตามวิธีการและมาตรการเหล่านั้นต่อหน่วยงานภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ ทำให้โรงแรมที่อยู่ภายใต้ พรบ. ดังกล่าว มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

และจากการศึกษาพบว่าโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่มีการนำพลังงานทดแทนเช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจากขยะ มาใช้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานเพิ่มเติมให้กับโรงแรม อันเนื่องมาจากการขาดองค์ความรู้ในการจัดการด้านพลังงานของสถานประกอบการ และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เปลี่ยนถ่าย ซ่อมแซม ดูแล และบำรุงรักษาเกี่ยวกับการจัดการพลังงานทดแทนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายรับของสถานประกอบการดังกล่าวเช่นเดียวกับโรงแรมในจังหวัดมหาสารคาม

นอกจากการบำบัดจัดการของเสีย การจัดการขยะ การจัดการพลังงาน และอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆของโรงแรมแล้วพบว่า การจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม เป็นหนึ่งในกลไกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นโรงแรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยหรือโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ ในกลุ่มโรงแรมประเภทที่ 1 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในการศึกษา โรงแรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ได้แก่

มีการปรับปรุง จัดการ หรือตัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสี่ยงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำ เสียไปยังแหล่งน้ำอื่น มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำในโรงแรม มีการจัดให้มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรมและ มีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโอกาสต่างๆ แต่มีโรงแรมเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมมากนัก กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการดูแลการใช้พลังงาน ไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน และไม่มีป้ายณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพสูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม ไม่มีป้ายณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด เป็นต้น ในอนาคตหากไม่มีการดำเนินใดๆทั้งการควบคุมโดยใช้กฎหมาย การสร้างและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงแรมเหล่านี้จะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในชุมชน ถึงแม้ปริมาณของของเสีย เช่น ขยะ หรือน้ำเสียที่เกิดขึ้นอาจมีปริมาณไม่มาก เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก แต่เมื่อผลกระทบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ก็เป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ จากกิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของปัญหาด้านขยะ น้ำเสียรวมทั้งการใช้พลังงาน จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ พนักงาน ประชาชน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-1)

4.2.2 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

ร้านอาหารเป็นแหล่งกำเนิดขยะ น้ำเสีย และอากาศเสียที่สำคัญ การจัดการปัญหาจะอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ที่ร้านอาหารตั้งอยู่ ซึ่งโดยทั่วไปจะอาศัยระบบและกลไกในการกำจัดหรือบำบัดของเสียที่ส่วนกลางจัดให้มีขึ้น หากมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบที่เข้มงวดของหน่วยงานภาครัฐ ก็จะไม่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง จากการศึกษาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของร้านอาหารพบว่า

1) จังหวัดขอนแก่น

ร้านอาหารเกือบทั้งหมดมีการกำจัด ทำลายของเสียที่สำคัญ คือ ขยะและน้ำเสีย ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมโดยอาศัยระบบการกำจัด บำบัดของเสียระบบกลางที่หน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่นในพื้นที่จัดทำขึ้น โดย

ร้านอาหารต้องจัดให้มีระบบรองรับการนำของเสียไปกำจัด หรือบำบัด เช่น ถังขยะ สถานที่รวบรวมขยะ ลำรางหรือท่อระบายน้ำ ซึ่งร้านอาหารส่วนใหญ่ได้จัดให้มีระบบการรองรับเบื้องต้น จากการสำรวจพื้นที่โดยรอบพบว่าขยะที่เกิดขึ้นจะสร้างปัญหาให้กับชุมชนในกรณีที่การเก็บขนไปทำลายของหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกิดปัญหาค้างขึ้น ทำให้ไม่สามารถเก็บขนขยะออกจากแหล่งรวบรวมได้ทันที่ ทำให้เกิดปัญหาขยะกองล้น ส่งกลิ่นเหม็น และทำให้เกิดภาพที่ไม่น่าชวนดู หลายแห่งพบว่าสถานที่รวบรวมขยะอยู่ริมถนนสายหลักหรืออยู่ด้านหน้าของสถานประกอบการร้านอาหาร เมื่อทำการเก็บขนไม่ทันเกิดปัญหาก็ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร

ด้านการอนุรักษ์พลังงานพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงาน แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานทดแทน ในอนาคตร้านอาหารขนาดใหญ่ที่มีเศษอาหารที่เหลือจากการปรุงและการรับประทาน สามารถพิจารณาการนำมูลสัตว์จากชีวภาพเพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงานเสริม ซึ่งจะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานและลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากการสอบถามพบว่าหลายกิจกรรมที่ถูกจัดให้มีขึ้นแล้วส่งผลให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีนั้นมักเกิดขึ้นเพราะเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย หรือเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามหากข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมถูกนำมาบังคับใช้มากขึ้นและเป็นไปอย่างเข้มงวด ก็จะทำให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินกิจการร้านอาหารเกิดขึ้นน้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของร้านอาหารในการแข่งขัน สามารถใช้เป็นจุดขายให้กับการดำเนินธุรกิจเพื่อให้รองรับลูกค้าได้หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

2) จังหวัดมหาสารคาม

ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด โดยแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย และมีปริมาณถังขยะเพียงพอต่อขยะที่เกิดขึ้น รวมถึงมีสถานที่รวบรวมขยะก่อนนำไปกำจัด ด้านการกำจัดขยะของร้านอาหาร ส่วนใหญ่ให้หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในพื้นที่มารับขยะไปกำจัด มีเพียง 1 ร้านที่กำจัดขยะเอง โดยการเผา และฝังในที่ตนเอง ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะมูลฝอยและน้ำเสียทุกชนิดด้วยวิธีที่ถูกหลักสุขาภิบาล มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาลหรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ ผลิต บรรจุหีบห่อ เก็บรักษา ขนส่ง แต่ยังคงพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร รวมถึงป้ายณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชนทั่วไป ลดการใช้หรือใช้ไฟฟ้าและน้ำอย่างประหยัด และไม่มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย

การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหารส่วนใหญ่ พบว่าไม่มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อการบำบัดน้ำเสีย ในขั้นต้น และไม่มีบ่อดักน้ำเสียก่อนนำไปบำบัด และไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำ โดยการบำบัดและระบายน้ำเสียใช้วิธีปล่อยลงรางระบายน้ำเสียหน้าร้าน เพื่อให้ น้ำเสียหรือน้ำที่ผ่าน

การใช้แล้วดังกล่าวไหลไปรวมกับแหล่งรวบรวมน้ำเสียของทางหน่วยงานราชการในพื้นที่ บางส่วนได้ระบาย และบำบัดน้ำเสียโดยการปล่อยลงที่นา พื้นที่ร้าง หรือปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

ร้านอาหารส่วนใหญ่มีถังขยะที่มีปริมาณที่เพียงพอต่อขยะที่เกิดขึ้น มีเพียงส่วนน้อยที่ถังขยะไม่เพียงพอต่อขยะที่เกิดขึ้น แต่การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางโดยการคัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย ก่อนการนำไปกำจัดนั้น ไม่พบการคัดแยกขยะในร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดแต่อย่างใด เนื่องจากการจัดการขยะและการกำจัดขยะที่เกิดขึ้นในร้านและในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดโดยส่วนใหญ่ให้หน่วยงานของรัฐ ซึ่งภาครัฐจะเป็นหน่วยงานในการคัดแยกขยะเพื่อนำไปกำจัดตามประเภทของขยะให้ถูกวิธี โดยหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในพื้นที่มารับขยะไปกำจัด มีเพียงบางส่วนที่กำจัดขยะเอง โดยการเผา และฝังในที่ตนเอง เป็นต้น จึงทำให้ปริมาณขยะที่สะสมของร้านไม่ก่อให้เกิดมลพิษ มลภาวะด้านกลิ่น อันจะส่งผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง

การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหารส่วนใหญ่ พบว่าร้านอาหารไม่มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อการบำบัดน้ำเสียในขั้นต้น และไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัด โดยการจัดการปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นจะใช้วิธีปล่อยลงรางระบายน้ำเสียหน้าร้าน ปล่อยลงที่นา พื้นที่ร้าง โดยที่ไม่พบการบำบัดเบื้องต้น ร้านอาหารส่วนใหญ่ใช้วิธีบำบัดน้ำเสียโดยการปล่อยลงท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมไปยังระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล รองลงมาคือ ปล่อยลงที่นาตนเอง ที่นาหลังร้าน หรือปล่อยลงพื้นดิน และปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด

จากการศึกษาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่ได้มีการส่งเสริม การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นใน โอกาสต่าง ๆ ที่ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น ไม่มีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร รวมถึงป้าย ณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชนทั่วไป ลดการใช้หรือใช้ไฟฟ้าและน้ำอย่างประหยัด อีกทั้งไม่มีการ จัดการมูลฝอยและน้ำเสียทุกชนิดด้วยวิธีที่ถูกหลักสุขาภิบาล ไม่มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย และไม่ได้มีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมา ภายนอก ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้เป็นแรงจูงใจให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการเป็นอย่างยิ่ง (รายละเอียด เพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

ร้านอาหารในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ได้มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด โดยแยกขยะเปียก ขยะ แห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย และมีปริมาณถังขยะเพียงพอต่อขยะที่เกิดขึ้น ด้านการกำจัดขยะของ

ร้านอาหารส่วนใหญ่ให้หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในท้องถิ่นมารับขยะไปกำจัด มีเพียงบางส่วนที่กำจัดขยะเอง โดยการเผา และฝังในที่ตนเอง ร้านอาหารในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะมูลฝอยและน้ำเสียทุกชนิดด้วยวิธีที่ถูกหลักสุขาภิบาล จัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ ผลิต บรรจุหีบห่อ เก็บรักษา ขนส่ง เป็นต้น

การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหารส่วนใหญ่ พบว่าไม่ได้มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อการบำบัดน้ำเสียในขั้นต้น และไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัด โดยการบำบัดและกำจัดน้ำเสียในร้านใช้วิธีปล่อยลงรางระบายน้ำเสียหน้าร้าน ปล่อยลงที่นา พื้นที่ร้าง และร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำ มีเพียงบางร้านเท่านั้นที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย โดยเป็นระบบเติมอากาศ และการเติม EM ก่อนปล่อยน้ำเสียออกสู่ลำรางระบายน้ำ ร้านอาหารส่วนใหญ่ใช้วิธีบำบัดน้ำเสียโดยการปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด รองลงมาคือ ใช้วิธีบำบัดน้ำเสียโดยการปล่อยลงท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมไปยังระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล และมีร้านอาหารเพียง 1 ร้านที่ใช้วิธีบำบัดน้ำเสียโดยการปล่อยลงที่นาตนเอง ที่นาหลังร้าน หรือปล่อยลงพื้นดิน

จากการศึกษาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่มีการจัดให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ ที่ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการผลิต บรรจุหีบห่อ เก็บรักษา ขนส่ง มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการ ในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย และมีการจัดสถานที่ให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียนอากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย รวมถึงมีการปรับปรุงจัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสี่ยงจากการทำกิจกรรมต่างๆ ออกมาภายนอก แต่ยังพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่มีป้ายรณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชนทั่วไป ลดการใช้ หรือใช้ไฟฟ้าและน้ำอย่างประหยัด อีกทั้งไม่มีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร และไม่มี การนำน้ำที่ผ่านการบำบัดเบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-2)

4.2.3 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านขายของฝากของที่ระลึก

1) จังหวัดขอนแก่น

ร้านค้าในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วร้านดังกล่าวเป็นร้านที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่รับมาจากชุมชน หรือสถานประกอบการที่ดำเนินการผลิตสินค้า โดยที่ร้านค้า หรือรายขายของฝากของที่ระลึกดังกล่าวไม่ได้ดำเนินการผลิตสินค้าเอง ดังนั้น มาตรฐานโดยส่วนใหญ่ที่ปรากฏจึงเป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เป็นารรับรองจากแหล่งผลิต ได้แก่ GMP โรงงานผลิต ขนม

ไทยดีเด่น ออย. และเซลล์ชวนชิม เป็นต้น แต่ยังมีร้านบางส่วนที่ผลิตและจัดจำหน่ายเอง จึงได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าดังกล่าว

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึกส่วนใหญ่พบว่ากิจกรรมของร้านเองนั้นไม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่ประเด็นของการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นจุดขายหรือจุดดึงดูดหนึ่งที่สำคัญที่สามารถเพิ่มโอกาส หรือศักยภาพในการแข่งขันได้ ผลการสำรวจพบว่าร้านขายของที่ระลึกส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้ายเครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อกางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าต่าง ๆ ซึ่งลักษณะทางด้านกายภาพของสินค้า และการจำหน่ายสินค้าประเภทนี้ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

2) จังหวัดมหาสารคาม

ร้านค้าส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากร้านค้าไม่ได้มีการผลิตสินค้าเหล่านั้น แต่เป็นการรับสินค้าจากตัวแทนผู้ผลิตสินค้ามาจัดจำหน่าย ซึ่งสินค้าเหล่านั้นได้รับการรับรองมาตรฐานต่างๆ เช่น GMP โรงงานผลิต ขนมไทยดีเด่น ออย. ขณะที่มียี่ห้อจำนวน 21 ร้านที่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านต่างๆ เนื่องจากเป็นผู้ผลิตสินค้าเอง ซึ่งมาตรฐานต่าง ได้แก่ GMP โรงงานผลิต ขนมไทยดีเด่น ออย. เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีการเพิ่มศักยภาพให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีใบรับรอง และรางวัลต่างๆ เพื่อช่วยให้ได้รับความนิยมในการเข้ามาเลือกซื้อของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึกส่วนใหญ่พบว่ากิจกรรมของร้านเองนั้นไม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่ประเด็นของการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นจุดขายหรือจุดดึงดูดหนึ่งที่สำคัญที่สามารถเพิ่มโอกาส หรือศักยภาพในการแข่งขันได้ ผลการสำรวจพบว่าร้านขายของที่ระลึกส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อกางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าต่าง ๆ ซึ่งลักษณะทางด้านกายภาพของสินค้า และการจำหน่ายสินค้าประเภทนี้ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

ร้านค้าทั้งหมดไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือใบรับรอง และรางวัลต่าง ๆ เนื่องจากเนื่องจากร้านค้าไม่ได้มีการผลิตสินค้าเหล่านั้น แต่เป็นการรับสินค้าจากตัวแทนผู้ผลิตสินค้ามาจัดจำหน่าย แต่อย่างไรก็ตามควรมีการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพ เพื่อที่จะให้มีมาตรฐาน ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านต่าง ๆ ได้แก่ OTOP 4 ดาว มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มอก. สถานประกอบการดีเด่นคุ้มครองผู้บริโภค GMP ฮาラル และ ออย. และอื่นๆ ต่อไป

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึกส่วนใหญ่พบว่ากิจกรรมของร้านเองนั้นไม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่ประเด็นของการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นจุดขายหรือจุดดึงดูดหนึ่งที่สำคัญที่สามารถเพิ่มโอกาส หรือศักยภาพในการแข่งขันได้

ผลการสำรวจพบว่าร้านขายของที่ระลึกส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อกางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าต่าง ๆ ซึ่งลักษณะทางด้านกายภาพของสินค้า และการจำหน่ายสินค้าประเภทนี้ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

ร้านค้าส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านต่างๆ ได้แก่ OTOP 4 ดาว มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มอก. สถานประกอบการดีเด่นคุ้มครองผู้บริโภค GMP ฮาラル และ ออย. เป็นต้น มีเพียงบางส่วนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือใบรับรอง และรับรางวัลต่าง ๆ เนื่องจากร้านค้าไม่ได้มีการผลิตสินค้าเหล่านั้น แต่เป็นการรับสินค้าจากตัวแทนผู้ผลิตสินค้ามาจัดจำหน่าย

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึกส่วนใหญ่พบว่ากิจกรรมของร้านเองนั้น ไม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่ประเด็นของการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นจุดขายหรือจุดดึงดูดหนึ่งที่สำคัญที่สามารถเพิ่มโอกาส หรือศักยภาพในการแข่งขันได้ ผลการสำรวจพบว่าร้านขายของที่ระลึกส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้ายเครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าต่าง ๆ ซึ่งลักษณะทางด้านกายภาพของสินค้า และการจำหน่ายสินค้าประเภทนี้ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-3)

4.2.4 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

1) จังหวัดขอนแก่น

ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทนำเที่ยว ทั้งหมดมีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม

รายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม บริษัทนำเที่ยว มีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่าบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น มีการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่นๆ ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง ในขณะที่มี 1 แนวปฏิบัติที่บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีการนำมาปฏิบัติ ได้แก่ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจ

นำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

2) จังหวัดมหาสารคาม

ในส่วนของการรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้สำหรับด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 9 รายการแสดงถึงการรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจ เช่น มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม เช่น มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม

องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าบริษัทนำเที่ยวทั้งหมดมีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่ดีในการเป็นธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ผู้ประกอบการ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและปณิธานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น) มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่น ๆ เป็นต้น และลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทนำเที่ยว มี 6 รายการ แสดงถึงการรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจ เช่น มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดย

ยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม

องค์กรมีการนำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง องค์กรมีสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกิจกรรมและรายการนำเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบทางด้านลบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ และท้องถิ่น มีรายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ผู้ประกอบการ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนใน ระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและปณิธานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น) มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่น ๆ เป็นต้น และลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทนำเที่ยว มี 5 รายการ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจ เช่น มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม

องค์กรมีการนำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง องค์กรมีสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกิจกรรมและรายการนำเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบทางด้านลบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ และท้องถิ่น มีรายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น และ 4 รายการ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจ เช่น องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อ เป็นต้น

การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่าบริษัทนำเที่ยวทั้งหมดมีการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและปณิธานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น) มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่น ๆ เป็นต้น และลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-4)

4.2.5 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจคมนาคม

1) จังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจด้านการคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดขอนแก่น ชี้ให้เห็นว่า สถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ไม่มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพบว่าแนวปฏิบัติที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ เช่น มีการมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ มีพนักงานที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน มีการใช้รถยนต์/เรือ/เครื่องบิน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของบริษัท สนับสนุนการดำเนินโครงการของชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม จ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความพยายามใช้พลังงานทดแทนบนยานพาหนะให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ มีเพียงแนวปฏิบัติที่ดีส่วนน้อยที่สถานประกอบการส่วนใหญ่ดำเนินการ เช่น มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ มีการหมั่นตรวจซ่อมบำรุงเครื่องยนต์เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้พลังงานน้อยที่สุด เป็นต้น

เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและโอกาสในการดำเนินธุรกิจและเตรียมความพร้อมในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งประเด็นทางสิ่งแวดล้อมอาจถูกนำมาเป็นข้อกำหนดหรือแรงจูงใจในดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดขอนแก่นจำเป็นต้องพิจารณาการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของการบริการให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะใน

ประเด็นที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ การมีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่ดีมากที่สุดไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของการบริการเนื่องจากเป็นธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแล้ว ยังมีผลต่อการลดต้นทุนด้านพลังงานของสถานประกอบการลงด้วย (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

2) จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจด้านการคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดมหาสารคาม ชี้ให้เห็นว่า สถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพบว่ามี 9 แนวทางปฏิบัติที่ดี จาก 16 แนวทางที่ทั้งหมดของสถานประกอบการมีการดำเนินการ เช่น มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ มีความพยายามใช้พลังงานทดแทนบนยานพาหนะให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ มีพนักงานขับรถ/ขับเรือ/เครื่องบิน ที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน มีการใช้ยานพาหนะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของบริษัท สนับสนุนการดำเนินโครงการของชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม จ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมมีข้อห้ามสำหรับนักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะและของเสียออกนอกยานพาหนะขณะเดินทาง เป็นต้น

ในขณะที่พบว่ามีแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สถานประกอบการบางส่วนในจังหวัดมหาสารคามยังไม่มีดำเนินการ มีจำนวน 8 แนวทาง เช่น การมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ มีพนักงานที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน การใช้ยานพาหนะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของบริษัทสนับสนุนการดำเนินโครงการของชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม การจ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการนำน้ำเสีย/น้ำทิ้งนำกลับมาบำบัดเพื่อใช้ในการซักล้าง ทำความสะอาดยานพาหนะ หากมีการส่งเสริมให้มีการนำมาแนวทางปฏิบัติดังกล่าวเหล่านี้มาปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึงในสถานประกอบการ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแล้ว ยังมีผลต่อการลดต้นทุนด้านของสถานประกอบการลงด้วย (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

3) จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจด้านการคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดร้อยเอ็ด ชี้ให้เห็นว่า สถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่ยังไม่มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพบว่ามีเพียง 5 แนวทางปฏิบัติ จาก 16 แนวทาง ส่วนใหญ่สถานประกอบการมีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติในข้อปฏิบัติดังกล่าว เช่น มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ มีการหมั่นตรวจสอบบำรุง

เครื่องยนต์ เป็นต้น ในขณะที่อีก 11 แนวปฏิบัติ สถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้นำมาปฏิบัติเลย เช่น ไม่มีการตรวจวัดการใช้น้ำและไม่มีการลดปริมาณการใช้น้ำบนยานพาหนะ ไม่มีการเลือกซื้อยานพาหนะ ที่มีการใช้เชื้อเพลิง/พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ ที่สามารถใช้พลังงานชีวภาพได้ ไม่มีพนักงานขับรถที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน ไม่มีการใช้รถยนต์/เรือ/เครื่องบิน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของบริษัทสนับสนุนการดำเนินโครงการของชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ ไม่มีจ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ รักษาสิ่งแวดล้อมควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบการต่างๆ ได้มีการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาในด้านต่างๆต่อไป (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

4) จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจด้านการคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ชี้ให้เห็นว่า สถานประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพบว่ามี 9 แนวทางปฏิบัติที่ดีๆ จาก 16 แนวทางที่ทั้งหมดของสถานประกอบการมีการดำเนินการ เช่น มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะในรูปแบบต่างๆ มีการตรวจวัดการใช้น้ำและมีมาตรการลดปริมาณการใช้น้ำบนยานพาหนะ การมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ มีการจ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และมีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น การที่สถานประกอบการส่วนใหญ่ดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่ดีเหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะทำให้สถานประกอบการลดต้นทุนทางด้านพลังงานลงแล้ว ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเมื่อมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินธุรกิจ

ในขณะที่พบว่าแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สถานประกอบการในจังหวัดกาฬสินธุ์มีการดำเนินการน้อย ได้แก่ มีพนักงานที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน มีความพยายามใช้พลังงานทดแทนบนยานพาหนะให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และการนำน้ำเสีย/น้ำทิ้งนำกลับมาบำบัดเพื่อใช้ในการซักล้าง ทำความสะอาดยานพาหนะ หากประเด็นต่างๆเหล่านี้ได้ถูกนำมาปฏิบัติอย่างทั่วถึงในสถานประกอบการ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแล้ว ยังมีผลต่อการลดต้นทุนด้านพลังงานของสถานประกอบการลงด้วย (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก ค-5)

4.3 ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทต่างๆในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทำให้ได้ข้อเสนอเพื่อการพัฒนา ปรับปรุง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ธุรกิจสามารถรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคตในการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ข้อเสนอเพื่อการพัฒนา มีดังนี้

4.3.1 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก

1) บริเวณชานเมือง หรือนอกเขตเมือง หรือย่านธุรกิจนอกเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงแรมที่ให้บริการห้องพักอย่างเดียวยังตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก (จำนวนมากกว่าโรงแรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ) แต่พบว่าโรงแรมเหล่านี้มีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐาน ถึงแม้ว่าการให้บริการและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานจะคล้ายคลึงกับโรงแรมขนาดเล็กในเขตเมือง คือ จัดให้มีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมจานดาวเทียมไว้บริการลูกค้า แต่ด้วยทำเลที่ตั้ง และลักษณะของการให้บริการที่เป็นแบบโรงแรมมาตรฐาน ทำให้โรงแรมไม่เหมาะกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งที่มาเดี่ยวหรือเป็นหมู่คณะ แต่ก็พบว่ายังมีโรงแรมขนาดเล็กบางแห่งที่ปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐาน แต่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นโรงแรม/รีสอร์ท หรือที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการจัดสถานที่ด้านกายภาพ และการอำนวยความสะดวกต่างๆ มีมาตรฐานและลักษณะที่ใกล้เคียงกับโรงแรมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งในอนาคตหากโรงแรมเหล่านี้พัฒนารูปแบบการให้บริการให้ดีขึ้นก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้มากยิ่งขึ้น

2) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานในโรงแรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงแรมขนาดเล็กที่ให้บริการเฉพาะห้องพักอย่างเดียวในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลางมีปัญหาในเรื่องของการมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จำนวนน้อย บางแห่งไม่มีเลย ทำให้ไม่มีความสนใจที่จะทำการประชาสัมพันธ์ให้โรงแรมเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ คงทำเพียงแต่รองรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศเท่านั้น เพื่อเป็นการยกระดับการให้บริการสามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน หรือการรับพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3) ถึงแม้ว่าโรงแรมส่วนใหญ่จะมีการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือกฎหมายที่หน่วยงานในพื้นที่กำหนด และไม่พบว่าการดำเนินกิจการของโรงแรมในพื้นที่ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นในพื้นที่ แต่หากโรงแรมต่างๆ ขอรับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ จะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพิ่มจุดขายและสร้างแรงดึงดูดใจให้แก่ลูกค้าที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันพบว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมขึ้นพื้นฐานของโรงแรมต่างๆ เป็นไปตามข้อกำหนด ดังนั้นเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอาจทำให้ช่วงต้นของการดำเนินการต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นระบบและปฏิบัติตาม และติดตามผลเพื่อประเมินและปรับปรุงอย่างเข้มงวด และเมื่อได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วก็จะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่โอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นได้

4.3.2 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

ในขณะที่สถานประกอบการร้านอาหารสามารถที่จะเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้หากได้รับการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ตลาดได้รุ่งเป็นหนึ่งในสถานที่จำหน่ายอาหารที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ เพราะเป็นสถานที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่นั้น ๆ แต่พบว่าร้านอาหารในตลาดได้รุ่งหลายแห่งไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหารได้ครบทุกข้อ ดังนั้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลต้องมีการตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินกิจการร้านขายอาหารเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าซึ่งหมายรวมถึงนักท่องเที่ยว และเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ ต่อไป

2) ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำในปัจจุบันเกิดขึ้นเพราะเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย หรือเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจเป็นหลัก โดยปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่เกิดขึ้นได้แก่ ปัญหาขยะ และน้ำเสีย ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การที่ขยะไม่ได้รับการกำจัดได้อย่างทันท่วงทีทำให้มีขยะกองทิ้งในบริเวณใกล้เคียง โดยพบว่าหลายแห่งสถานที่รวบรวมขยะอยู่ริมถนนสายหลัก หรืออยู่ด้านหน้าของสถานประกอบการร้านอาหาร นำมาซึ่งปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน และการทำให้ทัศนียภาพของเมืองถูกทำลายไป ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นให้เห็นได้บ่อยครั้งและทั่วไป ส่วนหนึ่งของปัญหาอาจไม่ได้เกิดจากสถานประกอบการเอง แต่เกิดจากระบบการจัดการของเสียของส่วนกลางที่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกิดปัญหา หรือทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานประกอบการร้านอาหารในหลายพื้นที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในชุมชน ดังนั้นไม่เพียงแต่สถานประกอบการร้านอาหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นภายในร้านเท่านั้น แต่หน่วยงานภาครัฐต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการรองรับและจัดการของเสียด้วย เพราะหากข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมถูกนำมาบังคับใช้มากขึ้นและเป็นไปอย่างเข้มงวด ก็จะทำให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินกิจการร้านอาหารเกิดขึ้นน้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของร้านอาหารในการแข่งขัน สามารถใช้เป็นจุดขายให้กับการดำเนินธุรกิจเพื่อให้รองรับลูกค้าได้หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.3.3 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก

ถึงแม้ว่าธุรกิจร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกจะมีศักยภาพที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างดีในปัจจุบัน ทั้งในด้านจำนวนร้านที่ให้บริการ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ราคาสินค้า หากได้รับการพัฒนาในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้

1) ถึงแม้ว่าสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในปัจจุบันจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่หากมีการจำหน่ายสินค้าประจำถิ่นที่เป็นสินค้าที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดของ “ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green product)” เช่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้สารพิษที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้อีก เป็นผลิตภัณฑ์ที่อนุรักษ์พลังงานธรรมชาติ ผลิตแล้วต้องไม่เปลืองพลังงาน เริ่มตั้งแต่การผลิต การใช้ ไปถึงการสิ้นสภาพ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภาชนะหีบห่อที่น้อยที่สุด การออกแบบกล่องหรือหีบห่อบรรจุต้องไม่ฟุ่มเฟือย เป็นต้น (สันทนา อมรไชย, 2552) แล้วนำเสนอหรือประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างชาติได้รับทราบด้วยช่องทางต่างๆที่นักท่องเที่ยวสามารถรับทราบ หรือเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

2) ถึงแม้สินค้าที่จำหน่ายในร้านจะมีความหลากหลาย แต่ก็ยังพบว่าร้านค้าส่วนใหญ่จะจำหน่ายสินค้าที่มีความคล้ายคลึงกัน หรือเป็นประเภทเดียวกัน หากมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง วัตถุดิบที่นำมาใช้ ฯลฯ เพื่อทำให้เกิดจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ มีความแปลก แตกต่าง ก็จะเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและดำเนินธุรกิจได้อย่างประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4.3.4 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

ถึงแม้ว่าธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางจะยังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่รองรับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ อย่างไรก็ตามพบว่าหากได้รับการพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1) ส่วนใหญ่การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีในปัจจุบันมีลักษณะนำนักท่องเที่ยวในพื้นที่ออกไปยังแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่น ๆ หรือประเทศอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้สูญเสียโอกาสในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เติบโตได้ ดังนั้นบริษัทนำเที่ยวควรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเส้นทาง รูปแบบ หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้มีความน่าสนใจ มีเอกลักษณ์ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นเข้ามาท่องเที่ยวและพักค้างคืนในพื้นที่มากกว่าที่จะเป็นเพียงจุดเดินทางผ่าน ก็จะเป็นการพัฒนาให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเติบโตและขยายตัวได้ดียิ่งขึ้น

2) ในขณะเดียวกันบริษัทนำเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทั้งในภูมิภาค หรือไปยังประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวในภูมิภาคให้ดียิ่งขึ้น

3) ถึงแม้ว่าในการดำเนินธุรกิจของบริษัทนำเที่ยวเองนั้นส่วนใหญ่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก แต่ย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่าการท่องเที่ยวอย่างไม่ถูกวิธี หรือการท่องเที่ยวอย่างไร้จิตสำนึกเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นบริษัทนำเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการจัดโปรแกรมนำเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การให้ความรู้ แนะนำ หรืออธิบายถึงข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในการท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการเพิ่มโอกาสในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจให้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4.3.5 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจคมนาคมขนส่ง

การให้บริการที่เพียงพอ ครอบคลุมพื้นที่ คุณภาพของการให้บริการดี ตรงต่อเวลา และมีความปลอดภัยสูง เป็นแรงดึงดูดสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการ การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้ลูกค้ามีทางเลือกในการใช้บริการมากนัก เนื่องจากเส้นทางและจำนวนผู้ประกอบการที่จะสามารถดำเนินธุรกิจได้ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐก่อน และเนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีความผูกขาดค่อนข้างสูง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ จำนวนยานพาหนะและจำนวนเส้นทางจึงไม่ปัญหาเท่ากับคุณภาพของการให้บริการ ประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นมีดังนี้

1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเปิดให้บริการการคมนาคมทั้งทางบก และทางอากาศ เพื่อการเดินทางไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยให้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันพบว่าเส้นทางการบินระหว่างประเทศที่มีในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางนั้นพบว่ามีเพียง 1 เส้นทาง และ 1 สายการบินเท่านั้นที่ดำเนินการ ซึ่งเปิดให้บริการเมื่อปลายปี 2555 แต่จนถึงขณะนี้พบว่ามีเที่ยวบินที่ให้บริการแล้วเพียง 1 เที่ยวบินในวันเปิดตัว จากการสอบถามพบว่าสายการบินยังคงดำเนินการอยู่ เพียงแต่อยู่ในช่วงการปรับปรุงเวลาและเส้นทางการบิน เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ในขณะที่การคมนาคมทางบกพบที่มีการให้บริการรถโดยสารประจำทางจากเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มายังจังหวัดขอนแก่น แต่เป็นการดำเนินกิจการของประเทศลาว หากมีจำนวนรถ จำนวนสายการบิน จำนวนเส้นทางที่หลากหลายขึ้น ก็จะเป็นการเพิ่มความสะดวกและเพิ่มขีดความสามารถในการกระจายนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่างในภูมิภาคได้เป็นอย่างดี

2) การศึกษาพบว่าในยานพาหนะของผู้สถานประกอบการบางส่วนขาดอุปกรณ์ป้องกันภัย อุปกรณ์ช่วยชีวิต หรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ ซึ่งถือเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องมีประจำยานพาหนะ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความไม่ไว้วางใจในบริการของสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ และมีมาตรการ เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังในด้านอุบัติเหตุ และเฝ้าระวังสุขภาพของผู้ใช้บริการต่อไป

3) ยังมีผู้ประกอบการบางส่วนที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการที่ยานพาหนะที่นำมาให้บริการต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตของผู้ใช้บริการ ถึงแม้จะเป็นส่วนน้อย แต่เนื่องจากมีความสำคัญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องเข้มงวดในการติดตามตรวจสอบ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ

4) พนักงานที่ให้บริการส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ควรมีการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษของพนักงานผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างชาติได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสถานประกอบการเอง บริษัท และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเข้ามาสนับสนุนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา โดยการให้ความรู้ เพิ่มเติมทักษะ เบื้องต้นเพื่อให้พนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนต่างๆของหน่วยงาน สามารถติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

5) ในยุคที่กระแสการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำลังได้รับความนิยม เพื่อเปิดโอกาสในการแข่งขันให้สามารถรองรับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น ผู้ประกอบการด้านคมนาคมขนส่งต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแนวนี้ โดยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น สร้างจุดขายเรื่องการเดินทางที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ (Low carbon travel) โดยการเลือกใช้เชื้อเพลิงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เลือกใช้ยานพาหนะที่ประหยัดพลังงาน หรือการใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

5.1.1 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก

อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีสถานประกอบการด้านโรงแรม/ที่พัก เพื่อให้บริการที่มีความหลากหลายทั้งในด้านจำนวนที่ให้บริการ และคุณภาพของการบริการ ที่พักประเภทที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมนั้นส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในเขตเทศบาลเมือง/เทศบาลนคร หรือในย่านธุรกิจ โดยพบว่าที่พักในเมืองเหล่านี้มีการบริหารจัดการ การให้บริการที่ดี มีจำนวนห้องพักที่เพียงพอต่อการให้บริการ โดยพบว่าจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในการให้บริการมากที่สุด และสามารถเป็นจุดศูนย์กลางด้านที่พักได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถพักผ่อนเพื่อเริ่มต้นเดินทางไปยังจังหวัดอื่นๆ ทั้งในภูมิภาคในประเทศ หรือต่างประเทศได้อย่างสะดวก จุดเด่นของสถานประกอบการด้านที่พักโรงแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ที่พักที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ ที่มีความสะดวกสบายในการเดินทางไปยังที่ต่างๆ ได้ ทั้งการเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งที่ให้บริการอื่นๆ เช่น ตลาด ร้านอาหาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงโรงแรมต่าง ๆ นั้น มีเส้นทางและระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงได้หลากหลายวิธี ในจังหวัดที่มีสนามบินให้บริการ โรงแรมหลายแห่งในพื้นที่จัดให้มีบริการรับส่งระหว่างสนามบินและโรงแรมเพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่บริการรถรับจ้างประเภทต่างๆ มีรองรับการเข้าถึงโรงแรมต่างๆ ได้อย่างสะดวก

2) ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ไม่อยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ พบว่าโรงแรมที่พักขนาดเล็ก (รีสอร์ต) กระจายตัวอยู่ในพื้นที่นั้นๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว แต่ปริมาณยังไม่มากนัก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลจากเขตเมืองมากนัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะเดินทางเข้ามาพักค้างคืนในเขตเมือง/ย่านธุรกิจที่มีความสะดวกสบายมากกว่า

3) สถานประกอบการประเภทโรงแรมส่วนใหญ่สามารถเปิดให้จองห้องพักได้หลากหลายวิธี มีบางส่วนที่มีเว็บไซต์ที่นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของที่พัก และการเปิดจอง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

4) โรงแรมขนาดใหญ่ที่อยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

5) ระดับราคาห้องพักของโรงแรมมีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพของที่พัก ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทางเลือกในการพิจารณาเลือกเข้าพักบริการได้หลากหลายขึ้น โดยมีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (120 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 6,000 บาทต่อคืน ห้องพักที่ให้บริการราคาไม่เกิน 500 บาทนั้นส่วนใหญ่มักมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมสัญญาณดาวเทียม ให้บริการอย่างครบถ้วน ในขณะที่โรงแรมที่มีค่าห้องพักห้องพักสูง มีสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษและบริการเสริมให้บริการ เช่น สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย บริการซักรีดเสื้อผ้า เป็นต้น ประมาณครึ่งหนึ่งของโรงแรมทุกประเภทมีการให้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรี

6) โรงแรมหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีศักยภาพในการให้บริการห้องประชุมสัมมนา ทั้งสำหรับหน่วยงานในพื้นที่ ในภูมิภาค หรือระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดขอนแก่นได้ยกระดับขึ้นเป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา MICE City ถือเป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นให้สถานประกอบการโรงแรมขนาดกลาง ขนาดเล็กในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียงต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเข้ามาให้บริการของลูกค้าในระดับต่างๆที่มากขึ้น

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดกลุ่มและประเภทของโรงแรม และเป็นหนึ่งในจุดขายสำคัญของสถานประกอบการประเภทโรงแรม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นกลไกที่อยู่ภายใต้การบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเป็นกิจกรรมที่ทางโรงแรมเลือกทำโดยสมัครใจ โดยผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งที่ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลดีต่อการลดต้นทุนในการบริหารจัดการของโรงแรม ในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่างๆอย่างยั่งยืน ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่จะเกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรมจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การศึกษาพบว่า

1) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการโรงแรมส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายในพื้นที่ ทำให้ในปัจจุบันพบว่าโรงแรมไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีโรงแรมบางส่วนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ เพื่อแสดงถึงการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าโรงแรมหลายแห่งจะไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ แต่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับ กติกา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน ทำให้โรงแรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือชุมชนต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างดี

2) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดพื้นฐานที่สถานประกอบการต้องทำภายใต้กฎหมาย หรือข้อกำหนดต่างๆ โดยทั้งหมดจะใช้กลไก หรือระบบ ในการกำกับและ

บำบัดของเสียหลัก (ขยะ และน้ำเสีย) ส่วนกลางของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จัดให้มีขึ้นอันได้แก่ระบบกำจัดขยะและน้ำเสียของเทศบาล โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดปัญหาขยะ น้ำเสียและอากาศเสียที่ส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงน้อยมาก และพบว่าไม่มีข้อร้องเรียนใดๆจากชุมชนในพื้นที่โดยรอบสถานประกอบการในเรื่องของการทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน

3) โรงแรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดให้มีพื้นที่สีเขียวทั้งภายในและภายนอกโรงแรม เช่น การจัดแต่งพื้นที่ภายในด้วยไม้กระถางประเภทต่างๆ การจัดสวนหย่อมขนาดเล็กภายในโรงแรม แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของพื้นที่

4) ร้อยละ 30 ของโรงแรมที่ให้บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เป็นอาคารควบคุมภายใต้ พรบ.การส่งเสริมอนุรักษ์ พลังงาน พ.ศ. 2535 ภายใต้กฎหมายนี้ โรงแรมต้องทำการอนุรักษ์พลังงานภายในโรงแรมตามข้อกำหนดพร้อมทั้งต้องมีการรายงานผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้มั่นใจได้ว่าการใช้พลังงานภายในโรงแรมจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพบว่าโรงแรมบางแห่งมีการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนในบางส่วนของกิจการของสถานประกอบการ เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่มีแนวโน้มที่จะเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยังช่วยลดต้นทุนด้านพลังงานของสถานประกอบการลงได้

5) จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม ถือว่าเป็นจังหวัดที่สถานประกอบการประเภทโรงแรมมีการดำเนินธุรกิจที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาก เพราะนอกจากจะมีการกำหนดมาตรการและดำเนินการในการจัดการของเสียให้เป็นไปตามข้อกำหนด หรือกฎหมายแล้วนั้นยังมีการดำเนินกิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมให้เกิดการลดของเสีย ลดการใช้พลังงาน รวมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้โรงแรมดำเนินธุรกิจอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6) จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่พบว่าการดำเนินธุรกิจโรงแรมมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โรงแรมทั้งหมดมีระบบการคัดแยกขยะ และระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นก่อนที่ของเสียทั้ง 2 ประเภทจะเข้าสู่ระบบบำบัดของเสียกลางของเทศบาล นอกจากนั้นโรงแรมทั้งหมดมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมให้เกิดการลดของเสีย ลดการใช้พลังงาน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7) จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีการดำเนินกิจการที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากการดำเนินการภายใต้กฎหมายเพื่อจัดการของเสียที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของโรงแรมแล้ว โรงแรมส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับที่น้อยมาก นอกจากนั้นยังไม่มีระบบการคัดแยกขยะ และไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น ไม่มีโรงแรมใดเป็นอาคารควบคุมภายใต้กฎหมายอนุรักษ์พลังงาน และไม่มีกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานด้วย

5.1.2 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีสถานประกอบการด้านอาหารที่หลากหลายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จุดเด่นของร้านอาหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีดังต่อไปนี้

1) มีร้านอาหารให้บริการหลากหลายประเภท ได้แก่ ร้านอาหารประเภทต่างๆ (อาหารไทย ร้านอาหารจีน อาหารญี่ปุ่น อาหารเวียดนาม อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น อาหารจานเดียว อาหารตามสั่ง เป็นต้น) ภัตตาคาร ศูนย์อาหาร/ตลาดขายอาหาร/ตลาดโต้รุ่ง ร้านอาหารในโรงแรม แผงลอยจำหน่ายอาหาร และร้านอาหารทานด่วน (Quick meal/fast food) โดยร้านอาหารกระจายอยู่ทั่วไป และมีปริมาณมากในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในหลายลักษณะ และที่มีความต้องการแตกต่างกันไป

2) ในเขตเมือง เทศบาล หรือย่านธุรกิจ มีร้านอาหารให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งที่มาเป็นกลุ่มขนาดเล็ก หรือมาเดี่ยว โดยสามารถเลือกเข้าใช้บริการร้านอาหารได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งโดยการเดินเท้าในระยะทางที่ไม่ไกล การใช้บริการรถแท็กซี่ บริการขนส่งสาธารณะ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะก็มีร้านอาหารที่สามารถรองรับกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มากกว่า 100 คนขึ้นไป จำนวนหลายร้าน ถือว่ามีความหลากหลายให้กับนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการ

3) ร้านอาหารมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับที่แตกต่างกันไป นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะส่วนใหญ่จะมีมัคคุเทศก์มาด้วย ทำให้ไม่ค่อยมีปัญหาในการเข้ามาใช้บริการ ในขณะที่ร้านอาหารขนาดเล็กบางส่วนที่อยู่ในเขตเมือง ย่านธุรกิจ หรือแหล่งท่องเที่ยวจะจัดให้มีเมนูที่มีรูปภาพอาหาร หรือรายชื่ออาหารพร้อมคำอธิบายง่ายๆที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้สามารถสื่อสารกับลูกค้าชาวต่างชาติได้

4) ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการแสดงว่าได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสุขาภิบาลร้านอาหาร โดยพบว่ามาตรฐานร้านอาหารได้รับคือ มาตรฐานของอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Good Place Best Food) ซึ่งเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับลูกค้าในการเลือกใช้บริการ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดจากสถานประกอบการประเภทร้านอาหาร ได้แก่ ขยะ และน้ำเสีย ร้านอาหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางส่วนใหญ่มีการแสดงการรับการรับรองมาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหารต่างๆ เช่น มาตรฐาน “อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste)” มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Clean Place Best Food) มาตรฐานเมนูสุขภาพ มาตรฐานคนไทยใช้ช้อนกลาง มาตรฐานมือสะอาดปราศจากโรค มาตรฐานเกณฑ์วัตถุอันตรายจากสารปนเปื้อน มาตรฐานส่วนผสมมาตรฐาน เป็นต้น การได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นหนึ่งในกลไกของหน่วยงานภาครัฐเพื่อที่จะควบคุมให้เกิดผลดีต่อสุขภาพอนามัยของนักท่องเที่ยว จากการบริโภคอาหารตามร้านอาหารนอกบ้าน ในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการด้วย การศึกษาพบว่า

1) ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีการคัดแยกขยะก่อนเข้าสู่ระบบการกำจัดขยะส่วนกลางของเทศบาล โดยแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะของส่วนกลาง และสามารถนำขยะที่แยกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบ

ต่างๆ ได้ แต่ร้านอาหารส่วนใหญ่ในจังหวัดร้อยเอ็ดไม่มีการแยกประเภทขยะ มีเพียงแต่การเก็บรวบรวมขยะ เพื่อนำเข้าสู่ระบบกำจัดของส่วนกลางเท่านั้น

2) ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น (บ่อดักไขมัน บ่อดักน้ำเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำ) ก่อนปล่อยลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำรางระบายน้ำเสียของระบบน้ำเสียส่วนกลาง ทำให้สามารถลดและป้องกันการเกิดปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ได้ จากทั้ง 4 จังหวัดในพื้นที่พบว่าร้านอาหารในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีการจัดการน้ำเสียที่ดี มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น ในขณะที่ร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้งหมดไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นเลย

3) ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการติดตั้งเครื่องดูดอากาศ เพื่อช่วยลดปัญหาคันและฝุ่นที่เกิดจากการประกอบอาหาร

4) นอกจากการจัดการขยะ น้ำเสีย และอากาศ ที่เป็นไปตามระเบียบ ข้อกำหนด และกฎหมายของพื้นที่แล้วพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณขยะ ลดการใช้พลังงาน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้สถานประกอบการมีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้ค่อนข้างน้อย

5) ร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ดมีมาตรฐานการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับ 3 จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ถึงแม้ว่าของเสียหลักจะมีการจัดการโดยระบบของส่วนกลาง แต่ก็พบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการแยกประเภทขยะ การจัดทำบ่อดักไขมัน หรือในการให้บริการลูกค้า มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยมาก นั้นหมายถึง หมายระบบบำบัดจัดกลางของเสียส่วนกลาง เกิดปัญหา หรือมีประสิทธิภาพต่ำ ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้

5.1.3 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก

ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยส่วนมากตั้งอยู่ในเขตเมือง ย่านธุรกิจ หรือในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว มีจุดเด่นที่ช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างประสบความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1) มีการจำหน่ายสินค้ามากมายหลายประเภท โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง หรือผลิตภัณฑ์ที่มีเฉพาะในพื้นที่นั้นๆ และส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าพื้นเมือง เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักสาน เครื่องประดับ อาหารประจำถิ่น ขนมขบเคี้ยว เป็นต้น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นจุดขายที่สำคัญ และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากชุมชนในพื้นที่ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ และพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนได้

2) ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง สามารถเดินทางเพื่อเข้าถึงร้านได้อย่างสะดวกหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นรถส่วนตัว หรือบริการขนส่งสาธารณะที่จัดให้มีบริการภายในพื้นที่

3) ร้านขายของฝากของที่ระลึกหลายแห่งเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร และทางเว็บไซต์ของทางร้านด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4) ร้านขายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่มีบริการเสริมให้แก่ลูกค้าที่เข้าไปใช้บริการ เช่น มีการจัดห้องน้ำไว้บริการ มีที่จอดรถ ให้บริการอาหาร ตู้เอทีเอ็มแผนที่ท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะทำให้ลูกค้ามีแรงจูงใจอยากจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้า หากจะให้ได้สามารถรองรับชาวต่างชาติได้ ควรจะจัดทำป้ายสัญลักษณ์ที่เป็นสากลเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

ธุรกิจที่จัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น ถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุต่างๆ ที่มีและหาได้ในท้องถิ่น ถือเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ลดการใช้พลังงานในการขนส่งผลิตภัณฑ์หลายประเภทถูกผลิตโดยไม่ผ่านการแปรรูปด้วยกระบวนการทางอุตสาหกรรม ไม่มีการใช้สารเคมีอันตรายและลดการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต ซึ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไม่เกิดของเสียที่ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ร้านขายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่ไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่มีโอกาสเกิดขึ้น คือ ปัญหาขยะ ขยะที่เกิดขึ้นจากร้านขายของของที่ระลึกส่วนใหญ่เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใส่สินค้าเพื่อนำมาวางจำหน่าย เช่น ลังกระดาษ ลังไม้ กล่องพลาสติก ขยะเหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกนำไปขาย หรือนำกลับไปใช้ใหม่ จึงพบว่าไม่เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมขึ้น ผลการศึกษาพบว่า

1) ร้านขายของฝากของที่ระลึกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางส่วนใหญ่ที่มีที่ตั้งอยู่ในเมืองหรือย่านธุรกิจ ดังนั้นจึงต้องทำการจัดการของเสียตามข้อกำหนดของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้ระบบบำบัดของเสียกลางที่จัดให้มีขึ้นมากกว่าที่จะมีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียเฉพาะตัว และพบว่าสถานประกอบการทุกแห่งมีการดำเนินการบำบัดและจัดการของเสียเป็นไปตามข้อกำหนด

2) ร้านขายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม มีระบบการคัดแยกขยะ ก่อนที่จะส่งเข้าสู่ระบบกำจัดขยะส่วนกลาง ในขณะที่ทุกร้านในจังหวัดร้อยเอ็ดไม่พบว่ามีแยกประเภทขยะเลย มีเพียงแต่การรวบรวมขยะเพื่อนำเข้าสู่ระบบกำจัดขยะของส่วนกลางเท่านั้น

3) ร้านขายของฝากของที่ระลึกทั้งหมดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น ซึ่งพบว่าไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำเสียที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นน้ำทิ้งจากการใช้น้ำในสถานประกอบการร้านค้า น้ำจากห้องน้ำ ห้องส้วม จากสำนักงาน ซึ่งทั้งหมดถูกส่งเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางที่มีประสิทธิภาพดีเพียงพอที่จะบำบัดได้ การมีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น ถึงแม้จะทำให้เกิดความมั่นใจมากยิ่งขึ้นในคุณภาพของน้ำที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม แต่ก็ถือว่ายังไม่มีควมจำเป็นนักเพราะจะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับสถานประกอบการนั้นๆ

4) ร้านขายของฝากของที่ระลึกในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อลดปริมาณขยะ ลดการใช้พลังงาน และส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้านฯ ส่วนใหญ่ในจังหวัดขอนแก่น และกาฬสินธุ์ พบว่ามีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวแต่ในปริมาณที่น้อย ในขณะที่ร้านฯ ส่วนใหญ่ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับ 3 จังหวัดในพื้นที่

5.1.4 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในปริมาณที่ไม่มากนัก โดยพบว่าทั้ง 4 จังหวัด มีผู้ประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยวที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องจำนวนเพียง 17 บริษัท โดยจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้ประกอบการมากที่สุด 7 แห่ง ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวทั้งหมดนี้พบว่าตั้งอยู่ในเขตเมือง และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ดำเนินกิจการภายในครอบครัว จุดเด่นของธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลางที่ทำให้การดำเนินธุรกิจดำเนินไปอย่างประสบความสำเร็จ มีดังต่อไปนี้

1) บริษัททัวร์ส่วนใหญ่มีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้า มีทั้งแบบที่กำหนดโปรแกรมและแผนการท่องเที่ยวโดยบริษัทนำเที่ยว หรือจัดตามความต้องการของลูกค้า โดยส่วนใหญ่ที่ให้บริการได้แก่การจัดนำเที่ยวให้แก่คณะของหน่วยงานของรัฐและเอกชนในพื้นที่ และมีบริการเสริม ให้แก่ลูกค้า ได้แก่ การจำหน่ายตั๋วเพื่อการเดินทาง เช่น ตั๋วเครื่องบิน ตั๋วรถไฟและบริการจองโรงแรม เป็นต้น การจ้ดนำเที่ยวเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า เพื่อมีช่องทางเลือกในการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

2) บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการจัดบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยจัดท่องเที่ยวยังทุกภูมิภาคในประเทศไทย และมีบางส่วนที่ให้บริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

3) บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่ดีและเหมาะสม เช่น มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนำเที่ยวไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การอธิบายกิจกรรมต่างๆ ได้ดี เป็นต้น การมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่ดีเหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การขยายธุรกิจเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

การดำเนินกิจกรรมของธุรกิจนำเที่ยวไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ในส่วนของการดำเนินกิจกรรมสำนักงาน แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ ต่อแหล่งท่องเที่ยวขึ้น การศึกษาพบว่า

1) ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีแนวทางการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าทุกแห่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวทั้งหมด เป็นการสร้างความมั่นใจได้ว่าโปรแกรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่ถูกจัดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

2) ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดขอนแก่น (ร้อยละ 57) มีการปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหลายกิจกรรม หากสถานประกอบการเพิ่มกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางการ

ดำเนินธุรกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นก็จะช่วยลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมได้

3) ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดร้อยเอ็ด (ร้อยละ 67) ไม่มีการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเลย ดังนั้นโปรแกรมหรือกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งหลายที่ถูกจัดขึ้นโดยผู้ประกอบการ (ส่วนใหญ่) ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีแนวโน้มสูงที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

5.1.5 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทคมนาคมขนส่ง

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางถือได้ว่ามีเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังพื้นที่อื่นๆทั้งในประเทศ และต่างประเทศใกล้เคียงได้อย่างสะดวกสบาย ขณะที่พบว่าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางบางส่วน เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ที่สำคัญ นั่นคือเส้นทางสาย East-West Economic Corridor (EWEC) หรือเส้นทาง R2 เส้นทางกลุ่ม EWEC มีเส้นเดียว ไม่มีเส้นย่อย มีจุดเริ่มต้นที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม ผ่านลาวและไทย ไปยังเมืองมะละแหม่ง หรือมะละโย (Mawlamyine) ประเทศพม่า จังหวัดของประเทศไทยที่มีเส้นทาง R2 ผ่านคือ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก อ.หล่มสัก อ.ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาพบว่านอกจากการมีเส้นทางคมนาคมขนส่งในพื้นที่ที่มีความสะดวกสบาย เป็นจุดเชื่อมต่อที่ทำให้การเดินทางไปยังพื้นที่อื่นๆเป็นได้อย่างสะดวกแล้ว ภายในพื้นที่ยังมีผู้ประกอบการที่ให้บริการด้านการคมนาคมขนส่งในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตามความต้องการและวัตถุประสงค์ในการเดินทาง โดยพบว่าแต่ละจังหวัดมีการที่ให้บริการด้านคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย โดยหลักๆมี 2 ประเภท ได้แก่

1) การคมนาคมทางอากาศโดยเครื่องบิน ซึ่งพบว่ามี 2 จังหวัดที่มีสนามบินให้บริการ คือ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดขอนแก่น มีเที่ยวบินที่ให้บริการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเส้นทางการบินภายในประเทศจะเดินทางไปกลับกรุงเทพมหานคร ในขณะที่เส้นทางการบินระหว่างประเทศนั้นพบว่ามีเพียง 1 เส้นทางและ 1 สายการบินเท่านั้นที่ดำเนินการ ได้แก่ สายการบินลาวเซ็นทรัลแอร์ไลน์

2) การคมนาคมทางบกโดยทางรถยนต์ มีการให้บริการรถโดยสารประจำทางภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานภาคเอกชน เป็นผู้ดูแลกิจการ โดยพบว่าส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีจำนวนเส้นทางการเดินทางที่ครอบคลุม เชื่อมต่อไปยังพื้นที่ต่างๆได้ มีปริมาณรถให้บริการที่เพียงพอ แต่มีคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกันไป มีการให้บริการหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น รถสองแถว รถแท็กซี่ รถตุ๊กตุ๊ก มอเตอร์ไซด์และสามล้อเครื่องรับจ้าง รถโดยสารปรับอากาศ รถบัส และรถตู้

3) การคมนาคมทางบกโดยทางรถไฟ มีให้บริการเพียงเส้นทางเดียวได้แก่ รถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือโดยบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดขอนแก่นเท่านั้น

เป็นทางเลือกที่ทำให้สามารถเดินทางจากจังหวัดขอนแก่นไปยังจังหวัดอื่นที่อยู่ในภูมิภาค เช่น นครราชสีมา อุตรธานี หนองคาย ได้สะดวกยิ่งขึ้น

4) จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการเอกชนส่วนใหญ่มีการให้บริการยานพาหนะที่เป็นได้มาตรฐาน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีช่องทางให้จอง หรือการสอบถามข้อมูลการเดินทาง ได้หลายวิธี บางแห่งมีการพัฒนา Web site ของสถานประกอบการ เพื่อให้ข้อมูลต่างๆด้วย

5) พนักงานที่ให้บริการส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ อาจจะมีบางส่วน เช่น ผู้ประกอบการที่จำหน่ายตั๋วโดยสารเครื่องบิน ที่ส่วนใหญ่แล้วพนักงานสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้

6) ผู้สถานประกอบการส่วนใหญ่มีมาตรการต่างๆเพื่อรองรับ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะอาดสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ และอื่นๆ เช่น การจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางการคมนาคม ปลอดภัย สะดวกสบาย และเพียงพอ จัดให้มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลด้านต่างๆ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขึ้นเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการให้บริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมให้เป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ นอกจากจะป้องกัน และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแล้ว ยังส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการ ผลดีต่อชุมชน สังคม และเกิดภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และโอกาสในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งด้วย โดยส่วนใหญ่ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเกิดมาจากกระบวนการใช้ยานพาหนะ การดูแลรักษา การซ่อมบำรุง จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับที่แตกต่างกันออกไป พบว่าผู้ประกอบการคมนาคมขนส่งในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวโน้มของการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภูมิภาค โดยในการดำเนินธุรกิจ ส่วนใหญ่ของกิจกรรมในการให้บริการเป็นกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่จังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บริการที่เป็นไปตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ เจ้าของสถานประกอบการธุรกิจประเภทต่างๆ หรือผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1) อยากให้มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องในสถานประกอบการร้านอาหาร

- 2) การเข้าร่วมประชาคมอาเซียนทำให้นักท่องเที่ยวมากขึ้น และอาจทำให้มีการเพิ่มขึ้นของมิจฉาชีพต่างๆ หน่วยงานของรัฐต้องให้การดูแลอย่างเข้มงวด
- 3) มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะ พนักงานในท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมด้านภาษา ขาดข้อมูลต่างๆ เช่น หลักเกณฑ์ต่างๆของประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมตัวในการรองรับ หน่วยงานของภาครัฐในระดับจังหวัดควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจ และแรงกระตุ้นให้ผู้ประกอบการ
- 4) ขาดข้อมูลเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความชอบของคนแต่ละชาติ ทำให้ไม่พร้อมในการเตรียมการบริการที่สามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของลูกค้า
- 5) สถานประกอบการมีความพร้อม แต่หากต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับยังขาดแหล่งที่มาของงบประมาณ
- 6) อยากให้มีการประชาสัมพันธ์จังหวัดร้อยเอ็ดในด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- 7) อยากให้มีหน่วยงานสาธารณสุขเข้ามาตรวจสอบคุณภาพและการทำงานเดือนละ 1 ครั้ง
- 8) อยากให้หน่วยงานของรัฐเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ได้แก่ รถเก็บขยะควรถูกเก็บให้ตรงเวลา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง การจัดที่จอดรถในสถานที่ต่างๆในเขตเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีตำรวจประจำถนนตอนเช้าเพื่อดูแลการจราจรให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
- 9) ควรส่งเสริมให้มีการจัดสินค้า ผลิตภัณฑ์ ไปแสดงยังต่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสในการทำธุรกิจ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถนำมาพัฒนาผลงาน
- 10) การเปิดประชาคมอาเซียนอาจทำให้ตลาดกว้างขึ้น สร้างงานให้ท้องถิ่น ผลเสียคือคู่แข่งมากขึ้น อาจจะมีการแย่งตลาด ดังนั้นหน่วยงานของรัฐต้องมีมาตรการในการสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจ
- 11) ทำให้สินค้าไหลเข้าประเทศ สินค้าราคาถูกเข้ามาแย่งตลาด

5.2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะด้านศักยภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจนออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนในเรื่องประชาคมอาเซียน ทั้งในด้านความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การเตรียมความพร้อม หรือการตั้งรับ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภทควรต้องให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม
- 2) การพัฒนาผู้ประกอบการด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีความแตกต่างหลากหลาย ด้านภาษา หรือการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐต้องให้การดูแล ให้ความช่วยเหลือ และประสานให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการรายเล็กในธุรกิจประเภทต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในโอกาสการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

3) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ หรือยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐต้องควบคุมติดตามการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด หรือต้องกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินธุรกิจที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับลูกค้าได้หลากหลายกลุ่มมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4) กลไกของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องเป็นไปอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพบว่าส่วนใหญ่การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำบัดและกำจัดของเสียของสถานประกอบการของแต่ละประเภท อาศัยกลไก หรือระบบที่หน่วยงานของรัฐในพื้นที่จัดไว้ให้ เช่น การใช้ระบบกำจัดขยะ และระบบบำบัดน้ำเสียรวม หากระบบที่ส่วนกลางจัดไว้รองรับมีปริมาณที่ไม่เพียงพอ หรือเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เช่น จำนวนรถเก็บขยะหรือสถานที่ในการกำจัดขยะมีไม่เพียงพอ ลำรางระบายน้ำเสียไม่ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง ระบบบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพต่ำ หรือการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไม่เข้มงวด ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้นได้ในพื้นที่ นั้นหมายถึงการทำให้คุณค่าของการเป็นพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวลดลงด้วย

5) เพื่อยกระดับการดำเนินธุรกิจในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับอย่างเพียงพอและเป็นธุรกิจที่มิตรกับสิ่งแวดล้อมหน่วยงานระดับจังหวัดสามารถกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน หรือรางวัลต่างๆ ในการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรฐานโรงแรมสีเขียว ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็น Green product หรือ Low carbon business ในระดับจังหวัดขึ้นมาได้ กลไกดังกล่าวนี้จะทำให้ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม ลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ลง และใช้เป็นจุดขายเพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). การสร้าง **รูปแบบการเดินทางสีเขียว** ในฐานะนักท่องเที่ยว.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 56,
ที่มา: <https://7greens.tourismthailand.org/>)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). การสร้าง **รูปแบบการเดินทางสีเขียว** ในฐานะผู้ประกอบการที่พัก.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 56,
ที่มา: <https://7greens.tourismthailand.org/>)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). การสร้าง **รูปแบบการเดินทางสีเขียว** สำหรับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยว.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 56,
ที่มา: <https://7greens.tourismthailand.org/>)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **7 Green Concepts**. กองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย. (สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 2556,
ที่มา: <http://adventure.tourismthailand.org/7greens.php>)
- กรมการค้าภายใน. (2550). **หลักเกณฑ์การพิจารณา ร้านอาหารมิตรธงฟ้า**. สำนักงานการค้าภายในจังหวัด
ชุมพร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์. (สืบค้นเมื่อ 11 ม.ค. 56,
ที่มา: <http://www.dit.go.th/Chumpon/contentdet.asp?deptid=67&id=6680>)
- กรมการท่องเที่ยว. (2555). **เกณฑ์มาตรฐานในการตรวจประเมิน โครงการตรวจประเมินมาตรฐานธุรกิจนำ
เที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2555**. กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
(สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2556, ที่มา: http://www.suas.su.ac.th/Documents/PDF/TP/Guide%20and%20Tour%20Evaluation%20Project/tour_standard_form.pdf)
- กรมควบคุมมลพิษ. (2549). **คู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**. กรมควบคุม
มลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (สืบค้นเมื่อ 20 ม.ค 56,
ที่มา: http://www.pcd.go.th/public/publications/print_pol.cfm?task=bids)
- กองพัฒนาการค้า. (2553). **เกณฑ์ประเมินร้านอาหารมิตรธงฟ้า**. กองพัฒนาการค้า กรมการค้าภายใน
กระทรวงพาณิชย์.

- ขวัญเมือง, สุพรรณิการ์. (2550). **ศักยภาพและความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงสปีด จังหวัดเชียงราย**.
โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- จิราภรณ์ นาคประกอบ. (2550). **วิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด
ชัยภูมิ**. ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ท่องเที่ยวไทย. (2555). (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2555 , ที่มา: <http://www.praveetelearning.com/>)
- เผด็จ ประดิษฐ์เพชร. (2552). **เทคโนโลยีการขนส่งสีเขียว (Technology and Transport)**. วารสาร
นโยบายขนส่งและการจราจร. สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.). ปีที่ 1
ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม – มีนาคม. (สืบค้นเมื่อ 4 มี.ค. 56, ที่มา: http://www.otp.go.th/images/stories/8-OTPJJournal/otpjournal_year54_book10.pdf)
- พิทยะ ศรีวัฒนสาร. (2553). **เรื่องการคมนาคมขนส่ง**. หนังสือเอกสารคำสอนวิชาอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว.มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (สืบค้นเมื่อ 2 ก.พ. 56,
ที่มา: <http://siamprotuguesestudy.blogspot.com/2010/08/5.html>)
- พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์. (2551). **พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551**.
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551.
- เพทาย บำรุงจิตต์ และคณะ. (2549). **ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงศาสนา
ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย**. ; วารสารอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ
(ฉบับที่ 2) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ภูเก็ตโฮเต็ลซัพพลาย.(2556). **การแบ่งประเภทของโรงแรม**. (สืบค้นเมื่อ 27 ก.พ. 56, ที่มา:
www.phukethotelsupply.com)
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2556). **ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว**. คณะพัฒนาการ
ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.(สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2556,
ที่มา: <http://www.phrae.mju.ac.th/faculty/Eco-tourism/guide2/Hotel/prapad.html>)
- มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2555). **คู่มือประกอบการเรียนการสอนรายวิชา การจัดการโรงแรมและการ
ท่องเที่ยว (Hotel and Tourism Management)**. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (สืบค้นเมื่อ 27 มี.ค. 2556,
ที่มา: <http://chutharat.reru.ac.th/>)

- มูลนิธิใบไม้สีเขียว. (2556). **มาตรฐานแบบประเมินการรักษาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานโรงแรม มาตรฐานใบไม้สีเขียว**. (สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2556, ที่มา: http://www.greenleafthai.org/th/green_standard/hotel/index.php)
- รัชพงศ์ มุลาสินน์.(2546). **การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและปัจจัยที่มีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย**. ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีระพล ทองมาและคณะ. (2553). **รายงานผลการวิจัยเรื่อง การจัดรูปแบบเครือข่ายธุรกิจ OTOP เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนของภาคเหนือตอนบน**. คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (ค้นเมื่อวันที่ 15 ม.ค. 56, ที่มา: <http://www.e-mange.mju.ac.th>)
- ศศิธร จุ้ยนาม. (2547). **การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีสานริมน้ำโขง**. ปรินญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คันสนีย์ วุฒยาภาธีรกุล. (2552). **มาตรฐานการท่องเที่ยว ยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว**. Quality Sharing. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. April 2009 (vol.15) No. 138: 085. (สืบค้นเมื่อ 30 ม.ค. 56, ที่มา: <http://www.tpa.or.th/publisher/pdfFileDownloadS/FQ%20138%20p85-88.pdf>)
- ศิริจรรยา ประพุดติกิจ. (2553). **การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราดเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2555 ที่มา: http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Eco_Pla_Man/Sirichanya_p.pdf)
- ศูนย์รวมชุมชน โรงแรม ข่าวสารและงานโรงแรมทั่วไทย (มปป.) **การแบ่งประเภทของโรงแรม**. (สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ก.พ. 56, ที่มา: <http://www.hotelstaff.in.th/>)
- เศกสรรค์ ยวงวิชัย และคณะ.(2550). **ศึกษาศักยภาพพื้นที่เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดน ไทย-สปป.ลาว กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- สันทนา อมรไชย. (2552). **ผลิตภัณฑ์สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน**. วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ. 57(179),29-36.
- สายสมร พลดงนอก. (2555). **มาตรฐานสุขาภิบาลอาหาร**. โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สืบค้นเมื่อ 12 ม.ค. 56, ที่มา: http://www.srinagarind-hph.kku.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=206:2012-08-02-04-45-12&catid=50:2011-07-14-09-50-27&Itemid=74)

สุเทพ พันประสิทธิ์ และคณะ.(2547). กลยุทธ์การจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนไทยและ
กัมพูชา กรณีศึกษา : จังหวัดสระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย (สกว).

สมพงษ์ ังไชย และคณะ.(2547).ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง (จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ
อุบลราชธานี). คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2555). การท่องเที่ยวครบวงจร. สืบค้นเมื่อวันที่ 8
มิถุนายน 2555, จาก <http://www.thaihealth.or.th/partner/blog/27944>

สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว (2550). มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว (โรงแรม/รีสอร์ท/เซอร์วิส
อพาร์ทเมนต์/เกสต์เฮาส์). สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการ
ท่องเที่ยวและกีฬา.(สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ม.ค. 56,
ที่มา: <http://tak.mots.go.th/index.php?lay=show&ac=article&Id=539154706&Ntype=12>)

Tourism of World. (2555). ค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2555, จาก <http://tourismatbuu.wordpress.com>

ภาคผนวก ก
ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา
และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	- ลงพื้นที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เช่น ข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจ ในอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ข้อมูลการท่องเที่ยว เป็นต้น	- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูล และสำรวจข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่และจำนวนผู้ประกอบการ ธุรกิจ ในอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจของฝาก - ของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจการคมนาคม ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด)	1. ข้อมูลพื้นฐานในเชิงพื้นที่ ด้านการท่องเที่ยวที่จำเป็นในการศึกษา (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด) เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัด วิถี วัฒนธรรมท้องถิ่น 2. ข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ในอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว ดังนี้ 2.1 จังหวัดขอนแก่น ● ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท โรงแรมที่พักอาศัย จำนวน 188 แห่ง ● ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท ร้านอาหารและภัตตาคาร จำนวน 68 แห่ง ● ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทของฝาก - ของที่ระลึก จำนวน 23 แห่ง ● ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจนำเที่ยว จำนวน 7 แห่ง ● ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจคมนาคม จำนวน 54 แห่ง

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
			2.2 จังหวัดมหาสารคาม • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท โรงแรมที่พักอาศัย จำนวน 60 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท ร้านอาหารและภัตตาคาร จำนวน 34 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทของฝาก – ของที่ระลึก จำนวน 52 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจน้ำดื่ม จำนวน 4 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจคมนาคม จำนวน 19 แห่ง 2.3 จังหวัดกาฬสินธุ์ • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท โรงแรมที่พักอาศัย จำนวน 81 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท ร้านอาหารและภัตตาคาร จำนวน 48 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทของฝาก – ของที่ระลึก จำนวน 11 แห่ง

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
			• ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจนำเที่ยว จำนวน 3 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจคมนาคม จำนวน 12 แห่ง 2.4 จังหวัดร้อยเอ็ด • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท โรงแรมที่พักอาศัย จำนวน 74 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภท ร้านอาหารและภัตตาคาร จำนวน 41 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทของฝาก – ของที่ระลึก จำนวน 8 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจนำเที่ยว จำนวน 3 แห่ง • ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการประเภทธุรกิจคมนาคม จำนวน 11 แห่ง

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
	- พัฒนาแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล	- พัฒนาเครื่องมือ (แบบสอบถาม) และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และประเมินศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในอนาคตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด)	- เครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นประกอบไปด้วย 2 ส่วนด้วยกันคือ 1) ศักยภาพของสถานประกอบการ 2) สถานการณ์ การจัดการ การส่งเสริม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของธุรกิจอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว 5 ประเภท ดังนี้ ● แบบสอบถามธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรมที่พักอาศัย ● แบบสอบถามธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหารและภัตตาคาร ● แบบสอบถามธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ประเภทของฝาก – ของที่ระลึก ● แบบสอบถามธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว ● แบบสอบถามธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจคมนาคม

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
	- รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในภาพสนาม (Data Analysis)	- ลงพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ - นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางด้านสถิติ SPSS - วิเคราะห์ ข้อมูลนำเสนอการศึกษาสรุป และอภิปรายผล	- ข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด) เช่น ● ข้อมูลศักยภาพของธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ในประเด็นต่างๆ เช่น ความหลากหลายของการให้บริการ การให้บริการ การบริหารจัดการสถานประกอบการ การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานประกอบการ ฯลฯ ● ข้อมูลความพร้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว ในประเด็นต่างๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกในปัจจุบัน และแผนพัฒนาในอนาคต กฎ ระเบียบ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการการให้บริการ ความสามารถในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาในอนาคต และแนวทางพัฒนาพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
2. เพื่อระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น	- รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในภาพสนาม (Data Analysis)	- รวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางด้านสถิติ SPSS - วิเคราะห์ ข้อมูลนำเสนอการศึกษา สรุปและอภิปรายผล ด้านสถานการณ์ การจัดการ การได้รับการรับรองมาตรฐาน การส่งเสริม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจของฝาก-ของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจการคมนาคม ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด)	- ข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจของฝาก-ของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจการคมนาคม ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด) - ข้อมูลการประเมินธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ● การได้รับมาตรฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรฐานโรงแรมสีเขียว ธุรกิจสีเขียว ธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ● การจัดการพื้นที่สีเขียว ● การจัดการขยะ ● การจัดการน้ำ ● การจัดการด้านอากาศ ● การจัดการด้านพลังงาน

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
			● การมีกิจกรรมหรือนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - ข้อมูลศักยภาพและความพร้อมความสามารถในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการรองรับการพัฒนา การบริหารจัดการในสถานประกอบการ เพื่อยกระดับการบริการให้สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านและเข้าสู่ระดับสากลต่อไป
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	- รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาศักยภาพและสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ของธุรกิจอุตสาหกรรมการบริการการท่องเที่ยว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	- รวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากการศึกษาศักยภาพและสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ของธุรกิจอุตสาหกรรมการบริการการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจของฝาก-ของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจการคมนาคม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	- ข้อมูลรูปแบบการจัดการ การให้บริการสถานะภาพปัจจุบัน ของสถานประกอบการประเภทต่างๆ ทั้งในด้านศักยภาพและด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด) - ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจท่องเที่ยว และตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ข
บทความสำหรับการเผยแพร่

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

Potential and Environmental Status of Businesses in Tourism Industry to support the ASEAN Community

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว โดย ระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม และรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาธุรกิจการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมและที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจการจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจบริการคมนาคม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางด้านสถิติ (SPSS) ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวแต่ละประเภทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางในปัจจุบันมีจำนวนและคุณภาพการให้บริการในระดับที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ได้ จำนวนสถานประกอบการและคุณภาพของการให้บริการในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนของสถานประกอบการประเภทต่างๆ ความหลากหลายในด้านรูปแบบการให้บริการ ราคา และความพร้อมในการให้บริการมากกว่าในจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากความเป็นศูนย์กลางในหลายด้านของภูมิภาค สถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่นสามารถให้บริการ/รองรับนักท่องเที่ยวโดยใช้เป็นแหล่งหยุดพักก่อนที่จะเดินทางไปจังหวัดอื่นๆได้ เนื่องจากทั้ง 4 จังหวัดตั้งอยู่ไม่ไกลกันนัก ในขณะที่จังหวัดมหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด มีจำนวนของธุรกิจการท่องเที่ยวรองลงมาตามลำดับ จุดเด่นที่สำคัญของพื้นที่ได้แก่ การมีระบบคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ต่างๆถึงกันได้ อย่างสะดวก และหลากหลายวิธี ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางที่ประกอบด้วย 4 จังหวัดนั้น มีสนามบินเชิงพาณิชย์จำนวน 2 แห่ง มีเส้นทางรถไฟผ่าน และที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ที่สำคัญสาย East-West Economic Corridor (EWEC) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งจำนวนมากในพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัดที่ให้บริการทั้งรูปแบบรถโดยสารประจำทาง รถตู้ให้เช่าบริการ และรถทัวร์นำเที่ยว แต่โดยส่วนใหญ่พบว่าเป็นการเดินทางภายในภูมิภาคและภายในประเทศ การสามารถให้บริการไปยังต่างประเทศที่อยู่ใกล้เคียงได้ ถือเป็นจุดขายที่เพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จให้กับผู้ประกอบการได้ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่พบส่วนใหญ่ในทุกประเภทของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงาน เพื่อเป็นการยกระดับการบริการให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น การพัฒนาเพื่อ

เพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน หรือการรับพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมพบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ดังนั้นการดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทำให้ผู้ประกอบการในธุรกิจประเภทต่างๆมีการจัดการสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดการขยะ น้ำเสีย และอากาศเสีย เป็นไปตามข้อกำหนด ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จากการดำเนินธุรกิจเหล่านี้น้อยมาก ในขณะที่นอกจากการดำเนินการในขั้นเบื้องต้นที่เป็นไปตามข้อกำหนดแล้ว ยังพบว่ามีสถานประกอบการหลายแห่งมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการในทุกประเภทของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีการดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาก สถานประกอบการส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดในทุกประเภทของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ในยุคที่กระแสการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำลังได้รับความนิยม และโอกาสในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่างๆอย่างยั่งยืน ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่จะเกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุดรวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทต่างๆจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแนวนี้ การสร้างจุดขายเรื่องท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ (Low carbon travel) โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือร้านขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Shop) เพื่อเปิดโอกาสในการแข่งขันให้สามารถรองรับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, ธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, ประชาคมอาเซียน

Abstract

This study, potential and environmental status of business in tourism industry to support the ASEAN Community in central part of the Northeast, Thailand (Khon Kaen, Maha Sarakham, Roi-Et, and Kalasin), was conducted to identify and classify potentials and business readiness of tourism industry according to environmental criteria and to collect information to prepare for raising potential and expansion of tourism industry. The study was

conducted in five sectors of tourism industry, namely, hotels and accommodations, food and restaurants, souvenirs, tour agents and guides, and transportation business. The questionnaire was used to collect the data, and the statistical program, SPSS, was also used for analyzing data.

The result showed that each tourism sector was capable of providing enough services and qualities for visitors. Numbers of tourism businesses and levels of quality varied in each province. In Khon Kaen, the number of the business was higher and various in types of businesses compared to that of other provinces, because Khon Kaen is considered to be the center of the region. Visitors and tourists have seen Khon Kaen as the transit place before traveling to other four nearby provinces. Other provinces, Maha SaraKham, Kalasin and Roi-Et had fewer numbers of the business respectively.

The prominent feature of the region was its transportation which could conveniently link different areas together in many different forms. In the central part of the region where the four mentioned provinces located, there are two commercial airports and railways. It is also a part of the East-West Economic Corridor (WEEC). At present, many private carriers provide different services in forms of scheduled buses, vans for rent, and touring vans. Mostly found that all traveling services were for domestic travelling; if it could be extend to neighboring countries, it would be an advantage for the business.

Problems and obstacles mostly found in all tourism businesses was the poor English communication of the staff. In order to raise the standard of the service, it is important to improve the language potentials of the staff or recruit the staff who are competent in the English language. This is one of the most crucial points for having a more successful running business.

For environmental management, it was found that many businesses were located in urban area, therefore, they had to follow local environmental laws and managed their businesses according to the basic environmental regulations, such as, waste, water and air management. Thus, there were less environmental problems. Moreover, many businesses had a good environmental practice, especially, all types of tourism business in Sara Kham. They paid a lot of attention to the environmental management whereas the businesses in Roi-Et paid the least attention to it.

Trend of environmental friendly tourism are gaining more attention from public and as we are joining ASEAN Community, environmental concern is considered to be one condition to set strategies for ultimate success. The development in tourism industry,

together with environmental management, will be a tool to promote tourism with minimal effect to the environment. The business owners must prepare themselves to be consistent with the trend by setting up some touring promotions, for example, low carbon travel, eco-tourism, or having green shops in order to fight off the competition and subvert more visitors and tourists.

Keywords: Tourism industry, Environmental-friendly business, ASEAN Community

ความสำคัญและความเป็นมา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) เป็นภาคอุตสาหกรรมที่นำเงินตราเข้าสู่ประเทศในอันดับต้นๆ มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าการลงทุน ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบให้รับกับกระแสต่างๆ ที่หมุนเวียนเข้ามาภายในประเทศ นักท่องเที่ยวเองก็ให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องมีความสะอาด ปลอดภัย มีการรักษาสภาพแวดล้อม และเลือกใช้สื่อสารสนเทศในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเทศสมาชิกได้ความร่วมมือกำหนดข้อตกลงระหว่างองค์กรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเป็นแนวทางในปฏิรูปด้านต่างๆ โดยกำหนดขึ้นเป็น “แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแห่งอาเซียนสำหรับปี 2554 – 2558” และเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าร่วมในประชาคมอาเซียน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเน้นว่าเป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทยที่จะได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ภาคตะวันออกเฉิยเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลางการเชื่อมต่อด้านต่างๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉิยเหนือ พ.ศ. 2555-2559 ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 ประเทศไทยได้แสดงบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา ในอนุภูมิภาคผ่านนโยบายกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านประเด็นที่ 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การผลิต สินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อจะต้องมีการลงทุนซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิด งานอาชีพเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยว จากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่งย่อมทำให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งต่างๆ ในท้องถิ่นๆ ขึ้น เช่น โรงแรม ภัตตาคารสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมีผู้ลงทุนในหลายๆ ลักษณะ เป็นการสร้าง

ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้นเช่นเดียวกับการเกิดประชาคมอาเซียนซึ่งคาดการณ์ว่าการเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นไปอย่างกว้างขวางด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในขณะเดียวกันภายใต้การร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน หนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการขยายตัวได้อย่างดีและยังคงคุณค่าและความสวยงามของกิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ได้ คือการจัดให้มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยในวิสัยทัศน์ของ ASEAN TOURISM STRATEGICS PLAN 2011-2015 ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนต้องเป็นไปบนพื้นฐานของการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมเนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เป็นการนำทรัพยากรท่องเที่ยวของประเทศมาใช้แล้วผลลัพธ์จากกิจกรรมต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยวนั้นยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย การศึกษานี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาศักยภาพ ความพร้อม หรือสภาวะการณ์ปัจจุบันของของธุรกิจนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 4 ประเภท ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อันได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์และธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกพร้อมทั้งศึกษามาตรการ ระบบการจัดการ หรือข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดระดับธุรกิจเหล่านี้ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม โดยข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการ หรือพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
2. เพื่อระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีการศึกษา เครื่องมือ และขนาดตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Interview) ที่ได้จะได้รับตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ระยะเลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน พ.ศ. 2556 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรมที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจบริการด้านการคมนาคม ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการนั้นๆได้อย่างละเอียดและถูกต้อง ศึกษาในเขตเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น

มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ โดยทำการศึกษาในทุกพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด มีจำนวนและขนาดตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 ขนาดและจำนวนตัวอย่างธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ลำดับ	ประเภทธุรกิจบริการใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน(ตัวอย่าง)			
		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	กาฬสินธุ์
1	ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย	188	60	74	81
2	ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร	68	34	41	48
3	ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	23	52	8	11
4	ประเภทท่องเที่ยวและ มัคคุเทศก์	7	4	3	3
5	ประเภทการคมนาคม	54	19	11	12

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานการด้านการท่องเที่ยว จากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัด หอการค้าจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และจากแบบสอบถาม ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทต่าง ๆ ทั้ง 5 ประเภท

วิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด นำไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Ver.19 (Statistical Package for Social Science) คำนวณค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลและผลของงานวิจัย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สามารถตอบผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และคำถามการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางได้แก่

1.1 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จำนวนห้องพักในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีห้องพักของ

โรงแรมที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาให้บริการจากคนในท้องถิ่น (ลูกค้าในท้องถิ่น) ทั้งหมด 18,191 ห้อง จากโรงแรม 403 แห่ง (ขอนแก่น 7,853 ห้องจาก 188 แห่ง, มหาสารคาม 2,929 ห้อง จาก 60 แห่ง, ร้อยเอ็ด 4,067 ห้อง จาก 74 แห่ง และ กาฬสินธุ์ 3,342 ห้อง จาก 81 แห่ง) โรงแรมที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ (รัศมีไม่เกิน 10 กิโลเมตร) สามารถเข้าถึงได้หลายวิธี โดยวิธีหลักๆได้แก่ การใช้บริการรถแท็กซี่ ซึ่งปัจจุบันพบว่าจอดรอให้บริการตามจุดที่สำคัญ เช่น สนามบิน สถานีขนส่งผู้โดยสาร สถานีรถปรับอากาศ รถมอเตอร์ไซด์รับจ้างและสามล้อเครื่อง เป็นต้น ด้านราคาห้องพักต่อคืนพบว่า มีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (120 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 6,000 บาทต่อคืน โดยราคามีความแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของโรงแรม (ขอนแก่น ราคา 120 - 6,000 บาท/คืน, มหาสารคาม 200 - 4,000 บาท/คืน, ร้อยเอ็ด 220 - 4,000 บาท/คืน และกาฬสินธุ์ 200 - 5,000 บาท/คืน) ระดับราคาห้องพักมีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพของที่พัก ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยว ที่มีความต้องการ ที่แตกต่างกัน มีทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้บริการได้หลากหลายขึ้น ด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น พบว่า โรงแรมประเภท 1 เกือบทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เลย ส่วนกลุ่มโรงแรมประเภท 2, 3 และ 4 มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ทำงานอยู่ในโรงแรมซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อให้สถานประกอบการมีความพร้อมมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประชาคมอาเซียนและประเทศต่างๆทั่วโลกได้ การพัฒนาทางด้านภาษาอังกฤษให้กับพนักงานถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.2 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีจำนวน ประเภท และคุณภาพการให้บริการของร้านอาหารหลากหลาย เช่น ร้านอาหาร ภัตตาคาร แผงลอย เป็นต้น โดยมีกระจายอยู่ปริมาณมากในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ อยู่ไม่ไกลจากโรงแรมที่พักที่สำคัญ สถานีขนส่งรถโดยสาร หรือสถานที่ท่องเที่ยวในเขตเมือง ทำให้การ การเดินทางเพื่อเข้าถึงร้านอาหารโดยส่วนใหญ่เป็นไปอย่างง่ายและสะดวก ใหญ่สามารถเข้าถึงได้โดยการใช้บริการแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง รวมถึงการใช้บริการรถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง ร้านอาหารมีการเปิดให้บริการตั้งแต่เช้า กลางวัน และกลางคืน โดยร้านอาหารและประเภทอาหารที่เป็นลักษณะเด่นของจังหวัดต่างๆ โดยจุดเด่นของร้านอาหารในพื้นที่ได้แก่ การมีร้านที่จำหน่ายอาหารพื้นเมืองที่มีความเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นจุดขายที่สำคัญ นอกจากนั้นอาหารต่างชาติหรืออาหารต่างถิ่นก็มีให้สามารถเลือกใช้บริการได้ เช่นในจังหวัดขอนแก่นมีร้านอาหารจีน อาหารเวียดนาม อาหารญี่ปุ่น อาหารอิสลาม ไวคอยบริการลูกค้า ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงาน พบว่าพนักงานส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จึงควรมีการขยายโอกาสในการดำเนินธุรกิจ และการพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน เพราะการมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน หรือการมีทักษะด้านภาษาอังกฤษของเจ้าของธุรกิจที่

สามารถสื่อสารได้ ก็จะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจร้านอาหารนั้นๆเป็นหนึ่งในตัวเลือกที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวในด้านศักยภาพของพนักงานขายและการบริการนั้น ร้านอาหารส่วนใหญ่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจร้านอาหารที่จัดทำขึ้นหลายมาตรฐานที่แตกต่างกัน โดยมาตรฐานที่ร้านอาหารได้รับการรับรองมากที่สุดได้แก่ มาตรฐานอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐานเมนูสุขภาพ ร้านไอโอดีน เป็นต้น และร้านอาหารส่วนใหญ่มีการดำเนินการด้านสุขาภิบาลร้านอาหารที่เหมาะสม เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหาร ของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ทั้งด้านสถานที่ในการประกอบอาหาร สถานที่ให้บริการ ความสะอาดของร้าน อุปกรณ์ต่างๆภายในร้าน พนักงานบริการ พนักงานประกอบอาหาร เช่น มีการจัดการ ปรับปรุง โดยสถานที่เตรียมอาหารมีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม มีการทำความสะอาด และเก็บอย่างถูกสุขลักษณะมีอุปกรณ์ที่ปิดมิดชิดเพื่อป้องกันแมลงต่างๆ รบกวน เป็นต้น ในส่วนของร้านอาหารบางแห่ง (ส่วนน้อย) ที่ยังไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมด้านสุขาภิบาลได้ครบตามทุกแนวปฏิบัติ เช่น การแต่งกายของผู้ประกอบอาหาร หากสามารถจัดทำให้ครบได้ก็จะเป็นการเพิ่มก็จะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จะทำให้ลูกค้าซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเกิดความมั่นใจ และเลือกใช้บริการ ดังนั้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลต้องมีการตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินการร้านขายอาหารเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าซึ่งหมายรวมถึงนักท่องเที่ยว และเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดต่อไป

1.3 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกของภาคตะวันออกเชิงเหนือตอนกลาง พบว่า จังหวัดมหาสารคามมีจำนวนของร้านขายของฝากของที่ระลึกมากที่สุด มีจำนวน 52 ร้าน รองลงมาได้แก่ จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด ตามลำดับ สินค้าส่วนใหญ่ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าในท้องถิ่น เครื่องจักสาน เครื่องใช้จากการประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ อาหารแห้งและขนมขบเคี้ยวที่เป็นผลิตภัณฑ์และเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เครื่องใช้-เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้าน เป็นต้น ราคาของที่ระลึกที่จำหน่ายในร้านส่วนใหญ่มีราคาขึ้นละไม่เกิน 1,000 บาท/ชิ้น ลูกค้าเข้ามาในร้านจับจ่ายซื้อของเฉลี่ยไม่เกินคนละ 500 บาท ร้านๆส่วนใหญ่ไม่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่มีการจัดทำป้ายอธิบายสินค้า ระบบสื่อความหมาย ป้ายราคา ที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งก็ทำให้สามารถรองรับลูกค้าชาวต่างชาติได้มากขึ้น ร้านค้าส่วนใหญ่มีช่องทางที่ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าของร้านได้หลายช่องทาง โดยนอกจากที่ลูกค้าจะสามารถซื้อสินค้าได้ด้วยตัวเองที่ร้านแล้ว ยังเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร และทางเว็บไซต์ของทางร้านด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ร้านๆทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง และสามารถใช้บริการรถแท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง รวมถึงรถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์เพื่อไปยังร้านได้ ทำให้สามารถอำนวยความสะดวกเข้าถึง ด้านกายภาพของร้านพบว่า บริเวณร้านค้ามีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่เหมาะสม และไม่อับชื้น สินค้าทุกรายการมีการปิดป้ายแสดงราคาที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ เกิดความสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อสินค้าเป็นต้น ในขณะที่พบว่ายังมีร้านค้าบางส่วนที่ไม่มีการแยกสินค้าอย่าง

เป็นส่วน และ ไม่มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในร้าน ซึ่งทางร้านต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุง เพื่อให้ธุรกิจพัฒนาในการขายให้แก่ลูกค้าที่เยอะมากยิ่งขึ้น

1.4 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.36 เป็นบริษัทขนาดเล็กเป็นการดำเนินการแบบครอบครัว (มีพนักงานจำนวน 2-3 คน) และร้อยละ 17.65 เป็นขนาดกลาง (พนักงาน 15 – 30 คน) ส่วนใหญ่มีบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยจัดท่องเที่ยวทุกภูมิภาคในประเทศไทย และมีบริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ ในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น ยานพาหนะในการเดินทางในการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่การให้บริการรถทัวร์ในการเดินทางท่องเที่ยว รองลงมาได้แก่ การให้บริการรถตู้ และเดินทางโดยเครื่องบิน สำหรับการจองบริการท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายช่องทาง ให้ลูกค้าสามารถจองได้ทางโทรศัพท์/โทรสาร จองด้วยตนเอง และจองผ่าน Web site ของบริษัท โดยลูกค้าที่ซื้อโปรแกรมท่องเที่ยวจะได้รับการบริการเรื่องที่พัก อาหาร ยานพาหนะ การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษพบว่า บริษัทส่วนใหญ่ ร้อยละ มีเพียงครึ่งหนึ่งของจำนวนมีมีคหุเทศกัทั้งหมดที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ควรมีการส่งเสริมให้มีคหุเทศกัทั้งหมดมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เพื่อให้บริการแก่ชาวต่างชาติได้มากยิ่งขึ้น ด้านการจัดการ และบริการด้านองค์กร จากแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจทั้งหมด 29 รายการพบว่าบริษัทส่วนใหญ่มีการจัดการ/การบริการตามแนวปฏิบัติที่ดี ถึง 25 รายการ ซึ่งหมายถึงบริษัทสามารถให้บริการที่ดี และได้มาตรฐานเป็นแรงจูงใจให้แก่ลูกค้าในการเข้ามาใช้บริการมากยิ่งขึ้น ด้านการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวที่เหมาะสม และได้ พบว่าบริษัทส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติที่ดีของการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน เช่น มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้ามีวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างการนำเที่ยว มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการนำเที่ยว มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุม และดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และมีช่องทางการส่งเสริม การขายที่ทันสมัยและหลากหลายมีการโฆษณา ณ จุดขายไม่เกินจริง เป็นต้นซึ่งการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติที่ดีนี้ จะทำให้โอกาสในการเพิ่มการให้บริการเมื่อมีความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ลูกค้ามีแรงจูงใจในการเข้ามาใช้บริการบริษัทนำเที่ยวมากยิ่งขึ้นและทำให้การดำเนินงานของบริษัทประสบความสำเร็จได้ไม่ยากนัก

1.5 ศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจคมนาคม ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ในพื้นที่ศึกษามีเส้นทางการคมนาคมที่ครอบคลุม ภายใน ภายนอก จังหวัด จังหวัดใกล้เคียงและเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่มีการคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดโดยใช้การคมนาคมทางบกเป็นหลัก ซึ่งยานพาหนะในการคมนาคม ได้แก่ การเดินทางโดยรถไฟ ซึ่งมีเพียงเส้นทางผ่านจังหวัดขอนแก่นเท่านั้นทั้งรถเร็วและรถด่วน ทั้งที่มีจุดหมาย

ปลายทางที่จังหวัดขอนแก่น หรือเป็นเส้นทางผ่าน อย่างน้อยวันละ 6 เที่ยว และการคมนาคมทางรถยนต์ ซึ่งสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่างๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม ทั้งที่เป็นรถโดยสารปรับอากาศ รถบัส และรถตู้ บริการรถโดยสารประจำทาง บริการรถสองแถวภายในเขตเมือง รถแท็กซี่ ในส่วนของการคมนาคมทางอากาศ พบว่า จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่มีสนามบินเชิงพาณิชย์ที่ให้บริการคมนาคมทางอากาศ ในขณะที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดร้อยเอ็ด มีเส้นทางคมนาคมทางอากาศ โดยมีเส้นทางจากจังหวัดขอนแก่นหรือจังหวัดร้อยเอ็ด ไปยังกรุงเทพมหานคร และ เส้นทางระหว่างประเทศ จากจังหวัดขอนแก่นไปยังหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เส้นทางในการคมนาคมในจังหวัด มีการเชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีการคมนาคมเข้าถึงทุกพื้นที่ ยังสามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคอื่นๆภายในประเทศ และเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยได้อย่างสะดวก สถานประกอบการส่วนใหญ่มีมาตรการต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะอาดสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ เช่น การจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางความปลอดภัย ความสะอาดสบายสะอาดสบาย และมีปริมาณที่เพียงพอ มียานพาหนะที่มีอุปกรณ์ให้บริการตามความเหมาะสม เช่น แอร์ พัดลม เป็นต้น ยานพาหนะของสถานประกอบการ มีความพร้อมในการให้บริการทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ การบริการที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันในระดับประเทศและระดับสากลได้ โดยเห็นได้จากการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผนของบริษัทย่างสม่ำเสมอ มีการสร้างพันธมิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขีเพื่อความปลอดภัย มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมและเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวได้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีการดำเนินงานและการปฏิบัติงานที่บริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นหรือไม่ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการปฏิบัติ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะด้านภาษาต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย มาตรการที่สถานประกอบการจะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ใช้บริการ นักเดินทาง นักท่องเที่ยว สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และให้การดำเนินกิจการเป็นไปอย่างประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นในการให้บริการในปัจจุบันและการรองรับประชาคมอาเซียนได้

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น

2.1 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ส่วนใหญ่โรงแรมที่ได้รับการรับรองด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเป็นโรงแรมประเภท 4 เท่านั้น ในขณะที่โรงแรมประเภทอื่นๆที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ แต่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ กติกา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน ทำให้โรงแรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือชุมชนต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินกิจการเป็นไปได้อย่างดี การจัดการด้าน

สิ่งแวดล้อมของโรงแรม พบว่าส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรการและข้อกำหนด หรือกฎหมาย โดยใช้กลไก มาตรการ หรือระบบ ในการกำจัดและบำบัดของเสียหลัก ได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และอากาศ ของหน่วยงาน ภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ โดยมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้ไม่ เกิดปัญหาขยะ น้ำเสียและอากาศเสียที่ส่งผลกระทบต่อที่รุนแรง โรงแรมส่วนใหญ่ไม่เคยมีข้อร้องเรียนหรือข้อ พินิจด้านสิ่งแวดล้อมกับชุมชนรอบข้างโรงแรมส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนรอบข้าง มีการดูแลและ การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงแรม สิ่งแวดล้อมรอบข้าง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและดูแล ทรัพยากรธรรมชาติที่ดีในพื้นที่ การจัดการด้านพลังงานพบว่าโรงแรมประเภทที่ 2, 3 และ 4 ส่วนใหญ่เป็น โรงแรมควบคุมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ทำให้มีการจัดการด้าน พลังงานเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย โรงแรมบางส่วนมีการนำพลังงานทดแทนมาใช้เพื่อเป็น แหล่งพลังงานเสริมให้กับโรงแรม โดยพลังงานทดแทนที่นำมาใช้ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิต กระแสไฟฟ้า และผลิตความร้อนเพื่อใช้ในการทำน้ำอุ่นเพื่อใช้ภายในโรงแรม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและ อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม โรงแรมประเภท 1, 2, 3 และ 4 ส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบายหรือมาตรการ มีกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน เช่น หลอดประหยัดพลังงาน อุปกรณ์ไฟฟ้าเบอร์ 5 การจัดให้มี ป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้ หมดแล้วทิ้ง และมีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน โอกาสต่างๆ เป็นต้น แต่ยังพบโรงแรมเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมมากนัก ในอนาคตหากไม่มีการดำเนินใดๆทั้งการควบคุมโดยใช้กฎหมาย โรงแรมเหล่านี้จะเป็น แหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในชุมชนและเป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ การ ส่งเสริมและรณรงค์ให้สถานประกอบการ ให้ตระหนักและเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในโรงแรม และชุมชนที่โรงแรมตั้งอยู่เป็นหนึ่งในกลไกที่ทำให้โรงแรมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นหนึ่งในการขยาย ฐานกลุ่มลูกค้าให้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร ของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ร้านอาหารเกือบทั้งหมดมีการกำจัดของเสียที่เกิดขึ้น คือ ขยะและ น้ำเสีย โดยอาศัยระบบการกำจัด บำบัดของเสียระบบกลางที่หน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่นในพื้นที่จัดทำขึ้น และ พบว่ามีการจัดการของเสียเบื้องต้นโดยมีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด มีปริมาณถึงขยะเพียงพอ รวมถึงมี สถานที่รวบรวมขยะก่อนนำไปกำจัด แต่ร้านอาหารบางส่วน ร้อยละ 6.29 เลือกกำจัดขยะเอง โดยการเผา และฝังในที่ของตนเองแต่ก็ได้จัดให้มีการรองรับเบื้องต้น การจัดการน้ำเสียของร้านอาหารส่วนใหญ่ พบว่า ร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่มีระบบการบำบัดน้ำเสียขั้นต้น ได้แก่ ไม่มีบ่อดักไขมันไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไป บำบัด โดยการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจะใช้วิธีปล่อยลงรางระบายน้ำเสีย เพื่อเข้าสู่ระบบบำบัดของส่วนกลาง ต่อไป ในขณะที่มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 25.66 ที่ปล่อยน้ำเสียลงที่นา พื้นที่ร้างโดยผ่านระบบบำบัดน้ำเสียของ ส่วนกลาง มีร้านอาหารเพียงร้อยละ 19.90 ที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย โดยเป็นระบบเติมอากาศ และมีการเติม EM

ก่อนปล่อยน้ำเสียออกสู่สาธารณะน้ำ ด้านการอนุรักษ์พลังงานพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงาน มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการผลิต บรรจุหีบห่อ เก็บรักษา ขนส่ง มีการจัดให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ในโอกาสต่างๆ ที่ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น และมีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันร้านอาหารส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานทดแทน ในอนาคตร้านอาหารขนาดใหญ่ที่มีเศษอาหารที่เหลือจากการปรุงและการรับประทาน สามารถพิจารณาการนำมาผลิตก๊าซชีวภาพเพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงานเสริม ซึ่งจะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน และลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ตามหากข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมถูกนำมาบังคับใช้มากขึ้นและเป็นไปอย่างเข้มงวด ก็จะทำให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินกิจการร้านอาหารเกิดขึ้นน้อยที่สุด ให้เป็นจุดขายที่สำคัญที่สามารถดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของร้านอาหารในการแข่งขัน สามารถใช้เป็นจุดขายให้กับการดำเนินธุรกิจเพื่อให้รองรับลูกค้าได้หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.3 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านขายของฝากของที่ระลึก ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่าร้านค้าส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.96 ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วร้านดังกล่าวเป็นร้านที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่รับมาจากชุมชน จากตัวแทนผู้ผลิตสินค้า แล้วนำมาจำหน่าย ไม่มีผลิตสินค้าเอง ดังนั้น มาตรฐานโดยส่วนใหญ่ที่ปรากฏจึงเป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เป็นการรับรองจากแหล่งผลิต เช่น GMP โรงงานผลิตขนมไทยดีเด่น ออย. เซลล์ชวนชิม OTOP 4 ดาว ฮาธา มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มอก. เป็นต้น และยังพบว่ามีร้านบางส่วน ร้อยละ 34.05 ที่ผลิตและจัดจำหน่ายเอง จึงได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้านี้ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึกส่วนใหญ่พบว่ากิจกรรมของร้านเองนั้นไม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่ประเด็นของการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นจุดขายหรือจุดดึงดูดหนึ่งที่สำคัญที่สามารถเพิ่มโอกาส หรือศักยภาพในการแข่งขันได้ จากการศึกษาพบว่า ร้านขายของที่ระลึกส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อกางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าต่างๆ เครื่องจักสาน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากอุตสาหกรรมขนาดเล็กในระดับครัวเรือนที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

2.4 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคมแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่เกิดผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม มีรายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และบริษัทนำเที่ยว มีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน

และสิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมพบว่าบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่นๆ ผู้ประกอบการพนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับนโยบายและปณิธานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่นอาจจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น) ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น ในขณะที่มี 1 แนวปฏิบัติที่บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีการนำมาปฏิบัติ ได้แก่ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่นกำหนดนโยบายมีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.5 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจคมนาคมขนส่ง ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่าสถานประกอบการมีการดำเนินธุรกิจด้านการคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากแนวทางการปฏิบัติทั้งหมด 16 แนวทาง มีบางส่วน ร้อยละ 36.46 ที่ได้มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการหมั่นตรวจสอบบำรุงเครื่องยนต์เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด และใช้พลังงานน้อยที่สุด ไม่มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ องค์กรไม่มีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมมีข้อห้ามสำหรับนักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะและของเสียออกนอกยานพาหนะขณะเดินทาง เป็นต้น หากมีการส่งเสริมให้มีการนำมาแนวทางปฏิบัติดังกล่าวเหล่านี้มาปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึงในสถานประกอบการ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแล้ว ยังมีผลต่อการลดต้นทุนด้านของสถานประกอบการลงด้วย ในขณะที่สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 79.17 ไม่ได้มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเลย เช่น ไม่มีการมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ ไม่มีพนักงานที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน และไม่มีบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและโอกาสในการดำเนินธุรกิจและเตรียมความพร้อมในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งประเด็นทางสิ่งแวดล้อมอาจถูกนำมาเป็นข้อกำหนดหรือแรงจูงใจในดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมในจังหวัดต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของการบริการให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเด็นที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของการบริการเนื่องจากเป็นธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแล้ว ยังมีผลต่อการลดต้นทุนด้านพลังงานของสถานประกอบการลงด้วย

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก

1) บริเวณชานเมือง หรือนอกเขตเมือง หรือย่านธุรกิจนอกเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงแรมที่ให้บริการห้องพักอย่างเดียวกันที่ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก (จำนวนมากกว่าโรงแรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ) แต่พบว่าโรงแรมเหล่านี้มีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐาน ถึงแม้ว่าการให้บริการและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานจะคล้ายคลึงกับโรงแรมขนาดเล็กในเขตเมือง คือ จัดให้มีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ตู้เย็น โทรทัศน์พร้อมจานดาวเทียมไว้บริการลูกค้า แต่ด้วยทำเลที่ตั้ง และลักษณะของการให้บริการที่เป็นแบบโรงแรมมาตรฐานนั้น ทำให้โรงแรมไม่เหมาะกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งที่มาเดี่ยว หรือเป็นหมู่คณะ แต่ก็พบว่าโรงแรมขนาดเล็กบางแห่งที่ปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการแบบโรงแรมมาตรฐานนั้น แต่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นโรงแรม/รีสอร์ท หรือที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการจัดสถานที่ด้านกายภาพ และการอำนวยความสะดวกต่างๆ มีมาตรฐานและลักษณะที่ใกล้เคียงกับโรงแรมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งในอนาคตหากโรงแรมเหล่านี้พัฒนารูปแบบการให้บริการให้ดีขึ้นก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้มากยิ่งขึ้น

2) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานในโรงแรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพื่อให้การรองรับและต้อนรับลูกค้าชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงแรมขนาดเล็กที่ให้บริการเฉพาะห้องพักอย่างเดียวในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลางมีปัญหาในเรื่องของการมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จำนวนน้อย บางแห่งไม่มีเลย ทำให้ไม่มีความสนใจที่จะทำการประชาสัมพันธ์ให้โรงแรมเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ คงทำเพียงแต่รองรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศเท่านั้น เพื่อเป็นการยกระดับการให้บริการสามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน หรือการรับพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3) โรงแรมส่วนใหญ่จะมีการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือกฎหมายที่หน่วยงานในพื้นที่กำหนด และไม่พบว่าการดำเนินกิจการของโรงแรมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นในพื้นที่ แต่หากโรงแรมต่างๆ ขอรับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ จะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพิ่มจุดขายและสร้างแรงดึงดูดใจให้แก่ลูกค้าที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันพบว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมขึ้นพื้นฐานของโรงแรมต่างๆเป็นไปตามข้อกำหนด ดังนั้นเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอาจทำให้ช่วงต้นของการดำเนินการต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เป็นระบบและปฏิบัติตาม และติดตามผลเพื่อประเมินและปรับปรุงอย่างเข้มงวด และเมื่อได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วก็จะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่โอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นได้

3.2 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

สถานประกอบการร้านอาหารสามารถที่จะเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้หากได้รับการพัฒนาในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1) ตลาดได้รู้เป็นหนึ่งในสถานที่จำหน่ายอาหารที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ เพราะเป็นสถานที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่นั้นๆ แต่พบว่าร้านอาหารในตลาดได้รู้หลายแห่งไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหารได้ครบทุกข้อ ดังนั้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลต้องมีการตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินกิจการร้านขายอาหารเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าซึ่งหมายรวมถึงนักท่องเที่ยว และเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆต่อไป

2) ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำในปัจจุบันเกิดขึ้นเพราะเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย หรือเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจเป็นหลัก โดยปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่เกิดขึ้นได้แก่ ปัญหาขยะ และน้ำเสีย ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การที่ขยะไม่ได้รับการนำกำจัดได้อย่างทันท่วงทีทำให้มีขยะกองทิ้งในบริเวณใกล้เคียง โดยพบว่าหลายแห่งสถานที่รวบรวมขยะอยู่ริมถนนสายหลัก หรืออยู่ด้านหน้าของสถานประกอบการร้านอาหาร นำมาซึ่งปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน และการทำให้ทัศนียภาพของเมืองถูกทำลายไป ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นให้เห็นได้บ่อยครั้งและทั่วไป ส่วนหนึ่งของปัญหาอาจไม่ได้เกิดจากสถานประกอบการเอง แต่เกิดจากระบบการจัดการของเสียของส่วนกลางที่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกิดปัญหา หรือทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานประกอบการร้านอาหารในหลายพื้นที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในชุมชน ดังนั้นไม่เพียงแต่สถานประกอบการร้านอาหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นภายในร้านเท่านั้น แต่หน่วยงานภาครัฐต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการรองรับและจัดการของเสียด้วยเพราะหากข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมถูกนำมาบังคับใช้มากขึ้นและเป็นไปอย่างเข้มงวดก็จะทำให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินกิจการร้านอาหารเกิดขึ้นน้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของร้านอาหารในการแข่งขัน สามารถใช้เป็นจุดขายให้กับการดำเนินธุรกิจเพื่อให้รองรับลูกค้าได้หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.3 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก

1) ธุรกิจร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกจะมีศักยภาพที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างดีในปัจจุบัน ทั้งในด้านจำนวนร้านที่ให้บริการ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ราคาสินค้า หากได้รับการพัฒนาในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้

2) สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในปัจจุบันจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่หากมีการจำหน่ายสินค้าประจำถิ่นที่เป็นสินค้าที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดของ “ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green product)” เช่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้สารพิษที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้อีก เป็นผลิตภัณฑ์ที่อนุรักษ์พลังงานธรรมชาติผลิตแล้วต้องไม่เปลือง

พลังงานเริ่มตั้งแต่การผลิตการใช้ไปถึงการสิ้นสภาพ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภาชนะหีบห่อน้อยที่สุดการออกแบบกล่องหรือหีบห่อบรรจุต้องไม่ฟุ่มเฟือย เป็นต้น (สันทนา อมรไชย, 2552) แล้วนำเสนอหรือประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างชาติได้รับทราบด้วยช่องทางต่างๆที่นักท่องเที่ยวสามารถรับทราบ หรือเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

3) สินค้าที่จำหน่ายในร้านจะมีความหลากหลาย แต่ก็ยังพบว่าร้านค้าส่วนใหญ่จะจำหน่ายสินค้าที่มีความคล้ายคลึงกัน หรือเป็นประเภทเดียวกัน หากมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง วัตถุดิบที่นำมาใช้ ฯลฯ เพื่อทำให้เกิดจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ มีความแปลก แตกต่าง ก็จะเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและดำเนินธุรกิจได้อย่างประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3.4 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

1) ธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางถึงแม้จะยังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่รองรับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ อย่างไรก็ตามพบว่าหากได้รับการพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2) ส่วนใหญ่การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีในปัจจุบันมีลักษณะนำนักท่องเที่ยวในพื้นที่ออกไปยังแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่นๆ หรือประเทศอื่นๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้สูญเสียโอกาสในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เติบโตได้ ดังนั้นบริษัทนำเที่ยวควรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเส้นทาง รูปแบบ หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ มีเอกลักษณ์ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นเข้ามาท่องเที่ยวและพักค้างคืนในพื้นที่มากกว่าที่จะเป็นเพียงจุดเดินทางผ่าน ก็จะเป็นการพัฒนาให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเติบโตและขยายตัวได้ดียิ่งขึ้น

3) ในขณะเดียวกันบริษัทนำเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทั้งในภูมิภาค หรือไปยังประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวในภูมิภาคให้ดียิ่งขึ้น

4) การดำเนินธุรกิจของบริษัทนำเที่ยวเองนั้นส่วนใหญ่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก แต่ย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่าการท่องเที่ยวอย่างไม่ถูกวิธี หรือการท่องเที่ยวอย่างไร้จิตสำนึกเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นบริษัทนำเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการจัดโปรแกรมนำเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การให้ความรู้ แนะนำ หรืออธิบายถึงข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในการท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการเพิ่มโอกาสในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจให้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3.5 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจคมนาคมขนส่ง

1) การให้บริการที่เพียงพอ ครอบคลุมพื้นที่ คุณภาพของการให้บริการดี ตรงต่อเวลา และมีความปลอดภัยสูง เป็นแรงดึงดูดสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการ การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้ลูกค้ามีทางเลือกในการใช้บริการมากนัก เนื่องจากเส้นทางและจำนวนผู้ประกอบการที่จะสามารถดำเนินธุรกิจได้ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐก่อน และเนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีความผูกขาดค่อนข้างสูง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ จำนวนยานพาหนะและจำนวนเส้นทางจึงไม่เพียงพอเท่ากับคุณภาพของการให้บริการ ประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นมีดังนี้

2) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเปิดให้บริการการคมนาคมทั้งทางบก และทางอากาศ เพื่อการเดินทางไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยให้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันพบว่าเส้นทางการบินระหว่างประเทศที่มีในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางนั้นพบว่ามีเพียง 1 เส้นทาง และ 1 สายการบินเท่านั้นที่ดำเนินการ ซึ่งเปิดให้บริการเมื่อปลายปี 2555 แต่จนถึงขณะนี้พบว่ามีเที่ยวบินที่ให้บริการแล้วเพียง 1 เที่ยวบินในวันเปิดตัว จากการสอบถามพบว่าสายการบินยังคงดำเนินการอยู่ เพียงแต่อยู่ในช่วงการปรับปรุงเวลาและเส้นทางการบิน เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ในขณะที่การคมนาคมทางบกพบว่ามีให้บริการรถโดยสารประจำทางจากเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มายังจังหวัดขอนแก่น แต่เป็นการดำเนินกิจการของประเทศลาว หากมีจำนวนรถ จำนวนสายการบิน จำนวนเส้นทางที่หลากหลายขึ้น ก็จะเป็นการเพิ่มความสะดวกและเพิ่มขีดความสามารถในการกระจายนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่างในภูมิภาคได้เป็นอย่างดี

3) การศึกษาพบว่าในยานพาหนะของผู้ประกอบการบางส่วนขาดอุปกรณ์ป้องกันภัย อุปกรณ์ช่วยชีวิต หรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ ซึ่งถือเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องมีประจำยานพาหนะ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความไม่ไว้วางใจในบริการของสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ และมีมาตรการ เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังในด้านอุบัติเหตุ และเฝ้าระวังสุขภาพของผู้ใช้บริการต่อไป

4) ยังมีผู้ประกอบการบางส่วนที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการที่ยานพาหนะที่นำมาให้บริการต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตของผู้ใช้บริการ ถึงแม้จะเป็นส่วนน้อย แต่เนื่องจากมีความสำคัญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องเข้มงวดในการติดตามตรวจสอบ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ

5) พนักงานที่ให้บริการส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ควรมีการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษของพนักงานผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างชาติได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสถานประกอบการเอง บริษัท และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเข้ามาสนับสนุนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา โดยการให้ความรู้ เพิ่มเติมทักษะ เบื้องต้นเพื่อให้พนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนต่างๆของหน่วยงาน สามารถติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

6) ในยุคที่กระแสการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำลังได้รับความนิยม เพื่อเปิดโอกาสในการแข่งขันให้สามารถรองรับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น ผู้ประกอบการด้านคมนาคมขนส่งต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแนวนี้ โดยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น สร้างจุดขายเรื่องการเดินทางที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ (Low carbon travel) โดยการเลือกใช้เชื้อเพลิงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เลือกใช้ยานพาหนะที่ประหยัดพลังงาน หรือการใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก

อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีสถานประกอบการด้านโรงแรม/ที่พัก เพื่อให้บริการที่มีความหลากหลายทั้งในด้านจำนวนที่ให้บริการ และคุณภาพของการบริการจุดเด่นของสถานประกอบการด้านที่พักโรงแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ที่พักที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ ที่มีความสะดวกสบายในการเดินทางไปมาต่างกันได้ ทั้งการเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งที่ให้บริการอื่นๆ เช่น ตลาด ร้านอาหาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงโรงแรมต่าง ๆ นั้น มีเส้นทาง และระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงได้หลากหลายวิธี

2. โรงแรมขนาดใหญ่ที่อยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่มีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3. ระดับราคาห้องพักของโรงแรมมีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพของที่พัก ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวถือเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้บริการได้หลากหลายขึ้น โดยมีตั้งแต่ราคาต่ำกว่า 500 บาท (120 บาท ต่อคืน) ไปจนถึงราคา 6,000 บาทต่อคืน

4. โรงแรมหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีศักยภาพในการให้บริการห้องประชุม สัมมนา ทั้งสำหรับหน่วยงานในพื้นที่ ในภูมิภาค หรือระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดขอนแก่นได้ยกระดับขึ้นเป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา MICE City ถือเป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นให้สถานประกอบการโรงแรมขนาดกลาง ขนาดเล็กในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียงต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเข้ามาให้บริการของลูกค้าในระดับต่างๆ ที่มากขึ้น

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดกลุ่มและประเภทของโรงแรม การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรมจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การศึกษาพบว่า

1. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการโรงแรมส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายในพื้นที่ เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดพื้นฐานที่สถานประกอบการต้องทำภายใต้กฎหมาย หรือ

ข้อกำหนดต่างๆ โดยทั้งหมดจะใช้กลไก หรือระบบ ส่วนกลางของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จัดให้มีขึ้นทำให้ในปัจจุบันพบว่าโรงแรม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีโรงแรมบางส่วนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ เพื่อแสดงถึงการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ร้อยละ 30 ของโรงแรมที่ให้บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เป็นอาคารควบคุมภายใต้ พรบ.การส่งเสริมอนุรักษ์ พลังงาน พ.ศ. 2535 ภายใต้กฎหมายนี้ และพบว่าโรงแรมบางแห่งมีการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนในบางส่วนของกิจการของสถานประกอบการ เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่มีแนวโน้มที่จะเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยังช่วยลดต้นทุนด้านพลังงานของสถานประกอบการลงได้

3. โรงแรมส่วนใหญ่มีการดำเนินธุรกิจที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยมีมาตรการตามแนวการปฏิบัติต่างๆ เช่น การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน เช่น หลอดประหยัดพลังงาน อุปกรณ์ไฟฟ้าเบอร์ 5 การจัดให้มีป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้ แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง เป็นต้น

2. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร

พบว่าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีสถานประกอบการด้านอาหารที่หลากหลายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จุดเด่นของร้านอาหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีดังต่อไปนี้

1. มีร้านอาหารให้บริการหลากหลายประเภท ได้แก่ ร้านอาหารประเภทต่างๆ (อาหารไทย ร้านอาหารจีน อาหารญี่ปุ่น อาหารเวียดนาม อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น อาหารจานเดียว อาหารตามสั่ง เป็นต้น) ภัตตาคาร ศูนย์อาหาร/ตลาดขายอาหาร/ตลาดโต้รุ่ง ร้านอาหารในโรงแรม แผงลอยจำหน่ายอาหาร และร้านอาหารทานด่วน (Quick meal/fast food) โดยร้านอาหารกระจายอยู่ทั่วไป และมีปริมาณมากในเขตเมือง หรือย่านธุรกิจ มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในหลายลักษณะ และที่มีความต้องการแตกต่างกันไป

2. ร้านอาหารมีพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับที่แตกต่างกันไป นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะส่วนใหญ่มักจะมียัคคุเทศก์มาด้วย ทำให้ไม่ค่อยมีปัญหาในการเข้ามาใช้บริการ ในขณะที่ร้านอาหารขนาดเล็กบางส่วนที่อยู่ในเขตเมือง ย่านธุรกิจ หรือแหล่งท่องเที่ยวจะจัดให้มีเมนูที่มีรูปภาพอาหารหรือรายชื่ออาหารพร้อมคำอธิบายง่ายๆที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้สามารถสื่อสารกับลูกค้าชาวต่างชาติได้

3. ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการแสดงว่าได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสุขาภิบาลร้านอาหาร โดยพบว่ามาตรฐานร้านอาหารได้รับคือ มาตรฐานของอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste) มาตรฐานร้านอาหารดีดาว (Good Place Best Food) ซึ่งเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับลูกค้าในการเลือกใช้บริการ

การจัดการสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดจากสถานประกอบการประเภทร้านอาหาร ได้แก่ ขยะ และน้ำเสีย ร้านอาหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งการได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นหนึ่งในกลไกของหน่วยงานภาครัฐเพื่อที่จะควบคุมให้เกิดผลดีต่อสุขภาพอนามัยของนักท่องเที่ยว จากการบริโภคอาหารตาม

ร้านอาหารนอกบ้าน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการด้วยการศึกษาพบว่า

1. ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีการคัดแยกขยะก่อนเข้าสู่ระบบการกำจัดขยะส่วนกลางของเทศบาล โดยแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะของส่วนกลาง และสามารถนำขยะที่แยกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ได้

2. ร้านอาหารส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น (บ่อดักไขมัน บ่อกักน้ำเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำ) ก่อนปล่อยลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำรางระบายน้ำเสียของระบบน้ำเสียส่วนกลาง ทำให้สามารถลดและป้องกันการเกิดปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ได้

3. นอกจากการจัดการขยะ น้ำเสีย และอากาศ ที่เป็นไปตามระเบียบ ข้อกำหนด และกฎหมายของพื้นที่แล้วพบว่าร้านอาหารส่วนใหญ่ ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณขยะ ลดการใช้พลังงาน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้สถานประกอบการมีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวน้อยมาก

3 อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก

ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีจุดเด่นที่ช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างประสบความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. มีการจำหน่ายสินค้ามากมายหลายประเภท โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง หรือผลิตภัณฑ์ที่มีเฉพาะในพื้นที่นั้นๆ และส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าพื้นเมือง เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักสาน เครื่องประดับ อาหารประจำถิ่น ขนมขบเคี้ยว เป็นต้น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นจุดขายที่สำคัญ และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากชุมชนในพื้นที่ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ และพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนได้

2. ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง สามารถเดินทางเพื่อเข้าถึงร้านได้อย่างสะดวกหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นรถส่วนตัว หรือบริการขนส่งสาธารณะที่จัดให้มีบริการภายในพื้นที่

3. ร้านขายของฝากของที่ระลึกหลายแห่งเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร และทางเว็บไซต์ของทางร้านด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ธุรกิจที่จัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น ถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุต่างๆ ที่มีและหาได้ในท้องถิ่น ถือเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ลดการใช้พลังงานในการขนส่งผลิตภัณฑ์หลายประเภทถูกผลิตโดยไม่ผ่านการแปรรูปด้วยกระบวนการทางอุตสาหกรรม ไม่มีการใช้สารเคมีอันตรายและลดการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต ซึ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไม่เกิดของเสียที่ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม จึงพบว่าไม่เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมขึ้น ผลการศึกษาพบว่า

1. ร้านขายของฝากของที่ระลึกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางส่วนใหญ่ที่มีที่ตั้งอยู่ในเมืองหรือย่านธุรกิจ ดังนั้นจึงต้องทำการจัดการของเสียตามข้อกำหนดของหน่วยงานภาครัฐ
2. ร้านขายของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่มีระบบการคัดแยกขยะ ก่อนที่จะส่งเข้าสู่ระบบกำจัดขยะส่วนกลาง
3. ร้านขายของฝากของที่ระลึกในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อลดปริมาณขยะ ลดการใช้พลังงาน และส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว

อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในปริมาณที่ไม่มากนัก ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวทั้งหมดนี้พบที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ดำเนินการภายในครอบครัว จุดเด่นของธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ภาคอีสานตอนกลางที่ทำให้การดำเนินธุรกิจดำเนินไปอย่างประสบความสำเร็จ มีดังต่อไปนี้

1. บริษัททัวร์ส่วนใหญ่มีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้า มีทั้งแบบที่กำหนดโปรแกรมและแผนการท่องเที่ยวโดยบริษัทนำเที่ยว หรือจัดตามความต้องการของลูกค้า โดยส่วนใหญ่ที่ให้บริการได้แก่ การจัดนำเที่ยวให้แก่คณะของหน่วยงานของรัฐและเอกชนในพื้นที่ และมีบริการเสริม ให้แก่ลูกค้า ได้แก่ การจำหน่ายตั๋วเพื่อการเดินทาง เช่น ตั๋วเครื่องบิน ตั๋วรถไฟและบริการจองโรงแรม เป็นต้น การจัดทำเที่ยวเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า เพื่อมีทางเลือกในการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น
2. บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีการจัดบริการจัดนำเที่ยวภายในประเทศ โดยจัดท่องเที่ยวยังทุกภูมิภาคในประเทศไทย และมีบางส่วนที่ให้บริการจัดนำเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยทุกบริษัทมีการจัดการท่องเที่ยวภายในทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น
3. บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่ดีและเหมาะสม เช่น มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ มีทีมงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การอธิบายกิจกรรมต่างๆ ได้ดี เป็นต้น การมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่ดีเหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การขยายธุรกิจเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

การดำเนินกิจกรรมของธุรกิจนำเที่ยวไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ในส่วนของการดำเนินกิจกรรมสำนักงาน แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ ต่อแหล่งท่องเที่ยวขึ้น การศึกษาพบว่า ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีแนวทางการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความมั่นใจได้ว่าโปรแกรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่ถูกจัดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

5. อุตสาหกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทคมนาคมขนส่ง

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางถือได้ว่ามีเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังพื้นที่อื่นๆทั้งในประเทศ และต่างประเทศใกล้เคียงได้อย่างสะดวกสบาย ขณะที่พบว่าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางบางส่วน เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” ที่สำคัญ นั่นคือเส้นทางสาย East-West Economic Corridor (EWEC) หรือเส้นทาง R2 เส้นทางกลุ่ม EWEC มีเส้นเดียว ไม่มีเส้นย่อย มีจุดเริ่มต้นที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม ผ่านลาวและไทย ไปยังเมืองมะละแหม่ง หรือมะละโย (Mawlamyine) ประเทศพม่า จังหวัดของประเทศไทยที่มีเส้นทาง R2 ผ่านคือ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก อ.หล่มสัก อ.ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาพบว่านอกจากการมีเส้นทางการคมนาคมขนส่งในพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการที่ให้บริการด้านการคมนาคมขนส่งในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตามความต้องการ และวัตถุประสงค์ในการเดินทาง โดยพบว่าแต่ละจังหวัดมีการที่ให้บริการด้านคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย โดยหลักๆมี 2 ประเภท ได้แก่

1. การคมนาคมทางอากาศโดยเครื่องบิน ซึ่งพบว่ามี 2 จังหวัดที่มีสนามบินให้บริการ คือ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดขอนแก่น มีเที่ยวบินที่ให้บริการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเส้นทางการบินภายในประเทศจะเดินทางไปกลับกรุงเทพมหานคร ในขณะที่เส้นทางการบินระหว่างประเทศนั้นพบว่ามีเพียง 1 เส้นทางและ 1 สายการบินเท่านั้นที่ดำเนินการ ได้แก่ สายการบินลาวเซ็นทรัลแอร์ไลน์

2. การคมนาคมทางบกโดยทางรถยนต์ มีการให้บริการรถโดยสารประจำทางภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานภาคเอกชน เป็นผู้ดูแลกิจการ โดยพบว่าส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีจำนวนเส้นทางการเดินทางที่ครอบคลุม เชื่อมต่อไปยังพื้นที่ต่างๆได้ มีปริมาณรถให้บริการที่เพียงพอ มีการให้บริการหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น รถสองแถว รถแท็กซี่ รถตุ๊กตุ๊ก มอเตอร์ไซด์ และสามล้อเครื่องรับจ้าง รถโดยสารปรับอากาศ รถบัส และรถตู้

3. การคมนาคมทางบกโดยทางรถไฟ มีให้บริการเพียงเส้นทางเดียวได้แก่ รถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือโดยบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังจังหวัดขอนแก่นเท่านั้น เป็นทางเลือกที่ทำให้สามารถเดินทางจากจังหวัดขอนแก่นไปยังจังหวัดอื่นที่อยู่ในภูมิภาค เช่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ หนองคาย ได้สะดวกยิ่งขึ้น

4. ผู้สถานประกอบการส่วนใหญ่มีมาตรการต่างๆเพื่อรองรับ ทั้งด้านการตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ความสะดวกสบาย การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ และอื่นๆ เช่น การจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางการคมนาคม ปลอดภัย สะดวกสบาย และเพียงพอ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขี่เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการให้บริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคมให้เป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ นอกจากจะป้องกัน และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแล้ว ยังส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการ

ผลดีต่อชุมชน สังคม และเกิดภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และโอกาสในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งด้วย โดยส่วนใหญ่ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเกิดมาจากกระบวนการใช้ยานพาหนะ การดูแลรักษา การซ่อมบำรุง จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับที่แตกต่างกันออกไป พบว่าผู้ประกอบการคมนาคมขนส่งในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวโน้มของการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภูมิภาค โดยในการดำเนินธุรกิจ ส่วนใหญ่ของกิจกรรมในการให้บริการเป็นกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่จังหวัดร้อยเอ็ดมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บริการที่เป็นไปตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์

1.1 พนักงานในท้องถิ่นยังขาดความพร้อมด้านภาษา ขาดข้อมูลต่างๆ เช่น หลักเกณฑ์ต่างๆ ของประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมตัวในการรองรับ หน่วยงานของภาครัฐในระดับจังหวัดควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจ และแรงกระตุ้นให้ผู้ประกอบการ

1.2 มีความต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องในสถานประกอบการ

1.3 ควรส่งเสริมให้มีการจัดสินค้า ผลิตภัณฑ์ ไปแสดงยังต่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสในการทำธุรกิจ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถนำมาพัฒนาผลงาน

2. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะด้านศักยภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอนาคตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนในเรื่องประชาคมอาเซียน ทั้งในด้านความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การเตรียมความพร้อม หรือการตั้งรับ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภทควรต้องให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

2.2 การพัฒนาผู้ประกอบการด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีความแตกต่างหลากหลาย ด้านภาษา หรือการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐต้องให้การดูแล ให้ความช่วยเหลือ และประสานให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการรายเล็กในธุรกิจประเภทต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในโอกาสการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน 2.3 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ หรือยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการ

สิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐต้องควบคุมติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด หรือต้องกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินธุรกิจที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับลูกค้าได้หลากหลายกลุ่มมากยิ่งขึ้นและเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

สันทนา อมรไชย. (2552). ผลกระทบที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน. วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ. 57(179), 29 - 36.

ภาคผนวก ค
ผลการศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์

ภาคผนวก ค-1

ผลการศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์

สถานประกอบการประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย

**ผลการศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์**

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม

การศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการ โรงแรมทำการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลด้านศักยภาพของสถานประกอบการ 2) การเข้าถึงสถานประกอบการ 3) สถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 188 แห่งทั่วจังหวัดผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ	จำนวน(n) ร้อยละ(%)			
	ขอนแก่น (n=188)	มหาสารคาม (N=60)	ร้อยเอ็ด (N=74)	กาฬสินธุ์ (N=81)
ประเภทของโรงแรม				
1) โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก (โรงแรมประเภท 1)	138(73.40)	51(85.00)	63(85.14)	72(88.89)
2) โรงแรมที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหารหรือสถานที่ให้บริการ อาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร (โรงแรมประเภท 2)	22(11.70)	1(1.67)	3(4.05)	3(3.70)
3) โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่ให้บริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร และ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการหรือห้องประชุมสัมมนา (โรงแรมประเภท 3)	19(10.11)	4(6.67)	4(5.41)	4(4.94)
4) โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่ให้บริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร สถาน บริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และห้องประชุมสัมมนา (โรงแรมประเภท 4)	9(4.79)	4(6.67)	4(5.41)	2(2.47)

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม
จังหวัดขอนแก่น

1.1 ลักษณะทั่วไป

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ จังหวัดขอนแก่น

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
ใบอนุญาต ประกอบธุรกิจโรงแรม					
ที่พักอาศัย					
1) มี	128(92.76)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	178(94.68)
2) ไม่มี	10(7.25)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	10(5.32)
ทำเลที่ตั้งของโรงแรม (Location)					
1) ในเมือง(Town Hotel/City Hotel) มีทำเลในย่านธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร	35(25.36)	19(86.36)	10(52.63)	8(88.89)	72(38.30)
2) ชานเมือง หรือมีทำเลตั้งตามชานเมือง	62(44.93)	1(4.55)	4(21.05)	1(11.11)	68(36.17)
3) สถานตากอากาศ (Resort) เช่น ภูเขา ทะเล ทะเลสาบ สถานที่ท่องเที่ยว และอื่นๆ	20(14.49)	2(9.09)	5(26.32)	0(0.00)	27(14.36)
4) โรงแรมริมทาง (Highway)	21(15.22)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	21(11.17)
จำนวนห้องพักในจังหวัดขอนแก่น	3,420	1,620	1,398	1,415	7,853
ทั้งหมด	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง
จำนวนห้องพัก (Number of Rooms / Units Available)					
1) ไม่เกิน 100 ห้อง (โรงแรมขนาดเล็ก)	137(99.28)	18(81.82)	13(68.42)	5(55.56)	173(92.02)
2) 101 - 300 ห้อง (โรงแรมขนาดกลาง)	1(0.72)	4(18.18)	6(31.58)	3(33.33)	14(7.45)
3) 301 - 600 ห้อง (โรงแรมขนาดใหญ่)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(11.11)	1(0.53)
4) มากกว่า 600 ห้องขึ้นไป (โรงแรมขนาดใหญ่มาก)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ(ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
การเปิดให้ลูกค้าจองห้องพัก สามารถทำได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) จองผ่าน Web site	27(19.57)	13(59.09)	12(63.16)	7(77.78)	59(31.38)
2) จองผ่านบริษัททัวร์/ บริษัทนำเที่ยว	7(5.07)	5(22.73)	9(47.37)	3(33.33)	24(12.77)
3) จองผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร	129(93.48)	22(100.00)	18(94.74)	9(100.00)	178(94.68)
4) จองด้วยตนเอง	138(100.0)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	188(100.0)
5) อื่นๆ ระบุ Agoda.com, booking.com, asiaroom.com และจองผ่าน E-mail ของ โรงแรม	2(1.45)	1(4.55)	3(16.79)	0(0.00)	6(3.19)
จำนวนของพนักงานที่สามารถใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้					
1) สื่อสารไม่ได้เลย	89(64.49)	1(4.55)	3(15.79)	2(22.22)	95(50.53)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	42(30.43)	13(59.09)	6(31.58)	3(33.33)	64(34.04)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	5(3.62)	3(13.64)	1(5.26)	1(11.11)	10(5.32)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	2(1.45)	5(22.73)	9(47.37)	3(33.33)	19(10.11)
ระยะเวลาให้เข้าพัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รายวัน	138(100.00)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	188(100.00)
2) รายเดือน	11(7.97)	4(18.18)	4(21.05)	1(11.11)	20(10.64)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ(ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
ราคาห้องพัก/ต่อคืน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) ต่ำกว่า 500 บาท/คืน	119(86.23)	12(44.44)	5(26.32)	2(22.22)	135(71.81)
2) 500 – 1,000 บาท/คืน	37(26.81)	20(74.07)	16(84.21)	5(55.56)	76(40.43)
3) 1,001 – 1,500 บาท/คืน	2(1.45)	4(14.81)	9(47.37)	4(44.44)	18(9.57)
4) 1,501 – 2,000 บาท/คืน	2(1.45)	1(3.70)	5(26.32)	4(44.44)	12(6.38)
5) 2,001 – 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	1(3.70)	2(10.53)	4(44.44)	7(3.72)
6) มากกว่า 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	1(3.70)	2(10.53)	3(33.33)	6(3.19)
ห้องประชุม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	15(78.95)	9(100.00)	24(12.77)
2) ไม่มี	138(100.00)	22(100.00)	4(21.06)	0(0.00)	164(87.24)
จำนวนห้องประชุม/โรงแรม	(n=0)	(n=0)	(n=15)	(n=9)	(n=24)
1) น้อยกว่า 3 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	8(53.34)	5(55.56)	13(54.17)
2) 3 – 5 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	6(40.00)	1(11.12)	7(29.17)
3) 6 – 8 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	1(6.67)	1(11.12)	2(8.34)
4) มากกว่า 8 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(22.23)	2(8.34)
จำนวนห้องประชุม ทั้งหมด 93 ห้อง					
ห้องประชุม สามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดได้ ก็คน/โรงแรม/วัน					
	(n=0)	(n=0)	(n=15)	(n=9)	(n=24)
1) ต่ำกว่า 100 คน	0(0.00)	0(0.00)	3(20.00)	0(0.00)	3(12.50)
2) 100 - 500 คน	0(0.00)	0(0.00)	10(66.67)	5(55.56)	15(62.50)
3) 501 – 1,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(6.67)	1(11.12)	2(8.34)
4) 1,001–1,500 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(6.67)	1(11.12)	2(8.34)
5) 1,501 – 2,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(11.12)	1(4.17)
6) มากกว่า 2,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(11.12)	1(4.17)
ห้องประชุมในจังหวัดขอนแก่นสามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ทั้งหมด 13,235 คน					

1.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการ					
ภายในโรงแรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Outdoor Swimming Pool	1(0.72)	1(4.55)	4(21.05)	3(33.330)	9(4.79)
2) มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาเก็ต	8(5.80)	5(22.73)	5(26.32)	1(11.11)	19(10.11)
3) Fitness Centre	0(0.00)	0(0.00)	4(21.05)	3(33.33)	7(3.72)
4) Room Service	23(16.67)	10(45.45)	12(63.16)	7(77.78)	52(27.66)
5.) นวดแผนโบราณ/สปา	5(3.62)	0(0.00)	6(31.58)	4(44.44)	15(7.98)
6) Car rent	0(0.00)	2(9.09)	1(5.26)	0(0.00)	3(1.60)
7.) เสริมสวย	1(0.72)	0(0.00)	0(0.00)	1(11.11)	2(1.06)
8) Car Parking	135(97.83)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	185(98.40)
9) ห้องอาหาร/ภัตตาคารอาหาร	12(8.70)	15(68.18)	14(73.68)	7(77.78)	48(25.53)
10) Shuttle Bus/	4(2.90)	9(40.91)	8(42.11)	3(33.33)	24(12.77)
Transportation Service					
11) ร้านกาแฟ	0(0.00)	5(22.73)	4(21.05)	6(66.67)	15(7.98)
12) Smoking Zone	23(16.67)	10(45.45)	10(52.63)	6(66.67)	49(26.06)
13) Mini Bar	4(2.90)	6(27.27)	8(42.11)	5(55.56)	23(12.23)
14) Business Centre	0(0.00)	1(4.55)	2(10.53)	1(11.11)	4(2.13)
15) Laundry Service	15(10.87)	15(68.18)	13(68.42)	6(66.67)	49(26.06)
16) Meeting room	4(2.90)	8(36.36)	15(78.95)	8(88.89)	35(18.62)
17) ร้านขายของที่ระลึก	0(0.00)	2(9.09)	2(10.53)	1(11.11)	5(2.66)

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1 n(%) n=138	ประเภท2 n(%) n=22	ประเภท3 n(%) n=19	ประเภท 4 n(%) n=9	รวม N(%) N=188
18) WIFI Wireless Internet access	52(37.68)	19(86.36)	17(89.47)	8(88.89)	96(51.06)
19) อื่นๆ ระบุ สถานบันเทิง สนามกอล์ฟ คาราโอเกะ โต๊ะปิงปอง แพนนาเทียวกีฬาภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม	1(0.72)	1(4.55)	2(10.53)	2(22.22)	6(3.19)
สิ่งอำนวยความสะดวกภายใน					
ห้องพัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Non-smoking rooms	14(10.14)	13(59.09)	11(57.89)	5(55.56)	43(22.87)
2) Air-Conditioning	135(97.83)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	185(98.40)
3) Bathroom Amenities	82(59.42)	21(95.45)	17(89.47)	8(88.89)	128(68.09)
4) Hot / Cold Shower	110(79.71)	22(100.00)	18(94.74)	9(100.00)	159(84.57)
5) International Direct Dial Telephone	1(0.72)	3(13.64)	6(31.58)	3(33.33)	13(6.91)
6) Refrigerator	84(60.87)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	134(71.24)
7) Satellite/Cable TV	135(97.83)	21(95.45)	19(100.00)	9(100.00)	184(97.87)
8) mini bar	2(1.45)	7(31.82)	6(31.58)	5(55.56)	20(10.64)
9) บริการเสริมอื่นๆ ระบุ internet wifi USB ไมโครเวฟ เครื่องเล่น VCD	9(6.52)	2(9.09)	4(21.05)	1(11.11)	16(8.51)

1.3 การเข้าถึงโรงแรม

การศึกษาการเข้าถึงเน้นศึกษาด้านการคมนาคมขนส่ง จากโรงแรมไปยังสถานที่สำคัญต่างๆที่แสดงถึงความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการเข้าถึง และการเดินทางผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง โรงแรมมีระยะทางกี่ กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	125(90.58)	20(90.91)	18(94.74)	9(100.00)	172(91.49)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	12(8.70)	2(9.09)	1(5.26)	0(0.00)	15(7.98)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	1(0.72)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(0.53)
ระยะทางจาก สถานีตำรวจที่ใกล้ ที่สุด ถึงโรงแรมมีระยะทาง กี่ กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	130(94.20)	22(100.00)	18(94.74)	9(100.00)	179(95.21)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	6(4.35)	0(0.00)	1(5.26)	0(0.00)	7(3.72)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	2(1.45)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(1.06)
ระยะทางจาก โรงพยาบาลที่ใกล้ ที่สุด ถึงโรงแรมมีระยะทางกี่ กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	127(92.03)	20(90.91)	19(100.00)	9(100.00)	175(93.09)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	8(5.80)	1(4.55)	0(0.00)	0(0.00)	9(4.79)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	3(2.17)	1(4.55)	0(0.00)	0(0.00)	4(2.13)

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
บริเวณที่ตั้งของโรงแรม หรือ สถานประกอบการ อยู่ในพื้นที่ที่ มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว การยุบตัวของ แผ่นดิน น้ำท่วม ดินถล่ม และ ความเสี่ยงด้านอื่นๆหรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	138(100.00)	22(100.00)	19(100.00)	9(100.00)	188(100.00)
การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึง โรงแรม มีเส้นทาง ระบบบริการ สาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวก อย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์	52(37.68)	9(40.91)	11(57.89)	4(44.44)	76(40.43)
2) รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถว โดยสารประจำทาง	31(22.46)	10(45.45)	6(31.58)	5(55.56)	52(27.66)
3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/ สามล้อเครื่อง	50(36.23)	19(86.36)	13(68.42)	6(66.67)	88(46.81)
4) รถรับส่งของทางโรงแรม	0(0.00)	4(18.18)	3(15.79)	5(55.56)	12(6.38)
5) อื่น ๆ ระบุ รถส่วนตัว เท่านั้น	43(31.16)	2(9.09)	3(15.79)	1(11.11)	49(26.06)

2. สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดกลุ่ม และประเภทของโรงแรม และเป็นหนึ่งในจดขายสำคัญของสถานประกอบการประเภทโรงแรม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นกลไกที่อยู่ภายใต้การบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเป็นกิจกรรมที่ทางโรงแรมเลือกทำโดยสมัครใจ โดยผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งที่การส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลดีต่อการลดต้นทุนในการบริหารจัดการของโรงแรมเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนช่วยให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่างๆอย่างครบถ้วน ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด ผลการศึกษาเป็นดังนี้

2.1 ด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษามาตรฐานสิ่งแวดล้อมของโรงแรมในจังหวัดขอนแก่น เป็นดังนี้
ตารางที่ 4 มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1 n(%) n=138	ประเภท2 n(%) n=22	ประเภท3 n(%) n=19	ประเภท 4 n(%) n=9	รวม N(%) N=188
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม					
1) มี	0(0.00)	3(13.64)	4(21.05)	3(33.33)	10(5.32)
2) ไม่มี	138(100.00)	19(86.36)	15(78.95)	6(66.67)	178(94.68)
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆที่ได้รับ					
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	n=0	n=3	n=4	n=3	n=10
1) มาตรฐานสถานประกอบการที่	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(33.34)	2(20.00)
พักสีเขียว					
2) มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(33.34)	2(20.00)
3) โรงแรมปลอดบุหรี่	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	2(66.67)	3(30.00)
4) Clean food good taste	0(0.00)	2(66.67)	4(100.00)	1(33.34)	8(80.00)
5) มาตรฐานสปาไทย	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
6) อื่น ระบุ ไทยแลนด์บูติก อวอร์ด	0(0.00)	1(33.34)	0(0.00)	1(33.34)	2(20.00)

2.2 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

1. การจัดการพื้นที่สีเขียว

การจัดพื้นที่สีเขียวของโรงแรมโรงแรมพบว่า โรงแรมจำนวน 112 แห่ง เป็นดังนี้
ตารางที่ 5 การจัดการพื้นที่สีเขียวในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
การจัดพื้นที่สีเขียวของโรงแรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของโรงแรม คิดเป็นเปอร์เซ็นต์					
1) พื้นที่สีเขียวน้อยกว่า 30%	88(63.77)	11(50.00)	8(42.11)	5(55.56)	112(59.57)
2) พื้นที่สีเขียว 30 - 50%	44(31.88)	5(22.73)	6(31.58)	1(11.11)	56(29.79)
ตามข้อกำหนด					
3) พื้นที่สีเขียวมากกว่า 50%	6(4.35)	6(27.27)	5(26.32)	3(33.33)	20(10.64)
การจัดบริเวณพื้นที่สีเขียวของโรงแรมมีลักษณะเป็นอย่างไร หรือแยกเป็นอย่างไรได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) สวนหย่อม	77(55.80)	12(54.55)	11(57.89)	6(66.67)	106(56.38)
2) พุ่มไม้/ต้นไม้สีเขียวบริเวณริมทางเดินริมทางเดิน	124(89.86)	17(77.27)	15(78.95)	8(88.89)	164(87.23)
3) สนามหญ้า	48(34.78)	9(40.91)	8(42.11)	5(55.56)	70(37.23)
4) สวนไม้หน้า	3(2.17)	2(9.09)	2(10.53)	3(33.33)	10(5.32)
5) พื้นที่สาธารณะ	28(20.29)	8(36.36)	11(57.89)	5(55.56)	52(27.66)
6) อื่น ๆ ระบุ กระถางต้นไม้หน้าห้อง บ่อปลา และสระน้ำธรรมชาติ	8(5.80)	0(0.00)	4(21.05)	1(1.11)	13(6.91)

2. เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษาประเด็นเหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยโรงแรมเป็นสาเหตุหลัก รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงกลไกในการรับข้อมูลข่าวสาร เหตุร้องเรียนต่างๆ โรงแรมในฐานะหนึ่งในหน่วยกิจกรรมที่มีผลทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากจะต้องมีมาตรการในการป้องกัน บำบัด จัดการมลพิษต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ยังต้องมีช่องทาง หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าถึง หรือติดต่อสื่อสารเพื่อแจ้งเหตุร้องเรียนต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกัน และการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1 n(%) n=138	ประเภท2 n(%) n=22	ประเภท3 n(%) n=19	ประเภท 4 n(%) n=9	รวม N(%) N=188
โรงแรมหรือสถานประกอบการ เคย มีเรื่องร้องเรียน หรือข้อพิพาทด้าน สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำ การ จัดการขยะ อากาศ กลิ่น เสียง และ เหตุเดือดร้อนรำคาญอื่น ๆ หรือไม่					
1) มี ระบุจุดบ่งแสงแดด และ ทิศทางลม	(0.00)	0(0.00)	1(5.26)	0(0.00)	1(0.53)
2) ไม่มี	138(100.00)	22(100.00)	18(94.74)	9(100.00)	187(99.47)

3. การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

การจัดการปัญหาขยะในโรงแรมผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
การคัดแยกขยะในโรงแรมก่อนนำไปกำจัด					
1) มีอย่างใดระบุ แยกขยะเปียกแห้ง รีไซเคิล และขยะอันตราย	68(49.28)	18(81.82)	15(77.95)	5(55.56)	106(56.38)
2) ไม่มี	70(50.72)	4(18.18)	4(21.05)	4(44.44)	82(43.62)
สถานที่เก็บรวบรวมขยะก่อนนำไปกำจัด					
1) มี	85(61.59)	21(95.45)	19(100.00)	8(88.89)	133(70.74)
2) ไม่มี	53(38.41)	1(4.55)	0(0.00)	1(11.11)	55(29.26)
การกำจัดขยะของโรงแรม กระทำโดยวิธีการใด					
1) กำจัดเอง โดยวิธีการ เผาและฝังในพื้นที่ตนเอง	37(26.81)	0(0.00)	2(10.53)	0(0.00)	39(20.74)
2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย อบต. และเทศบาล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานในท้องถิ่น	101(73.19)	22(100.00)	17(89.47)	9(100.00)	149(79.26)

4. การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรมผลการศึกษา พบว่า เป็นดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
โรงแรมมีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อ เป็นการบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่					
1) มี	12(8.70)	9(40.91)	12(63.16)	6(66.67)	39(20.74)
2) ไม่มี	126(91.30)	13(59.09)	7(36.84)	3(33.33)	149(79.26)
โรงแรมมีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไป บำบัดหรือไม่					
1) มี	4(2.90)	11(50.00)	9(47.37)	3(33.33)	27(14.4)
2) ไม่มี กระทำโดยวิธี เช่น ปล่อย ลงที่นาตนเอง ปล่อยลงท่อระบายน้ำ	134(97.10)	11(50.00)	10(52.63)	6(66.67)	161(85.64)
โรงแรมมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อน ปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำหรือไม่					
1) มี คือเติมอากาศ เติมEM ระบบกรอง และoxidation pond	5(3.62)	6(27.27)	8(42.11)	2(22.22)	21(11.17)
2) ไม่มี	133(96.38)	16(72.73)	11(57.89)	7(77.78)	167(88.83)
โรงแรมมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้น อย่างไร					
1) ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย	100(72.46)	9(40.91)	7(36.84)	2(22.22)	118(62.77)
2) ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของ เทศบาล	37(26.81)	11(50.00)	9(47.37)	6(66.67)	63(33.51)
3) อื่นๆ ระบุ ปล่อยลงที่นาตนเอง	1(0.72)	2(9.09)	3(15.79)	1(11.11)	7(3.72)

5. การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

ผลการศึกษาด้านการจัดการพลังงานพบว่าโรงแรมจำนวน 172 แห่ง ผลการศึกษาดังนี้
ตารางที่ 9 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
โรงแรมแห่งนี้ เป็นอาคารควบคุม ภายใต้ พรบ.อนุรักษ์พลังงานฯ พ.ศ. 2535 หรือไม่					
1) เป็น	0(0.00)	6(27.27)	5(26.32)	5(55.56)	16(8.51)
2) ไม่เป็น	138(100.00)	16(72.73)	14(73.68)	4(44.44)	172(91.49)
โรงแรมมีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานลม พลังงาน แสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงาน จากขยะ หรืออื่นๆ หรือไม่					
1) มี ระบุ Solar cell	1(0.72)	8(36.36)	2(10.53)	1(11.11)	12(6.38)
2) ไม่มี	137(99.28)	14(63.64)	17(89.47)	8(88.89)	176(93.62)

6. การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

การศึกษาด้านการจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม ผลการศึกษาพบว่า โรงแรมจำนวน 140 แห่ง
เป็นดังนี้
ตารางที่ 10 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

ข้อมูลการจัดการคุณภาพอากาศใน โรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
มีการติดตั้งปล่องควัน ในส่วนที่ทำให้ เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบ กิจกรรมที่อื่นๆ หรือไม่					
1) มี ที่ใดบ้างระบุ ห้องครัว	15(10.87)	14(63.64)	12(63.16)	7(77.78)	48(25.53)
2) ไม่มี	123(89.13)	8(36.36)	7(36.84)	2(22.22)	140(74.47)

7. กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

การศึกษาประเด็นการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม ผลการศึกษาพบว่า
เป็นดังนี้

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1 n(%) n=138	ประเภท2 n(%) n=22	ประเภท3 n(%) n=19	ประเภท 4 n(%) n=9	รวม N(%) N=188
1. โรงแรมได้จัดทำนโยบายหรือ มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการ ดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม					
1) มี	13(9.42)	12(54.55)	14(73.68)	5(55.56)	44(23.40)
2) ไม่มี	125(90.58)	10(45.45)	5(26.32)	4(44.44)	144(76.60)
2. มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
1) มี	9(6.25)	9(40.91)	7(36.84)	4(44.44)	29(14.43)
2) ไม่มี	129(93.48)	13(59.09)	12(63.16)	5(55.56)	159(84.57)
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ความร่วมมือในการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ&สิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ					
1) มี	31(22.46)	11(50.00)	10(52.63)	6(66.67)	58(30.85)
2) ไม่มี	107(77.54)	11(50.00)	9(47.37)	3(33.33)	130(69.15)
4. มีการห้ามมิให้มีการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลใน บริเวณโรงแรม					
1) มี	20(14.49)	12(54.55)	8(42.11)	3(33.33)	43(22.87)
2) ไม่มี	118(85.51)	10(45.45)	11(57.89)	6(66.67)	145(77.13)
5. โรงแรมได้จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อการดูแลการใช้พลังงาน					
1) มี	5(3.62)	7(31.82)	8(42.11)	4(44.44)	24(12.77)
2) ไม่มี	133(96.38)	15(68.18)	11(57.89)	5(55.56)	164(87.23)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1 n(%) n=138	ประเภท2 n(%) n=22	ประเภท3 n(%) n=19	ประเภท 4 n(%) n=9	รวม N(%) N=188
6. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน					
1) มี	6(4.35)	10(45.45)	9(47.37)	4(44.44)	29(15.43)
2) ไม่มี	132(95.65)	12(54.55)	10(52.63)	5(55.56)	159(84.57)
7. โรงแรมได้จัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ด้านการอนุรักษ์พลังงานในรอบปีที่ผ่านมา					
1) มี	6(4.35)	12(54.55)	10(52.63)	4(44.44)	32(17.02)
2) ไม่มี	132(95.65)	10(45.45)	9(47.37)	5(55.56)	156(82.98)
8. มีป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด					
1) มี	50(36.23)	18(81.82)	16(84.21)	6(66.67)	90(47.87)
2) ไม่มี	88(63.77)	4(18.18)	3(15.79)	3(33.33)	98(52.13)
9. มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน					
1) มี	110(79.71)	21(95.45)	19(100.00)	9(100.00)	159(84.57)
2) ไม่มี	28(20.29)	1(4.55)	0(0.00)	0(0.00)	29(15.43)
10. มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการเก็บรักษา ขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต					
1) มี	45(32.61)	19(86.36)	14(73.68)	7(77.78)	85(45.21)
2) ไม่มี	93(67.39)	3(13.64)	5(26.32)	2(22.22)	103(54.79)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

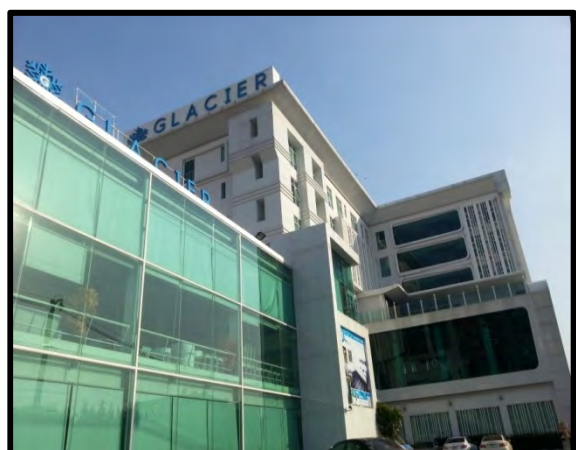
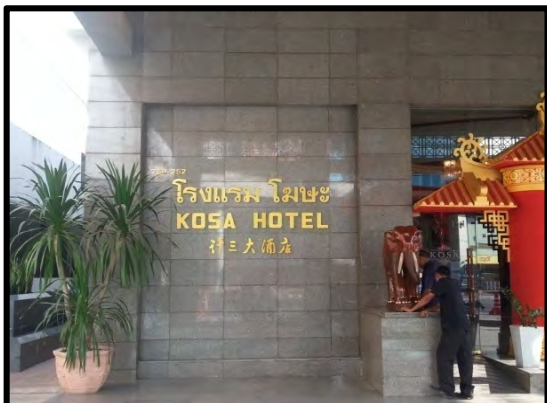
รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
11. มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการเก็บแรงดันและปริมาณการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊สเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสียและการปรับปรุงประสิทธิภาพ					
1) มี	18(13.04)	14(63.64)	8(42.11)	4(44.44)	44(23.40)
2) ไม่มี	120(86.96)	8(36.36)	11(57.89)	5(55.56)	144(76.60)
12. มีป้ายรณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ					
1) มี	20(14.49)	9(40.91)	5(26.32)	5(55.56)	39(20.74)
2) ไม่มี	118(85.51)	13(59.09)	14(73.68)	4(44.44)	149(79.26)
1.3 มีการจัดให้มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอยจากทุกส่วนของโรงแรม					
1) มี	43(31.16)	17(77.27)	10(52.63)	4(44.44)	74(39.36)
2) ไม่มี	95(68.84)	5(22.73)	9(47.37)	5(55.56)	114(60.64)
14. มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย					
1) มี	42(30.43)	19(86.36)	11(57.89)	6(66.67)	78(41.49)
2) ไม่มี	96(69.57)	3(13.64)	8(42.11)	3(33.33)	110(58.51)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
15. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง					
1) มี	40(28.99)	21(95.45)	13(68.42)	6(66.67)	80(42.55)
2) ไม่มี	98(71.01)	1(4.55)	6(31.58)	3(33.33)	108(57.45)
16. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด					
1) มี	38(27.54)	17(77.27)	13(68.42)	7(77.78)	75(39.89)
2) ไม่มี	100(72.46)	5(22.73)	6(31.58)	2(22.22)	113(60.11)
17. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม					
1) มี	43(31.16)	18(81.82)	16(84.21)	6(66.67)	83(44.15)
2) ไม่มี	95(68.84)	4(18.18)	3(15.79)	3(33.33)	105(55.85)
18. มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพสูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม					
1) มี	24(17.39)	12(54.55)	8(42.11)	4(44.44)	48(25.53)
2) ไม่มี	114(82.61)	10(45.45)	11(57.89)	5(55.56)	140(74.47)
19. มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำเสียไปยังแหล่งน้ำอื่น					
1) มี	46(33.33)	21(95.45)	14(73.68)	6(66.67)	87(46.28)
2) ไม่มี	92(66.67)	1(4.55)	5(26.32)	3(33.33)	101(53.72)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=138	n=22	n=19	n=9	N=188
20. มีการนำน้ำที่ผ่านการบำบัด เบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ใน กิจกรรมต่างๆของโรงแรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น ๆ					
1) มี	39(28.26)	16(72.73)	8(42.11)	5(55.56)	68(36.17)
2) ไม่มี	99(71.74)	6(27.27)	11(57.89)	4(44.44)	120(63.83)
21. มีการปรับปรุง จัดการ หรือ ดัดแปลงส่วนของอาคารให้ สามารถลด และป้องกันมิให้เสียง จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก					
1) มี	35(26.36)	20(90.91)	13(68.42)	5(55.56)	73(38.83)
2) ไม่มี	103(74.64)	2(9.09)	6(31.58)	4(44.44)	115(61.17)
22. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่อง แสงภายในอาคาร ประโยชน์ใน การหมุนเวียน อากาศ การทำ ความสะอาด และความปลอดภัย					
1) มี	110(72.46)	21(95.45)	19(100.0)	9(100.00)	149(79.26)
2) ไม่มี	38(27.54)	1(4.55)	0	0(0.00)	39(20.74)
			0(0.00)		

ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ประเภทโรงแรมที่พักอาศัย จังหวัดขอนแก่น

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม
จังหวัดมหาสารคาม

1.1 ลักษณะทั่วไป

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
ใบอนุญาต ประกอบธุรกิจโรงแรม					
ที่พักอาศัย					
1) มี	42(82.35)	1(100.00)	4(100.0)	2(50.00)	49(81.67)
2) ไม่มี	9(17.65)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	11(18.33)
ทำเลที่ตั้งของโรงแรม (Location)					
1) ในเมือง (Town Hotel/City Hotel) มีทำเลในย่านธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร	8(15.69)	1(100.00)	2(50.00)	3(75.00)	14(23.33)
2) ชานเมือง หรือมีทำเลตั้งตามชานเมือง	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	0(0.00)	2(3.33)
3) สถานตากอากาศ (Resort) เช่น ภูเขา ทะเล ทะเลสาบ สถานที่ท่องเที่ยว และอื่น ๆ	4(7.84)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	5(8.33)
4) โรงแรมริมทาง (Highway)	39(76.47)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	39(65.00)
จำนวนห้องพัก (Number of Rooms/ Units Available)					
1) ไม่เกิน 100 ห้อง (โรงแรมขนาดเล็ก)	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	3(75.00)	59(98.33)
2) 101 - 300 ห้อง (โรงแรมขนาดกลาง)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.67)
3) 301 - 600 ห้อง (โรงแรมขนาดใหญ่)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) มากกว่า 600 ห้องขึ้นไป (โรงแรมขนาดใหญ่มาก)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนห้องพักใน	1,943	70	179	648	2,929
จังหวัดมหาสารคามทั้งหมด	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
การเปิดให้ลูกค้าจองห้องพักสามารถทำได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) จองผ่าน Web site	4(7.84)	1(100.00)	3(75.00)	0(0.00)	12(20.00)
2) จองผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว	4(7.84)	1(100.00)	0(0.00)	4(100.00)	9(15.00)
3) จองผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)
4) จองด้วยตนเอง	48(94.12)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	57(95.00)
5) อื่น ๆ ระบุ Agoda.com, booking.com, asiaroom.com และจองผ่าน E-mail ของโรงแรม	1(1.96)	0(0.00)	2(50.00)	0(0.00)	3(5.00)
จำนวนของพนักงานที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้					
1) สื่อสารไม่ได้เลย	8(15.69)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	8(13.33)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	31(60.78)	0(0.00)	2(50.00)	0(0.00)	33(55.00)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	9(17.65)	0(0.00)	2(50.00)	2(50.00)	13(21.67)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	3(5.88)	1(100.00)	0(0.00)	2(50.00)	6(10.00)
ระยะเวลาให้เข้าพัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รายวัน	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)
2) รายเดือน	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.67)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
ราคาห้องพัก/ต่อคืน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) ต่ำกว่า 500 บาท/คืน	49(96.08)	1(100.00)	2(50.00)	1(25.00)	53(88.33)
2) 500 – 1,000 บาท/คืน	6(11.76)	0(0.00)	3(75.00)	4(100.00)	13(21.67)
3) 1,001 – 1,500 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	2(3.33)
4) 1,501 – 2,000 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	2(3.33)
5) 2,001 – 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	2(3.33)
6) มากกว่า 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.67)
ห้องประชุม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	3(75.00)	4(100.00)	7(11.67)
2) ไม่มี	51(100.00)	1(100.00)	1(25.00)	0(0.00)	53(88.33)
จำนวนห้องประชุม			(n=3)	(n=4)	(n=7)
1) น้อยกว่า 3 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	2(66.67)	1(25.00)	3(42.86)
2) 3 – 5 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)	3(75.00)	4(57.15)
3) 6 – 8 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) มากกว่า 8 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนห้องประชุม ทั้งหมด 22 ห้อง					
ห้อง สามารถรองรับผู้เข้าร่วม					
ประชุมทั้งหมดได้ ก็คน			(n=3)	(n=4)	(n=7)
1) ต่ำกว่า 100 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(15.9)
2) 100 - 500 คน	0(0.00)	0(0.00)	3(100.00)	3(75.00)	6(85.75)
3) 501 – 1,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) 1,001 – 1,500 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) 1,501 – 2,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
6) มากกว่า 2,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ห้องประชุมในจังหวัดขอนแก่นสามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ทั้งหมด 2,030 คน					

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

ผลการศึกษา เป็นดังนี้

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการ					
ภายในโรงแรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Outdoor Swimming Pool	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.67)
2) มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาเก็ต	1(1.96)	1(100.00)	1(25.00)	2(50.00)	5(8.33)
3) Fitness Centre	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	2(3.33)
4) Room Service	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	3(75.00)	4(6.67)
5.) นวดแผนโบราณ/สปา	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	3(5.00)
6) Car rent	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(3.33)
7.) เสริมสวย	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
8) Car Parking	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)
9) ห้องอาหาร/ภัตตาคารอาหาร	0(0.00)	0(0.00)	4(100.00)	4(100.00)	8(13.33)
10) Shuttle Bus/ Transportation Service	1(1.96)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	3(5.00)
11) ร้านกาแฟ	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(1.67)
12) Smoking Zone	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	2(50.00)	3(5.00)
13) Mini Bar	1(1.96)	0(0.00)	2(50.00)	3(75.00)	6(10.00)
14) Business Centre	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
15) Laundry Service	2(3.92)	1(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	9(15.00)
16) Meeting room	2(3.92)	0(0.00)	2(50.00)	4(100.00)	8(13.33)
17) ร้านขายของที่ระลึก	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	3(5.00)
18) WIFI Wireless Internet access	27(52.94)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	36(60.00)
19) อื่นๆ ระบุ พิพิธภัณฑ์เชิง วัฒนธรรม	2(3.92)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	3(5.00)

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก					
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Non-smoking rooms	6(11.76)	1(100.00)	2(50.00)	4(100.00)	13(21.67)
2) Air-Conditioning	50(98.04)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	59(98.33)
3) Bathroom Amenities	9(17.56)	1(100.00)	2(50.00)	4(100.00)	16(26.67)
4) Hot / Cold Shower	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)
5) International Direct Dial Telephone	5(9.80)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	7(11.67)
6) Refrigerator	17(33.33)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	26(43.33)
7) Satellite/Cable TV	50(98.04)	1(100.00)	4(100.00)	7(100.00)	59(98.33)
8) mini bar	2(3.92)	0(0.00)	2(50.00)	3(75.00)	7(11.67)
9) บริการเสริมอื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

2.2 การเข้าถึงโรงแรม

การศึกษาการเข้าถึงเน้นศึกษาด้านการคมนาคมขนส่งจากโรงแรมไปยังสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่แสดงถึงความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการเข้าถึงและการเดินทางผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส.					
ถึง โรงแรม มีระยะทางกี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	48(94.12)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	57(95.00)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	3(5.88)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	3(5.00)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจาก สถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทาง กี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	50(98.04)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	59(98.33)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.67)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจาก โรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทางกี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	48(94.12)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	57(95.00)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	3(5.88)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	3(5.00)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
บริเวณที่ตั้งของโรงแรม หรือสถานประกอบการ อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว การยุบตัวของแผ่นดิน น้ำท่วม ดินถล่ม และความเสี่ยงด้านอื่นๆหรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึง โรงแรม มีเส้นทาง ระบบบริการ สาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวก อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รถบริการสาธารณะ ขนส่ง บขส. / รถทัวร์	1(1.96)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	2(3.33)
2) รถเมล์ รถตุ้ หรือสองแถว โดยสารประจำทาง	2(3.92)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(3.33)
3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/ สามล้อเครื่อง	12(23.53)	1(100.00)	2(50.00)	3(75.00)	18(30.00)
4) รถรับส่งของทางโรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) อื่น ๆ ระบุ รถส่วนตัวเท่านั้น	38(74.51)	0(0.00)	2(50.00)	1(25.00)	41(68.33)

2.3 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

1. ด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 4 มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม					
1) มี	0(0.00)	1(100.00)	0(0.00)	3(75.00)	4(6.67)
2) ไม่มี	51(100.00)	0(0.00)	4(100.00)	1(25.00)	56(93.33)
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่					
ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	n=0	n=1	n=0	n=3	n=4
1) มาตรฐานสถานประกอบการ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)
ที่พักรีสี่เขียว					
2) มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว	0(0.00)	1(100.00)	0(0.00)	2(66.67)	3(75.00)
3) โรงแรมปลอดบุหรี่	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)
4) Clean food good taste	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)
5) มาตรฐานสปาไทย	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)
6) อื่น ระบุ ผู้บริหารดีเด่น	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)
ประเภทธุรกิจบริการ					

2. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 การจัดการพื้นที่สีเขียว ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 การจัดการพื้นที่สีเขียวในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
การจัดพื้นที่สีเขียวของโรงแรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของโรงแรม คิดเป็นเปอร์เซ็นต์					
1) พื้นที่สีเขียวน้อยกว่า 30%	12(23.53)	0(0.00)	2(50.00)	2(50.00)	16(26.67)
2) พื้นที่สีเขียว 30-50%	16(31.37)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	16(25.67)
ตามข้อกำหนด					
3) พื้นที่สีเขียวมากกว่า 50%	23(45.10)	1(100.00)	2(50.00)	2(50.00)	28(43.33)
การจัดบริเวณพื้นที่สีเขียวของโรงแรมมีลักษณะเป็นอย่างไร หรือแยกเป็นอย่างไรได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) สวนหย่อม	44(86.27)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	52(86.67)
2) พุ่มไม้/ต้นไม้สีเขียวบริเวณริมทางเดินริมทางเดิน	49(96.08)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	57(95.00)
3) สนามหญ้า	25(49.02)	0(0.00)	3(75.00)	1(25.00)	29(48.33)
4) สวนไม้ประดับ	3(5.88)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	3(5.00)
5) พื้นที่สาธารณะ	36(70.59)	1(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	43(71.67)
6) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

2.2 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
โรงแรมหรือสถานประกอบการ เคยมีเรื่องร้องเรียน หรือข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำ การจัดการขยะ อากาศ กลิ่น เสียง และเหตุเดือนร้อนรำคาญอื่น ๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)

2.3 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

ข้อมูลการจัดการปัญหาขยะในโรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
การคัดแยกขยะในโรงแรมก่อนนำไปกำจัด					
1) มี อย่างไรรระบุ แยกขยะเปียกแห้ง รีไซเคิล และขยะอันตราย	47(92.16)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	56(93.33)
2) ไม่มี	4(7.84)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	4(6.67)
สถานที่เก็บรวบรวมขยะก่อนนำไปกำจัด					
1) มี	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
การกำจัดขยะของโรงแรม					
กระทำโดยวิธีการใด					
1) กำจัดเอง โดยวิธีการ เผาและฝังในพื้นที่ตนเอง	7(13.73)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	7(11.67)
2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย อบต. และเทศบาลในท้องถิ่น	44(86.27)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	53(88.33)

2.4 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
โรงแรมมีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อ เป็นการบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่					
1) มี	1(1.96)	1(100.00)	1(25.00)	4(100.00)	7(11.67)
2) ไม่มี	50(98.04)	0(0.00)	3(75.00)	0(0.00)	53(88.33)
โรงแรมมีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไป บำบัดหรือไม่					
1) มี	4(7.84)	1(100.00)	1(25.00)	4(100.00)	10(16.67)
2) ไม่มี กระทำโดยวิธี เช่น ปล่อย ลงที่นาตนเอง ปล่อยลงท่อระบายน้ำ	47(92.16)	0(0.00)	3(75.00)	0(0.00)	50(83.33)
โรงแรมมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อน ปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำหรือไม่ หรือไม่					
1) มี คือระบบ เติมอากาศ	2(3.92)	1(100.00)	1(25.00)	4(100.00)	8(13.33)
2) ไม่มี	49(96.08)	0(0.00)	3(75.00)	0(0.00)	52(86.67)
โรงแรมมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้น อย่างไร					
1) ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย	48(94.12)	0(0.00)	3(75.00)	1(25.00)	52(86.68)
2) ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของ เทศบาล	1(1.96)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	3(5.00)
3) อื่นๆ ระบุ ปล่อยลงที่นาตนเอง	2(3.92)	1(100.00)	0(0.00)	2(50.00)	5(8.33)

2.5 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
โรงแรมแห่งนี้ เป็นอาคารควบคุม ภายใต้ พรบ.อนุรักษ์พลังงานฯ พ.ศ. 2535 หรือไม่					
1) เป็น	1(1.96)	1(100.00)	0(0.00)	4(100.00)	5(8.33)
2) ไม่เป็น	50(98.04)	0(0.00)	4(100.00)	0(0.00)	55(91.67)
โรงแรมมีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานลม พลังงาน แสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจาก ขยะ หรืออื่นๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)

2.6 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 10 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
มีการติดตั้งปล่องควัน ในส่วนที่ทำให้ เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบ กิจกรรมอื่นๆ หรือไม่					
1) มี ที่ใดบ้าง ห้องครัว	1(1.96)	0(0.00)	1(25.00)	3(75.00)	5(8.33)
2) ไม่มี	50(98.04)	1(100.00)	3(75.00)	1(25.00)	55(91.67)

3. กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
1. โรงแรมได้จัดทำนโยบายหรือ มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการ ดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม					
1) มี	4(7.84)	1(100.00)	2(50.00)	3(75.00)	10(16.67)
2) ไม่มี	47(92.16)	0(0.00)	2(50.00)	1(25.00)	50(83.33)
2. มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
1) มี	3(5.88)	1(100.00)	1(25.00)	3(75.00)	8(13.33)
2) ไม่มี	48(94.12)	0(0.00)	3(75.00)	1(25.00)	52(86.67)
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความ ร่ว ม มี อ ใน ก า ร ร ัก ษ า ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ					
1) มี	43(84.31)	1(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	50(83.33)
2) ไม่มี	8(15.69)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	10(16.67)
4. มีการห้ามมิให้มีการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณ โรงแรม					
1) มี	48(94.12)	1(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	55(91.67)
2) ไม่มี	3(5.88)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	5(8.33)
5. โรงแรมได้จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อการดูแลการใช้พลังงาน					
1) มี	2(3.92)	1(100.00)	0(0.00)	3(75.00)	6(10.00)
2) ไม่มี	49(96.08)	0(0.00)	4(100.00)	1(25.00)	54(90.00)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
6. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน					
1) มี	3(3.92)	1(100.00)	1(25.00)	3(75.00)	8(13.33)
2) ไม่มี	49(96.08)	0(0.00)	3(75.00)	1(25.00)	52(86.67)
7. โรงแรมได้จัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์พลังงาน ในรอบปีที่ผ่านมา					
1) มี	16(31.37)	1(100.00)	2(50.00)	3(75.00)	22(36.67)
2) ไม่มี	35(68.63)	0(0.00)	2(50.00)	1(25.00)	38(63.33)
8. มีป้ายณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด					
1) มี	8(15.59)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	16(26.67)
2) ไม่มี	43(84.31)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	44(73.33)
9. มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน					
1) มี	50(98.04)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	59(98.33)
2) ไม่มี	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.67)
10. มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ เก็บรักษา ขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต					
1) มี	24(47.06)	1(100.00)	2(50.00)	3(75.00)	30(50.00)
2) ไม่มี	27(52.94)	0(0.00)	2(50.00)	1(25.00)	30(50.00)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
11. มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการ เก็บแรงดันและปริมาณการใช้น้ำมัน เชื้อเพลิง และแก๊สเพื่อประโยชน์ใน การติดตามตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสีย และการปรับปรุง ประสิทธิภาพ					
1) มี	22(43.14)	1(100.00)	2(50.00)	3(75.00)	28(46.67)
2) ไม่มี	29(56.86)	0(0.00)	2(50.00)	1(25.00)	32(53.33)
12. มีป้ายรณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ					
1) มี	5(9.80)	1(100.00)	1(25.00)	2(50.00)	9(15.00)
2) ไม่มี	46(90.20)	0(0.00)	3(75.00)	2(50.00)	51(85.00)
1.3 มีการจัดให้มีการลดปริมาณของ เสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิด ขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม					
1) มี	50(98.04)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	58(96.67)
2) ไม่มี	1(1.96)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	2(3.33)
14. มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการ ให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อ ลดปริมาณมูลฝอย					
1) มี	50(98.04)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	59(98.33)
2) ไม่มี	1(1.96)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.67)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
15. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง					
1) มี	44(86.27)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	52(86.67)
2) ไม่มี	7(13.73)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	8(13.33)
16. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด					
1) มี	13(25.49)	1(100.00)	4(100.00)	3(75.00)	21(35.00)
2) ไม่มี	38(74.51)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	39(65.00)
17. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม					
1) มี	48(94.12)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	56(93.33)
2) ไม่มี	3(5.88)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	4(6.67)
18. มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพสูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม					
1) มี	20(39.22)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	29(48.33)
2) ไม่มี	31(60.78)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	31(51.67)
19. มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำ เสียไปยังแหล่งน้ำอื่น					
1) มี	51(100.00)	1(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	60(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 5.11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=51	n=1	n=4	n=4	N=60
20. มีการนำน้ำที่ผ่านการบำบัด เบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรม ต่างๆของโรงแรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น					
1) มี	48(94.12)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	56(93.33)
2) ไม่มี	3(5.88)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	4(6.67)
21. มีการปรับปรุง จัดการ หรือ ดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถ ลด และป้องกันมิให้เสี่ยงจากการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก					
1) มี	51(100.00)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	59(98.33)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(1.67)
22. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสง ภายในอาคาร ประโยชน์ในการ หมุนเวียน อากาศ การทำความ สะอาด และความปลอดภัย					
1) มี	51(100.00)	1(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	59(98.33)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(1.67)

สถานประกอบการประเภทโรงแรม ในจังหวัดมหาสารคาม

สถานประกอบการประเภทโรงแรม ในจังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม
จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ลักษณะทั่วไป

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
ใบอนุญาต ประกอบธุรกิจโรงแรม					
ที่พักอาศัย					
1) มี	37(58.73)	0(0.00)	4(100.00)	4(100.00)	45(60.81)
2) ไม่มี	26(41.27)	3(100.00)	0(0.00)	0(0.00)	29(39.19)
ทำเลที่ตั้งของโรงแรม (Location)					
1) ในเมือง (Town Hotel/City Hotel) มีทำเลในย่านธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร	14(22.22)	0(0.00)	3(75.00)	4(100.00)	21(28.38)
2) ชานเมือง หรือมีทำเลตั้งตามชานเมือง	37(58.73)	1(33.33)	1(25.00)	0(0.00)	39(52.70)
3) สถานตากอากาศ (Resort) เช่น ภูเขา ทะเล ทะเลสาบ สถานที่ท่องเที่ยว และอื่น ๆ	1(1.59)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	2(2.70)
4) โรงแรมริมทาง (Highway)	11(17.46)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	12(16.22)
จำนวนห้องพัก (Number of Rooms/ Units Available)					
1) ไม่เกิน 100 ห้อง (โรงแรมขนาดเล็ก)	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	69(93.24)
2) 101 - 300 ห้อง (โรงแรมขนาดกลาง)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	5(6.76)
3) 301 - 600 ห้อง (โรงแรมขนาดใหญ่)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) มากกว่า 600 ห้องขึ้นไป (โรงแรมขนาดใหญ่มาก)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนห้องพักในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้งหมด	2,259 ห้อง	152 ห้อง	546 ห้อง	1,110 ห้อง	4,067 ห้อง

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
การเปิดให้ลูกค้าจองห้องพักสามารถทำได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) จองผ่าน Web site	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	2(2.70)
2) จองผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว	1(1.59)	0(0.00)	2(50.00)	3(75.00)	6(8.11)
3) จองผ่านทางโทรศัพท์/โทรสาร	54(85.71)	3(100.00)	3(75.00)	4(100.00)	64(86.49)
4) จองด้วยตนเอง	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
5) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนของพนักงานที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้					
1) สื่อสารไม่ได้เลย	62(98.41)	3(100.00)	1(25.00)	0(0.00)	66(89.19)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	1(1.59)	0(0.00)	3(75.00)	4(100.00)	8(10.81)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะเวลาให้เข้าพัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รายวัน	63(10.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
2) รายเดือน	2(3.17)	1(33.33)	1(25.00)	0(0.00)	4(5.41)
ราคาห้องพัก/ต่อคืน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) ต่ำกว่า 500 บาท/คืน	63(100.00)	2(66.67)	3(75.00)	2(50.00)	70(94.59)
2) 501 – 1,000 บาท/คืน	2(3.17)	2(66.67)	2(50.00)	4(100.00)	10(13.51)
3) 1,001 – 1,500 บาท/คืน	0(0.00)	1(33.34)	2(50.00)	4(100.00)	7(9.46)
4) 1,501 – 2,000 บาท/คืน	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)	3(75.00)	5(6.76)
5) 2,001 – 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)	2(50.00)	4(5.41)
6) มากกว่า 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	1(33.34)	1(25.00)	1(25.00)	3(4.05)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
จำนวนห้องประชุม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	4(100.00)	4(100.00)	8(10.81)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	0(0.00)	0(0.00)	66(89.19)
จำนวนห้องประชุม			(n=4)	(n=4)	(n=8)
1) น้อยกว่า 3 ห้อง/โรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	0(0.00)	2(25.00)
2) 3 – 5 ห้อง/โรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	3(75.00)	5(62.50)
3) 6 – 8 ห้อง/โรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(12.50)
4) มากกว่า 8 ห้อง/โรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนห้องประชุม ทั้งหมด 29 ห้อง					
ห้องประชุม สามารถรองรับผู้เข้าร่วม					
ประชุมทั้งหมดได้ ก็คน			(n=4)	(n=4)	(n=8)
1) น้อยกว่า 100 คน	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	0(0.00)	2(25.00)
2) 100 – 500 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(25.00)
3) 501 – 1,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	2(50.00)	3(37.50)
4) 1,000 – 1,500 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(12.50)
5) มากกว่า 1500 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ห้องประชุมทั้งหมดสามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ทั้งหมด 4,350 คน					

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการ					
ภายในโรงแรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Outdoor Swimming Pool	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(2.70)
2) มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาเก็ต	1(1.59)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	3(4.05)
3) Fitness Centre	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	2(50.00)	3(4.05)
4) Room Service	1(1.59)	1(33.33)	2(50.00)	1(25.00)	5(6.76)
5.) นวดแผนโบราณ/สปา	1(1.59)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	3(4.05)
6) Car rent	0(0.00)	1(33.33)	0(0.00)	1(25.00)	2(2.70)
7.) เสริมสวย	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.35)
8) Car Parking	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
9) ห้องอาหาร/ภัตตาคารอาหาร	0(0.00)	2(66.67)	4(100.00)	4(100.00)	10(13.51)
10) Shuttle Bus /	3(4.76)	0(0.00)	2(50.00)	2(50.00)	7(9.46)
Transportation Service					
11) ร้านกาแฟ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
12) Smoking Zone	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.35)
13) Mini Bar	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	1(25.00)	3(4.05)
14) Business Centre	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.35)
15) Laundry Service	10(15.89)	2(66.67)	2(50.00)	2(50.00)	16(21.62)
16) Meeting room	0(0.00)	0(0.00)	4(100.00)	4(100.00)	8(10.81)
17) ร้านขายของที่ระลึก	0(0.00)	1(33.33)	0(0.00)	1(25.00)	2(2.70)
18) WIFI Wireless Internet	3(4.76)	2(66.67)	2(50.00)	3(75.00)	10(13.51)
access					
19) อื่น ๆ ระบุ สถานบันเทิง	1(1.59)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	3(4.05)
สนามกอล์ฟ					

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก					
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Non-smoking rooms	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.35)
2) Air-Conditioning	60(95.24)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	71(95.95)
3) Bathroom Amenities	3(4.76)	1(33.33)	2(50.00)	2(50.00)	8(10.81)
4) Hot / Cold Shower	45(71.43)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	56(75.68)
5) International Direct Dial Telephone	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(2.70)
6) Refrigerator	43(68.25)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	54(72.97)
7) Satellite/Cable TV	59(93.65)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	70(94.59)
8) mini bar	0(0.00)	0(0.00)	2(50.00)	2(50.00)	4(5.41)
9) บริการเสริมอื่นๆ	1(1.59)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.35)
ระบุ internet และ wifi					

1.2 การเข้าถึงโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง โรงแรม มีระยะทางกี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	62(98.41)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	73(98.65)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	1(1.59)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.35)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจาก สถานีตำรวจที่ใกล้ ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทาง กี่ กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจาก โรงพยาบาลที่ใกล้ ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทางกี่ กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
บริเวณที่ตั้งของโรงแรม หรือสถาน ประกอบการ อยู่ในพื้นที่ที่มีความ เสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว การยุบตัวของแผ่นดิน น้ำท่วม ดินถล่ม และความเสียด้าน อื่นๆหรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึง โรงแรม มีเส้นทาง ระบบบริการ สาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวก อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รถบริการสาธารณะ ขนส่ง บขส. / รถทัวร์ ระบุ	25(39.68)	1(33.33)	1(25.00)	1(25.00)	27(36.49)
2) รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถว โดยสารประจำทาง ระบุ	15(23.81)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	15(20.27)
3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/ สามล้อเครื่อง	11(17.46)	1(33.33)	3(75.00)	3(75.00)	74(100.00)
4) รถรับส่งของทางโรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) อื่น ๆ ระบุ รถส่วนตัวเท่านั้น	13(20.63)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	14(18.92)

1.3 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

1. ด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษามาตรฐานสิ่งแวดล้อมของโรงแรม เป็นดังนี้

ตารางที่ 4 มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0 (0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

2. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 การจัดการพื้นที่สีเขียว

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 การจัดการพื้นที่สีเขียวในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
การจัดพื้นที่สีเขียวของโรงแรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของโรงแรม คิดเป็นเปอร์เซ็นต์					
1) พื้นที่สีเขียวน้อยกว่า 30%	60(95.24)	2(66.67)	2(50.00)	4(100.00)	68(91.89)
2) พื้นที่สีเขียว 30 - 50%	3(4.76)	1(3.33)	2(50.00)	0(0.00)	6(8.11)
ตามข้อกำหนด					
3) พื้นที่สีเขียวมากกว่า 50%	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
การจัดบริเวณพื้นที่สีเขียวของโรงแรมมีลักษณะเป็นอย่างไร หรือแยกเป็นอย่างไรได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) สวนหย่อม	22(34.92)	2(75.00)	2(50.00)	2(50.00)	28(37.84)
2) พุ่มไม้/ต้นไม้สีเขียวบริเวณริม	61(96.83)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	72(97.30)
ทางเดินริมทางเดิน					
3) สนามหญ้า	5(7.94)	1(25.00)	2(50.00)	0(0.00)	8(10.81)
4) สวนไม้น้ำ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) พื้นที่สาธารณะ	3(4.76)	1(25.00)	0(0.00)	0(0.00)	4(5.41)
6) อื่นๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

2.2 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ .6 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
โรงแรมหรือสถานประกอบการ เคยมี เรื่องร้องเรียน หรือข้อพิพาทด้าน สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำ การ จัดการขยะ อากาศ กลิ่น เสียง และ เหตุเดือนร้อนรำคาญอื่น ๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

2.3 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม การจัดการปัญหาขยะในโรงแรมผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
การคัดแยกขยะในโรงแรมก่อนนำไป กำจัด					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
สถานที่เก็บรวบรวมขยะ ก่อนนำไป กำจัด					
1) มี	7(11.11)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	7(9.46)
2) ไม่มี	56(88.89)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	67(90.54)
การกำจัดขยะของโรงแรม กระทำโดย วิธีการใด					
1) กำจัดเอง โดยวิธีการ เเผาและ ฝังในพื้นที่ตนเอง	20(31.75)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	21(28.38)
2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย อบต. และเทศบาลในท้องถิ่น	43(68.25)	2(66.67)	4(100.00)	4(100.00)	53(71.62)

2.4 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
โรงแรมมีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อ เป็นการบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
โรงแรมมีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไป บำบัดหรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.36)
2) ไม่มี กระทำโดยวิธี เช่น ปล่อย ลงที่นาตนเอง ปล่อยลงท่อระบายน้ำ	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	3(75.00)	73(98.65)
โรงแรมมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อน ปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำหรือไม่ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
โรงแรมมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้น อย่างไร					
1) ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย	35(55.56)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	36(48.65)
2) ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของ เทศบาล	27(42.56)	2(66.67)	4(100.00)	4(100.00)	37(50.00)
3) อื่น ๆ ระบุ ปล่อยลงที่นา ตนเอง	1(1.59)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.35)

2.5 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
โรงแรมแห่งนี้ เป็นอาคารควบคุม ภายใต้ พรบ.อนุรักษ์พลังงานฯ พ.ศ. 2535 หรือไม่					
1) เป็น	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่เป็น	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
โรงแรมมีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานลม พลังงาน แสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจาก ขยะ หรืออื่น ๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

2.6 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 10 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
มีการติดตั้งปล่องควัน ในส่วนที่ทำให้ เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบ กิจกรรมที่อื่น ๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

3. กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
1. โรงแรมได้จัดทำนโยบายหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม					
1) มี	0(0.00)	1(3.33)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.35)
2) ไม่มี	63(100.00)	2(66.67)	4(100.00)	4(100.00)	73(98.65)
2. มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
4. มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
5. โรงแรมได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการดูแลการใช้พลังงาน					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
6. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
7. โรงแรมได้จัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ด้านการอนุรักษ์พลังงานในรอบปีที่ผ่านมา					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
8. มีป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	2(50.00)	3(4.05)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	2(50.00)	71(95.95)
9. มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน					
1) มี	0(0.00)	1(33.33)	1(25.00)	1(25.00)	3(4.05)
2) ไม่มี	63(100.00)	2(66.67)	3(75.00)	3(75.00)	71(95.95)
10. มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการเก็บรักษา ขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

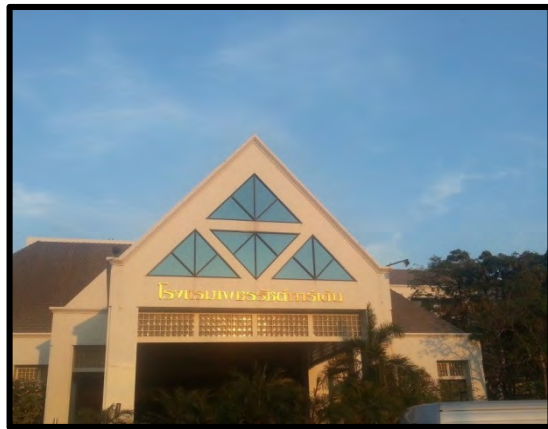
รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
11. มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการเก็บแรงดันและปริมาณการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊สเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสีย และการปรับปรุงประสิทธิภาพ					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
12. มีป้ายรณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ					
1) มี	2(3.17)	1(33.33)	2(50.00)	3(75.00)	8(10.81)
2) ไม่มี	61(96.83)	2(66.67)	2(50.00)	1(25.00)	66(89.19)
1.3 มีการจัดให้มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอยจากทุกส่วนของโรงแรม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
14. มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย					
1) มี	0(0.00)	0(00.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.35)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	3(75.00)	73(98.65)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
15. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	4(100.00)	5(6.76)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	0(0.00)	69(93.25)
16. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	4(100.00)	5(6.76)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	0(0.00)	69(93.24)
17. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(2.70)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	72(97.30)
18. มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพสูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	4(100.00)	74(100.00)
19. มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของ โรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำเสียไปยังแหล่งน้ำอื่น					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(1.35)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	3(75.00)	73(98.65)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

รายการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=63	n=3	n=4	n=4	N=74
20. มีการนำน้ำที่ผ่านการบำบัด เบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงแรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(2.70)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	72(97.30)
21. มีการปรับปรุง จัดการ หรือ ดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถ ลด และป้องกันมิให้เสี่ยงจากการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(25.00)	2(2.70)
2) ไม่มี	63(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	3(75.00)	72(97.30)
22. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสง ภายในอาคาร ประโยชน์ในการ หมุนเวียน อากาศ การทำความ สะอาด และความปลอดภัย					
1) มี	0(0.00)	1(3.33)	3(75.00)	2(50.00)	6(8.11)
2) ไม่มี	63(100.00)	2(66.67)	1(25.00)	2(50.00)	68(91.89)

สถานประกอบการประเภทโรงแรม
ในจังหวัดร้อยเอ็ด

สถานประกอบการประเภทโรงแรม
ในจังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทโรงแรม
จังหวัดกาฬสินธุ์

1 ลักษณะทั่วไป

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	
ใบอนุญาต ประกอบธุรกิจโรงแรม					
ที่พักอาศัย					
1) มี	59(81.94)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	67(82.72)
2) ไม่มี	13(19.06)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	14(17.28)
ทำเลที่ตั้งของโรงแรม (Location)					
1) ในเมือง (Town Hotel/City Hotel) มีทำเลในย่านธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร	5(6.94)	2(66.67)	3(75.00)	1(50.00)	11(13.58)
2) ชานเมือง หรือมีทำเลตั้งตามชานเมือง	5(6.94)	1(33.33)	1(25.00)	1(50.00)	7(8.64)
3) สถานตากอากาศ (Resort) เช่น ภูเขา ทะเล ทะเลสาบ สถานที่ท่องเที่ยว และอื่นๆ	1(1.39)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.23)
4) โรงแรมริมทาง (Highway)	61(84.72)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	62(76.54)
จำนวนห้องพัก (Number of Rooms/ Units Available)					
1) ไม่เกิน 100 ห้อง (โรงแรมขนาดเล็ก)	72(100.00)	3(100.00)	3(75.00)	1(50.00)	79(97.53)
2) 101 - 300 ห้อง (โรงแรมขนาดกลาง)	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	2(2.47)
3) 301 - 600 ห้อง (โรงแรมขนาดใหญ่)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) มากกว่า 600 ห้องขึ้นไป (โรงแรมขนาดใหญ่มาก)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนห้องพักในจังหวัด	2,442	180	373	347	3,342
ภาพสินธุ์ทั้งหมด	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
การเปิดให้ลูกค้าจองห้องพักสามารถทำได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) จองผ่าน Web site	5(6.94)	1(33.33)	3(75.00)	2(100.00)	11(13.58)
2) จองผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว	2(2.78)	1(33.33)	2(50.00)	0(0.00)	5(6.17)
3) จองผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร	69(95.83)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	77(95.06)
4) จองด้วยตนเอง	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)
5) อื่นๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนของพนักงานที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้					
1) สื่อสารไม่ได้เลย	15(20.83)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	16(19.75)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	41(56.94)	1(33.33)	3(75.00)	1(50.00)	46(56.79)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	8(11.11)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	10(12.35)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	8(11.11)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	9(11.11)
ระยะเวลาให้เข้าพัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รายวัน	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)
2) รายเดือน	3(4.17)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	4(4.94)
ราคาห้องพัก/ต่อคืน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) ต่ำกว่า 500 บาท/คืน	71(98.61)	2(66.67)	2(50.00)	1(50.00)	76(93.83)
2) 501 – 1,000 บาท/คืน	8(11.11)	1(33.33)	4(100.00)	1(50.00)	14(17.28)
3) 1,001 – 1,500 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	2(2.47)
4) 1,501 – 2,000 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	2(2.47)
5) 2,001 – 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(1.23)
6) มากกว่า 2,500 บาท/คืน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(1.23)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
จำนวนห้องประชุม					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	4(100.00)	2(100.00)	6(7.41)
2) ไม่มี	72(100.00)	3(100.00)	0(0.00)	0(0.00)	75(92.59)
จำนวนห้องประชุม			(n=4)	(n=2)	(n=6)
1) น้อยกว่า 3 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	3(75.00)	1(50.00)	4(66.67)
2) 3 – 5 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	2(33.33)
3) 6 – 8 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) มากกว่า 8 ห้อง	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนห้องประชุม ทั้งหมด 14 ห้อง					
ห้องประชุม สามารถรองรับผู้เข้าร่วม					
ประชุมทั้งหมดได้ ก็คน			(n=4)	(n=2)	(n=6)
1) ต่ำกว่า 100 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(16.67)
2) 100 - 500 คน	0(0.00)	0(0.00)	3(75.00)	1(50.00)	4(66.67)
3) 501 – 1,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) 1,001 – 1,500 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(16.67)
5) 1,501 – 2,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
6) มากกว่า 2,000 คน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ห้องประชุมทั้งหมดสามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ทั้งหมด 1,870 คน					

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาน ประกอบการ	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการภายใน โรงแรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Outdoor Swimming Pool	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(1.23)
2) มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาเก็ต	5(6.94)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	6(7.41)
3) Fitness Centre	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) Room Service	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	2(2.47)
5.) นวดแผนโบราณ/สปา	0(0.00)	1(33.33)	0(0.00)	1(50.00)	2(2.47)
6) Car rent	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(1.23)
7.) เสริมสวย	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(1.23)
8) Car Parking	71(98.61)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	80(98.77)
9) ห้องอาหาร/ภัตตาคารอาหาร	0(0.00)	2(66.67)	3(75.00)	2(100.00)	7(8.64)
10) Shuttle Bus/Transportation	0(0.00)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(1.23)
Service					
11) ร้านกาแฟ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(1.23)
12) Smoking Zone	2(2.78)	1(33.33)	1(25.00)	1(50.00)	5(6.17)
13) Mini Bar	1(1.39)	1(33.33)	1(25.00)	1(50.00)	4(4.94)
14) Business Centre	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
15) Laundry Service	7(9.72)	1(33.33)	4(100.00)	1(50.00)	13(16.05)
16) Meeting room	0(0.00)	0(0.00)	4(100.00)	1(50.00)	5(6.17)
17) ร้านขายของที่ระลึก	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(1.23)
18) WIFI Wireless Internet	32(44.44)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	41(50.62)
access					
19) อื่น ๆ ระบุ คาราโอเกะ และโต๊ะ ปิงปอง	4(5.56)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	5(6.17)

ตารางที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ (ต่อ)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการ	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก					
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) Non-smoking rooms	5(6.94)	1(33.33)	2(50.00)	2(100.00)	10(12.35)
2) Air-Conditioning	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)
3) Bathroom Amenities	7(9.72)	2(66.67)	3(75.00)	2(100.00)	14(73.28)
4) Hot / Cold Shower	67(93.06)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	76(93.83)
5) International Direct Dial Telephone	3(4.17)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	4(4.94)
6) Refrigerator	24(33.33)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	33(40.74)
7) Satellite/Cable TV	71(98.61)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	80(98.77)
8) mini bar	2(2.78)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	4(4.94)
9) บริการเสริมอื่น ๆ ระบุ เครื่องเล่น VCD, อาหารจานด่วน	2(2.78)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(.247)

การเข้าถึงโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง โรงแรม มีระยะทางกี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	64(88.89)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	73(90.12)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	8(11.11)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	8(9.88)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจาก สถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทาง กี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	68(94.44)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	76(93.83)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	4(5.56)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	5(6.17)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจาก โรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทางกี่กิโลเมตร					
1) 0 – 10 กิโลเมตร	67(93.06)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	75(92.59)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	5(6.94)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	6(7.41)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
บริเวณที่ตั้งของโรงแรม หรือสถาน ประกอบการ อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง จากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว การยุบตัวของแผ่นดิน น้ำท่วม ดิน ถล่ม และความเสี่ยงด้านอื่น ๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)

ตารางที่ 3 การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึง โรงแรม มีเส้นทาง ระบบบริการ สาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวก อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) รถบริการสาธารณะ ขนส่ง บขส. / รถทัวร์	20(27.78)	1(33.33)	3(75.00)	1(50.00)	25(30.86)
2) รถเมล์ รถตุ้ หรือสองแถว โดยสารประจำทาง	31(43.06)	1(33.33)	2(50.00)	1(50.00)	35(43.21)
3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/ สามล้อเครื่อง	40(55.56)	2(66.67)	4(100.00)	1(50.00)	47(58.02)
4) รถรับส่งของทางโรงแรม	2(2.78)	1(33.33)	0(0.00)	1(50.00)	5(6.17)
5) อื่น ๆ ระบุ รถส่วนตัวเท่านั้น	25(34.72)	1(33.33)	1(25.00)	1(50.00)	27(33.33)

1.3 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดกลุ่มและประเภทของโรงแรม และเป็นหนึ่งในจดขายสำคัญของสถานประกอบการประเภทโรงแรม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นกลไกที่อยู่ภายใต้การบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเป็นกิจกรรมที่ทางโรงแรมเลือกทำโดยสมัครใจ โดยผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งที่การส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลดีต่อการลดต้นทุนในการบริหารจัดการของโรงแรมเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนช่วยให้เกิดการพัฒนากฎภาคในด้านต่างๆอย่างครบถ้วน ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด การศึกษาสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมใน 4 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ได้ทราบสถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมโดยแบ่งประเด็นที่ศึกษาออกดังนี้

1. ด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 4 มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม					
1) มี	2(2.78)	1(33.33)	2(50.00)	1(50.00)	6(7.41)
2) ไม่มี	70(97.23)	2(66.67)	2(50.00)	1(50.00)	75(92.59)
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
	n=2	n=1	n=2	n=1	n=6
1) มาตรฐานสถานประกอบการที่พักสีเขียว	1(1.39)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	2(33.34)
2) มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว	1(50.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(16.67)
3) โรงแรมปลอดบุหรี่	1(50.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	1(16.67)
4) Clean food good taste	2(100.00)	1(33.33)	2(50.00)	1(50.00)	6(100.00)
5) มาตรฐานสปาไทย	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
6) อื่น ๆ ระบุ ผู้ประกอบการดีเด่น (ร้านอาหาร)	1(50.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(16.67)

2. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 การจัดการพื้นที่สีเขียว

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 การจัดการพื้นที่สีเขียวในโรงแรม

ข้อมูลสถานการณ์การจัดการพื้นที่สีเขียว	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
การจัดพื้นที่สีเขียวของโรงแรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของโรงแรม คิดเป็นเปอร์เซ็นต์					
1) พื้นที่สีเขียวน้อยกว่า 30%	22(30.56)	2(66.67)	4(100.00)	0(0.00)	28(34.57)
2) พื้นที่สีเขียว 30 - 50%	30(41.68)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	31(38.27)
ตามข้อกำหนด					
3) พื้นที่สีเขียวมากกว่า 50%	20(27.78)	1(33.33)	0(0.00)	1(50.00)	22(27.16)
การจัดบริเวณพื้นที่สีเขียวของโรงแรมมีลักษณะเป็นอย่างไร หรือแยกเป็นอย่างไรได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
1) สวนหย่อม	59(81.95)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	67(82.72)
2) พุ่มไม้/ต้นไม้สีเขียวบริเวณริมทางเดินริมทางเดิน	71(98.62)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	79(97.53)
3) สนามหญ้า	25(34.73)	1(33.33)	1(25.00)	2(100.00)	29(35.80)
4) สวนไม้น้ำ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(100.00)	0(0.00)
5) พื้นที่สาธารณะ	18(25.00)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	19(23.46)
6) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

2.2 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ข้อมูลสถานการณ์เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
โรงแรมหรือสถานประกอบการ เคยมีเรื่องร้องเรียน หรือข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำ การจัดการขยะ อากาศ กลิ่น เสียง และเหตุเดือนร้อนรำคาญอื่น ๆ หรือไม่					
1) มี ระบุ บดบังแสง และทิศทางลม	1(1.39)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1(1.23)
2) ไม่มี	71(98.62)	3(100.00)	4(0.00)	2(100.00)	80(98.77)

2.3 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

ข้อมูลการจัดการปัญหาขยะในโรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
การคัดแยกขยะในโรงแรมก่อนนำไปกำจัด					
1) มี อย่างไรระบุ เปียก แห้ง รีไซเคิล และขยะอันตราย	61(84.73)	3(100.00)	3(75.00)	2(100.00)	69(85.19)
2) ไม่มี	11(15.28)	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	12(14.81)
สถานที่เก็บรวบรวมขยะ ก่อนนำไปกำจัด					
1) มี	69(95.84)	2(66.67)	3(75.00)	2(100.00)	76(93.83)
2) ไม่มี	3(4.17)	1(33.33)	1(25.00)	0(0.00)	5(6.17)

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม(ต่อ)

ข้อมูลการจัดการปัญหาขยะในโรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
การกำจัดขยะของโรงแรมกระทำโดย					
วิธีการใด					
1) กำจัดเอง โดยวิธีการ เเผาและฝัง	25(34.73)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	27(33.33)
ในพื้นที่ตนเอง					
2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด	47(65.28)	3(100.00)	3(75.00)	1(50.00)	54(66.67)
โดย อบต. และเทศบาลในท้องถิ่น					

2.4 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

ข้อมูลด้านการจัดการปัญหา	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
น้ำเสียในโรงแรม	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
โรงแรมมีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อเป็น					
การบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่					
1) มี	8(11.12)	1(33.33)	3(75.00)	1(50.00)	13(16.05)
2) ไม่มี	64(88.89)	2(66.67)	1(25.00)	1(50.00)	68(83.95)
โรงแรมมีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัด					
หรือไม่					
1) มี	15(20.84)	0(0.00)	3(75.00)	1(50.00)	19(23.46)
2) ไม่มี	57(79.17)	3(100.00)	1(25.00)	1(50.00)	62(76.54)
ลงที่นาตนเอง ปล่อยลงท่อระบายน้ำ					
โรงแรมมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อย					
ออกสู่ลำรางระบายน้ำหรือไม่หรือไม่					
1) มี คือระบบกรอง เต็มอากาศ EM	5(6.95)	0(0.00)	3(75.00)	1(50.00)	9(11.11)
2) ไม่มี	67(93.06)	3(100.00)	1(25.00)	1(50.00)	72(88.89)

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม(ต่อ)

ข้อมูลการจัดการปัญหาขยะในโรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
โรงแรมมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้น					
อย่างไร					
1) ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย	59(81.95)	3(100.00)	0(0.00)	1(50.00)	63(77.78)
2) ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของ	3(4.17)	0(0.00)	2(50.00)	1(50.00)	6(4.41)
เทศบาล					
3) อื่น ๆ คือ EM เต็มอากาศ ระบบ	10(13.89)	0(0.00)	2(50.00)	0(0.00)	12(14.81)
ธรรมชาติ					

2.5 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

ข้อมูลการจัดการพลังงานในโรงแรม	ประเภท1	ประเภท2	ประเภท3	ประเภท 4	รวม
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	N(%)
	n=72	n=3	n=4	n=2	N=81
โรงแรมแห่งนี้ เป็นอาคารควบคุม					
ภายใต้ พรบ.อนุรักษ์พลังงานฯ พ.ศ.					
2535 หรือไม่					
1) เป็น	3(4.17)	0(0.00)	2(50.00)	1(50.00)	6(7.41)
2) ไม่เป็น	69(95.84)	3(100.00)	2(50.00)	1(50.00)	75(92.59)
โรงแรมมีการใช้พลังงานทดแทน					
เช่น พลังงานลม พลังงาน					
แสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจาก					
ขยะ หรืออื่น ๆ หรือไม่					
1) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)

2.6 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 10 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

ข้อมูลการจัดการคุณภาพอากาศใน โรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
มีการติดตั้งปล่องควัน ในส่วนที่ทำให้ เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบ กิจกรรมที่อื่น ๆ หรือไม่					
1) มี ที่ใดบ้างระบุ ห้องครัว	2(2.78)	2(66.67)	3(75.00)	1(50.00)	8(9.88)
2) ไม่มี	70(97.23)	1(33.33)	1(25.00)	1(50.00)	73(90.12)

3. กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในโรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
1. โรงแรมได้จัดทำนโยบายหรือ มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการ ดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม					
1) มี	4(5.56)	0(0.00)	2(50.00)	1(50.00)	7(8.64)
2) ไม่มี	68(94.44)	3(100.00)	2(50.00)	1(50.00)	74(91.36)
2. มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
1) มี	4(5.56)	0(0.00)	2(50.00)	1(50.00)	7(8.64)
2) ไม่มี	68(94.44)	3(100.00)	2(50.00)	1(50.00)	74(91.36)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ					
1) มี	44(61.11)	1(33.33)	3(75.00)	2(100.00)	50(61.73)
2) ไม่มี	28(38.89)	2(66.67)	1(25.00)	0(0.00)	31(38.27)
4. มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรม					
1) มี	48(66.67)	1(33.33)	2(50.00)	2(100.00)	53(65.43)
2) ไม่มี	24(33.33)	2(66.67)	2(50.00)	0(0.00)	28(34.57)
5. โรงแรมได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการดูแลการใช้พลังงาน					
1) มี	1(1.39)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	2(2.47)
2) ไม่มี	71(98.61)	3(100.00)	4(100.00)	1(50.00)	79(97.53)
6. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน					
1) มี	5(6.94)	0(0.00)	1(25.00)	1(50.00)	7(8.64)
2) ไม่มี	67(93.06)	3(100.00)	3(75.00)	1(50.00)	74(91.36)
7. โรงแรมได้จัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์พลังงาน ในรอบปีที่ผ่านมา					
1) มี	10(13.89)	0(0.00)	2(50.00)	1(50.00)	13(16.05)
2) ไม่มี	62(86.11)	3(100.00)	2(50.00)	1(50.00)	68(83.95)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในโรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
8. มีป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ ไฟฟ้าอย่างประหยัด					
1) มี	10(13.89)	1(33.33)	1(25.00)	1(50.00)	13(16.05)
2) ไม่มี	62(86.11)	2(66.67)	3(75.00)	1(50.00)	68(83.95)
9. มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัด พลังงาน					
1) มี	64(88.89)	2(66.67)	4(100.00)	2(100.00)	72(88.89)
2) ไม่มี	8(11.11)	1(33.33)	0(0.00)	0(0.00)	9(11.11)
10. มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ ใน ฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการ ใช้พลังงาน ในการ เก็บรักษา ขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต					
1) มี	27(37.50)	2(66.67)	2(50.00)	2(100.00)	33(40.74)
2) ไม่มี	45(62.50)	1(33.33)	2(50.00)	0(0.00)	48(59.26)
11. มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการ เก็บแรงดันและปริมาณการใช้น้ำมัน เชื้อเพลิง และแก๊สเพื่อประโยชน์ใน การติดตามตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสีย และการปรับปรุง ประสิทธิภาพ					
1) มี	16(22.22)	0(0.00)	2(50.00)	1(50.00)	19(23.46)
2) ไม่มี	56(77.78)	3(100.00)	2(50.00)	1(50.00)	62(76.54)
12. มีป้ายรณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ					
1) มี	2(2.78)	0(0.00)	0(0.00)	1(50.00)	3(3.70)
2) ไม่มี	70(97.22)	3(100.00)	4(100.00)	1(50.00)	78(96.30)

ตารางที่ 11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในโรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
1.3 มีการจัดให้มีการลดปริมาณของ เสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิด ขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม					
1) มี	44(61.11)	1(33.33)	3(75.00)	1(50.00)	49(60.49)
2) ไม่มี	28(38.89)	2(66.67)	1(25.00)	1(50.00)	32(39.51)
14. มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการ ให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อ ลดปริมาณมูลฝอย					
1) มี	45(62.50)	1(33.33)	3(75.00)	2(100.00)	51(62.96)
2) ไม่มี	27(37.50)	2(66.67)	1(25.00)	0(0.00)	30(37.04)
15. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้ หมดแล้วทิ้ง					
1) มี	26(36.11)	1(33.33)	2(50.00)	2(100.00)	31(38.27)
2) ไม่มี	46(63.89)	2(66.67)	2(50.00)	0(0.00)	50(61.73)
16. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด					
1) มี	7(9.72)	1(33.33)	2(50.00)	1(50.00)	11(13.58)
2) ไม่มี	65(90.28)	2(66.67)	2(50.00)	1(50.00)	70(86.42)
17. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัด น้ำภายในโรงแรม					
1) มี	54(75.00)	1(33.33)	4(100.00)	2(100.00)	61(75.31)
2) ไม่มี	18(25.00)	2(66.67)	0(0.00)	0(0.00)	20(24.69)
18. มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพ สูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ใน ห้องพักของโรงแรม					
1) มี	20(27.78)	0(0.00)	3(75.00)	1(50.00)	24(29.63)
2) ไม่มี	52(72.22)	3(100.00)	1(25.00)	1(50.00)	57(70.37)

ตารางที่ 6.11 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม (ต่อ)

กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม	ประเภท1 n(%) n=72	ประเภท2 n(%) n=3	ประเภท3 n(%) n=4	ประเภท 4 n(%) n=2	รวม N(%) N=81
19. มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำ เสียไปยังแหล่งน้ำอื่น					
1) มี	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
20. มีการนำน้ำที่ผ่านการบำบัดเบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรมต่างๆของโรงแรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น					
1) มี	34(47.22)	3(100.00)	2(50.00)	0(0.00)	39(48.15)
2) ไม่มี	38(52.78)	0(0.00)	2(50.00)	2(100.00)	42(51.85)
21. มีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก					
1) มี	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
22. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัย					
1) มี	72(100.00)	3(100.00)	4(100.00)	2(100.00)	81(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

สถานประกอบการประเภทโรงแรม
ในจังหวัดกาฬสินธุ์

สถานประกอบการประเภทโรงแรม
ในจังหวัดกาฬสินธุ์ (ต่อ)

ภาคผนวก ค-2

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านอาหารและ
ภัตตาคาร จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์

ด้านศักยภาพของสถานประกอบการ

การศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการ ประเภทร้านอาหารและภัตตาคารทำการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลด้านศักยภาพของสถานประกอบการ 2) การเข้าถึงสถานประกอบการ 3) สถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม ทัวจังหวัดผลการศึกษาเป็นดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
ประเภทของสถานประกอบการ				
1) ร้านอาหาร	51 (75.00)	34(100.00)	41(100.00)	46(95.84)
2) ภัตตาคาร	9(13.24)	0(0.00)	0(0.00)	2(4.17)
3) ศูนย์อาหาร	0 (0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) ร้านอาหารในโรงแรม	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) แผงลอยจำหน่ายอาหาร	8(11.76)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
เวลาเปิดให้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) เช้า	53(77.94)	28(82.36)	7 (17.08)	30(62.50)
2) กลางวัน	55(80.88)	32(94.12)	29(70.74)	38(79.17)
3) เย็น	59(86.76)	30(88.24)	33(80.49)	32(66.67)
4) ดึก	5(7.35)	16(47.06)	13(31.71)	6(12.50)
5) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการร้านอาหาร (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
ประเภทอาหารที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) อาหารจีน	13 (19.12)	2(5.89)	0(0.00)	6(12.50)
2) อาหารญี่ปุ่น	4(5.88)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3) อาหารเวียดนาม	2(2.94)	0(0.00)	0(0.00)	2(4.17)
4) อาหารตามสั่ง	21(30.88)	24(70.59)	17(41.47)	18(37.50)
5) อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น ระบุ ต้มไก่บ้าน ลาบก้อย ไก่ย่าง ส้มตำ แกงเห็ด ก้อยไข่มดแดง และอาหารตามฤดูกาล	41(60.29)	14(41.17)	10(24.39)	24(50.00)
6) ข้าวราดแกง	10(14.71)	4(11.77)	1(2.44)	16(33.34)
7) อาหารไทย	41(60.29)	16(47.06)	8(19.51)	8(16.67)
8) อาหารประเภทเส้น เช่น ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว	8(11.76)	2(5.89)	4(9.76)	2(4.17)
9) อาหารเช้า เช่น ข้าวต้ม	8(11.76)	0(0.00)	2(4.88)	14(29.17)
10) อื่น ๆ ระบุ มังสวิรัต และอาหาร อิตาเลียน	5(7.35)	6(18.65)	21(51.22)	
สามารถรองรับจำนวนผู้ใช้บริการได้ทั้งหมดกี่ คน/ครั้ง				
1) 1 - 50 คน/ครั้ง	52(76.47)	2(5.89)	16(39.02)	12(25.00)
2) 51 - 100 คน/ครั้ง	9(13.24)	20(58.83)	13(39.02)	20(41.67)
3) มากกว่า 100 คน/ครั้ง	7(10.29)	12(35.30)	12(29.27)	16(33.33)
จำนวนพ่อครัว				
1) 1 - 5 คน/ร้าน	12(17.65)	30(88.24)	39(95.12)	46(95.83)
2) 6 - 10 คน/ร้าน	36 (52.94)	4(11.77)	1(2.44)	2(4.17)
3) มากกว่า 10 คน/ร้าน	20(29.41)	0(0.00)	1(2.44)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการร้านอาหาร (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
จำนวนเด็กเสิร์ฟ				
1) 1 - 5 คน/ร้าน	55(80.88)	22(64.71)	31(75.61)	40(83.33)
2) 6 - 10 คน/ร้าน	6(8.82)	8(23.53)	8(19.51)	4(8.33)
3) มากกว่า 10 คน/ร้าน	7(10.29)	4(11.76)	2(4.88)	4(8.33)
ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาล				
1) ไม่มี	33(48.53)	20(58.83)	41(100.00)	22(45.83)
2) 1 - 5 คน/ร้าน	25(36.76)	10(29.42)	0(0.00)	24(50.00)
3) 6 - 10 คน/ร้าน	6(8.82)	4(11.77)	0(0.00)	2(4.17)
4) มากกว่า 10 คน/ร้าน	4(5.88)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนของพนักงาน รวมถึงบุคคลในร้านที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ คิดเป็นกี่ปอร์เซ็นต์				
1) สื่อสารไม่ได้เลย	15(22.06)	16(47.06)	32(78.05)	12(25.00)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	37(54.41)	14(41.18)	9(21.95)	24(50.00)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	8(11.76)	2(5.89)	0(0.00)	8(16.67)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	8(11.76)	2(5.89)	0(0.00)	4(8.33)
ช่องทางที่สามารถเปิดให้ลูกค้าสำรองโต๊ะที่นั่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) จองผ่าน Web site	20(29.41)	4(11.77)	0(0.00)	6(12.50)
2) จองผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว	15(22.06)	4(11.77)	8(19.52)	4(8.34)
3) จองผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร	66(97.06)	28(82.36)	33(80.49)	38(79.17)
4) จองด้วยตนเอง	68(100.00)	34(100.00)	40(97.56)	48(100.00)
5) อื่นๆ facebook	0(0.00)	2(5.89)	0(0.00)	2(4.17)

2. ด้านสุขาภิบาลของร้านอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 สภาพร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
1. มีความมั่นคงแข็งแรง พื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี สะอาด				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	40(97.56)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	1(2.44)	2(4.17)
2. มีสถานที่เตรียมอาหารที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศ ที่เหมาะสม ไม่อับชื้น				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	40(97.56)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	1(2.44)	0(0.00)
3. มีทางเดินระหว่างโต๊ะเสิร์ฟในการเดินเข้าออก				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	41(100.00)	44(91.67)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	4(8.33)
4. มีภาชนะในการเก็บขยะมูลฝอยมิดชิด ไม่ส่งกลิ่นเหม็น				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	38(92.68)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	3(7.32)	2(4.17)
5. มีการแยกเป็นสัดส่วนชัดเจนของสถานที่เตรียมปรุง ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร				
1) มี	63(92.65)	34(100.00)	41(100.00)	42(87.50)
2) ไม่มี	5 (7.35)	0(0.00)	0(0.00)	6(12.50)
6. มีพื้นที่ในการปรุง ประกอบอาหาร ที่อยู่สูงกว่า 60 ซม. และไม่อยู่บริเวณหน้าหรือใกล้กับห้องน้ำ ห้องส้วม				
1) มี	60(88.24)	34(100.00)	40(97.56)	46(95.83)
2) ไม่มี	8(11.76)	0(0.00)	1(2.44)	2(4.17)

ตารางที่ 2 สภาพร้านอาหาร (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
7. ห้องส้วมสำหรับผู้บริโภคและผู้สัมผัสอาหารต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีอ่างล้างมือที่ใช้การได้ดี และมีสบู่ใช้ตลอดเวลา				
1) มี	66(97.06)	30(88.24)	39(95.12)	44(91.67)
2) ไม่มี	2(2.94)	4(11.77)	2(4.88)	4(8.34)
8. มีตู้โชว์อาหารสะอาด มีอุปกรณ์ที่ปิดมิดชิดเพื่อป้องกันแมลงต่าง ๆ ระบาด				
1) มี	58(85.29)	24(70.59)	36(87.80)	44(91.67)
2) ไม่มี	10(14.71)	10(29.42)	5(12.20)	4(8.34)
9. มีภาชนะในการใส่อาหารที่ปรุงเสร็จ เช่น จาน ชาม ช้อน แก้วน้ำที่สะอาดเรียบร้อย				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	39(95.12)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	2(4.88)	2(4.17)
10. มี โต๊ะ เก้าอี้ ที่มีสภาพแข็งแรง สะอาด				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	41(100.00)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	0(0.00)	0(0.00)
11. มีชั้นวางวัตถุดิบในการปรุงอาหารไม่ให้สัมผัสกับพื้น เช่น พืชผักต่าง ๆ ควรสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	41(100.00)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(4.17)
12. อุปกรณ์ที่ใช้ในการปรุงอาหารมีการหมั่นทำความสะอาด มีการล้างและเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	40(97.56)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	1(2.44)	2(4.17)

ตารางที่ 2 สภาพร้านอาหาร (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
13. มีการติดป้าย เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน และคุณภาพต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน				
1) มี	54(79.41)	26(76.47)	38(92.68)	42(87.50)
2) ไม่มี	14(20.59)	8(23.53)	3(7.32)	6(12.50)

3. เมนู และอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 เมนู และอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
1. มีการติดป้ายแสดงราคาอาหารตามราคา ที่กำหนดชัดเจน				
1) มี	66(97.06)	28(82.36)	41(100.00)	44(91.67)
2) ไม่มี	2(2.94)	6(17.56)	0(0.00)	4(8.34)
2. มีการปรุงอาหารเสร็จใหม่ ๆ ในแต่ละวัน				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	40(97.56)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	1(2.44)	0(0.00)
3. มีการจัดวางเครื่องปรุงในภาชนะที่มีฝาปิด มิดชิด				
1) มี	68(100.00)	30(88.24)	38(92.68)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	4(11.77)	3(4.32)	2(4.17)
4. มีการใช้สารปรุงแต่งอาหารที่มีความปลอดภัย มีเครื่องหมายรับรองของทางราชการ เช่น อย. มอก. และอื่น ๆ				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	40(97.56)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	1(2.44)	0(0.00)

ตารางที่ 3 เมนู และอาหาร (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
5. มีการทำความสะอาดอาหารสดก่อนนำมาปรุงหรือเก็บทุกครั้ง เก็บอาหารเป็นสัดส่วน และเก็บอาหารประเภทเนื้อสัตว์ดิบในอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 5 องศาเซลเซียส				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	39(95.12)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	2(4.88)	2(4.17)
6. มีการเก็บอาหารที่ปรุงสุกแล้วในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด และวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	41(100.00)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(4.17)
7. น้ำแข็งที่ใช้บริโภคมีความสะอาด เก็บในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิดใช้อุปกรณ์ที่มีด้านสำหรับคีบ หรือตักโดยเฉพาะวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	41(100.00)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	0(0.00)	0(0.00)
8. ล้างภาชนะด้วยน้ำยาล้างภาชนะ แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้งหรือล้างด้วยน้ำไหล และที่ล้างภาชนะต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.				
1) มี	66(97.06)	30(88.24)	41(100.00)	48(100.00)
2) ไม่มี	2(2.94)	4(11.77)	0(0.00)	0(0.00)
9. เชียงและมีด มีสภาพดี แยกใช้ระหว่างเนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ และผัก ผลไม้				
1) มี	62(91.18)	24(70.59)	40(97.56)	46(95.83)
2) ไม่มี	6(8.82)	10(29.42)	1(2.44)	2(4.17)

3. พนักงานขาย การบริการ

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 4 พนักงานขาย การบริการ

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
1. มีผู้ปรุงอาหารและพนักงานที่แต่งกายสะอาด				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	39(95.12)	44(91.67)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	2(4.88)	4(8.34)
2. ผู้สัมผัสอาหารแต่งกายสะอาด สวมเสื้อมีแขน ผู้ปรุงต้องผูกผ้ากันเปื้อนที่สะอาด สวมหมวกหรือเน็ตคลุมผม				
1) มี	59(86.76)	26(79.47)	31(75.61)	46(95.83)
2) ไม่มี	9(13.24)	8(23.53)	10(24.39)	2(4.17)
3. ผู้สัมผัสอาหารต้องล้างมือให้สะอาดก่อนเตรียมปรุง ประกอบ จำหน่ายอาหารทุกครั้ง ใช้อุปกรณ์ในการหยิบจับอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้วทุกชนิด				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	40(97.56)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	1(2.44)	2(4.17)
4. ผู้สัมผัสอาหารที่มีบาดแผลที่มือต้องปิดแผลให้มิดชิด หลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานที่มีโอกาสสัมผัสอาหาร				
1) มี	68(100.00)	32(94.12)	41(100.00)	46(95.83)
2) ไม่มี	0(0.00)	2(5.89)	0(0.00)	2(4.17)
5. ผู้สัมผัสอาหารที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถติดต่อไปยังผู้บริโภค โดยมีน้ำและอาหารเป็นสื่อให้หยุดปฏิบัติงาน จนกว่าจะรักษาให้หายขาด				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	41(100.00)	42(87.50)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	6(12.50)

ตารางที่ 4 พนักงานขาย การบริการ (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
6. มีมารยาทในการบริการที่ดี เช่น พุดจาไพเราะ ต่อลูกค้า ฯลฯ				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	41(100.00)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
7. มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	40(97.56)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	1(2.44)	0(0.00)
8. มีความพร้อมของการให้บริการ เช่น เวลาการ เปิด-ปิดร้าน การต้อนรับลูกค้ารวมถึงความ กระตือรือร้นของพนักงานบริการ				
1) มี	68(100.00)	34(100.00)	41(100.00)	48(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

2.2 การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านอาหาร

การศึกษาการเข้าถึงเน้นศึกษาด้านการคมนาคมขนส่งจากร้านอาหารไปยังสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่แสดงถึงความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการเข้าถึง และการเดินทาง ผลการศึกษาเป็นดังนี้ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง ร้านอาหาร มีระยะทาง กี่กิโลเมตร				
1) 0 – 10 กิโลเมตร	50(73.53)	30(88.24)	35(85.37)	48(100.00)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	18(26.47)	4(11.76)	3(7.32)	0(0.00)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	3(7.32)	0(0.00)
ระยะทางจากร้านอาหาร ไปจนถึงสถานที่ ท่องเที่ยวหรือโรงแรมที่ใกล้ที่ใกล้ที่สุด เป็น ระยะทางกี่กิโลเมตร				
1) 0 – 10 กิโลเมตร	66(97.06)	34(100.00)	37(90.24)	48(100.00)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	2(2.94)	0(0.00)	3(7.32)	0(0.00)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	0(0.00)	2(2.44)	0(0.00)
การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึงร้านอาหาร มี เส้นทาง ระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวก สะดวกอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) รถบริการสาธารณะ ขนส่ง บขส. / รถทัวร์	35(51.47)	22(64.71)	10(24.39)	32(66.67)
2) รถเมล์ รถตุ้ หรือสองแถวโดยสารประจำ ทาง	40(58.82)	20(58.83)	6(14.64)	24(50.00)
3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง	46(67.65)	14(41.18)	21(51.22)	34(70.84)
4) รถรับส่งของทางร้าน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	4(8.34)
5) อื่น ๆ ระบุ รถส่วนตัวเท่านั้น	13(19.12)	4(11.77)	7(17.08)	4(8.34)

2.3 สถานภาพและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

1. การรับรองมาตรฐานในด้านต่าง ๆ

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 การรับรองมาตรฐานในด้านต่าง ๆ

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
มาตรฐาน หรือใบรับรอง ต่าง ๆ ที่ได้รับ				
1) มี	60(88.24)	26(76.47)	28(68.29)	46(95.84)
2) ไม่มี	8(11.76)	8(23.53)	13(31.71)	2(4.17)
มาตรฐาน ได้แก่				
1) ร้านอาหารติดดาว (Good Place Best Food)	13(21.67)	0(0.00)	21(75.00)	10(21.74)
2) อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste)	53(88.34)	24(92.31)	4(14.29)	40(86.96)
3) คนไทยใช้ช้อนกลาง	11(18.34)	2(7.70)	0(0.00)	4(8.70)
4) มีสะอาดปราศจากโรค	7(11.67)	4 (15.39)	0(0.00)	6(13.05)
5) เกณฑ์วัตถุติดป้ายจากสารปนเปื้อน	4(6.67)	4(15.39)	0(0.00)	10(21.74)
6) เมนูสุขภาพ	14(23.34)	10(38.47)	0(0.00)	8(17.40)
7) ส้วมเกณฑ์มาตรฐาน	15(25.00)	2(7.70)	0(0.00)	10(21.74)
8) มีตรงฟ้า	0(0.00)	4(15.39)	2(7.15)	2(65)
9) อื่น ๆ ระบุ ของดีเมืองขอนแก่น	5(8.34)	8(30.77)	1(3.58)	6(13.05)

2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านอาหาร

2.1) การจัดการปัญหาขยะในร้านอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดการปัญหาขยะในร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด หรือไม่				
1) มี อย่างไรก็ตาม ระบุ แยกขยะเปียก แห้ง รีไซเคิล และขยะอันตราย	53(77.94)	32(94.12)	0(0.00)	38(79.17)
2) ไม่มี	15(22.06)	2(5.89)	41(100.00)	10(20.84)
มีถังขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นหรือไม่				
1) เพียงพอ	68(100.00)	37(100.00)	37(90.24)	46(95.84)
2) ไม่เพียงพอ	0(0.00)	0(0.00)	4(9.76)	2(4.17)
มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะของร้าน ก่อนนำไปกำจัด หรือไม่				
1) มี	63(92.65)	34(100.00)	1(2.44)	44(91.67)
2) ไม่มี	5(7.35)	0(0.00)	40(97.56)	4(8.34)
การกำจัดขยะของร้านอาหาร กระทำโดยวิธีการใด				
1) กำจัดเอง				
2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย อบต. และเทศบาลในท้องถิ่น	0(0.00)	2(5.89)	6(14.63)	4(8.34)
	68(100.00)	32(94.12)	35(85.37)	44(91.67)

2.2) การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อเป็นการบำบัดน้ำใน ขั้นต้นหรือไม่				
1) มี	43(63.24)	4(11.77)	0(0.00)	22(45.84)
2) ไม่มี	25 (36.76)	30(88.24)	41(100.00)	26(54.17)
มีบ่อฟักน้ำเสียก่อนนำส่งไปบำบัดหรือไม่				
1) มี	39(57.35)	6(17.65)	1(2.44)	14(29.17)
2) ไม่มี กระทำโดยวิธีใด ระบุ ปล่อยลงราง	29(42.65)	28(82.35)	40(97.56)	34(70.84)
ระบายน้ำเสียน้ำร้าน ปล่อยลงที่นา พื้นที่ร้าง				
มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบาย น้ำหรือไม่หรือไม่				
1) มี คือ ระบบเติมอากาศ EM ตะแกรงกรอง	24(35.29)	0(0.00)	0(0.00)	14(29.17)
เศษอาหาร				
2) ไม่มี	44(64.71)	34(100.00)	41(100.00)	34(70.84)
ร้านอาหารมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างไร				
1) ปล่อยลงท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมไปยัง	56(82.35)	12(25.30)	30(73.17)	20(41.67)
ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล				
2) ปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำ	12(17.65)	8(12.53)	3(7.32)	26(54.17)
สาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด				
3) อื่น ๆ	0(0.00)	14(41.18)	8(19.51)	2(4.17)

2.3) การจัดการด้านพลังงานของร้านอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 การจัดการด้านพลังงานของร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงานหรือไม่				
1) มี ระบุ เครื่องใช้ไฟฟ้า เบอร์ 5 เช่น ตู้เย็น พัดลม หลอดไฟ แอร์ และอื่นๆ	43(63.24)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	25(36.76)	34(100.00)	41(100.00)	48(100.00)
มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊ส ชีวภาพ พลังงานจากขยะ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และอื่น ๆ หรือไม่				
1) มี ระบุ แก๊สชีวภาพ	8(11.76)	14(41.18)	1(2.44)	18(37.50)
2) ไม่มี	60(88.24)	20(58.83)	40(97.56)	30(62.50)

2.4) การจัดการคุณภาพอากาศของร้านอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 10 การจัดการคุณภาพอากาศของ

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
มีการติดตั้งปล่องควัน เครื่องดูดอากาศ ในส่วนที่ ทำให้เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบกิจกรรมอื่นๆ หรือไม่				
1) มี ที่ไต่บ้าง ห้องครัว	53(77.94)	22(64.71)	0(0.00)	32(66.67)
2) ไม่มี	15(22.06)	12(35.30)	41(100.00)	16(33.34)

2.5) กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านอาหาร

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 12 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านอาหาร

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
1. มีการจัดเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ ที่ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น หรือไม่				
1) มี	33(48.53)	30(88.24)	1(2.44)	38(79.17)
2) ไม่มี	35(51.47)	4(11.77)	40(97.56)	10(20.83)
2. มีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร หรือไม่				
1) มี	31(45.59)	14(41.18)	0(0.00)	22(45.83)
2) ไม่มี	37(54.41)	20(58.83)	41(100.00)	26(54.17)
3. มีป้ายรณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชนทั่วไป ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด หรือไม่				
1) มี	39(57.35)	8(23.53)	1(2.44)	14(29.17)
2) ไม่มี	29(42.65)	26(76.47)	40(97.56)	34(70.83)
4. มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ ผลิต บรรจุ หีบห่อ เก็บรักษา ขนส่งหรือไม่				
1) มี	56(82.35)	26(76.47)	3(7.32)	40(83.33)
2) ไม่มี	12(17.65)	8(23.53)	38(92.68)	8(16.67)
5. มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย หรือไม่				
1) มี	55(80.88)	16(47.06)	1(2.44)	38(79.17)
2) ไม่มี	13(19.12)	18(52.95)	40(97.56)	10(20.83)

ตารางที่ 12 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านอาหาร (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=68)	มหาสารคาม (n=34)	ร้อยเอ็ด (n=41)	กาฬสินธุ์ (n=48)
6. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด หรือไม่				
1) มี	39(57.35)	6(17.65)	0(0.00)	14(29.17)
2) ไม่มี	29(42.65)	28(82.36)	41(100.00)	34(70.83)
7. มีการนำน้ำที่ผ่านการบำบัดเบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่นหรือไม่				
1) มี	33(48.53)	22(64.71)	0(0.00)	22(45.83)
2) ไม่มี	35(51.47)	12(35.30)	41(100.00)	26(54.14)
8. มีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสี่ยงจากการทำกิจกรรมต่างๆ ออกมาภายนอก ได้หรือไม่				
1) มี	43(63.24)	22(64.71)	2(4.88)	36(75.00)
2) ไม่มี	25(36.76)	12(35.30)	39(95.12)	12(25.00)
9. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความสะอาด และความปลอดภัยหรือไม่				
1) มี	66(97.06)	28(82.36)	8(19.51)	42(87.50)
2) ไม่มี	2(2.94)	6(17.65)	33(80.49)	6(12.50)
10. มูลฝอย และน้ำเสียทุกชนิด ได้รับการกำจัดด้วยวิธีที่ถูกหลักสุขาภิบาล				
1) มี	59(86.76)	32(94.12)	2(4.88)	46(95.83)
2) ไม่มี	9(13.24)	2(5.89)	39(94.12)	2(4.17)

ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร
จังหวัดขอนแก่น

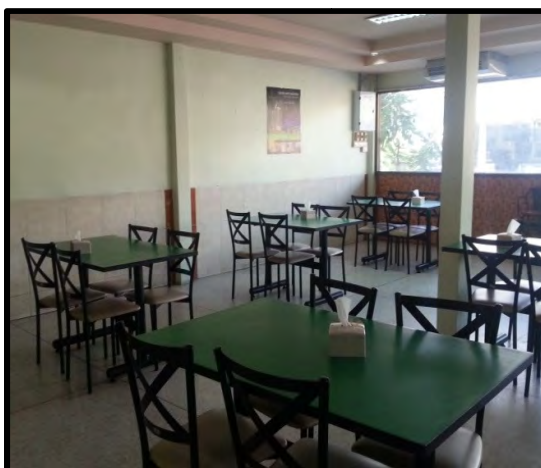

สถานประกอบการประเภทร้านอาหารและภัตตาคาร
จังหวัดมหาสารคาม

สถานประกอบการประเภทร้านอาหารและภัตตาคาร

จ.ร้อยเอ็ด

สถานประกอบการประเภทร้านอาหารและภัตตาคาร
จ.ร้อยเอ็ด (ต่อ)

สถานประกอบการประเภทร้านอาหารและภัตตาคาร

จ.กาฬสินธุ์

สถานประกอบการประเภทร้านอาหารและภัตตาคาร

จ.กาฬสินธุ์ (ต่อ)

ภาคผนวก ค-3

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านจำหน่ายของฝาก
และของที่ระลึก จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์

ศักยภาพของสถานประกอบการ

การศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทร้านอาหารจำหน่ายของฝากและของที่ระลึกทำการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลด้านศักยภาพของสถานประกอบการ 2) การเข้าถึงสถานประกอบการ 3) สถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม ทัวจังหวัดผลการศึกษาเป็นดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
ประเภทสินค้าที่จำหน่ายที่ มีกี่ประเภท				
1) 1 – 5 ประเภท	22(95.65)	51(98.08)	8(100.00)	7(63.64)
2) 6 - 10 ประเภท	1(4.35)	1(1.92)	0(0.00)	2(18.18)
3) มากกว่า 10 ประเภท	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(18.18)
ประเภทสินค้าที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) อาหารสด เช่น ผลไม้ท้องถิ่น ผลไม้ประจำฤดูกาล เนื้อปลา เนื้อหมู เนื้อโคขุน และอื่น ๆ	1(4.35)	0(0.00)	0(0.00)	3(27.27)
2) อาหารแห้งที่เป็นผลิตภัณฑ์ประจำถิ่น เช่น ไส้กรอก ปลา หมู และอื่นๆ	3(13.04)	1(1.92)	1(12.50)	7(63.64)
3) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มต่างๆ เช่น กาแฟสด น้ำผลไม้ น้ำสมุนไพร ไวน์ วิสกี้ และอื่นๆ	1(4.35)	0(0.00)	0(0.00)	5(45.45)
4) อาหารผลิตภัณฑ์พื้นเมืองประจำถิ่น เช่น ปลาร้าบอง น้ำจิ้มสูตรพื้นเมืองต่าง ๆ และอื่น ๆ	2(8.70)	2(3.85)	1(12.50)	4(36.36)
5) ขนมขบเคี้ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของกลุ่มต่างๆในพื้นที่ เช่น ข้าวแต่น ข้าวเกรียบ และอื่นๆ	3(13.04)	2(3.85)	1(12.50)	5(45.45)
6) ขนมไทยต่างๆ เช่น ขนมเทียนแก้ว กระจับปี่ และอื่น ๆ	1(4.35)	2(3.85)	1(12.50)	3(27.27)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
7) ข้าวพันธุ์พื้นเมือง เช่น ข้าวฮาง และอื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(18.18)
8) ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ ผ้าต่าง ๆ และอื่น ๆ	19(82.61)	37(71.15)	4(50.00)	8(72.73)
9) เครื่องจักสาน เช่น กระเป๋าสานไม้ไผ่ เสื้อ พับปิกนิก เสื้อกก และอื่น ๆ	5(21.74)	12(23.08)	3(37.50)	2(18.18)
10) เครื่องใช้จากการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว พวงกุญแจ และอื่น ๆ	2(8.70)	3(5.77)	0(0.00)	2(18.18)
11) เครื่องปั้นดินเผา เช่น ตุ๊กตาดินเผา อ่าง หรือโอ่งดินเผาและอื่นๆ	2(8.70)	1(1.92)	0(0.00)	2(18.18)
12) เครื่องลายคราม เช่น ถ้วยเบญจรงค์ ช้อน เบญจรงค์ และชามเบญจรงค์ ต่างๆ	0(0.00)	1(1.92)	0(0.00)	2(18.18)
13) เครื่องประดับต่าง ๆ เช่น แหวน กำไล สร้อย ต่างหู และอื่น ๆ	1(4.35)	1(1.92)	0(0.00)	2(18.18)
14) เครื่องหอม น้ำอบ และเครื่องดับหรือปรุง กลิ่นต่าง ๆ เช่น เทียนหอม พะอบ และอื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(18.18)
15) สมุนไพร ผลิตภัณฑ์สกัดจากสมุนไพร เช่น ยาหม่อง ยาอม ยาต้ม ยาทา และอื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(18.18)
16) ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด บำรุงผิวพรรณ ต่าง ๆ เช่น ครีม สบู่ แชมพู ครีมนวด และอื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(18.18)
17) เครื่องใช้ เครื่องประดับ เฟอร์นิเจอร์ ตกแต่งบ้าน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา และอื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	2(25.00)	2(18.18)
18) หนังสือประวัติศาสตร์ ข้อมูลพื้นฐาน ประจำท้องถิ่น และหนังสืออื่นๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(18.18)
19) อื่น ๆ	0(0.00)	5(9.62)	1(12.50)	3(27.27)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
ราคาสินค้าที่จำหน่ายต่อชิ้นอยู่ในช่วงใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) 1 – 100 บาท/ชิ้น	12(52.17)	21(40.38)	8(100.00)	8(72.73)
2) 101 – 300 บาท/ชิ้น	11(47.83)	29(55.77)	2(25.00)	7(63.64)
3) 301 – 500 บาท/ชิ้น	15(65.22)	36(69.23)	1(12.50)	6(54.55)
4) 501 – 800 บาท/ชิ้น	17(73.91)	36(69.23)	1(12.50)	7(63.64)
5) 801 – 1,000 บาท/ชิ้น	19(82.61)	40(76.92)	1(12.50)	5(45.45)
6) 1,001 – 5,000 บาท/ชิ้น	17(73.91)	40(76.92)	6(75.00)	6(54.55)
7) 5,001 – 10,000 บาท/ชิ้น	5(21.74)	9(17.31)	0(0.00)	3(27.27)
8) มากกว่า 10,000 บาท/ชิ้น	1(4.35)	1(1.92)	0(0.00)	3(27.27)
จำนวนลูกค้าที่มาซื้อของฝาก/ของที่ระลึกที่ร้านประมาณกี่คน/วัน				
1) 1- 25 คน/วัน	17(73.91)	47(90.38)	6(75.00)	5(45.45)
2) 26-50 คน/วัน	4(17.39)	5(9.62)	2(25.00)	3(27.27)
3) มากกว่า 50 คน/วัน	2(8.70)	0(0.00)	0(0.00)	3(27.27)
ค่าใช้จ่ายของลูกค้าในการซื้อสินค้าภายในร้านกี่บาท/คน/ครั้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) 1 – 500 บาท/คน/ครั้ง	14(60.87)	32(61.54)	6(75.00)	7(63.64)
2) 501 – 1,000 บาท/คน/ครั้ง	9(39.13)	17(32.69)	2(25.00)	4(36.36)
3) มากกว่า 1,000 บาท/คน/ครั้ง	0(0.00)	3(5.77)	0(0.00)	0(0.00)
การให้บริการของร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) บริการอาหาร เช่น ตามสั่ง	1(4.35)	0(0.00)	3(37.50)	3(27.27)
2) ห้องน้ำ	5(21.74)	5(9.62)	3(37.50)	5(45.45)
3) ที่จอดรถ	3(13.04)	3(5.77)	6(75.00)	4(36.36)
4) ตู้ ATM	4(17.39)	2(3.85)	3(37.50)	2(18.18)
5) แผนที่ท่องเที่ยวและแผนที่การเดินทาง	3(13.04)	4(7.69)	0(0.00)	2(18.18)
6) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	1(12.50)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
จำนวนพนักงาน รวมถึงบุคคลในร้านที่ปฏิบัติงาน กี่คน/วัน				
1) 1-5 คน/ร้าน	23(100.00)	40(76.92)	4(50.00)	6(54.55)
2) 6-10 คน/ร้าน	0(0.00)	4(7.69)	3(37.50)	3(27.27)
3) มากกว่า 10 คน/ร้าน	0(0.00)	8(15.38)	1(12.50)	2(18.18)
จำนวนของพนักงาน รวมถึงบุคคลในร้านที่ สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ คิดเป็น กี่ %				
1) สื่อสารไม่ได้เลย	7(30.43)	25(48.08)	7(87.50)	4(36.36)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	11(47.83)	26(50.00)	1(12.50)	7(63.64)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	4(17.39)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	1(4.35)	1(1.92)	0(0.00)	0(0.00)
ช่องทางที่สามารถให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าของร้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) สั่งซื้อสินค้าผ่าน Web site	3(13.04)	5(9.62)	0(0.00)	4(36.36)
2) สั่งซื้อสินค้าผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว	2(8.70)	6(11.54)	1(12.50)	1(9.09)
3) สั่งซื้อสินค้าผ่านไปรษณีย์ไทย/E-mail	5(21.74)	11(21.15)	0(0.00)	3(27.27)
4) สั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร	7(30.43)	30(57.69)	2(25.00)	10(90.91)
5) ซื้อสินค้าด้วยตนเอง	23(100.00)	52(100.00)	8(100.00)	11(100.00)
6) อื่น ๆ	0(0.00)	1(1.92)	0(0.00)	0(0.00)

2 การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

การศึกษาการเข้าถึงเน้นศึกษาด้านการคมนาคมขนส่งจากร้านไปยังสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่แสดงถึงความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการเข้าถึงและการเดินทาง ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง ร้านฯ มี				
ระยะทางกี่กิโลเมตร				
1) 0 – 10 กิโลเมตร	23(100.00)	41(78.85)	8(100.00)	9(81.82)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	0(0.00)	7(13.46)	0(0.00)	2(18.18)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	4(7.69)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจากร้านฯ ถึงโรงแรมที่ใกล้ที่สุดก็				
กิโลเมตร				
1) 0 – 10 กิโลเมตร	23(100.00)	40(76.92)	8(100.00)	10(90.91)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	0(0.00)	8(15.38)	0(0.00)	1(9.09)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	4(7.69)	0(0.00)	0(0.00)
ระยะทางจากร้านฯถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญใน				
จังหวัด				
1) 0 – 10 กิโลเมตร	23(100.00)	40(76.92)	8(100.00)	7(63.64)
2) 11 – 20 กิโลเมตร	0(0.00)	10(19.23)	0(0.00)	2(18.18)
3) มากกว่า 20 กิโลเมตร	0(0.00)	2(3.85)	0(0.00)	2(18.18)
การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึงร้านจำหน่าย				
ของฝาก/ของที่ระลึก มีเส้นทาง ระบบบริการ				
สาธารณะเพื่อ อำนวยความสะดวกอย่างไร				
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) รถบริการสาธารณะ ขนส่ง บขส. / รถทัวร์	6(26.09)	13(25.00)	2(25.00)	3(27.27)
2) รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำ	10(43.48)	13(25.00)	1(12.50)	7(63.64)
ทาง				
3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง	22(95.65)	34(65.38)	5(62.50)	10 (90.91)
4) รถรับส่งของทางร้าน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) อื่น ๆ	0(0.00)	15(28.85)	0(0.00)	1(9.09)

3 ศักยภาพของร้านและสถานภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

3.1. ศักยภาพของร้านฯ

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 สภาพทางกายภาพของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
1. มีความมั่นคงแข็งแรง พื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี				
1) มี	23(100.00)	43(82.69)	7(87.50)	11(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	9(17.31)	1(12.50)	0(0.00)
2. มีสถานที่ขายของที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศ ที่เหมาะสม ไม่อับชื้น				
1) มี	20(86.96)	34(65.38)	7(87.50)	9(81.82)
2) ไม่มี	3(13.04)	18(34.62)	1(12.50)	2(18.18)
3. มีทางเดินภายในร้าน และทางเดินเข้าออกที่สะดวก				
1) มี	22(95.65)	36(69.23)	7(87.50)	11(100.00)
2) ไม่มี	1(4.35)	16(30.77)	1(12.50)	0(0.00)
4. มีการแยกสินค้าเป็นสัดส่วนตามประเภทของสินค้า				
1) มี	22(95.65)	33(63.46)	7(87.50)	9(81.82)
2) ไม่มี	1(4.35)	19(36.54)	1(12.50)	2(18.18)
5. มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ มีอุปกรณ์ที่สามารถป้องกันแมลงต่างๆรบกวน				
1) มี	12(52.17)	21(40.38)	7(87.50)	10(90.91)
2) ไม่มี	11(47.83)	31(59.62)	1(12.50)	1(9.09)
6. มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกรายการ				
1) มี	15(65.22)	25(48.08)	7(87.50)	9(81.82)
2) ไม่มี	8(34.78)	27(51.92)	1(12.50)	2(18.18)

ตารางที่ 3 สภาพทางกายภาพของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
7. มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า				
1) มี	23(100.00)	37(71.15)	7(87.50)	11(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	15(28.85)	1(12.50)	0(0.00)
8. มีเวลาเปิดปิดที่แน่นอน และแสดงไว้อย่างชัดเจน				
1) มี	23(100.00)	39(75.00)	7(87.50)	11(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	13(25.00)	1(12.50)	0(0.00)

3.2. สถานภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อม

1 มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษามาตรฐาน หรือใบรับรอง และรางวัลต่าง ๆ ที่ร้านได้รับ พบว่าเป็นดังนี้
ตารางที่ 4 มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
มาตรฐาน หรือใบรับรอง และรางวัลต่างๆที่ร้านได้รับ				
1) มี	3(13.04)	21(40.38)	0(0.00)	8(72.73)
1) ไม่มี	20(86.96)	31(59.62)	8(100.00)	3(27.27)

2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

1) การจัดการปัญหาขยะในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 5 การจัดการปัญหาขยะในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
1. มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด หรือไม่				
1) มี อย่างไรก็ตาม ระบุ ขยะเปียก แห้ง รีไซเคิล และขยะอันตราย	22(95.65)	51(98.08)	0(0.00)	9(81.82)
2) ไม่มี	1(4.35)	1(1.92)	8(100.00)	2(18.18)
2. มีถังขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นหรือไม่				
1) เพียงพอ	23(100.00)	52(100.00)	0(0.00)	10(90.91)
2) ไม่เพียงพอ	0(0.00)	0(0.00)	8(100.00)	1(9.09)
3. มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะที่เหมาะสมของร้านก่อนนำไปกำจัด หรือไม่				
1) มี	22(95.65)	49(9.53)	0(0.00)	11(100.00)
2) ไม่มี	1(4.35)	3(5.77)	8(100.00)	0(0.00)
4. การกำจัดขยะ กระทำโดยวิธีการใด				
1) กำจัดเอง	23(100.00)	10(19.23)	0(0.00)	1(9.09)
2) หน่วยงานของรัฐมารับไป กำจัด โดยเทศบาลหรือหน่วยงานท้องถิ่น	0(0.00)	42(80.77)	8(100.00)	10(90.91)

2) การจัดการปัญหาน้ำเสียในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
1. มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อเป็นการบำบัดน้ำใน ขั้นต้นหรือไม่				
1) มี	1(4.35)	1(1.92)	0(0.00)	1(9.09)
2) ไม่มี	22(95.65)	51(98.08)	8(100.00)	10(90.91)
2. มีบ่อฟักน้ำเสียก่อนนำไปบำบัดหรือไม่				
1) มี	1(4.35)	1(1.92)	0(0.00)	1(9.09)
2) ไม่มี กระทำโดยวิธีใด ระบายปล่อยลงท่อ ระบายน้ำ	22(95.65)	51(98.08)	8(100.00)	10(90.91)
3. มีระบบบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นก่อนปล่อยออกสู่ ลำรางระบายน้ำหรือไม่หรือไม่				
1) มี	0(0.00)	2(3.85)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	23(100.00)	50(96.15)	8(100.00)	11(100.00)
4. ร้านมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างไร				
1) ปล่อยลงท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมไปยัง ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล	22(95.65)	39(75.00)	8(100.00)	6(54.55)
2) ปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำ สาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด	1(4.35)	13(25.00)	0(0.00)	5(45.45)
3) อื่นๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

3) การจัดการด้านพลังงานของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การจัดการด้านพลังงานของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
1. มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊สชีวภาพ พลังงานจากขยะ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และอื่นๆ หรือไม่				
1) มี ระบุ Solar cell	1(4.35)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ไม่มี	22(95.65)	52(100.00)	8(100.00)	11(100.00)
2. มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงานหรือไม่				
1) มี ระบุ หลอดประหยัดไฟ ตู้เย็น และเครื่องใช้ไฟฟ้าเบอร์ 5	21(91.30)	37(71.15)	1(12.50)	0(0.00)
2) ไม่มี	2(8.70)	15(28.85)	7(87.50)	11(100.00)

4) กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
1. มีการจัดเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ ที่ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น หรือไม่				
1) มี	5(21.74)	30(57.69)	0(0.00)	7(63.64)
2) ไม่มี	18(78.26)	22(42.31)	8(100.00)	4(36.36)
2. มีการกำหนดมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร หรือไม่				
1) มี	3(13.04)	19(36.54)	0(0.00)	3(27.27)
2) ไม่มี	20(86.96)	33(63.46)	8(100.00)	8(72.73)

ตารางที่ 8 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=23)	มหาสารคาม (n=52)	ร้อยเอ็ด (n=8)	กาฬสินธุ์ (n=11)
3. มีป้ายรณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชน ทั่วไป ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด หรือไม่				
1) มี	7(30.43)	22(42.31)	3(37.50)	3(27.27)
2) ไม่มี	16(69.57)	30(57.69)	5(62.50)	8(72.73)
4. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำ อย่างประหยัด หรือไม่				
1) มี	8(34.78)	22(42.31)	3(37.50)	3(27.27)
2) ไม่มี	15(65.22)	30(57.69)	5(62.50)	8(72.73)
5. มีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของ อาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสี่ยงจากการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก ได้หรือไม่				
1) มี	12(52.17)	33(63.46)	0(0.00)	5(45.45)
2) ไม่มี	11(47.83)	19(36.54)	8(100.00)	6(54.55)
6. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร เพื่อ ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำ ความสะอาด และความปลอดภัยหรือไม่				
1) มี	15(65.22)	36(69.23)	4(50.00)	11(100.00)
2) ไม่มี	8(34.78)	16(30.77)	4(50.00)	0(0.00)
7. มูลฝอย และน้ำเสียทุกชนิด ได้รับการกำจัด ด้วยวิธีที่ถูกหลักสุขาภิบาล				
1) มี	19(82.61)	38(73.08)	0(0.00)	8(72.73)
2) ไม่มี	4(17.39)	14(26.92)	8(100.00)	3(27.27)

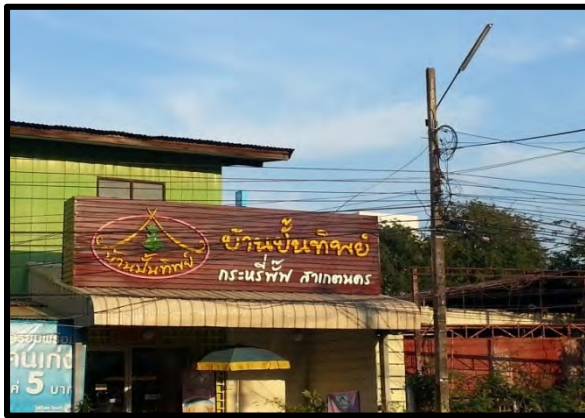

สถานประกอบการประเภทร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก
จ.ขอนแก่น

สถานประกอบการประเภทร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

จ. มหาสารคาม

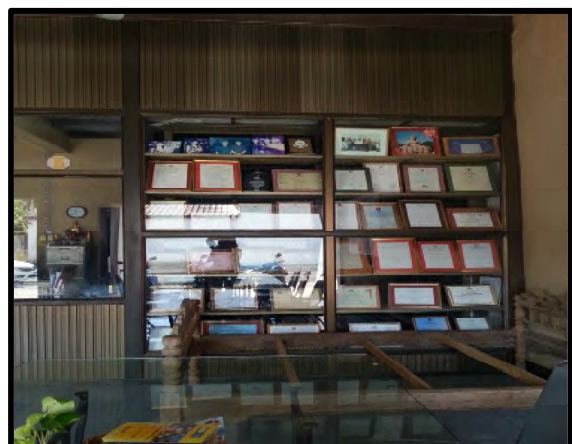
สถานประกอบการประเภทร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก
จ.ร้อยเอ็ด

สถานประกอบการประเภทร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก
จ.ร้อยเอ็ด (ต่อ)

สถานประกอบการประเภทร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก
จ.กาฬสินธุ์

สถานประกอบการประเภทร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

จ.กาฬสินธุ์ (ต่อ)

ภาคผนวก ค-4

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทธุรกิจนำเที่ยว
จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์

ด้านศักยภาพของสถานประกอบการ

การศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจนำเที่ยว ทำการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลด้านศักยภาพของสถานประกอบการ 2) ด้านจัดการและบริการ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างทั่วจังหวัด ผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
ขนาดและการดำเนินงานของบริษัทนำเที่ยว				
1) ขนาดเล็ก (ครอบครัว พนักงาน 2 – 3 คน)	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	1(33.33)
2) ขนาดกลาง (พนักงาน 15 – 30 คน)	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	2(66.67)
3) ขนาดใหญ่ (มากกว่า 30 คน)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
บริการจัดนำเที่ยวภายในเทศ				
1) ไม่มี	0(0.00)	1(25.00)	0(0.00)	1(33.33)
2) มี	7(100.00)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(n=7)	(n=3)	(n=3)	(n=2)
1) ภาคเหนือ	7(100.00)	3(100.00)	3(100.00)	2(100.00)
2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7(100.00)	3(100.00)	3(100.00)	2(100.00)
3) ภาคกลาง	7(100.00)	3(100.00)	3(100.00)	2(100.00)
4) ตะวันออก	7(100.00)	3(100.00)	3(100.00)	2(100.00)
5) ตะวันตก	6(85.71)	2(75.00)	3(100.00)	2(100.00)
6) ภาคใต้	6(85.71)	2(75.00)	3(100.00)	2(100.00)
7) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
บริการจัดนำเที่ยวไปต่างประเทศ				
1) ไม่มี	1(14.29)	1(25.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) มี	6(85.71)	3(75.00)	3(100.00)	3(100.00)
ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(n=6)	(n=3)	(n=3)	(n=3)
1) ทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ฮองกง เป็นต้น	6(85.71)	3(100.00)	3(100.00)	3
2) ทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ไอร์แลนด์ เป็นต้น	1(14.29)	1(25.00)	0(0.00)	0(0.00)
3) ทวีปอเมริกา เช่น อเมริกา คิวบา แม็กซิโก แคนาดา เป็นต้น	1(14.29)	1(25.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) ทวีปแอฟริกา เช่น แอฟริกาใต้ อียิปต์ ลิเบีย โมร็อกโก เป็นต้น	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
ลักษณะการบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) จัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับ ลูกค้าทั่วไป รายการนำเที่ยวแบบ เหมาจ่าย (Package Tour) หรือจัด ตามความต้องการของ ลูกค้า	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) จัดโปรแกรมนำเที่ยวแล้วขายผ่านบริษัท ตัวแทนท่องเที่ยว	2(28.57)	0(0.00)	0(0.00)	2(66.67)
3) จัดโปรแกรมนำเที่ยวผ่านทางบริษัทตัวแทน นำเที่ยวในต่างประเทศ	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	2(66.67)
4) จัดโปรแกรมนำเที่ยวตามความต้องการของ หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ	2(28.57)	2(50.00)	1(33.34)	2(66.67)
5) อื่นๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
ลักษณะบริการเสริม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) ขายตั๋ว เช่น ตั๋วเครื่องบิน ตั๋วรถไฟ	4(57.14)	1(25.00)	2(66.67)	0(0.00)
2) บริการจองโรงแรม	4(57.14)	1(25.00)	3(100.00)	1(33.34)
3) จัดนำเที่ยว	6(85.71)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
4) มีคูปองและผู้นำเที่ยว	5(71.43)	3(75.00)	0(0.00)	3(100.00)
5) อื่นๆ	0(0.00)	0(0.00)	1(33.34)	0(0.00)
ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวของลูกค้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) วันเดียว (One Day Trip)	6(85.71)	3(75.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) หลายวัน (แพ็คเกจ)	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
ลักษณะประเภทยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) เครื่องบิน	3(42.86)	3(75.00)	2(66.67)	0(0.00)
2) รถไฟ	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3) เรือ	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) รถทัวร์	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
5) รถตู้	4(57.14)	1(25.00)	2(66.67)	1(33.33)
6) อื่น ๆ	0 (0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
การจองบริการท่องเที่ยว กระทำได้โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) Web site บริษัท	2(28.57)	1(25.00)	0(0.00)	1(33.33)
2) โทรศัพท์/โทรสาร	6(85.71)	4(100.00)	2(66.67)	3(100.00)
3) จองด้วยตนเอง	6(85.71)	4(100.00)	2(66.67)	3(100.00)
4) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
จำนวนมัคคุเทศก์ที่เป็นพนักงานของบริษัท กี่คน				
1) ไม่มีมัคคุเทศก์	1(14.29)	1(25.00)	1(33.33)	1(33.33)
2) 1 – 5 คน	6(85.71)	3(75.00)	1(33.33)	2(66.67)
3) มากกว่า 5 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)	0(0.00)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
มีคุณสมบัติสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ กี่คน	(n=6)	(n=3)	(n=2)	(n=2)
1) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) สื่อสารได้ 50%	2(33.34)	1(33.34)	0(0.00)	1(33.33)
3) สื่อสารได้ มากกว่า 50%	2(33.34)	1(33.34)	0(0.00)	1(33.33)
4) สื่อสารได้ 100%	2(33.34)	1(33.34)	2(100.00)	0(0.00)
จำนวนผู้นำเที่ยวที่เป็นพนักงานของบริษัท กี่คน				
1) 1 – 5 คน	7(100.00)	4(100.00)	2(66.67)	3(100.00)
2) มากกว่า 5 คน	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)	0(0.00)
พนักงานผู้นำเที่ยวสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ กี่คน				
1) สื่อสารได้ น้อยกว่า 50%	1(14.29)	0(0.00)	1(33.33)	1(33.33)
2) สื่อสารได้ 50%	2(28.57)	1(25.00)	0(0.00)	1(33.33)
3) สื่อสารได้ มากกว่า 50%	2(28.57)	1(25.00)	0(0.00)	1(33.33)
4) สื่อสารได้ 100%	2(28.57)	2(50.00)	2(66.67)	0(0.00)

2. สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว

ผลการศึกษเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
ระดับมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยวที่ได้รับ				
1) ไม่มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำนักงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) อุปกรณ์สื่อสาร	7(100.00)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) โต๊ะทำงาน	7(100.00)	3(75.00)	3(100.00)	3(100.00)
3) โต๊ะประชุม	4(57.14)	2(50.00)	2(66.67)	0(0.00)
4) ตู้เก็บเอกสาร	6(85.71)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
5) ชุดรับแขก	5(71.43)	3(75.00)	2(66.67)	2(66.67)
6) เคาน์เตอร์	5(71.43)	2(50.00)	3(100.00)	1(33.33)
7) อุปกรณ์ดับเพลิง	3(42.86)	1(25.00)	1(33.33)	0(0.00)
8) วิทยุสื่อสาร	1(14.29)	1(25.00)	1(33.33)	0(0.00)
9) โทรศัพท์	7(100.00)	3(75.00)	3(100.00)	3(100.00)
10) เครื่องโทรสาร	6(85.71)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
11) เครื่องคอมพิวเตอร์	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
12) ระบบอินเทอร์เน็ต	5(71.43)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
13) เครื่องพิมพ์เอกสาร	5(41.43)	2(50.00)	3(100.00)	2(66.67)
14) Website	3(42.86)	1(25.00)	1 (33.33)	2(66.67)
15) อื่น ๆ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

3. ด้านจัดการและบริการ

3.1. ด้านองค์กรและการจัดการ

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 องค์กรและการจัดการ

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
1. สถานประกอบการ หรือองค์กรมีนโยบายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน				
1) มี	4(57.14)	4(100.00)	3(100.00)	1(33.33)
2) ไม่มี	3(42.86)	0(0.00)	0(0.00)	2(66.67)
2. มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานทราบโดยทั่วถึง				
1) มี	4(57.14)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	3(42.86)	1(25.00)	0(0.00)	1 (33.33)
3. มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ				
1) มี	5(71.43)	3(75.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	2(28.57)	1(25.00)	0(0.00)	1 (33.33)
4. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้อง				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยและมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 3 องค์การและการจัดการ(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
6. บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
7. มีรายการนำเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
8. มีรายการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อ สังคม				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
9. มีรายการนำเที่ยวที่หลากหลาย และมีความ ชำนาญเฉพาะทาง				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
10. มีสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ สำนักงานที่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
11. มีระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการ ท่องเที่ยวและบริการอย่างครบครัน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
12. มีสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	1 (33.33)

ตารางที่ 3 องค์การและการจัดการ(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
13. มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านการท่องเที่ยวที่ให้บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
14. มีสื่ออื่น ๆ ด้านการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเอง จัดให้บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
15. มีข้อมูลจากแหล่งอื่นๆที่จัดไว้แล้ว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานภาครัฐ-เอกชนอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น บริการแก่ลูกค้า				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
16. มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญเฉพาะทางในสายวิชาชีพ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
17. มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
18. มีการส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ทันสมัยตลอดเวลา				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 3 องค์การและการจัดการ(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
19. มีการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
20. มีการสร้างสัมพันธมิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
21. มีการสร้างเครือข่ายในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
22. มีการสร้างเครือข่าย ด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
23. มีความร่วมมือในการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับหน่วยงานการศึกษา				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
24. มีการกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการให้กับพนักงาน มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวอย่างชัดเจน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 3 องค์การและการจัดการ(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
25. จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้กับมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทาง				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
26. มีการเป็นสมาชิกของสมาคม หรือชมรมด้าน การท่องเที่ยว เช่น สมาชิกธุรกิจการท่องเที่ยว ภายในประเทศ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมไทยบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
27. มีสถานที่ประกอบการต้องอยู่ในที่เห็นได้อย่าง ชัดเจนแน่นอน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
28. มีหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิ ครอบครองสถานที่ใช้เป็นสำนักงาน อย่างชัดเจน				
1) มี	7(100.00)	04(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
29. มีชื่อบริษัท สถานที่ตั้งสถานประกอบการต้อง อยู่ในที่เห็นได้อย่างชัดเจนทางกายภาพ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

2. ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
1. มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้ นักท่องเที่ยวเลือก				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่ง ท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมระหว่างการเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆตามความเหมาะสม				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3. มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็น ถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4. มีช่องทางการส่งเสริม การขายที่ทันสมัยและ หลากหลาย				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)
5. มีการโฆษณา ณ จุดขายไม่เกินจริง				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)
6. มีการเข้าร่วมงานเสนอซื้อขายบริการท่องเที่ยว ทั้งในและต่างประเทศ				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
7. มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนำเที่ยวไปยัง กลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อื่นๆ				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)
8. มีธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่คิดค่าบริการ ท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลกระทบต่อ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ตาม พรบ. ธุรกิจ นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
9. มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ก่อนและหลังการจัดรายการนำเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
10. มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
11. มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะ เกิดขึ้นในระหว่างการนำเที่ยว เช่น ติดต่อ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็น ต้น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
12. มีวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างการนำเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
13. มีการจัดมัคคุเทศก์ และทีมงานในแต่ละโปรแกรมฯ ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและรายการนำเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
14. มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความ ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การ อธิบายกิจกรรมต่าง ๆ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
15. มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่ม นักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวธรรมชาติ ควร จะมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการนำเที่ยวเชิง ธรรมชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรจะ มีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการนำเที่ยวเชิง วัฒนธรรม				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
16. มีสัดส่วนจำนวนมัคคุเทศก์เหมาะสมกับ จำนวนนักท่องเที่ยว				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยวต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
17. มีบุคคลกรส่วนปฏิบัติการ สำนักงานที่มี ความรู้และเชี่ยวชาญ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
18. มีบุคลากรสามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ สำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
19. บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้ทันสมัยต่อ เทคโนโลยีตลอดเวลา				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
20. บุคลากรมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการใช้ ทรัพยากร และอุปกรณ์สำนักงานนโยบายการ ประหยัดพลังงาน และเพื่อลดภาวะโลกร้อน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
21. มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวตรงตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว				
1)	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
22. มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่ เหมาะสมและสะดวกสบาย				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
23. มีการจัดการเข้าที่พักที่ดี				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
24. มีการจัดการนำกลุ่มนักท่องเที่ยวไปยังจุดต่าง ๆ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
25. มีการจัดการรับประทานอาหารที่ดี มีคุณภาพ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
26. มีการจัดการซื้อสินค้า ของที่ระลึกที่ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
27. มีการจัดการส่งนักท่องเที่ยวกลับที่นำประทับใจ				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
28. มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
29. มีการจัดทำเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
30. มีการเลือกที่พักที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
31. มีการเลือกยานพาหนะ ที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
32. มีการเลือกแหล่งท่องเที่ยว ที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
33. มีการเตือนภัยอุบัติเหตุด้านต่าง ๆ มีฉาชีพและการลักขโมย ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
34. มีการจัดการนำเที่ยวที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชนบธรรมเนียม ประเพณีไทย				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
35. มีกิจกรรมใด ๆ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ในขณะที่จ้ดนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 4 การดำเนินธุรกิจนำเที่ยว(ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
36. มีกิจกรรมใดๆ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ในขณะจ้ดนำเที่ยว ให้นักท่องเที่ยว				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
37. มีการจ้ดนำเที่ยวที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ ชุมชน				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
38. มีการใช้บริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
39. มีการใช้ยานพาหนะในท้องถิ่น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
40. มีการใช้บริการที่พักในท้องถิ่น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
41. มีการใช้บริการร้านขายของที่ระลึกและสินค้า พื้นเมืองในท้องถิ่น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

3 ความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.1. ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
1. มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้าน ธุรกิจน่าเชื่อถือ โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคม แนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อ นำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรม อันดีต่อสังคม				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2. องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	6(85.71)			
1) มี	1(14.29)	4(100.00)	2(66.67)	2(66.67)
2) ไม่มี		0(0.00)	1(33.33)	1(33.33)
3. องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการ อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม				
1) มี	5(71.43)	4(100.00)	2(66.67)	2(66.67)
2) ไม่มี	2(28.57)	0(0.00)	1(33.33)	1(33.33)
4. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม				
1) มี	5(71.43)	4(100.00)	2(66.67)	2(66.67)
2) ไม่มี	2(28.57)	0(0.00)	1(33.33)	1(33.33)
5. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและ สิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อ				
1) มี	6(85.71)	4(100.00)	3(100.00)	2(66.67)
2) ไม่มี	1(14.29)	0(0.00)	0(0.00)	1(33.33)

ตารางที่ 5 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
6. องค์กรมีการนำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
7. องค์กรมีสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
8. มีกิจกรรมและรายการนำเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติและท้องถิ่น				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
9. มีรายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม				
1) มี	7(100.00)	4(100.00)	3(100.00)	3(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

3.2. การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
1. ผู้ประกอบการ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือคำนึงถึงความยั่งยืนใน ระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้				
1) มี	2(28.57)	4(100.00)	1(33.33)	1(33.33)
2) ไม่มี	5(71.43)	0(0.00)	2(66.67)	2(66.67)
2. ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ				
1) มี	4(57.14)	4(100.00)	1(33.33)	3(100.00)
2) ไม่มี	3(42.86)	0(0.00)	2(66.67)	0(0.00)
3. พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม				
1) มี	4(57.14)	4(100.00)	1(33.33)	3(100.00)
2) ไม่มี	3(42.86)	0(0.00)	2(66.67)	0(0.00)
4. ผู้ประกอบการ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและปณิธานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น)				
1) มี	4(57.14)	4(100.00)	1(33.33)	3(100.00)
2) ไม่มี	3(42.86)	0(0.00)	2(66.67)	0(0.00)

ตารางที่ 6 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=7)	มหาสารคาม (n=4)	ร้อยเอ็ด (n=3)	กาฬสินธุ์ (n=3)
5. มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่นๆ เป็นต้น				
1) มี	5(57.14)	4(100.00)	1(33.33)	3(100.00)
2) ไม่มี	2(28.57)	0(0.00)	2(66.67)	0(0.00)
6. ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง				
1) มี	5(57.14)	4(100.00)	1(33.33)	3(100.00)
2) ไม่มี	2(28.57)	0(0.00)	2(66.67)	0(0.00)

สถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว
จังหวัดขอนแก่น

สถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว
จ.มหาสารคาม

สถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว
จ.ร้อยเอ็ด

สถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว
จ.กาฬสินธุ์

ภาคผนวก ค-5

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคม
จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์

ด้านศักยภาพของสถานประกอบการ

จากการศึกษาศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเภทคมนาคม ทำการศึกษา 3 ส่วนดังนี้ 1. ข้อมูลด้านศักยภาพของสถานประกอบการ 2) การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการ 3) สถานภาพด้านสิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างทั่วจังหวัดผลการศึกษาเป็นดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจการคมนาคมขนส่ง

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
1. ประเภทของสถานประกอบการ				
1) หน่วยงานภาครัฐ	2(3.70)	5(26.32)	0(0.00)	2(16.67)
2) หน่วยงานภาคเอกชน	52(96.30)	10(52.64)	11(100.00)	10(83.34)
3) รัฐวิสาหกิจ	0(0.00)	3(15.79)	0(0.00)	0(0.00)
4) อื่น ๆ ระบุ	0(0.00)	1(5.27)	0(0.00)	0(0.00)
2. การติดต่อเพื่อจองหรือใช้บริการคมนาคม				
กระทำได้โดย				
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) Web site บริษัท	20(37.04)	10(52.64)	7(63.64)	9(75.00)
2) โทรศัพท์/โทรสาร	50(92.60)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
3) จองด้วยตนเอง	54(100.00)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
4) อื่น ๆ ระบุ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3. จำนวนพนักงานที่สามารถสื่อสาร				
ภาษาอังกฤษได้				
1) สื่อสารไม่ได้เลย	50(92.60)	19(100.00)	11(100.00)	3(25.00)
2) สื่อสารได้น้อยกว่า 50%	4(7.41)	0(0.00)	0(0.00)	6(50.00)
3) สื่อสารได้เท่ากับ 50%	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) สื่อสารได้มากกว่า 50%	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	3(25.00)

2. การบริการของธุรกิจขนส่ง/การคมนาคม/เชื้อเพลิง

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 การบริการของธุรกิจขนส่ง/การคมนาคม/เชื้อเพลิง

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
1. ทางบก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) มี	54(100.00)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
ถ้ามี ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(n=54)	(n=19)	(n=11)	(n=12)
1) รถโดยสารประจำทาง	21(38.89)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) รถยนต์ส่วนบุคคล	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3) รถสามล้อ	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) รถม้า	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) รถตุ้	8(14.82)	0(0.00)	0(0.00)	3(25.00)
6) รถบัส	33(61.12)	19(100.00)	7(63.63)	11(91.67)
7) อื่น ๆ ระบุ.....	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3. เชื้อเพลิง/พลังงานที่ใช้ในการเดินทางของยานพาหนะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
1) เบนซิน	2(3.71)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2) ดีเซล	50(92.60)	19(100.00)	7(63.63)	12(100.00)
3) E20	5(9.26)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4) แก๊สโซฮอลล์ 91	5(9.26)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5) แก๊สโซฮอลล์ 95	5(9.26)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
6) NGV	16(29.63)	5(26.32)	6(54.55)	0(0.00)
7) CNG	2(3.71)	1(5.27)	3(27.28)	0(0.00)
8) LPG	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
9) Hybrid	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
10) ไบโอดีเซล	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
11) อื่น ๆ ระบุ.....	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

3. เส้นทางการคมนาคมขนส่ง

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 3 เส้นทางการคมนาคมขนส่ง

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
คมนาคมในประเทศ				
1) มี	54(100.00)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
เส้นทางคมนาคมภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า				
1 ข้อ)	(n=54)	(n=19)	(n=11)	(n=12)
1) ภาคเหนือ	12(22.23)	10(52.64)	8(72.73)	12(100.00)
2) ภาคกลาง	30(55.56)	19(100.00)	0(0.00)	12(100.00)
3) ภาคอีสาน	54(100.00)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
4) ภาคใต้	4(7.41)	10(52.64)	0(0.00)	12(100.00)
5) ตะวันออก	6(11.12)	10(52.64)	0(0.00)	12(100.00)
6) ตะวันตก	4(7.41)	10(52.64)	0(0.00)	12(100.00)
7) อื่น ๆ ระบุ.....	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
คมนาคมระหว่างประเทศ				
1) มี	0(0.00)	4(21.06)	0(0.00)	3(25.00)
2) ไม่มี	54(100.00)	15(78.95)	11(100.00)	9(75.00)
เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า				
1 ข้อ)	(n=0)	(n=4)	(n=0)	(n=3)
1) ประเทศเพื่อบ้านที่มีอาณาเขตที่กลับ	0(0.00)	4(100.00)	0(0.00)	3(100.00)
ประเทศไทย				
2) ประเทศในสมาชิก AEC	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	2(66.67)
3) ทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ฮองกง เป็นต้น				
4) ทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
อิตาลี ไอร์แลนด์ เป็นต้น				

การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการ

1. ยานพาหนะ (The vehicle)

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 4 ยานพาหนะ (The vehicle)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
1. ยานพาหนะที่นำมาให้บริการ ต้องผ่านการ ตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานราชการที่ เกี่ยวข้อง				
1) มี	50(92.60)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	4(7.40)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2. มีความเพียงพอของยานพาหนะ/ต่อผู้ใช้บริการ				
1) มี	50(92.60)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	4(7.40)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
3. มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสม กับระยะทางการคมนาคม และสะดวกสบาย				
1) มี	50(92.60)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	4(7.40)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
4. มียานพาหนะที่มีอุปกรณ์การให้บริการแก่ ผู้ใช้บริการอย่างสะดวกสบาย เช่น แอร์ พัดลม เป็นต้น				
1) มี	48(88.89)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	6(11.12)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
5. มีการบริการอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการเดินทาง				
1) มี	21(38.89)	15(78.95)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	33(61.12)	4(21.06)	0(0.00)	0(0.00)
6. มีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือชุดปฐมพยาบาล เบื้องต้นบนยานพาหนะ				
1) มี	14(25.93)	10(52.64)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	40(74.08)	9(47.37)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 4 ยานพาหนะ (The vehicle) (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
7. มียานพาหนะเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของ ผู้ใช้บริการในช่วงเทศกาล				
1) มี	40(74.08)	19(100.00)	11(100.00)	9(75.00)
2) ไม่มี	14(25.93)	0(0.00)	0(0.00)	3(25.00)

2. ผู้ประกอบการ (The carrier) ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 ผู้ประกอบการ (The carrier)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
1. มีกฎระเบียบต่าง ๆของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลาย ลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้ พนักงานทราบโดยทั่วถึง				
1) มี	50(92.60)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	4(7.40)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
2. มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตาม แผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ				
1) มี	35(64.82)	19(100.00)	7(63.64)	12(100.00)
2) ไม่มี	19(35.19)	0(0.00)	4(36.37)	0(0.00)
3. มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่าง สม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขี่เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น				
1) มี	41(75.93)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	13(24.08)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

ตารางที่ 5 ผู้ประกอบการ (The carrier) (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
4. มีการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ				
1) มี	11(20.37)	4(21.06)	7(63.64)	6(50.00)
2) ไม่มี	43(79.63)	15(78.95)	4(36.37)	6(50.00)
5. มีการสร้างสัมพันธมิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ				
1) มี	39(72.23)	15(78.95)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	15(27.78)	4(21.06)	0(0.00)	0(0.00)
6. มีการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์เส้นทางการคมนาคมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับเส้นทางที่ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่อยู่ใกล้				
1) มี	19(35.19)	15(78.95)	3(27.28)	12(100.00)
2) ไม่มี	35(64.82)	4(21.06)	8(72.73)	0(0.00)
7. มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่สามารถสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการคมนาคมและเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวได้				
1) มี	45(83.34)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	9(16.67)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)
8. บุคลากรมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร มีนโยบายการประหยัดพลังงาน และเพื่อลดภาวะโลกร้อน				
1) มี	16(29.63)	9(47.37)	7(63.64)	12(100.00)
2) ไม่มี	38(70.37)	10(52.64)	4(36.37)	0(0.00)

ตารางที่ 5 ผู้ประกอบการ (The carrier) (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
9. มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย				
1) มี	35(64.82)	15(75.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	19(35.19)	4(25.00)	0(0.00)	0(0.00)
10. มีนโยบายส่งเสริมคนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจการ เช่น การใช้นายาพาหนะของคนในท้องถิ่น เป็นต้น				
1) มี	6(11.12)	9(47.37)	3(27.28)	12(100.00)
2) ไม่มี	48(88.89)	10(52.64)	8(72.73)	0(0.00)
11. มีแผนการที่ชัดเจนเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการ				
1) มี	21(38.89)	15(78.95)	7(63.64)	12(100.00)
2) ไม่มี	33(61.12)	4(21.06)	4(36.37)	0(0.00)
12. มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการให้บริการ และแจ้งให้ลูกค้าทราบก่อนตกลงใช้บริการ				
1) มี	43(79.63)	19(100.00)	11(100.00)	12(100.00)
2) ไม่มี	11(20.37)	0(0.00)	0(0.00)	0(0.00)

การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
1. มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ				
1) มี	35(64.82)	17(89.48)	11(100.00)	6(50.00)
2) ไม่มี	19(35.19)	2(10.53)	0(0.00)	6(50.00)
2. มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ เช่น การเปลี่ยนตัวกรองน้ำมันเครื่องที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องบ่อยครั้ง				
1) มี	46(85.19)	19(100.00)	4(36.37)	12(100.00)
2) ไม่มี	8(14.82)	0(0.00)	7(63.64)	0(0.00)
3. มีการหมั่นตรวจซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ เครื่องทำความเย็น-ความร้อน และอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้พลังงานน้อยที่สุด				
1) มี	48(88.89)	19(100.00)	8(72.73)	12(100.00)
2) ไม่มี	6(11.12)	0(0.00)	4(36.37)	0(0.00)
4. มีการตรวจวัดการใช้น้ำและมีมาตรการลดปริมาณการใช้น้ำบนยานพาหนะ เช่น การใช้โถชักโครกที่มีการใช้น้ำสองระดับและจำกัดการไหลของน้ำบริเวณอ่างล้างมือ เป็นต้น				
1) มี	20(37.04)	19(100.00)	4(36.37)	12(100.00)
2) ไม่มี	34(62.97)	0(0.00)	7(63.64)	0(0.00)
5. มีการมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ				
1) มี	6(11.12)	10(52.64)	4(36.37)	12(100.00)
2) ไม่มี	48(88.89)	9(47.37)	7(63.64)	0(0.00)

ตารางที่ 6 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
6. มีการเลือกซื้อยานพาหนะ ที่มีการใช้เชื้อเพลิง/ พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ ที่สามารถใช้ พลังงานชีวภาพได้ เช่น ยานพาหนะที่ติดตั้ง เครื่องยนต์รุ่นที่ใช้เชื้อเพลิงที่มีประสิทธิภาพและมี การเผาไหม้ได้หมด				
1) มี	29(53.71)	19(100.00)	4(36.37)	6(50.00)
2) ไม่มี	25(46.30)	0(0.00)	7(63.64)	6(50.00)
7. มีพนักงานขับรถ/ขับเรือ/เครื่องบิน ที่ผ่าน หลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและ การขับขี่แบบประหยัดพลังงาน				
1) มี	16(29.63)	10(52.64)	4(36.37)	3(25.00)
2) ไม่มี	38(70.37)	9(47.37)	7(63.64)	9(75.00)
8. มีการใช้รถยนต์/เรือ/เครื่องบิน หรือสิ่งอำนวยความสะดวก อื่นๆ ของบริษัทสนับสนุนการดำเนิน โครงการของชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม และ ด้านอื่นๆ				
1) มี	8(14.82)	10(52.64)	4(36.37)	6(50.00)
2) ไม่มี	46(85.19)	9(47.37)	7(63.64)	6(50.00)
9. จ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการ บริหาร จัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
1) มี	8(14.82)	10(52.64)	4(36.37)	12(100.00)
2) ไม่มี	46(85.19)	9(47.37)	7(63.64)	0(0.00)

ตารางที่ 6 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
10. มีความพยายามใช้พลังงานทดแทนบน ยานพาหนะให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น พลังงานจากลมแสงอาทิตย์ แบตเตอรี่ และก๊าซ เหลว ซึ่งจะช่วยลดมลภาวะทางเสียง กลิ่นอากาศ และทางน้ำ				
1) มี	18(33.34)	17(89.48)	4(36.37)	3(25.00)
2) ไม่มี	36(66.67)	2(10.53)	7(63.64)	9(75.00)
11. มีข้อห้ามสำหรับนักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะ และของเสียออกนอกยานพาหนะขณะเดินทาง				
1) มี	44(81.49)	19(100.00)	4(36.37)	12(100.00)
2) ไม่มี	10 (18.52)	0(0.00)	7(63.64)	0(0.00)
12. มีการนำน้ำเสีย/น้ำทิ้งนำกลับมาบำบัดเพื่อใช้ ในการซักล้าง ทำความสะอาดยานพาหนะ และ อื่นๆ				
1) มี	4(7.41)	3(15.79)	4(36.37)	3(25.00)
2) ไม่มี	50(92.60)	16(85.21)	7(63.64)	9(75.00)
13. มีการใช้ความเร็วของยานพาหนะที่เหมาะสม เพื่อลดปริมาณการใช้เชื้อเพลิง				
1) มี	40(74.08)	19(100.00)	4(36.37)	12(100.00)
2) ไม่มี	14(25.93)	0(0.00)	7(63.64)	0(0.00)
14 .องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและ สิ่งแวดล้อม				
1) มี	6(11.12)	10(52.64)	4(36.37)	10(83.34)
2) ไม่มี	48(88.89)	9(47.37)	7(63.64)	2(16.67)

ตารางที่ 6 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

รายการ	จังหวัด			
	ขอนแก่น (n=54)	มหาสารคาม (n=19)	ร้อยเอ็ด (n=11)	กาฬสินธุ์ (n=12)
15. องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่อง การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และมีการ ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม				
1) มี	4(7.41)	10(52.64)	4(36.37)	10(83.34)
2) ไม่มี	50(92.60)	9(47.37)	7(63.64)	2(16.67)
16. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อ				
1) มี	10(18.52)	10(52.64)	4(36.37)	10(83.34)
2) ไม่มี	44(81.49)	9(47.37)	7(63.64)	2(16.67)

สถานประกอบการประเภทธุรกิจคมนาคม
จังหวัดขอนแก่น

สถานประกอบการประเภทธุรกิจคมนาคม
จังหวัดมหาสารคาม

สถานประกอบการประเภทธุรกิจคมนาคม
จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาคผนวก ง

ภาคผนวก ง-1

จัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในภาคส่วนต่างๆ

จัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในภาคส่วนต่างๆ

ในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ (16-17 ต.ค. 55)

ภาคผนวก ง-2

จัดประชุมคณะวิจัย

จัดประชุมคณะวิจัย (16 พ.ย. 55)

ภาคผนวก ง-3

พื้นที่ศึกษา

จังหวัดขอนแก่น

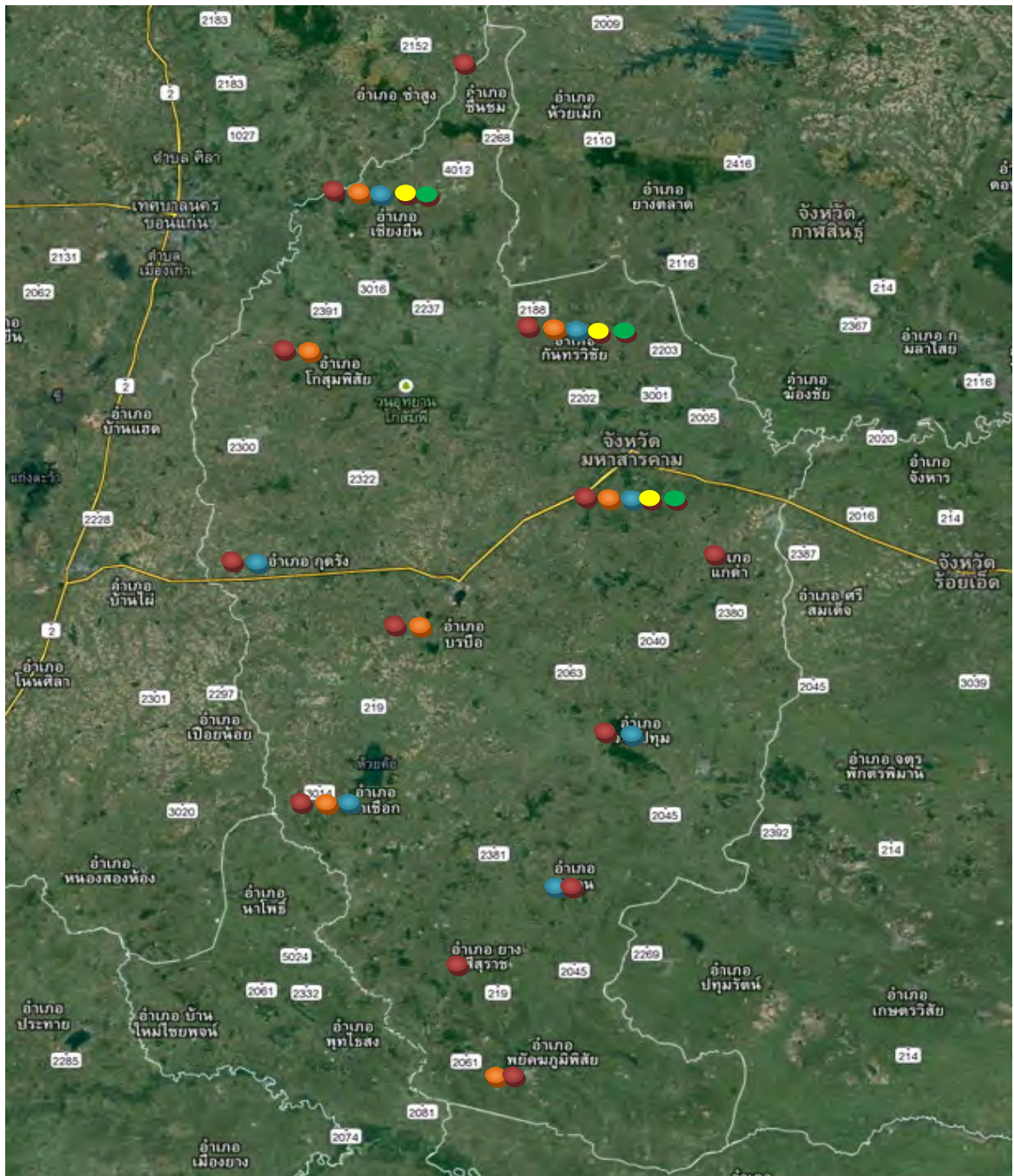
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทคมนาคมขนส่ง

พื้นที่ศึกษาจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดมหาสารคาม

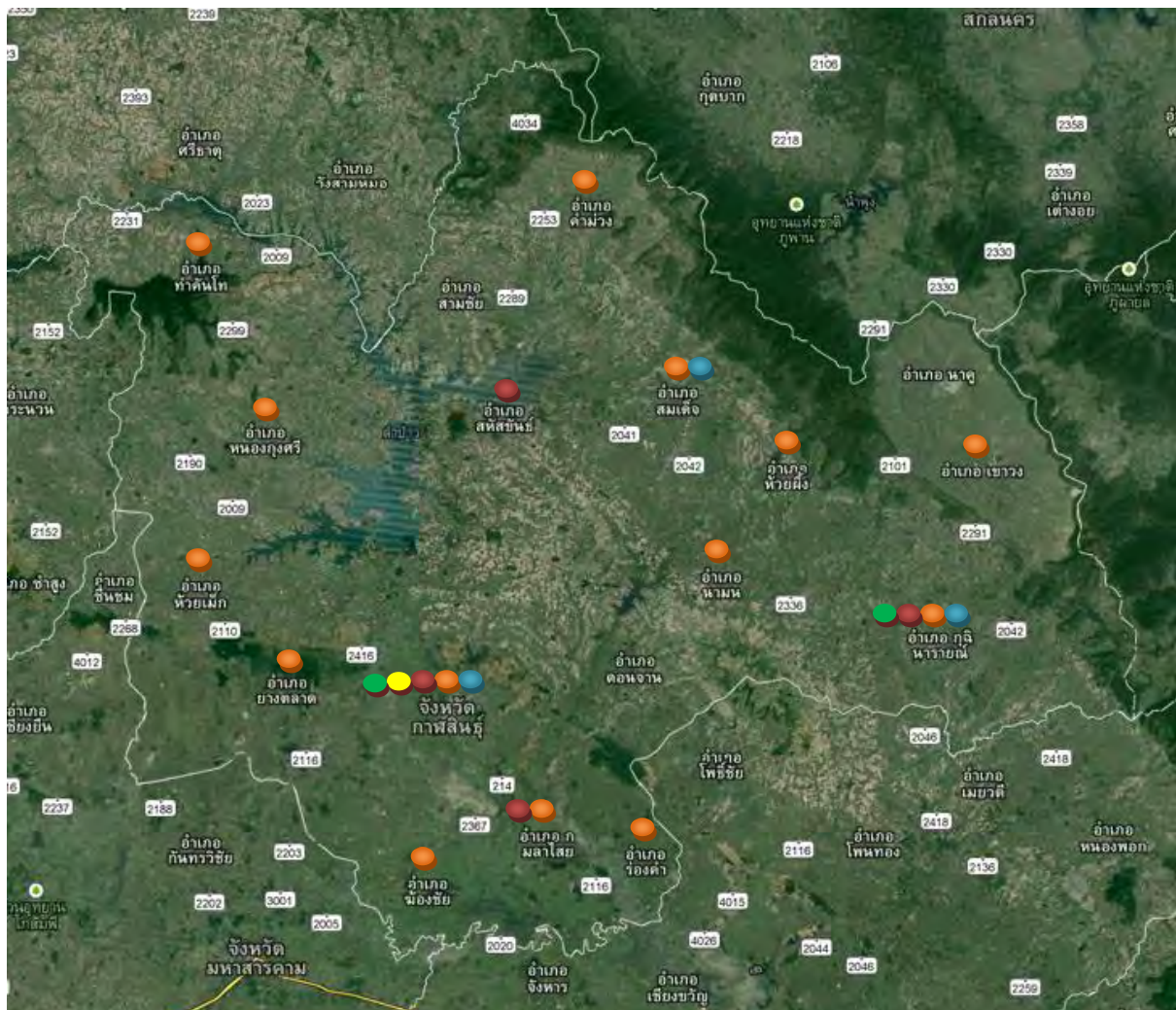
- คือ ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทคมนาคมขนส่ง

พื้นที่ศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดกาฬสินธุ์

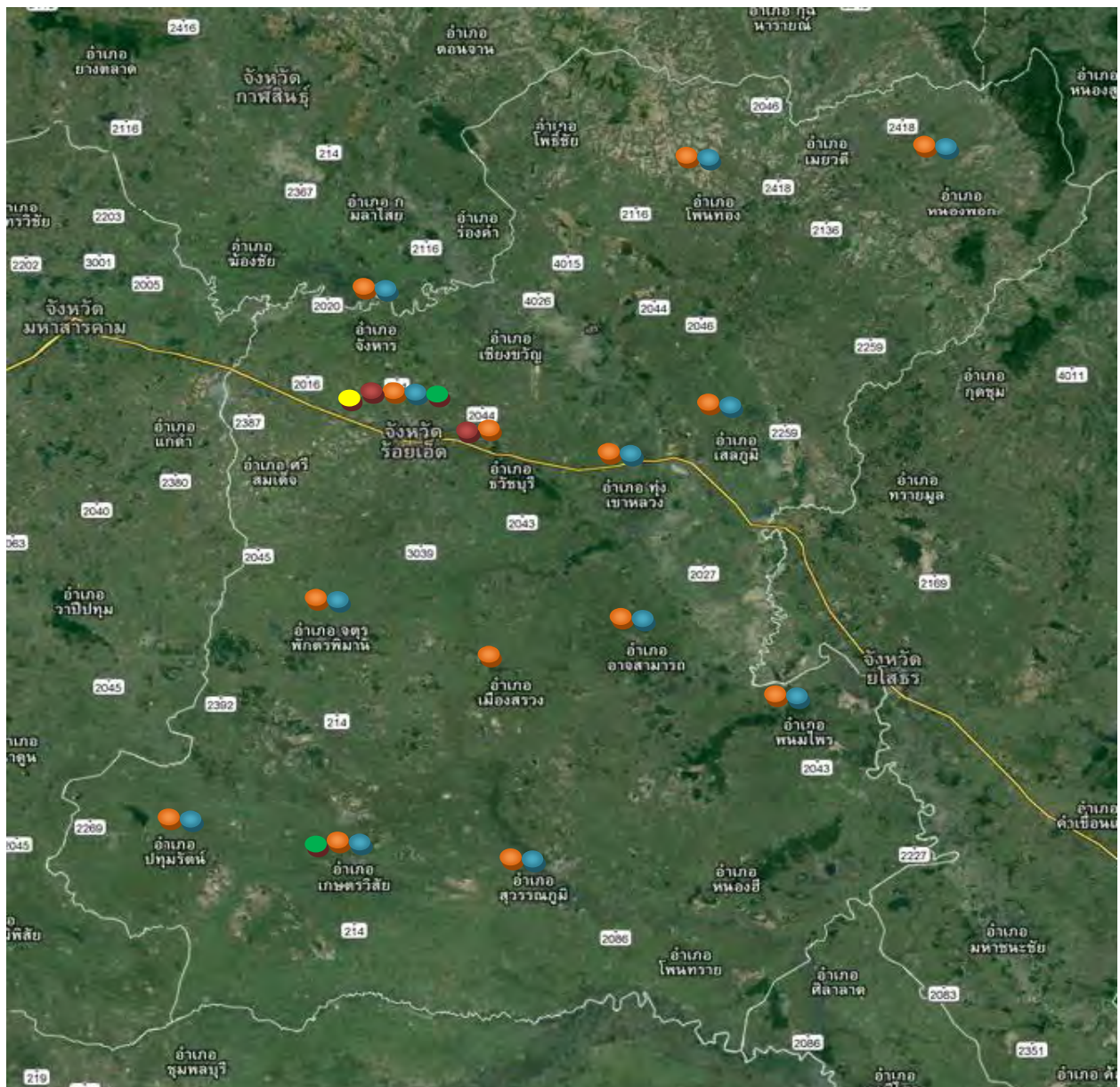
- คือ ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทคมนาคมขนส่ง

พื้นที่ศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดร้อยเอ็ด

- คือ ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว
- คือ ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทคมนาคมขนส่ง

พื้นที่ศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม

ภาคผนวก จ- 1
แบบสอบถาม
ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม

แบบสอบถาม
ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรม/ที่พักอาศัย
โครงการวิจัยเรื่อง
“ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”

หัวหน้าโครงการ: นางสาววิรงรอง มงคลธรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ

แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามโครงการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือท่านโปรดให้ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ ศึกษา และพัฒนา ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวไทยต่อไป

ชื่อสถานประกอบการ.....

ที่อยู่/ที่ตั้ง.....

.....โทรศัพท์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....เบอร์ติดต่อ.....

แผนที่

1. ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม ที่พักอาศัย

☐ 1) มี เลขที่.....

☐ 2) ไม่มี

2. ประเภทของโรงแรม

☐ 1) โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก (โรงแรมประเภท 1)

☐ 2) โรงแรมที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหาร หรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร (โรงแรมประเภท 2)

☐ 3) โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร และสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการหรือห้องประชุมสัมมนา (โรงแรมประเภท 3)

☐ 4) โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และห้องประชุมสัมมนา (โรงแรมประเภท 4)

3. ทำเลที่ตั้งของโรงแรม (Location)

☐ 1) โรงแรมในเมือง (Town Hotel) มีทำเลในย่านธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร

☐ 2) โรงแรมชานเมือง หรือมีทำเลตั้งตามชานเมือง

☐ 3) สถานตากอากาศ รีสอร์ท (Resort) เช่น ภูเขา ทะเล ทะเลสาบ สถานที่ท่องเที่ยว และอื่นๆ

☐ 4) โรงแรมริมทาง เช่น Motel, Meter Hotel, Motor Lodge, Motor Inn เป็นต้น

4. จำนวนห้องพัก

☐ 1) ไม่เกิน 100 ห้อง (โรงแรมขนาดเล็ก)

☐ 2) 101-300 ห้อง (โรงแรมขนาดกลาง)

☐ 3) 301-600 ห้อง (โรงแรมขนาดใหญ่)

☐ 4) มากกว่า 600 ห้องขึ้นไป (โรงแรมขนาดใหญ่มาก)

5. การเปิดให้ลูกค้าจองห้องพักสามารถทำได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) จองผ่าน Web site

☐ 2) จองผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว

☐ 3) จองผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร

☐ 4) จองด้วยตนเอง

☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....

6. จำนวนของพนักงานที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้เมื่อเทียบกับพนักงานทั้งหมด คิดเป็น%

7. ระยะเวลาให้เข้าพัก (Length of Stay) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) รายวัน (ระยะสั้น)

☐ 2) รายเดือน (ระยะยาว)

8. ประเภทและราคาห้องพัก/ต่อคืน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทห้องพัก	ราคา (บาท/คืน)		
	Single	Twin	Triple
1) Cozy Room /Standard/ Superior Room			
2) Grand Superior Room			
3) Deluxe Room			
4) Grand Deluxe Room			
5) Luxury Deluxe Room			
6) President Room			
7) อื่นๆ ระบุ.....			

9. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการของในโรงแรม

9.1 สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการภายในโรงแรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) สระว่ายน้ำกลางแจ้ง (Outdoor Swimming Pool)	☐ 2) มินิมาร์ท/ซูเปอร์มาเก็ต
☐ 3) ศูนย์ออกกำลังกาย (Fitness Centre)	☐ 4) Room Service
☐ 5) นวดแผนโบราณ/สปา	☐ 6) บริการให้เช่ารถยนต์ (Car rent)
☐ 7) เสริมสวย	☐ 8) ที่จอดรถ (Car Parking)
☐ 9) ห้องอาหาร/ภัตตาคารอาหาร	☐ 10) ร้านกาแฟ
☐ 11) บริการขนส่งโดยสาร (Shuttle Bus/Transportation Service)	
☐ 12) โซนสูบบุหรี่ (Smoking Zone)	☐ 13) Mini Bar
☐ 14) ศูนย์บริการธุรกิจ (Business Centre)	☐ 15) บริการซักรีด (Laundry Service)
☐ 16) ห้องประชุม (Meeting room) (ตอบเพิ่มในข้อ 11.)	☐ 17) ร้านขายของที่ระลึก
☐ 18) WIFI อินเทอร์เน็ตไร้สาย (WIFI Wireless Internet access)	
☐ 19) อื่นๆ ระบุ	

9.2 สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) ห้องพักปลอดบุหรี่ (Non-smoking rooms)
- ☐ 2) เครื่องปรับอากาศ (Air-Conditioning)
- ☐ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องน้ำ (Bathroom Amenities)
- ☐ 4) น้ำร้อน/เย็น (Hot / Cold Shower)
- ☐ 5) โทรศัพท์สายตรงระหว่างประเทศ (International Direct Dial Telephone)
- ☐ 6) ตู้เย็น (Refrigerator)
- ☐ 7) ดาวเทียม/เคเบิลทีวี (Satellite/Cable TV)
- ☐ 8) Mini bar
- ☐ 9) บริการเสริมอื่นๆ ระบุ

10. จำนวนห้องประชุมห้อง สามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดได้คน

11. การคมนาคม ความพร้อมด้านความปลอดภัย ของโรงแรม

11.1 ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง โรงแรม มีระยะทางกิโลเมตร

11.2 ระยะทางจาก สถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทางกิโลเมตร

11.3 ระยะทางจาก โรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ถึงโรงแรม มีระยะทางกิโลเมตร

11.4 บริเวณที่ตั้งของโรงแรม หรือสถานประกอบการ อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว การยุบตัวของแผ่นดิน น้ำท่วม ดินถล่ม และความเสี่ยงด้านอื่นๆหรือไม่

1) มี ระบุ.....

2) ไม่มี

11.5 การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึงโรงแรม มีเส้นทาง ระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) รถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์

ระบุ (กี่สาย อะไรบ้าง).....

2) รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง

ระบุ (กี่สาย อะไรบ้าง).....

3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง

4) รถรับส่งของทางโรงแรม

5) อื่นๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการโรงแรม

1. มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) มาตรฐานสถานประกอบการที่พึงสีเขียว ของ.....

☐ 2) มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว ของ

☐ 3) โรงแรมปลอดบุหรี่ ของ

☐ 4) อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean food good taste) ของ.....

☐ 5) มาตรฐานสปาไทย ของ

☐ 6) อื่น ระบุ.....

2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรม

2.1 การจัดพื้นที่สีเขียวของโรงแรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของโรงแรม คิดเป็น%

2.2 การจัดบริเวณพื้นที่สีเขียวของโรงแรมมีลักษณะเป็นอย่างไร หรือแยกเป็นอย่างไรได้บ้าง

1) สวนหย่อม

2) พุ่มไม้/ต้นไม้สีเขียวบริเวณริมทางเดินริมทางเดิน

3) สนามหญ้า

4) สวนไม้น้ำ

5) พื้นที่สาธารณะ

6) อื่นๆ ระบุ.....

2.3 โรงแรมหรือสถานประกอบการ เคยมีเรื่องร้องเรียน หรือข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำ การจัดการขยะ อากาศ กลิ่น เสียง และเหตุเดือนร้อนรำคาญอื่นๆ หรือไม่

1) มี ระบุ.....

2) ไม่มี

2.4 การจัดการปัญหาขยะในโรงแรม

2.4.1 การคัดแยกขยะในโรงแรมก่อนนำไปกำจัด

1) มี อย่างไรระบุ.....

2) ไม่มี

2.4.2 สถานที่เก็บรวบรวมขยะ ก่อนนำไปกำจัด

3) มี

4) ไม่มี

2.4.3 การกำจัดขยะของโรงแรม กระทำโดยวิธีการใด

1) กำจัดเอง โดยวิธีการ.....

.....
.....
.....

2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย.....

2.5 การจัดการปัญหาน้ำเสียของโรงแรม

2.5.1 โรงแรมมีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อเป็นการบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่

1) มี

2) ไม่มี

2.5.2 โรงแรมมีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัดหรือไม่

1) มี

2) ไม่มี กระทำโดยวิธีใด ระบุ.....

.....
.....
.....

2.5.3 โรงแรมมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำหรือไม่หรือไม่

1) มี คือระบบ.....

2) ไม่มี (ตอบในข้อ 2.5.4)

2.5.4 โรงแรมมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างไร

- 1) ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย
- 2) ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล
- 3) อื่นๆ ระบุ

2.6 การจัดการด้านพลังงานของโรงแรม

2.6.1 โรงแรมแห่งนี้ เป็นอาคารควบคุมภายใต้ พรบ.อนุรักษ์พลังงานฯ พ.ศ. 2535 หรือไม่

- 1) เป็น
- 2) ไม่เป็น

2.6.2 โรงแรมมีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ไบโอดีเซล พลังงานจากขยะ หรืออื่นๆ หรือไม่

- 1) มี (ตอบในข้อ 2.6.3) ระบุ
- 2) ไม่มี

2.6.3 หากมีการใช้พลังงานทดแทน มีการใช้ในกิจกรรมใดบ้างของโรงแรม

.....

.....

.....

.....

2.7 การจัดการคุณภาพอากาศของโรงแรม

2.7.1 มีการติดตั้งปล่องควัน ในส่วนที่ทำให้เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบกิจกรรมที่อื่นๆ หรือไม่

- 1) มี ที่ใดบ้าง.....
- 2) ไม่มี

3. ข้อเสนอแนะด้านสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการโรงแรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. โรงแรมได้จัดทำนโยบายหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม			
2. มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ			
4. มีการห้ามมิให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรม			
5. โรงแรมได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการดูแลการใช้พลังงาน			
6. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการอนุรักษ์พลังงาน			
7. โรงแรมได้จัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ในรอบปีที่ผ่านมา			
8. มีป้ายรณรงค์ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด			
9. มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน			
10. มีการจัดซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาล หรือในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงาน ในการ เก็บรักษาขนส่ง บรรจุหีบห่อ และผลิต			
11. มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการเก็บแรงดันและปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และแก๊สเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสีย และการปรับปรุงประสิทธิภาพ			
12. มีป้ายรณรงค์ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนซ้ำ			
13. มีการจัดให้มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดขยะมูลฝอย จากทุกส่วนของโรงแรม			
14. มีการหลีกเลี่ยงและลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งในขั้นตอนการให้บริการในสถานที่ประกอบการเพื่อลดปริมาณมูลฝอย			
15. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง			
16. มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลดหรือใช้น้ำอย่างประหยัด			
17. มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม			
18. มีการติดตั้งหัวก๊อกประสิทธิภาพสูงเพื่อลดการใช้น้ำ (Aerator) ในห้องพักของโรงแรม			
19. มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย จากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำ เสียไปยังแหล่งน้ำอื่น			
20. มีการนำน้ำที่ผ่านการบำบัดเบื้องต้น กลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรมต่างๆของโรงแรม เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือกิจกรรมอื่น			
21. มีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ออกมาภายนอก			
22. จัดให้มีหน้าต่าง หรือ ช่องแสงภายในอาคาร ประโยชน์ในการหมุนเวียน อากาศ การทำความ สะอาด และความปลอดภัย			

ข้อเสนอแนะด้านส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาและพัฒนาโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ – 2

แบบสอบถาม

ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร

แบบสอบถาม
ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทร้านอาหาร/ภัตตาคาร
โครงการวิจัยเรื่อง
“ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”

หัวหน้าโครงการ: นางสาววิรงรอง มงคลธรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการร้านอาหาร

ส่วนที่ 2 สภาพโดยทั่วไป และการสุขาภิบาล ของร้านอาหาร

ส่วนที่ 3 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านอาหาร

แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามโครงการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือท่านโปรดให้ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ ศึกษา และพัฒนา ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวไทยต่อไป

ชื่อสถานประกอบการ.....

ที่อยู่/ที่ตั้ง.....

โทรศัพท์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....เบอร์ติดต่อ.....

แผนที่

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการร้านอาหาร

1. ใบอนุญาตเลขที่ ออกให้เมื่อวันที่ โดย.....

2. ประเภทของสถานประกอบการ

☐ 1) ร้านอาหาร	☐ 2) ภัตตาคาร
☐ 3) ศูนย์อาหาร	☐ 4) ร้านอาหารในโรงแรม
☐ 5) แผงลอยจำหน่ายอาหาร	

3. เวลาเปิดให้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) เช้า	☐ 2) กลางวัน
☐ 3) เย็น	☐ 4) ดึก
☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....	

4. ประเภทอาหารที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) อาหารจีน	☐ 2) อาหารญี่ปุ่น
☐ 3) อาหารเวียดนาม	☐ 4) อาหารตามสั่ง
☐ 5) อาหารพื้นเมืองท้องถิ่น ระบุ	☐ 6) อาหารจานเดียว/ข้าวราแกง
☐ 7) อาหารไทย	☐ 8) อาหารประเภทเส้น เช่น ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว
☐ 9) อาหารเช้า เช่น ข้าวต้ม	☐ 10) อื่นๆ ระบุ.....

5. จำนวนโต๊ะที่นั่งโต๊ะ สามารถรองรับจำนวนผู้ใช้บริการได้ทั้งหมด.....คน/ครั้ง

6. จำนวนพ่อครัวคน จำนวนเด็กเสิร์ฟคน ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาลคน

7. ช่องทางที่สามารถเปิดให้ลูกค้าสำรองโต๊ะที่นั่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) จองผ่าน Web site
- ☐ 2) จองผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว
- ☐ 3) จองผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร
- ☐ 4) จองด้วยตนเอง
- ☐ 5) อื่นๆ ระบุ

8. จำนวนของพนักงาน รวมถึงบุคคลในร้านที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ คิดเป็น%

9. การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านอาหาร

9.1 ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง ร้านอาหาร มีระยะทางกิโลเมตร

9.2 ระยะทางจากร้านอาหาร ไปจนถึงสถานที่ท่องเที่ยวหรือโรงแรมที่ใกล้ที่สุด คือ.....
เป็นระยะทาง.....กิโลเมตร

9.3 การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึงร้านอาหาร มีเส้นทาง ระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกอย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) รถบริการสาธารณะ ขนส่ง บขส. / รถทัวร์
ระบุ (กี่สาย อะไรบ้าง).....
- ☐ 2) รถเมย์ รถตุ้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง
ระบุ (กี่สาย อะไรบ้าง).....
- ☐ 3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง

☐ 4) รถรับส่งของทางร้าน

☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....

10. ข้อเสนอแนะด้านลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 สภาพโดยทั่วไป และการสุขาภิบาล ของร้านอาหาร

1. สภาพร้านอาหาร

เกณฑ์	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีความมั่นคงแข็งแรง พื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี สะอาด			
2. มีสถานที่เตรียมอาหารที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศ ที่เหมาะสม ไม่อับชื้น			
3. มีทางเดินระหว่างโต๊ะสะอาดในการเดินเข้าออก			
4. มีภาชนะในการเก็บขยะมูลฝอยมิดชิด ไม่ส่งกลิ่นเหม็น			
5. มีการแยกเป็นสัดส่วนชัดเจนของสถานที่เตรียมปรุง ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร			
6. มีพื้นที่ในการปรุง ประกอบอาหาร ที่อยู่สูงกว่า 60 ซม. และไม่อยู่บริเวณหน้าหรือใกล้กับห้องน้ำ ห้องส้วม			
7. ห้องส้วมสำหรับผู้บริโภคและผู้สัมผัสอาหารต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีอ่างล้างมือที่ใช้การได้ดี และมีสบู่ใช้ตลอดเวลา			
8. มีตู้โชว์อาหารสะอาด มีอุปกรณ์ที่ปิดมิดชิดเพื่อป้องกันแมลงต่างๆรบกวน			
9. มีภาชนะในการใส่อาหารที่ปรุงเสร็จ เช่น จาน, ชาม, ช้อน, แก้วน้ำ ที่สะอาดเรียบร้อย			
10. มี โต๊ะ, เก้าอี้ ที่มีสภาพแข็งแรง สะอาด			
11. มีชั้นวางวัตถุดิบในการปรุงอาหารไม่ให้สัมผัสกับพื้น เช่น พืชผักต่างๆควรสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด			
12. อุปกรณ์ที่ใช้ในการปรุงอาหารมีการหมั่นทำความสะอาด มีการล้างและเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ			
13. มีการติดป้าย เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน และคุณภาพต่างๆ ให้เห็นชัดเจน			

2. เมนู และอาหาร

เกณฑ์	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีการติดป้ายแสดงราคาอาหารตามราคาที่กำหนดชัดเจน			
2. มีการปรุงอาหารเสร็จใหม่ๆในแต่ละวัน			
3. มีการจัดวางเครื่องปรุงในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด			
4. มีการใช้สารปรุงแต่งอาหารที่มีความปลอดภัย มีเครื่องหมายรับรองของทางราชการ เช่น อย., มอก. และอื่นๆ			

5. มีการทำความสะอาดอาหารสดก่อนนำมาปรุงหรือเก็บทุกครั้ง เก็บอาหารเป็นสัดส่วน และเก็บอาหารประเภทเนื้อสัตว์ดิบในอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 5 องศาเซลเซียส			
6. มีการเก็บอาหารที่ปรุงสุกแล้วในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด และวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.			
7. น้ำแข็งที่ใช้บริโภคมีความสะอาด เก็บในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด ใช้อุปกรณ์ที่มีด้านสำหรับคีบ หรือตักโดยเฉพาะวางจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.			
8. ล้างภาชนะด้วยน้ำยาล้างภาชนะ แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้งหรือล้างด้วยน้ำไหล และที่ล้างภาชนะต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.			
9. เชียงและมิด มีสภาพดี แยกใช้ระหว่างเนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ และผัก ผลไม้			

3. พนักงานขาย การบริการ

เกณฑ์	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีผู้ปรุงอาหารและพนักงานที่แต่งกายสุภาพ สะอาด			
2. ผู้สัมผัสอาหารแต่งกายสะอาด สวมเสื้อมีแขน ผู้ปรุงต้องผูกผ้ากันเปื้อนที่สะอาด สวมหมวกหรือเน็ตคลุมผม			
3. ผู้สัมผัสอาหารต้องล้างมือให้สะอาดก่อนเตรียมปรุง ประกอบ จำหน่ายอาหารทุกครั้ง ใช้อุปกรณ์ในการหยิบจับอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้วทุกชนิด			
4. ผู้สัมผัสอาหารที่มีบาดแผลที่มีต้องปิดแผลให้มิดชิด หลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานที่มีโอกาสสัมผัสอาหาร			
5. ผู้สัมผัสอาหารที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถติดต่อไปยังผู้บริโภค โดยมีน้ำและอาหารเป็นสื่อให้หยุดปฏิบัติงาน จนกว่าจะรักษาให้หายขาด			
6. มีมารยาทในการบริการที่ดี เช่น พูดจาไพเราะต่อลูกค้า ฯลฯ			
7. มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า			
8. มีความพร้อมของการให้บริการ เช่น เวลาการเปิด-ปิดร้าน การต้อนรับลูกค้ารวมถึงความกระตือรือร้นของพนักงานบริการ			

ข้อเสนอแนะด้านสภาพโดยทั่วไปและการสุขาภิบาลร้านอาหาร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงการบริการของสถานประกอบการ

1. มาตรฐาน หรือใบรับรอง ต่างๆที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) ร้านอาหารดีดิว (Good Place Best Food)
- ☐ 2) อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste)
- ☐ 3) คนไทยใช้ช้อนกลาง
- ☐ 4) มือสะอาดปราศจากโรค

- ☐ 5) เกณฑ์วัตถุดิบปลอดภัยจากสารปนเปื้อน
- ☐ 6) เมนูสุขภาพ
- ☐ 7) ส่วนเกณฑ์มาตรฐาน
- ☐ 8) มิตรรพ
- ☐ 9) อื่นๆ ระบุ.....

2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านอาหาร

2.4 การจัดการปัญหาขยะในร้านอาหาร

2.4.1 มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด หรือไม่

- ☐ 1) มี อย่างไรบ้าง ระบุ.....
- ☐ 2) ไม่มี

2.4.2 มีถังขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นหรือไม่

- ☐ 1) เพียงพอ
- ☐ 2) ไม่เพียงพอ มีวิธีการจัดการอย่างไร

2.4.3 มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะของร้าน ก่อนนำไปกำจัด หรือไม่

- ☐ 1) มี
- ☐ 2) ไม่มี

2.4.4 การกำจัดขยะ กระทำโดยวิธีการใด

- ☐ 1) กำจัดเอง โดยวิธีการ.....

.....

- ☐ 2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย.....

2.5 การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหาร

2.5.1 มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อเป็นการบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่

- ☐ 1) มี
- ☐ 2) ไม่มี

2.5.2 มีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัดหรือไม่

- ☐ 1) มี
- ☐ 2) ไม่มี กระทำโดยวิธีใด ระบุ.....

.....

2.5.3 มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่สาธารณะบำบัดน้ำหรือไม่หรือไม่

☐ 1) มี คือระบบ.....

☐ 2) ไม่มี (ตอบในข้อ 2.5.4)

2.5.4 ร้านอาหารมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างไร

☐ 1) ปล่อยลงท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมไปยังระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล

☐ 2) ปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด

☐ 3) อื่นๆ ระบุ

2.6 การจัดการด้านพลังงานของร้านอาหาร

2.6.1 มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊สชีวภาพ พลังงานจากขยะ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และอื่นๆ หรือไม่

☐ 1) มี (ตอบในข้อ 2.6.2) ระบุ

☐ 2) ไม่มี

2.6.2 หากมีการใช้พลังงานทดแทน มีการใช้ในกิจกรรมใดบ้าง

2.6.3 มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงานหรือไม่

☐ 1) มี ระบุ.....

☐ 2) ไม่มี

2.7 การจัดการคุณภาพอากาศของ

2.7.1 มีการติดตั้งปล่องควัน เครื่องดูดอากาศ ในส่วนที่ทำให้เกิดมลพิษต่อคุณภาพอากาศ เช่น ห้องครัว หรือสถานที่ประกอบกิจกรรมที่อื่นๆ หรือไม่

☐ 1) มี ที่ใดบ้าง.....

☐ 2) ไม่มี

ข้อเสนอแนะด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงสถานประกอบการ

ส่วนที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านอาหาร

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. . มีการจัดเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่าง ๆ ที่ ในภาคส่วนของรัฐจัดขึ้น หรือไม่			
2. มีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานภายในร้านอาหาร หรือไม่			
3. มีป้ายรณรงค์ให้พนักงานในร้าน และประชาชนทั่วไป ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด หรือไม่			

ภาคผนวก จ – 3

แบบสอบถาม

ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

แบบสอบถาม
ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก
โครงการวิจัยเรื่อง
“ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”

หัวหน้าโครงการ: นางสาววิรงรอง มงคลธรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ ร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

ส่วนที่ 2 สภาพโดยทั่วไป และการสุขาภิบาล ของร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

ส่วนที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามโครงการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือท่านโปรดให้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ ศึกษา และพัฒนา ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวไทยต่อไป

ชื่อสถานประกอบการ.....

ที่อยู่/ที่ตั้ง.....

.....โทรศัพท์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....เบอร์ติดต่อ.....

แผนที่

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

1. เวลาเปิดให้บริการถึง.....น
2. ประเภทสินค้าที่จำหน่ายที่มี.....ประเภท (ตอบต่อในข้อ 3)
3. ประเภทสินค้าที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) อาหารสด เช่น ผลไม้ท้องถิ่น ผลไม้ประจำฤดูกาล เนื้อปลา เนื้อหมู เนื้อโคขุน และอื่นๆ
 - ☐ 2) อาหารแห้ง เช่น ไข่กระรอก ปลา หมู และอื่นๆ
 - ☐ 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มต่างๆ เช่น กาแฟสด น้ำผลไม้ น้ำสมุนไพร ไวน์ วิสกี้ และอื่นๆ
 - ☐ 4) อาหารผลิตภัณฑ์พื้นเมืองประจำถิ่น เช่น ปลาร้าบอง น้ำจิ้มสูตรพื้นเมืองต่างๆ และอื่นๆ
 - ☐ 5) ขนมอบกรอบ ของกลุ่มต่างๆในพื้นที่ เช่น ข้าวแต่น ข้าวเกรียบ และอื่นๆ
 - ☐ 6) ขนมไทยต่างๆ เช่น ขนมเทียนแก้ว กระทิปปี้ และอื่นๆ
 - ☐ 7) ข้าวพันธ์พื้นเมือง เช่น ข้าวฮาง และอื่นๆ
 - ☐ 8) ผ้าไหม ผ้าแพรวา ผ้าฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ในพื้นที่ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าพันคอ ปอกหมอน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าต่างๆ และอื่นๆ
 - ☐ 9) เครื่องจักสาน เช่น กระเป๋าสานไม้ไผ่ เสื้อพับปักปักปัก เสื้ออก และอื่นๆ
 - ☐ 10) เครื่องใช้จากการประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว พวงกุญแจ และอื่นๆ
 - ☐ 11) เครื่องปั้นดินเผา เช่น ตุ๊กตาดินเผา อ่างหรือโอ่งดินเผา และอื่นๆ
 - ☐ 12) เครื่องรายการคราม เช่น ถ้วยเบญจรงค์ ช้อนเบญจรงค์ และชามเบญจรงค์ ต่างๆ
 - ☐ 13) เครื่องประดับต่างๆ เช่น แหวน กำไล สร้อย ต่างหู และอื่นๆ
 - ☐ 14) เครื่องหอม น้ำอบ และเครื่องดับหรือปรุงกลิ่นต่างๆ เช่น เทียนหอม พะอบ และอื่นๆ
 - ☐ 15) สมุนไพร ผลิตภัณฑ์สกัดจากสมุนไพร เช่น ยาหม่อง ยาอม ยาต้ม ยาพลา และอื่นๆ
 - ☐ 16) ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด บำรุงผิวพรรณ ต่างๆ เช่น ครีม สบู่ แชมพู ครีมนวด และอื่นๆ
 - ☐ 17) เครื่องใช้ เครื่องประดับ เพอร์เนเจอร์ตกแต่งบ้าน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา และอื่นๆ
 - ☐ 18) หนังสือประวัติศาสตร์ ข้อมูลพื้นฐานประจำท้องถิ่น และหนังสืออื่นๆ
 - ☐ 19) อื่นๆ ระบุ.....
4. ราคาสินค้าที่จำหน่ายต่อชิ้นอยู่ในช่วงใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) 1 – 100 บาท/ชิ้น ☐ 2) 101 – 300 บาท/ชิ้น ☐ 3) 301 – 500 บาท/ชิ้น
 - ☐ 4) 501 – 800 บาท/ชิ้น ☐ 5) 801 – 1,000 บาท/ชิ้น ☐ 6) 1,001 – 5,000 บาท/ชิ้น
 - ☐ 7) 5,001 – 10,000 บาท/ชิ้น ☐ 8) มากกว่า 10,000 บาท/ชิ้น
5. จำนวนลูกค้าที่มาซื้อของฝาก/ของที่ระลึกที่ร้านประมาณ.....คน/วัน
ค่าใช้จ่ายของลูกค้าในการซื้อสินค้าภายในร้าน.....บาท/คน/ครั้ง
6. การให้บริการของร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) บริการอาหาร เช่น ตามสั่ง ข้าวราดแกง ☐ 2) ห้องน้ำ
 - ☐ 3) ที่จอดรถ ☐ 4) ตู้ ATM
 - ☐ 5) แผนที่ท่องเที่ยวและแผนที่การเดินทาง ☐ 6) อื่นๆ ระบุ.....

7. จำนวนพนักงาน รวมถึงบุคคลในร้านที่ปฏิบัติงาน.....คน/วัน
8. จำนวนของพนักงาน รวมถึงบุคคลในร้านที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ คิดเป็น%
9. ช่องทางที่สามารถให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าของร้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) สั่งซื้อสินค้าผ่าน Web site
- ☐ 2) สั่งซื้อสินค้าผ่านบริษัททัวร์/บริษัทนำเที่ยว
- ☐ 3) สั่งซื้อสินค้าผ่านไปรษณีย์ไทย/E-mail
- ☐ 4) สั่งซื้อสินค้าผ่านทางโทรศัพท์/ โทรสาร
- ☐ 5) ซื้อสินค้าด้วยตนเอง
- ☐ 6) อื่นๆ ระบุ

10. การเข้าถึง การเดินทางไปยังร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

10.1 ระยะทางการเดินทางระหว่าง บขส. ถึง ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก มีระยะทางกิโลเมตร

10.2 โรงแรมที่อยู่ใกล้ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่สุด คือ.....

ระยะทางจากร้านถึงโรงแรม.....กิโลเมตร

10.3. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งอื่นๆ ที่อยู่ใกล้

คือ.....

ระยะทางจากร้านถึงสถานที่ท่องเที่ยว.....กิโลเมตร

10.4 การคมนาคมขนส่ง เพื่อการเข้าถึงร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก มีเส้นทาง ระบบบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) รถบริการสาธารณะขนส่ง บขส. / รถทัวร์
ระบุ (กี่สาย อะไรบ้าง).....
- ☐ 2) รถเมล์ รถตู้ หรือสองแถวโดยสารประจำทาง
ระบุ (กี่สาย อะไรบ้าง).....
- ☐ 3) แท็กซี่/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง/สามล้อเครื่อง
- ☐ 4) รถรับส่งของทางร้าน
- ☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 สภาพโดยทั่วไป ของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

เกณฑ์	สภาพปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีความมั่นคงแข็งแรง พื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี			
2. มีสถานที่เตรียมอาหารที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศ ที่เหมาะสม ไม่อับชื้น			
3. มีทางเดินภายในร้านที่สะดวกในการเดินเข้าออก			
4. มีการแยกเป็นสัดส่วนชัดเจนของประเภทสินค้า			
5. มีตู้โชว์ หรือชั้นวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ มีอุปกรณ์ที่สามารถป้องกันแมลงต่างๆรบกวน			
6. มีการปิดป้ายแสดงราคาสินค้าที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน			
7. มีการบริการที่รวดเร็ว เอาใจใส่ต่อลูกค้า			
8. มีเวลาเปิดปิดที่แน่นอน และแสดงไว้อย่างชัดเจน			

ข้อเสนอแนะด้านสภาพโดยทั่วไปของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 สถานการณ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

1. มาตรฐาน หรือใบรับรอง และรางวัลต่างๆที่ร้านได้รับ

- ☐ 1).....
- ☐ 2).....
- ☐ 3).....
- ☐ 4).....
- ☐ 5).....
- ☐ 6).....

2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

2.4 การจัดการปัญหาขยะในร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก

2.4.1 มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด หรือไม่

- ☐ 1) มี อย่างไรบ้าง ระบุ.....
- ☐ 2) ไม่มี

2.4.2 มีถังขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นหรือไม่

- ☐ 1) เพียงพอ
- ☐ 2) ไม่เพียงพอ มีวิธีการจัดการอย่างไร

2.4.3 มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะของร้าน ก่อนนำไปกำจัด หรือไม่

☐ 1) มี

☐ 2) ไม่มี

2.4.4 การกำจัดขยะ กระทำโดยวิธีการใด

☐ 1) กำจัดเอง โดยวิธีการ.....

.....

☐ 2) หน่วยงานของรัฐมารับไปกำจัด โดย.....

2.5 การจัดการปัญหาน้ำเสียของร้านอาหาร

2.5.1 มีการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อเป็นการบำบัดน้ำในขั้นต้นหรือไม่

☐ 1) มี

☐ 2) ไม่มี

2.5.2 มีบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัดหรือไม่

☐ 1) มี

☐ 2) ไม่มี กระทำโดยวิธีใด ระบุ.....

.....

2.5.3 มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ลำรางระบายน้ำหรือไม่หรือไม่

☐ 1) มี คือระบบ.....

☐ 2) ไม่มี (ตอบในข้อ 2.5.4)

2.5.4 โรงแรมมีวิธีบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นอย่างไร

☐ 1) ปล่อยลงท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมไปยังระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล

☐ 2) ปล่อยลงท่อเพื่อระบายไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ใกล้ที่สุด

☐ 3) อื่นๆ ระบุ

2.6 การจัดการด้านพลังงานของร้านจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก

2.6.1 มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊สชีวภาพ พลังงานจากขยะ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และอื่นๆ หรือไม่

☐ 1) มี (ตอบในข้อ 2.6.2) ระบุ

☐ 2) ไม่มี

2.6.2 หากมีการใช้พลังงานทดแทน มีการใช้ในกิจกรรมใดบ้าง

.....

2.6.3 มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงานหรือไม่

☐ 1) มี ระบุ.....

☐ 2) ไม่มี

ภาคผนวก จ - 4

แบบสอบถาม

ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทยาน้ำดื่ม

แบบสอบถาม
ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจนำเที่ยว
โครงการวิจัยเรื่อง
“ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”

หัวหน้าโครงการ: นางสาววิรงรอง มงคลธรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจนำเที่ยว

ส่วนที่ 2 การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

ส่วนที่ 3 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามโครงการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือท่านโปรดให้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ ศึกษา และพัฒนา ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวไทยต่อไป

ชื่อสถานประกอบการ.....

ที่อยู่/ที่ตั้ง.....

.....โทรศัพท์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....เบอร์ติดต่อ.....

แผนที่

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการประเภทธุรกิจนำเที่ยว

1. ทะเบียนเลขที่.....

2. ขนาดและการดำเนินงานของบริษัทนำเที่ยว

- ☐ 1) ขนาดเล็ก (ครอบครัว พนักงาน 2 – 3 คน)
- ☐ 2) ขนาดกลาง (พนักงาน 15 – 30 คน)
- ☐ 3) ขนาดใหญ่ (มากกว่า 30 คน)

3. ลักษณะของธุรกิจจ้ดนำเที่ยวนำเที่ยว

3.1 บริการจ้ดนำเที่ยวภายในเทศ

- ☐ 1) ไม่มี
- ☐ 2) มี ถ้ามี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) ภาคเหนือ ☐ 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ☐ 3) ภาคกลาง
 - ☐ 4) ตะวันออก ☐ 5) ตะวันตก ☐ 6) ภาคใต้
 - ☐ 7) อื่นๆ ระบุ

3.2 บริการจ้ดนำเที่ยวไปต่างประเทศ

- ☐ 1) ไม่มี
- ☐ 2) มี ถ้ามี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) ทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ฮองกง เป็นต้น
 - ☐ 2) ทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ไอซ์แลนด์ เป็นต้น
 - ☐ 3) ทวีปอเมริกา เช่น อเมริกา คิวบา แม็กซิโก แคนาดา เป็นต้น
 - ☐ 4) ทวีปแอฟริกา เช่น แอฟริกาใต้ อียิปต์ ลิเบีย โมร็อกโก เป็นต้น
 - ☐ 5) อื่นๆ ระบุ

4. ลักษณะการบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) จัดโปรแกรมนำเที่ยวขายโดยตรงให้กับลูกค้าทั่วไป รายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) หรือจ้ดตามความต้องการของลูกค้า
- ☐ 2) จัดโปรแกรมนำเที่ยวแล้วขายผ่านบริษัทตัวแทนท่องเที่ยว
- ☐ 3) จัดโปรแกรมนำเที่ยวผ่านทางบริษัทตัวแทนนำเที่ยวในต่างประเทศ
- ☐ 4) จัดโปรแกรมนำเที่ยวตามความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ
- ☐ 5) อื่นๆ ระบุ

5. ลักษณะบริการเสริม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) ขายตั๋ว เช่น ตั๋วเครื่องบิน ตั๋วรถไฟ
- ☐ 2) บริการจองโรงแรม
- ☐ 3) จ้ดนำเที่ยว
- ☐ 4) มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว
- ☐ 5) อื่นๆ ระบุ

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) วันเดียว (One Day Trip)

☐ 2) หลายวัน (แพ็คเกจ)

7. ลักษณะประเภทยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) เครื่องบิน

☐ 2) รถไฟ

☐ 3) เรือ

☐ 4) รถทัวร์

☐ 5) รถตู้

☐ 6) อื่นๆ ระบุ

8. การจองบริการท่องเที่ยว กระทำโดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) Web site บริษัท

☐ 2) โทรศัพท์/โทรสาร

☐ 3) จองด้วยตนเอง

☐ 4) อื่นๆ ระบุ

9. จำนวนมัคคุเทศก์ที่เป็นพนักงานของบริษัทคน สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้คน

10. จำนวนผู้นำเที่ยวที่เป็นพนักงานของบริษัท.....คน สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้คน

11. ระดับมาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยวที่ได้รับ

☐ 1) ไม่มี

☐ 2) มี คือ

12. สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำนักงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) อุปกรณ์สื่อสาร

☐ 2) โต๊ะทำงาน

☐ 3) โต๊ะประชุม

☐ 4) ตู้เก็บเอกสาร

☐ 5) ชุดรับแขก

☐ 6) เคาน์เตอร์

☐ 7) อุปกรณ์ดับเพลิง

☐ 8) วิทยุสื่อสาร

☐ 9) โทรศัพท์

☐ 10) เครื่องโทรสาร

☐ 11) เครื่องคอมพิวเตอร์

☐ 12) ระบบอินเทอร์เน็ต

☐ 13) เครื่องพิมพ์เอกสาร

☐ 14) Website

☐ 15) อื่นๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

1.1 ด้านองค์กรและการจัดการ

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. สถานประกอบการ หรือองค์กรมีนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน			
2. มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานทราบโดยทั่วถึง			
3. มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ			
4. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารในธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้อง			
5. ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยและมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง			
6. บุคลากรมีความรู้เรื่อง พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว			
7. มีรายการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อสังคม			
8. มีรายการนำเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว			
9. มีรายการนำเที่ยวที่หลากหลาย และมีความชำนาญเฉพาะทาง			
10. มีสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำนักงานที่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน			
11. มีระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวและบริการอย่างครบครัน			
12. มีสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการท่องเที่ยว			
13. มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านการท่องเที่ยวที่ให้บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว			
14. มีสื่ออื่นๆ ด้านการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเอง จัดให้บริการแก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว			
15. มีข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่จัดไว้แล้ว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานภาครัฐ-เอกชนอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น บริการแก่ลูกค้า			
16. มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญเฉพาะทางในสายวิชาชีพ			
17. มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ			
18. มีการส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ทันสมัยตลอดเวลา			
19. มีการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษา ต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ			
20. มีการสร้างสัมพันธมิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ			
21. มีการสร้างเครือข่ายในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน			
22. มีการสร้างเครือข่าย ด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น			
23. มีความร่วมมือในการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงานการศึกษา			
24. มีการกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้กับพนักงาน มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวอย่างชัดเจน			
25. จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้กับมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทาง			

26. มีการเป็นสมาชิกของสมาคม หรือชมรมด้านการท่องเที่ยว เช่น สมาชิกรูทกิจกรรมท่องเที่ยว ภายในประเทศ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมไทยบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น			
27. มีสถานที่ประกอบการต้องอยู่ในที่เห็นได้อย่างชัดเจนแน่นอน			
28. มีหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองสถานที่ใช้เป็นสำนักงาน อย่างชัดเจน			
29. มีชื่อบริษัท สถานที่ตั้งสถานประกอบการต้องอยู่ในที่เห็นได้อย่างชัดเจนทางกายภาพ			

1.2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัทกำหนดไว้ให้นักท่องเที่ยวเลือก			
2. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ระบุกิจกรรมต่างๆ ครอบคลุมและดึงดูดความน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมระหว่างการเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆตามความเหมาะสม			
3. มีการระบุราคาค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริการที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว			
4. มีช่องทางการส่งเสริม การขายที่ทันสมัยและหลากหลาย			
5. มีการโฆษณา ณ จุดขายไม่เกินจริง			
6. มีการเข้าร่วมงานเสนอซื้อขายบริการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ			
7. มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนำเที่ยวไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ จดหมายข่าว รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ			
8. มีธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่ตัดราคาขายบริการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551			
9. มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งก่อนและหลังการจัดรายการนำเที่ยว			
10. มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า			
11. มีการติดตามเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เช่น ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น			
12. มีวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าในกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างการเดินทาง			
13. มีการจัดมัคคุเทศก์ และทีมงานในแต่ละโปรแกรมฯ ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและรายการนำเที่ยว			
14. มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว การสื่อสาร การอธิบายกิจกรรมต่างๆ			
15. มีมัคคุเทศก์และทีมงานที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรจะมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการนำเที่ยวเชิงธรรมชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรจะมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการนำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม			
16. มีมัคคุเทศก์จำนวนสัดส่วนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว			
17. มีบุคลากรส่วนปฏิบัติการ สำนักงานที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ			
18. มีบุคลากรสามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
19. บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้ทันสมัยต่อเทคโนโลยีตลอดเวลา			

1.2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว (ต่อ)

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
20. บุคลากรมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร และอุปกรณ์สำนักงาน นโยบายการประหยัดพลังงาน และเพื่อลดภาวะโลกร้อน			
21. มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว			
22. มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมและสะดวกสบาย			
23. มีการจัดการเข้าที่พักที่ดี			
24. มีการจัดการนำกลุ่มนักท่องเที่ยวไปยังจุดต่างๆ			
25. มีการจัดการรับประทานอาหารที่ดี มีคุณภาพ			
26. มีการจัดการซื้อสินค้า ของที่ระลึกที่ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว			
27. มีการจัดการส่งนักท่องเที่ยวกลับที่น้ำประทับใจ			
28. มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งที่นักท่องเที่ยวร้องขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย			
29. มีการจัดทำเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว			
30. มีการเลือกที่พักที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย			
31. มีการเลือกยานพาหนะ ที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย			
32. มีการเลือกแหล่งท่องเที่ยว ที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย			
33. มีการเตือนภัยอุบัติเหตุด้านต่างๆ มิฉะฉาน และการลักขโมย ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว			
34. มีการจัดการนำเที่ยวที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชนบทธรรมเนียม ประเพณีไทย			
35. มีกิจกรรมใดๆที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ในขณะที่จัดนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว			
36. มีกิจกรรมใดๆที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชนบทธรรมเนียม ประเพณีไทย ในขณะที่จัดนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว			
37. มีการจัดนำเที่ยวที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ ชุมชน			
38. มีการใช้บริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น			
39. มีการใช้ยานพาหนะในท้องถิ่น			
40. มีการใช้บริการที่พักในท้องถิ่น			
41. มีการใช้บริการร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองในท้องถิ่น			

1.3 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีการบริหารจัดการ และดำเนินการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคม แนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของบริษัท เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดที่มีผลทางลบต่อศีลธรรมอันดีต่อสังคม			
2.องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและ			

สิ่งแวดล้อม			
3. องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม			
4. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม			
5. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อ			
6. องค์กรมีการนำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง			
7. องค์กรมีสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			
8. มีกิจกรรมและรายการนำเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบทางด้านลบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของ ประเทศไทย และท้องถิ่น			
9. มีรายการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			

ข้อเสนอแนะด้านการบริหาร/จัดการสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. ผู้ประกอบการ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยว (เช่น กำหนดนโยบาย มีแผนงานและกิจกรรม) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือคำนึงถึงความยั่งยืนใน ระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้			
2. ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกฉบับ			
3. พนักงานหรือทีมงานทั้งในสำนักงานและบนยานพาหนะได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวิธีปฏิบัติด้านการป้องกันและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม			
4. ผู้ประกอบการ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายและปณิธานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการลดภาวะโลกร้อน (เช่น อาจจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย หรือแผ่นพับ หรือ DVD ในยานพาหนะ เป็นต้น)			
5. มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุที่ใช้ในการปรุง เป็นอาหาร/เครื่องดื่ม ของที่ระลึก สินค้าอุปโภค-บริโภคอื่นๆ เป็นต้น			
6. ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้หรือย่อยสลายได้ยาก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง			

ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

[illegible]

ภาคผนวก จ - 5

แบบสอบถาม

ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทคมนาคมขนส่ง

แบบสอบ

ถามธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเภทธุรกิจการคมนาคมขนส่ง

โครงการวิจัยเรื่อง

“ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”

หัวหน้าโครงการ: นางสาววิรงรอง มงคลธรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจการคมนาคมขนส่ง

ส่วนที่ 2 การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการธุรกิจการคมนาคมขนส่ง

ส่วนที่ 3 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามโครงการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือท่านโปรดให้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ ศึกษา และพัฒนา ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวไทยต่อไป

ชื่อสถานประกอบการ.....

ที่อยู่/ที่ตั้ง.....

.....โทรศัพท์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....เบอร์ติดต่อ.....

แผนที่

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการประเภทธุรกิจการคมนาคม

1. ทะเบียนเลขที่.....เป็นสถานประกอบการในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด

- ☐ 1) หน่วยงานภาครัฐ
- ☐ 2) หน่วยงานภาคเอกชน
- ☐ 3) รัฐวิสาหกิจ
- ☐ 4) อื่นๆ ระบุ

2. ประเภทการบริการของธุรกิจขนส่ง/การคมนาคม

2.1 ทางบก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) ไม่มี
- ☐ 2) มี ถ้ามี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) รถโดยสารประจำทาง จำนวน.....คัน
 - ☐ 2) รถบริการนำเที่ยว จำนวน.....คัน
 - ☐ 3) รถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน.....คัน
 - ☐ 5) รถสามล้อ จำนวน.....คัน
 - ☐ 6) รถม้า จำนวน.....คัน
 - ☐ 7) รถตุ้ จำนวน.....คัน
 - ☐ 8) รถบัส จำนวน.....คัน
 - ☐ 9) อื่นๆ ระบุ.....

2.2 ทางอากาศ

- ☐ 1) ไม่มี
- ☐ 2) มี ถ้ามี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ 1) เครื่องบิน จำนวน.....
 - ☐ 2) เครื่องร่อน จำนวน.....
 - ☐ 3) บอลลูน จำนวน.....
 - ☐ 4) อื่นๆ ระบุ.....

3. เส้นทางการคมนาคมขนส่ง

☐ 3.1 ภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) ภาคเหนือ ☐ 2) ภาคกลาง ☐ 3) ภาคอีสาน ☐ 4) ภาคใต้ ☐ 5) ตะวันออก
- ☐ 6) ตะวันตก ☐ 7) อื่นๆ ระบุ.....

☐ 3.2 ระหว่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) ประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตที่กลับประเทศไทย
- ☐ 2) ประเทศในสมาชิก AEC
- ☐ 3) ทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ฮองกง เป็นต้น
- ☐ 4) ทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ไอร์แลนด์ เป็นต้น
- ☐ 5) ทวีปอเมริกา เช่น อเมริกา คิวบา แม็กซิโก แคนาดา เป็นต้น

☐ 6) ทวีปแอฟริกา เช่น แอฟริกาใต้ อียิปต์ ลิเบีย โมร็อกโก เป็นต้น

☐ 7) อื่นๆ ระบุ

4. ประเภทการคมนาคมที่ใช้บริการ ทั้งใน และระหว่างประเทศ

4.1 ประเภท และจำนวนยานพาหนะในแต่ละประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 จำนวนเส้นทางภายในจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยว อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 จำนวนเส้นทางระหว่างจังหวัด อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.4 จำนวนผู้โดยสารที่สามารถรองรับได้ต่อเที่ยวการเดินทาง.....คน

5. เชื้อเพลิง/พลังงานที่ใช้ในการเดินทางของยานพาหนะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) เบนซิน ☐ 2) ดีเซล ☐ 3) E20 ☐ 4) แก๊สโซฮอล์ 91 ☐ 5) แก๊สโซฮอล์ 95

☐ 6) NGV ☐ 7) CNG ☐ 8) LPG ☐ 9) Hybrid ☐ 10) ไบโอดีเซล

☐ 11) อื่นๆ ระบุ.....

6. การติดต่อเพื่อจองหรือใช้บริการคมนาคม กระทำได้โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) Web site บริษัท

☐ 2) โทรศัพท์/โทรสาร

☐ 3) จองด้วยตนเอง

☐ 4) อื่นๆ ระบุ

7. จำนวนพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้.....คน คิดเป็นร้อยละ.....ของพนักงานทั้งหมด

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 การจัดการ/การบริการของสถานประกอบการ

1. ยานพาหนะ (The vehicle)

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. ยานพาหนะที่นำมาให้บริการ ต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง			
2. มีความเพียงพอของยานพาหนะ/ต่อผู้ใช้บริการ			
3. มีการจัดยานพาหนะในการเดินทางที่เหมาะสมกับระยะทางการคมนาคม และสะดวกสบาย			
4. มียานพาหนะที่มีอุปกรณ์การให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างสะดวกสบาย เช่น แอร์ พัดลม เป็นต้น			
5. มีการบริการอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการเดินทาง			
6. มีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นบนยานพาหนะ			
7. มียานพาหนะเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการในช่วงเทศกาล			

3. ผู้ประกอบการ (The carrier)

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีกฎระเบียบต่าง ๆ ของบริษัทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้พนักงานทราบโดยทั่วถึง			
2. มีการประเมินและติดตามการดำเนินงานตามแผน ของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ			
3. มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาการขับขี่เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น			
4. มีการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกทักษะทางด้านภาษา ต่างประเทศในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างสม่ำเสมอ			
5. มีการสร้างสัมพันธ์มิตร หรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ			
6. มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์เส้นทางคมนาคมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เส้นทางที่ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่อยู่ใกล้			
7. มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมและเส้นทาง การเดินทางท่องเที่ยวได้			
8. บุคลากรมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร มีนโยบายการประหยัดพลังงาน และเพื่อลดภาวะโลกร้อน			

9. มีการจัดการอำนวยความสะดวกในสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยาวรอขอในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย			
10. มีนโยบายส่งเสริมคนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจการ เช่น การใช้อยานพาหนะของคนในท้องถิ่น เป็นต้น			
11. มีแผนการที่ชัดเจนเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการ			
12. มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการให้บริการ และแจ้งให้ลูกค้าทราบก่อนตกลงใช้บริการ			

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการและการบริการของสถานประกอบการ

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม	สถานะปัจจุบัน		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. มีการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของยานพาหนะอย่างสม่ำเสมอ			
2. มีมาตรการลดปริมาณการใช้พลังงานในยานพาหนะ เช่น การเปลี่ยนตัวกรองน้ำมันเครื่องที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องบ่อยครั้ง			
2. มีการหมั่นตรวจซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ เครื่องทำความเย็น-ความร้อน และอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้พลังงานน้อยที่สุด			
3. มีการตรวจวัดการใช้ไฟฟ้าและมีการลดปริมาณการใช้น้ำบนยานพาหนะ เช่น การใช้โถชักโครกที่มีการใช้น้ำสองระดับและจำกัดการไหลของน้ำบริเวณอ่างล้างมือ เป็นต้น			
4. มีการมาตรการใช้น้ำอย่างประหยัดในการล้างยานพาหนะ			
5. มีการเลือกซื้อยานพาหนะ ที่มีการใช้เชื้อเพลิง/พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ ที่สามารถใช้พลังงานชีวภาพได้ เช่น ยานพาหนะที่ติดตั้งเครื่องยนต์รุ่นที่ใช้เชื้อเพลิงที่มีประสิทธิภาพและมี การเผาไหม้ได้หมด			
6. มีพนักงานขับรถ/ขับเรือ/เครื่องบิน ที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นถึงความปลอดภัยและการขับขี่แบบประหยัดพลังงาน			
7. มีการใช้รถยนต์/เรือ/เครื่องบิน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของบริษัทสนับสนุนการดำเนินโครงการของชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ			
8. จ้างงานคนท้องถิ่นและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการ บริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม			
9. มีความพยายามใช้พลังงานทดแทนบนยานพาหนะให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ เช่น พลังงานจากลมแสงอาทิตย์ แบตเตอรี่ และก๊าซเหลว ซึ่งจะช่วยลดมลภาวะทางเสียง กลิ่นอากาศและทางน้ำ			
10. มีข้อกำหนดสำหรับนักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะและของเสียออกนอกยานพาหนะขณะเดินทาง			
11. มีการนำน้ำเสีย/น้ำทิ้งนำกลับมาบำบัดเพื่อใช้ในการซักล้าง ทำความสะอาดยานพาหนะ และอื่นๆ			

12. มีการใช้ความเร็วของยานพาหนะที่เหมาะสมเพื่อลดปริมาณการใช้เชื้อเพลิง			
13. องค์กรมีการรณรงค์ และอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม			
14. องค์กรมีนโยบายสนับสนุนและรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และมีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม			
15. องค์กรมีการปฏิบัติเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านความรับผิดชอบต่อ			

ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะต่อการการศึกษาและพัฒนาโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล นางสาววิรงรอง มงคลธรรม
Wirongrong Mongkonthum
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 44 99 00123 14 1
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง ขอนแก่น 40002

หมายเลขโทรศัพท์ 043 342912
081 3917738

โทรสาร 043 342912

E-mail wirmon@kku.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	ระดับปริญญา	คุณวุฒิ	สาขาวิชา	สถานศึกษา	ประเทศ
2540	ตรี	วท.บ. (วิทยาศาสตร์ บัณฑิต)	วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม	คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ไทย
2543	โท	วท.ม. (วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต)	พลังงานทดแทน (Renewable Energy)	วิทยาลัยพลังงานทดแทน มหาวิทยาลัยนเรศวร	ไทย
2553	เอก	Ph.D.	พลังงานทดแทน (Renewable Energy)	Coventry University	สหราชอาณาจักร

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

1. การวางแผนและจัดการพลังงานและพลังงานทดแทน
2. การอนุรักษ์พลังงาน
3. การจัดการพลังงานในระดับชุมชน
4. ปกชีวิวิทยา
5. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

7. ประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

หัวหน้าโครงการ

1. การจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบึงปากถุ้งเขียว เทศบาลตำบลลำน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น (2551)
2. การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสัมพันธ์กับแหล่งที่อยู่อาศัยของนกในบริเวณ พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พื้นที่เขื่อนจุฬาภรณ์ จังหวัดชัยภูมิ (2551)
3. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์แหล่งท่องเที่ยวมอหินขาวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (2552)
4. การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดสกลนครเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (2552)
5. ศักยภาพการประหยัดพลังงานจากการเปลี่ยนมาใช้ Shuttle bus ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสัมพันธ์กับแหล่งที่อยู่อาศัยของนกในบริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พื้นที่เขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2552)
7. การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทโส้ อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร (2552)
8. การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสัมพันธ์กับแหล่งที่อยู่อาศัยของนกในบริเวณ พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พื้นที่เขื่อนห้วยกุ่ม จังหวัดชัยภูมิ (2553)
9. การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสัมพันธ์กับแหล่งที่อยู่อาศัยของนกในบริเวณ พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พื้นที่เขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี (2554)
10. เส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เขื่อนจุฬาภรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี (2555)
11. คู่มือสำหรับเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียว ในจังหวัดขอนแก่น (2555)

ผู้ร่วมวิจัย

1. การจัดทำแผนการท่องเที่ยวแหล่งไดโนเสาร์ของภาคอีสาน (2550)
2. การศึกษาแบบบ้านเคหะชนบทในภาคอีสานตอนบนแบบบูรณาการ

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ : รศ.ชาญญา อภิपालกุล
2. ตำแหน่ง : รองศาสตราจารย์ ระดับ 9
3. หน่วยงานสังกัด : ภาควิชาบริหารการสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. การศึกษา :
 - ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาพัฒนาศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - ประกาศนียบัตรทางด้านสุขภาพจิตชุมชน จาก มหาวิทยาลัยเท็กซัส
ประเทศสหรัฐอเมริกา
 - ประกาศนียบัตรทางการวิเคราะหนโยบาย จาก มหาวิทยาลัยฮาวาย
ประเทศสหรัฐอเมริกา
 - ประกาศนียบัตรทางการประกันคุณภาพการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยเบอร์
มิงแฮม ประเทศอังกฤษ
 - M.A of Conflict analysis and Management จาก Royal Roads University
Canada
5. ที่อยู่ปัจจุบัน : 39/70 หมู่ 8 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000
6. ประวัติการทำงาน :
 - : อดีตรองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - : อดีตหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - : ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน จังหวัดขอนแก่น
 - : นักวิจัยในพื้นที่ด้านสังคมของการพัฒนาและส่งเสริมพลังงานในเรื่อง
การบริหารการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
 - : นักวิจัยในพื้นที่ด้านมวลชนสัมพันธ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด ในเรื่อง การจัดทำระบบ
บำบัดน้ำเสีย
 - : นักวิจัยในพื้นที่ด้านมวลชนสัมพันธ์ของจังหวัดชัยภูมิในเรื่องระบบการกำจัด
ขยะ
 - : นักวิจัยในพื้นที่ที่กรณีใกล้เกลี่ยความขัดแย้งของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะ
 - : คณะทำงานที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดบูรณาการ (CEO) ประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - : นักวิจัยประจำศูนย์วิจัยท่องเที่ยวภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

7. งานวิจัยและวิทยากร :

1. โครงการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการลดความขัดแย้งการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะชุมชน จังหวัดสงขลา จังหวัดลำพูน จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดขอนแก่น
2. โครงการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียปึงหนองหาน จังหวัดร้อยเอ็ด และ จังหวัดอุดรธานี
3. โครงการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างทางลอด จังหวัดขอนแก่น
4. โครงการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการศึกษาระบบขนส่งมวลชน จังหวัดขอนแก่น
5. โครงการวิจัยในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดอุดรธานี / จังหวัด

หนองคาย

6. โครงการการศึกษาศักยภาพเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยย้อ (ญ้อ) บ้านโพน ตำบลโนนตาล อำเภอน้ำเหือง จังหวัดนครพนม
7. โครงการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์โดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษามอ หินขาว จังหวัดชัยภูมิ
8. โครงการกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากร น้ำ : กรณีศึกษาลุ่มน้ำพอง
9. โครงการการจัดการปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ลุ่มน้ำ : กรณีศึกษา ลุ่มน้ำพอง

8. ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ

เป็นวิทยากรทั้งภาครัฐและเอกชนในเรื่อง จิตวิทยาการบริหาร จิตวิทยาการบริการ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การทำงานอย่างมีความสุข การพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การพูดในที่ชุมชน การบริหารความขัดแย้ง การบริหารความเครียด การประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในเชิงสังคมและสุขภาพ

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล นายนพดล ตั้งสกุล

Noppadol Tungsakul

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 4099 01087 99 7

3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง ขอนแก่น 40002

หมายเลขโทรศัพท์ 089-4164448

โทรสาร 043 202427

E-mail nophu@kku.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	ระดับปริญญา	คุณวุฒิ	สถานศึกษา	ประเทศ
2535	ตรี	ส.ถ.บ. (สถาปัตยกรรม ศาสตรบัณฑิต)	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ไทย
2540 (1997)	โท	M.Arch (Master of Architecture)	University of Colorado at Denver	สหรัฐอเมริกา
2544 (2001)	เอก	Ph.D. (Architecture)	University of Florida	สหรัฐอเมริกา

ผลงานทางวิชาการ

6.1 ตำรา หนังสือหรือเอกสารประกอบการสอน

6.1.1 นพดล ตั้งสกุลและสรนาถ สินธุ์พันธ์. 2550. ทฤษฎีการออกแบบสถาปัตยกรรม 2. ขอนแก่น:

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

6.1.2 นพดล ตั้งสกุล. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีการออกแบบสถาปัตยกรรม 3.

6.1.3 นพดล ตั้งสกุล. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชาหัวข้อพิเศษทางสถาปัตยกรรม:

พฤติกรรมมนุษย์และสถาปัตยกรรม.

6.1.4 นพดล ตั้งสกุลและจันทนีย์ วงศ์คำ. 2548. คติความเชื่อและระบบสังคมกับการปลูกสร้างเรือน

พื้นบ้านผู้ไท. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง.

6.2 งานวิจัย

6.2.1 “คติความเชื่อและระบบสังคมกับการปลูกสร้างเรือนพื้นบ้านและชุมชนผู้ไท” คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545. ในชุดโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนและเรือนผู้ไท รูปแบบและนิเวศวิทยาวัฒนธรรมการอยู่อาศัย โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ระยะเวลา 2 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2546 (หัวหน้าโครงการ)

6.2.2 “ภูมิปัญญา พัฒนาการและความสัมพันธ์กันระหว่างเรือนพื้นถิ่นไท-ไทย: คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น” (เมธีวิจัยอาวุโส สกว. 2545) โดยได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2546-2548 (ผู้ร่วมวิจัย)

“เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นกลุ่มชนพูดภาษาไทในลาว : กรณีศึกษาเรือนผู้ไทในสะหวันนะเขต” โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะเวลา 1 ปี พ.ศ. 2547 (ผู้ร่วมวิจัย)

“ที่พักอาศัยแบบชั่วคราวสำหรับชุมชนอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปีพ.ศ. 2548-2549 ระยะเวลา 1 ปี. (ผู้ร่วมวิจัย)

“การจัดทำฐานข้อมูลภาพถ่าย เรื่อง วิถีเมืองและชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวในเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. ได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยท่องเที่ยวภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะเวลา 6 เดือน พ.ศ. 2548 (หัวหน้าโครงการ)

“เรือนพื้นถิ่นและหมู่บ้านไทลื้อในแขวงพงสาลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะเวลา 1 ปี พ.ศ. 2549 (ผู้ร่วมวิจัย)

6.2.7 “การศึกษาศักยภาพพื้นที่เพื่อพัฒนาศูนย์การท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว : กรณีศึกษา จังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์.” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสกว. โดยศูนย์วิจัยท่องเที่ยวภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ระยะเวลา 1 ปี พ.ศ.2549. (ผู้ร่วมวิจัย).
ดำเนินการแล้ว 85%

6.3 บทความวิชาการ

6.3.1 นพดล ตั้งสกุล (2537), “อาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น”, วารสารอีสาน-สถาปัตย์, ปีที่ 2 เล่ม 4, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, หน้า 1-8.

6.3.2 นพดล ตั้งสกุล (2546), “แนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยเพื่อการสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น”วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 2, ฉบับที่ 1, หน้า 13-22.

6.3.3 นพดล ตั้งสกุลและจันทนีย์ วงศ์คำ (2546), “คติความเชื่อกับการปลูกสร้างเรือนผู้ไท”, สถาปัตยกรรม ชุมชน ท้องถิ่น, สัมมนาวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์, หน้า 41-50.

6.3.4 นพดล ตั้งสกุล. (2546). “การเปลี่ยนแปลงทางรูปแบบของอาคารพักอาศัยและปัจจัยทางสังคมที่

เกี่ยวข้อง: 'กรณีศึกษาหมู่บ้านเขวา อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น.' ใน สารະศาสตร์. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ:
บริษัท ศูนย์ถ่ายอินเตอร์ จำกัด. หน้า 112-120.

- 6.3.5 นพดล ตั้งสกุล. (2548). “รูปแบบเรือนพื้นถิ่นกลุ่มไทลาว ในภาคอีสานประเทศไทยและใน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” ใน วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง. ปีที่ 1. ฉบับที่ 1.
ขอนแก่น: หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา. หน้า 113-133.
- 6.3.6 นพดล ตั้งสกุล. (2548). “เรือนพื้นถิ่นไทลื้อ บ้านเจียงใต้ เมืองเชียงรุ่ง แคว้นสิบสองปันนา
มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน.” ใน วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 4. ฉบับที่ 1. ขอนแก่น: หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา. หน้า
1-11.
-

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล นายอติป อุทัยวัฒนานนท์

Atip Utaiwattananont

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 5 1201 00057 53 5

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง ขอนแก่น 40002

หมายเลขโทรศัพท์ 089-4164448

โทรสาร 043 202427

E-mail atip_u@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	ระดับปริญญา	คุณวุฒิ	สถานศึกษา	ประเทศ
2542	ตรี	ส.ถ.บ. (สถาปัตยกรรม ศาสตรบัณฑิต)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไทย
2547	โท	ส.ถ.บ. (สถาปัตยกรรม ศาสตรมหาบัณฑิต)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไทย

6. งานวิจัย

1. ชุดโครงการวิจัยนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย
2. แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวพุทธสถานตามเส้นทางเลียบริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย
3. ได้รับทุนวิจัยจาก ทุนอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็น

จำนวน 172,400.00 บาท

ผลงานทางวิชาการ

1. อติป อุทัยวัฒนานนท์ นิสรา อารุณี และรุ่งจิต จารุพงษ์ทวีข (2554), “แผนที่ท่องเที่ยวพุทธสถานตามเส้นทางเลียบริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย”, วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554, ฉบับที่ 10
2. Atip Utaiwattananont and Nisra Aruni (2009), “Suan Mokkh: The Architecture of Emptiness”, Design Principles and Practices: An International Journal, Volume 3, Issue 5, pp.145-154. Article: Print (Spiral Bound). Article: Electronic (PDF File; 2.420MB).

3. Atip Utaiwattananont. (2011), “The Impact of Capitalism on the Representation of Some Contemporary Architecture in Thailand”,*Design Principles and Practices: An International Journal*, Volume 5, Issue 6, pp.93-108. Article: Print (Spiral Bound). Article: Electronic (PDF File; 2.134MB).
-

ผู้ร่วมวิจัย

- ชื่อ – นามสกุล นางสาวบงกช เจนชัยภูมิ
Bongkot Janchaiyaphum
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 3001 00603 03 5
- ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยนักวิจัย
- หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก ศูนย์วิจัยท่องเที่ยวภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง ขอนแก่น 40002
หมายเลขโทรศัพท์ 081-2820249
โทรสาร 043 202427
E-mail bongkot_j@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	ระดับปริญญา	คุณวุฒิ	สถานศึกษา	ประเทศ
2548	ตรี	ศศ.บ. (ศิลปศาสตรบัณฑิต) ภาษาไทย	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ไทย
ปัจจุบัน (กำลังศึกษา)	โท	ศศ.ม. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) ลุ่มน้ำโขงศึกษา (Mekong studies)	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ไทย

งานวิจัย

- ผู้ร่วมวิจัย โครงการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น (2548) แหล่งทุน: สำนักงานจังหวัดขอนแก่น
- ผู้ร่วมวิจัย โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองคู่มือพัฒนา-เรณูนคร (2549) แหล่งทุน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม
- ผู้ร่วมวิจัย โครงการจัดทำแผนแม่บทกลุ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว “ดินแดนไดโนเสาร์” (2550) แหล่งทุน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น
- ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว (2551) แหล่งทุน: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ROC)
- ผู้ร่วมวิจัย โครงการการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2552) แหล่งทุน: ศูนย์สมัชชาคุณธรรม

6. ผู้ร่วมวิจัยชุดโครงการ การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ในอีสาน-ลุ่มน้ำโขง (2553) แหล่งทุน: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 7. ผู้ร่วมวิจัยโครงการ การจัดทำแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร (2553) แหล่งทุน: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
-